

Agencija za odgoj i obrazovanje
Education and Teacher Training Agency

XX. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske

Opatija, 2. – 5. travnja 2008.

TEMA

Suradnja u informacijskom društvu – s obzirom
na potrebe školskoga knjižničarstva

ZBORNİK RADOVA

Agencija za odgoj i obrazovanje
Education and Teacher Training Agency

NAKLADNIK

Agencija za odgoj i obrazovanje
Badalićeva 24, 10000 Zagreb
www.azoo.hr

ZA NAKLADNIKA

Vinko Filipović, prof.

© Agencija za odgoj i obrazovanje

UREDNIK

Miroslav Mićanović

UREDILA I PRIPREMILA ZA TISAK

Biserka Šušnjić, prof.

NASLOVNICA I GRAFIČKA PRIPREMA

Studio grafičkih ideja

TISAK

Stega tisak, Zagreb

NAKLADA

700 kom

ISBN 953-7290-08-5

ISBN 978-953-7290-08-5

Pripremljeno u Agenciji za odgoj i obrazovanje
Tiskano u Hrvatskoj 2008.

Zbornik objavljujemo s CD-om na kojem
se nalaze svi tekstovi i materijali 19. i 20.
Proljetne škole školskih knjižničara Republike
Hrvatske

XX.

Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske

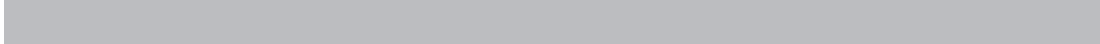
Opatija, 2. – 5. travnja 2008.

TEMA

Suradnja u informacijskom društvu – s obzirom na potrebe
školskoga knjižničarstva

ZBORNİK RADOVA

Agencija za odgoj i obrazovanje
Zagreb, 2008.

Sadržaj

Suradnja u informacijskom društvu – s obzirom na potrebe školskoga knjižničarstva

Suradnja školskih knjižničara u informacijskom društvu (Ivana Vladilo)	8
Profesija školski knjižničar u informacijskom društvu (Sanja Galic)	14
Mrežni alati za e-školsko knjižničarstvo 2.0 (Tihomir Dunderović, Josip Rihtarić)	20
Suradnja školskih i dječjih knjižnica (Ivanka Stričević, Kristina Štefiček)	24
Klasifikacija radova na Hrvatskoj mreži školskih knjižničara (Josip Rihtarić, Vedran Škarica)	39
Subjektivna pozicija učenika u strukovnim školama (Jadranka Gabriša Perković, Sanja Tomazinić Krotin)	47
Mladi i internet (Vanja Škrobica)	56
Knjižnica u međunarodnim projektima (Neda Galic)	62
Blog i učenici (Đurđa Ivković Macut, Ana Sudarević)	65
Korelacija sadržaja knjižnično-informacijskog područja u nastavi strukovnih predmeta (Božica Kühn)	67
Portal Hrscole u službi odgoja i obrazovanja (Ivica Paić)	72

Inozemna iskustva

School Library powered by Wiki (Zvezdana Dukić)	78
The “Biblioscuole” Network in Italy (Luisa Marquardt)	90
The “We” feeling (Helen Boelens)	102
Uključenost djelatnosti školske knjižnice i knjižničnog informacijskoga znanja u nastavne programe predmeta (Majda Steinbuch)	121
Programski paket Šolska knjižnica u okruženju Windows (Maja Miklič, Ivanka Učakar, Andrej Kovačić, Tadeja Šink)	133
Međuknjižnična suradnja	148

Radionice

Sudjelovanje školskih knjižničara u projektu Comenius (Tihomir Dunderović, Josip Rihtarić)	150
Izrada digitalne slikovnice (Ana Sudarević)	154
Virtualan čitateljski klub (Ines Krušelj – Vidas, Valentina Đurek)	156
Sadržajna obrada periodičnih publikacija (Ruža Jozić)	168
“Promišljanje” – radionica o nenasilnom rješavanju sukoba (Vahida Halaba)	178
Radionica “Vino” (Marica Štokić)	182
Knjižnica – učionica lijepoga ponašanja (Lada Bobinac)	188

Iskustva, nove knjige, akcije

Čuvajmo blago naše knjižnice (Biljana Krnjajić, Karmela Kiš)	192
Pipi Duga Čarapa u OŠ Z. Franka Kutina (Ana Demut)	194
Anita Brigović: <i>Hrvatsko slovo u naponu riječi</i> (Marija Bednjanec)	197
Kolica za Domagoja	199

Suradnja u informacijskom društvu
– s obzirom na potrebe školskoga
knjižničarstva

Suradnja školskih knjižničara u informacijskom društvu

Ivana Vladilo, Strojarska škola Rijeka

Već sama tema ovogodišnje jubilarne 20. Proljetne škole jasno govori o tome da smo početničke muke primjene informatičke tehnologije uspješno prerasli te da je računalo u školskoj knjižnici postalo uobičajenim dijelom inventara.

Ako znamo da je (prema objavljenim podacima MZOŠ-a) u 2004. i 2005. g. kupljeno 400 računala namijenjenih školskim knjižnicama, a ostale su se snašle na različite druge načine, mislim da je stanje opremljenosti računalima zadovoljavajuće.

I dok smo se, ne tako davno, zalagali najprije za: *računalo u svaku školsku knjižnicu*, zatim: *internet u svaku školsku knjižnicu*, danas smo puno bliži upravo ovoj temi suradnje u informacijskom društvu čijim smo ravnopravnim članom postali.

Govoreći o ICT-u još uvijek rado govorimo o “novom mediju”. Skloni smo još uvijek govoriti i o “novim tehnologijama” iako su globalno odavno to prestale biti.

Zašto nam treba taj atribut “novo”? Možda zbog alibija? *Novim* najčešće zovemo nešto nam potpuno ili djelomično nepoznato, prema čemu osjećamo otpor koji je obično samo prikriveni strah od vlastite nekompetencije u uporabi tog *novog*.

Sjetimo se revolucionarnih tehničko-tehnoloških otkrića. Sva su redom dočekana sa zadržskom i dugo im je trebalo da uđu u svakodnevni život.

Računalo, a zatim internet, taj put prelaze u najkraćem mogućem vremenu u odnosu na sve prethodne “novine”.

Sadržaj novog medija je uvijek prethodni medij, kaže McLuhan. Svaki novi medij pokušava korisnike uvjeriti da im nudi izravnije iskustvo od prethodnog, ili kako slikovito objašnjava Arjen Mulder: *fotografija je u redu, ali film je pomična slika; film je u redu, ali televizija prenosi događaje uživo; TV je u redu, ali web je interaktivan...*

Ne čudi onda da se svi dosadašnji mediji danas konvertiraju u digitalnu domenu, iako analogni i dalje postoje. Računalo tako postaje meta-medij tj. zbirka koja u sebi sadrži sve druge zbirke, jer računalnim jezikom koji rabi samo dva znaka (0 i 1) omogućeo je najraznovrsnijim sadržajima da budu zajedno pohranjeni i prikazani u istom računalu. (prema Uzelac)

Primjenu informatičke kao informacijske tehnologije u knjižnicama, pa i školskima, možemo, dakle, promatrati kroz dvije faze, a trenutno bismo trebali govoriti o trećoj. U prvoj smo fazi bili usmjereni na procese automatizacije vlastitog poslovanja, u drugoj fazi krećemo u procese umrežavanja i međusobne suradnje, a danas, pojavom web

2.0 tehnologije te društvnog softvera, možemo i u školskom knjižničarstvu, možda skromno, ali ipak najaviti suradnju na višoj razini.

U školskim knjižnicama još je, nažalost, puno neodrađenog i u prvoj, a kamoli u drugoj i nama tek nadolazećoj trećoj fazi, naime, još nam je previše toga “novo”.

I dok bi se druge knjižnice mogle naći u izvanrednoj situaciji jer nove tehnologije otvaraju i drugim strukama mogućnost ponude usluga koje su do sad bile knjižnična ekskluziva, držim da su upravo školske knjižnice u prednosti jer, one su najmanje samo posrednici informacija, one su nezaobilazne u izgradnji znanja iz informacija. Pri- lika je to, da uobičajenu sintagmu “školska knjižnica kao informacijsko središte ško- le” proširimo i redefiniramo, možda u “školska knjižnica središnje mjesto učenja” ili “školska knjižnica središte školskog znanja”.

Školska knjižnica prava je Gormanova “postojana knjižnica: u kojoj tehnologija i tradicija moraju biti uravnotežene” Ona nikada neće biti virtualna, digitalna ili knjižnica bez zidova. Ona će uvijek ravnopravno tretirati sve medije i o njima educirati korisnike, no, svakako će prigrliti sve što joj može poboljšati usluge i čime može ugoditi korisnicima.

Ako se internet danas promatra čak i kao svojevrsna “kolektivna inteligencija”, a prema F. Mayoru to je “svjetsko pamćenje preoblikovano u elektronički oblik” (prema Uzelac), ako je računalo našim korisnicima po tehnološkoj uporabnoj složenosti ono što je nama tv-prijemnik, nema nam druge nego prihvatiti taj medij u svim nje- govim pojavnim oblicima. Najlakše ćemo to učiniti međusobnom strukovnom su- radnjom. A, oblici suradnje u informacijskom okruženju dnevno se povećavaju. Neću nabrajati kakve nam sve mogućnosti nude mrežni servisi, blogovi i druge ko- munikacijske aplikacije, koliko nam nabavu olakšava online naručivanje, kako rado pretražujemo baze podataka ili preuzimamo kataložne zapise...Neću govoriti niti o često zanemarenoj činjenici da je knjižničar izravno ili posredno uvijek dijelom tima koji izrađuje e-nastavne materijale, da i program knjižnične edukacije može učiniti drugačijim koristeći ICT ili kombinirane tečajeve...Prepustit ću to izlagačima koji će nam sigurno, svojim praktičnim primjerima pokazati da su “novim” ovladali. Da bi- smo kvalitetno radili u toj današnjoj hibridnoj školskoj knjižnici koja zahtijeva dina- mičnost i komunikativnost na novim razinama i sami moramo suvereno vladati infor- macijskom tehnologijom i stare i nove generacije.

Nova paradigma informacijske znanosti najprije nas je poučila:

Stara paradigma	Nova paradigma
Individualni rad	Kolektivni rad
Skladištenje informacija	Protok informacija
Usmjerenost na knjižničara	Usmjerenost na korisnika
Tehnologija / papir	Elektronički medij

A, suradnja u informacijskom okruženju i virtualizacija knjižnica ide i dalje:

Ne	Nego
Posjedovanje	Omogućavanje korištenja
Posudba	Dostupnost
Popisi	Preglednost / pristupačnost
Informiranje	Kvalitetno upućivanje
Pronalaženje	Izabiranje
Nuditi	Sažeto iznijeti

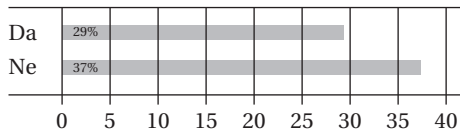
(Stipanov)

Uistinu, informiranje se nužno pretvara u kvalitetno upućivanje, sama informacija je nedostatna; broj informacija je ogroman i naš je posao pokazati korisniku put kroz informacijsku šumu. To nužno vodi potrebi izabiranja koja nadvladava dosadašnju primarnu potrebu pronalaženja (pronaći je relativno lako, izabrati je puno teže).

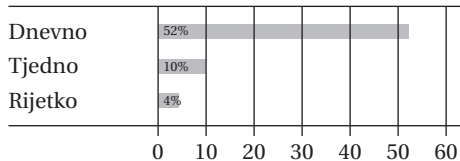
Zahtjevi koji se pred školskog knjižničara postavljaju, sve su brojniji i složeniji. On mora u svakom trenutku biti spreman udovoljiti potrebama školskog kurikulumu koji se stalno mijenja i napreduje. Vlastitom kompetencijom on će poticati i prihranjivati kompetencije svojih suradnika i korisnika, biti uvijek unutar procesa stvaranja znanja iz informacije.

Kako napredujemo? Nažalost, zbog objektivnih, ali i subjektivnih okolnosti, sitnim koracima. Pokušala sam anketom doznati koliko se osnovne i naprednije mogućnosti ICT-a stvarno koriste u školskim knjižnicama te koliko uistinu surađujemo u informacijskom društvu. Rezultati te kratke ankete su sljedeći:

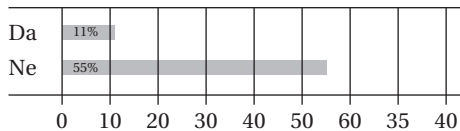
Mail adresa knjižnice

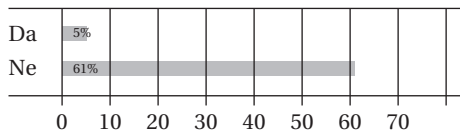
E-mail provjeravam

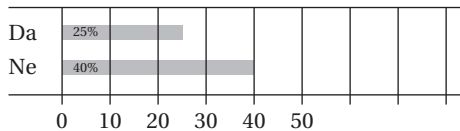
Online katalog moje knjižnice

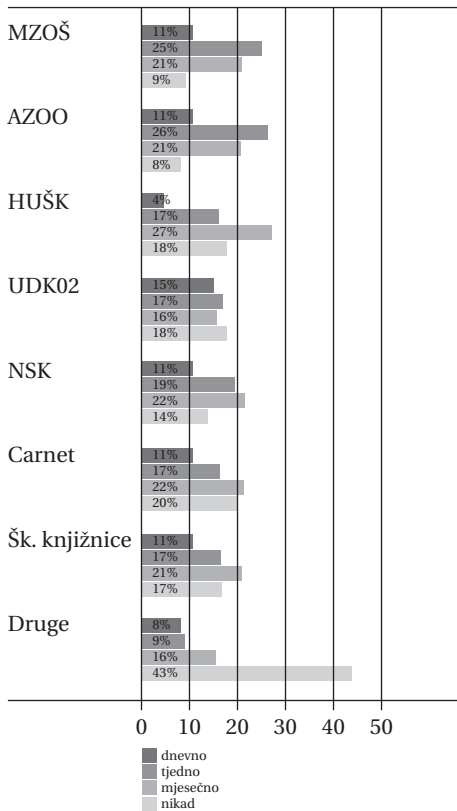
Mrežni servisi

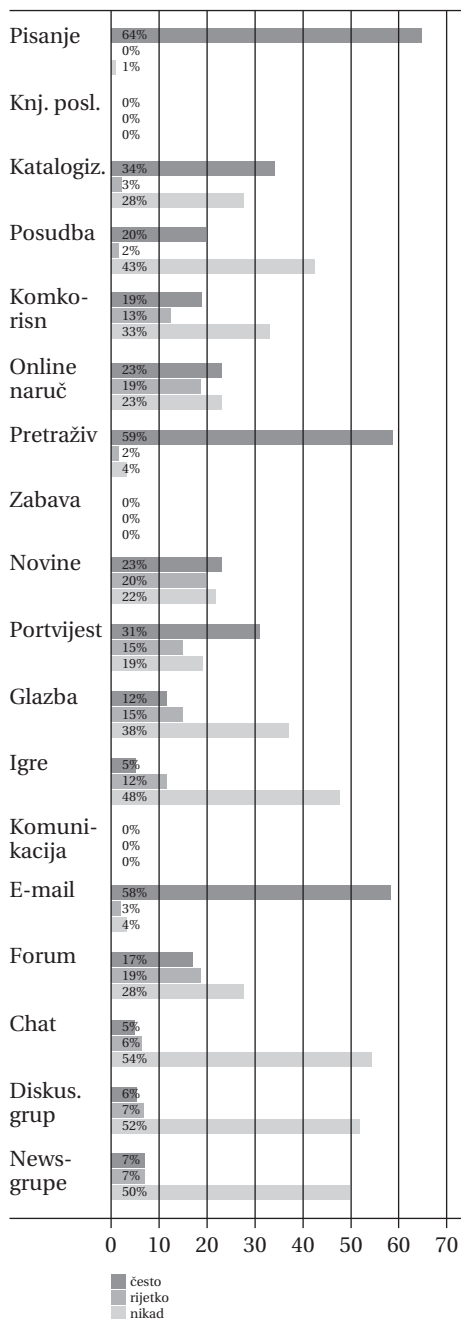
Suradujem na školskom webu

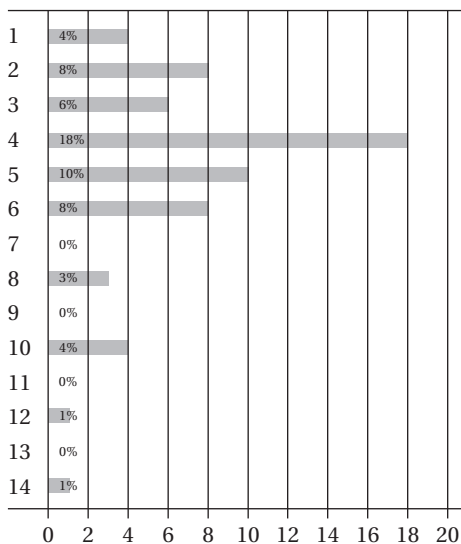
Web

Računalom koristim za

Sati rada za računalom

Možemo li biti zadovoljni?

Pa, slijedom anegdote o prodavačima cipela među domorocima: 1. šefe, grozno, oni uopće ne nose cipele; 2. šefe, izvrsno, oni uopće ne nose cipele, dopustit ću da sami odaberete svoj, više ili manje, optimističan zaključak.

Izvori

Le Coadic, Yves-Francois, *Nauka o informacijama*, Beograd: Clio, NBS,2005.

Stipanov, Josip (2000) Visokoškolske knjižnice u 21. stoljeću <http://www.gradst.hr/library/khu/khu2000/izlaganja-sazeci.htm#Stipanov> (28. 1. 2008.)

Uzelac, Aleksandra (2003) Utjecaj novih informacijskih tehnologija na kulturni razvoj: uloga virtualnih mreža http://www.imo.hr/~sandra/docs/uzelac_doktorat.pdf (20. 1. 2008.)

(Arjen Mulder: Transmedia: From Simulation to Emulation, u *Mediamatic Magazine*, vol. 9#4 / 10#1,1999.)

Vrana, Radovan (2004) Knjižnice u 21. stoljeću: jamstvo kvalitete i podrška učenju u elektroničkom okružju. *Edupoint: časopis o primjeni informacijskih tehnologija u obrazovanju* 4(29). <http://eprints.rclis.org/archive/00002834/> (28. 1. 2008.)

Profesija školski knjižničar u informacijskom društvu

Sanja Galic, III. gimnazija Osijek

Uvod

Ovaj rad će govoriti o informacijskom društvu i profesiji. Odredit će se što je, odnosno koji kriteriji jedno zanimanje čine profesijom. S obzirom na to bit će riječi o školskim knjižničarima i zahtjevima koje suvremeno okruženje postavlja pred njih te kako kroz udruživanje postići napredak profesije.

Informacijsko društvo

Informacijsko društvo ili doba u kojem danas živimo obilježeno je eksplozijom informacija iz svih područja života: znanosti, tehnike, obrazovanja, kulture, čak i načina provođenja slobodnog vremena.

Naziva se i trećom industrijskom revolucijom, odnosno digitalnom revolucijom budući da je nastalo razvojem informacijske i komunikacijske tehnologije (računala, telekomunikacije, primjena interneta) koje su omogućile brz i sveobuhvatan protok informacija.

Brzina komunikacije je, osim prava na informaciju, omogućila razmjenu znanja i iskustava čime ona postaju globalna, kolektivna, budući da svatko može komunicirati sa svakim. Više nije nemoguće znati o čemu razmišljaju te do kojih novih spoznaja i proizvoda su došli stručnjaci ili obični ljudi iz područja koja nas zanimaju profesionalno ili privatno. Sada ih je moguće preuzeti i preoblikovati prema svojim potrebama, jednako tako pružiti drugima na uvid svoja saznanja i postignuća čime obogaćujemo i oblikujemo nove načine života, učenja, rada i upravljanja. Zbog toga možemo reći da je naše doba demokratsko i suradničko te kao takvo utječe na svačiji život.

Obilje informacija zahtijeva pronalaženje relevantnih podataka, njihovo vrjednovanje, obradu i čuvanje što nas potiče na stvaranje ekonomskih i socijalnih mreža (udruga) pojedinaca i zajednica.

Profesija

Najjednostavnije rečeno, zanimanje je glavna djelatnost za koju netko ima određenu spremu (znanja i vještine), odnosno obavljanje posla kojim si osiguravamo egzistenciju, zaradujemo za život. Razvojem ljudskog društva u informacijsko društvo javlja

se potreba za specijaliziranim znanjima i umijećima obavljanja nekog posla. Nastaju nova zanimanja s kompleksnim znanjima i praktičnim vještinama za koja je potrebno visokoškolsko obrazovanje. Zanimanja koja su postigla visok stupanj razvoja i sistematizacije teorijskih znanja i tehnika za obavljanje posla na stručan način postaju u društvu prepoznatljiva kao posebna profesija.

Mijatović navodi sljedeće kriterije prerastanja zanimanja u profesiju:

- stalna društvena potreba za tom vrstom posla
- razvijenost teorija, tehnika i postupaka koji se koriste u obavljanju takvog posla
- stupanj monopola na stručnu prosudbu
- prepoznatljivost profesije od strane javnosti
- organiziranost u strukovnim i interesnim udrugama
- utvrđena profesionalna etika.

Tko su školski knjižničari i je li to profesija

Školski knjižničar je visokoobrazovana osoba sa širokim rasponom znanja iz raznih nastavnih područja specifičnih za školu: znanosti, tehnike, psihologije i pedagogije, umjetnosti. Posjeduje i specijalna znanja i vještine informacijskih stručnjaka za prikupljanje građe iz raznih izvora i različitih nositelja informacija (medija) koja sadrži informacije i spoznaje neophodne za uspješno djelovanje u današnjem društvu.

On je i pedagoški stručnjak s razvijenim socijalnim vještinama: komunikacijskim, informacijskim, timskog rada. Ima organizacijske sposobnosti i poznaje suvremenu tehnologiju što mu, osim pretraživanja, omogućuje i multimedijalne prezentacije informacija. Od ostalih knjižničara ga izdvaja naglašena odgojna i obrazovna uloga. Kao takav omogućuje učenicima stjecanje vještina za cjeloživotno učenje, kritičko mišljenje i izražavanje, razvija njihovu maštu. Odgaja aktivne korisnike informacija tako što ih uči raznim tehnikama učenja (vođenje bilješki, odvajanje bitnog od nebitnog) i organizacije znanja (grozd, mentalne mape...).

Kao informacijski stručnjak ih opismenjuje i osposobljava za pretraživanje tiskanih izvora znanja (referentna građa, kazalo), pretraživanje multimedije, interneta... Osim što stvara vlastite baze podataka svoje knjižnice, omogućuje pristup bazama drugih knjižnica i drugim izvorima informacija. Nudi usluge svakome: svim članovima školske zajednice (učenicima, učiteljima, stručnim suradnicima i tehničkom osoblju), bivšim djelatnicima i učenicima škole, a povremeno i članovima akademske zajednice. Takvim uključivanjem u širu knjižničnu i informacijsku mrežu pomaže svojim korisnicima da postanu aktivni građani odgovorni za sebe i sredinu u kojoj žive i rade.

Iz ovoga je vidljivo da školski knjižničari posjeduju razvijene teorije, tehnike i popupke koji se koriste u obavljanju takvog posla. Budući da pomažu napretku pojedinca i društva u svim oblicima ljudskog djelovanja, možemo reći da postoji stalna društvena potreba za takvim uslugama.

Visok stupanj monopola na stručnu prosudbu daju im stručna knjižnična znanja kao što su: organizacija i vođenje rada u knjižnici i čitaonici, nabava i planska izgradnja fonda, njegova inventarizacija te tehnička i stručna (računalna) obrada, izrada popisa knjižnične građe (bibliografije), usmeni i pisani prikazi knjiga, časopisa i ostalih medija kao nositelja informacija, te njihova zaštita.

Prema ovome, školski su knjižničari stvaratelji i nositelji profesionalnih znanja, inovatori spremni na njihovu nesebičnu primjenu u cilju napretka ostalih ljudi. Ne-prestano razvijaju stručna znanja i tehnike rada pa je tako zanimanje školskog knjižničara zadovoljilo prva tri kriterija prerastanja zanimanja u profesiju.

Profesionalno udruživanje

Organiziranje u strukovne i interesne udruge je prema Cindriću prva etapa profesionalizacije zanimanja jer se tako oblikuje socijalna i profesionalna skupina kao nositelj pravila profesionalnog rada, vrijednosti i načela.

Školski knjižničari u Hrvatskoj su najčešće članovi sljedećih strukovnih udruga: Hrvatske udruge školskih knjižničara, Hrvatskog knjižničarskog društva i Hrvatskog čitateljskog društva, te strukovnih sindikata.

Mnoge su dobrobiti profesionalnog udruživanja. Ono je demokratski jer se članovi udružuju bez prisile prema svojoj slobodnoj volji i sudjeluju u odlučivanju i upravljanju udrugom neposredno ili preko svojih izabраниh zastupnika. Osigurava nam pravodobno informiranje, brz i sveobuhvatan protok informacija o svim novinama i propisima relevantnim za struku, potiče istraživačku djelatnost i unaprjeđuje njezinu znanstvenu utemeljenost. Tako se omogućava razvoj pripadnika struke u profesionalca koji je nositelj profesionalnih znanja, stvaratelj i inovator koji nesebično pridonosi razvoju profesije.

Udruživanje nam omogućuje da se osjećamo kao dio jedne cjeline, tima koji nas shvaća, cijeni i pruža nam osjećaj pripadnosti. U njemu se bolje razvijamo kao osoba i profesionalac koji preuzima nadzor nad svojom strukom razvijajući je i donoseći promjene za boljitak svih pripadnika profesije neovisno jesu li članovi profesionalne udruge ili ne. Profesionalnom solidarnošću pruža zaštitu poštovanja ljudskih prava i sloboda, socijalnih, strukovnih ili drugih uvjerenja i ciljeva. Profesionalna suradnja među članovima pridonosi razvoju svakog pojedinca do najviših mogućih znanjačkih

razina. Stvara nove povezujuće elemente, zajedničke interese koji djeluju na prepoznatljivost i osjećaj pripadnosti jednoj cjelini u raznolikoj sredini. Omogućava utjecaj na donošenje odluka koje utječu na profesionalni rad i život budući da kao cjelina postajemo moćniji u odnosu prema upravi i zakonodavcu (neposrednoj radnoj sredini, školi, Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa te Ministarstvu kulture) te tako pridonosi razvoju civilnog društva.

Jasno je da su pojedinci koji imaju ideje za ili primjedbe na razvoj struke slabi, jer imaju samo jedan glas koji se ne čuje, ali kada nas mnogo govori isto i u isti glas velika je vjerojatnost da će nas se čuti i uvažiti. Michael West govori o vrstama podrške kao pomoći koju suradnjom kroz tim, odnosno udruživanje pružamo jedni drugima. Ona je višeslojna. Emocionalnom podrškom slušamo i razumijemo nečije probleme te suosjećamo s njim. Pomoći u rješavanju tih problema i preuzimanjem dijela posla udruga pruža instrumentalnu podršku. Informacijska podrška je pronalaženje informacija koje članovima pomažu u obavljanju svojih dužnosti i ostvarivanju svojih prava, a evaluacijska pruža povratnu informaciju ili daje savjet vezan uz neki problem.

Zakon o udrugama u članku 2. kaže:

Udruga u smislu ovoga Zakona je svaki oblik slobodnog i dobrovoljnog udruživanja više fizičkih, odnosno pravnih osoba, koje se, radi zaštite njihovih probitaka ili zauzimanja za zaštitu ljudskih prava i sloboda, te ekološka, humanitarna, informacijska, kulturna, nacionalna, pronatalitetna, prosvjetna, socijalna, strukovna, športska, tehnička, zdravstvena, znanstvena ili druga uvjerenja i ciljeve, a bez namjere stjecanja dobiti, podvrgavaju pravilima koja uređuju ustroj i djelovanje toga oblika udruživanja.

Prema tome: profesionalno udruživanje olakšava ostvarivanje profesionalne slobode. Pruža nam zaštitu od uplitanja nestručnjaka pri svakodnevnom obavljanju posla i donošenju odluka na nižim i višim razinama.

Hrvatska udruga školskih knjižničara

Hrvatska udruga školskih knjižničara je udruga profesionalaca koja nam nastoji osigurati pravo na kontrolu nad donošenjem zakona važnih za našu profesiju: Zakon o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti, Zakon o osnovnom školstvu, Zakon o srednjem školstvu, Pedagoški standard, Standard za rad školskih knjižnica, Pravilnik o normi.

Svojim zalaganjem pomaže u uspostavi nadzora nad profesijom tako traži poštovanje postojećih propisa i potiče njihovu izmjenu u korist profesije (vidi prilog). Na taj način stvara i štiti monopol nad: obrazovanjem za profesiju, profesionalnim radom, odabirom kandidata za zapošljavanje koji moraju biti školovani knjižničari,

nadzorom nad obavljanjem zadaća. Osim toga potiče istraživačku djelatnost i unaprjeđuje znanstvenu utemeljenost profesije te propisuje profesionalnu etiku: norme, vrijednosti i ciljeve, standard ponašanja. To je jasno izraženo u ciljevima i zadaćama HUŠK-a:

1. promicanje školskog knjižničarstva na svim razinama
2. kvalitetno stručno usavršavanje
3. suradnja s MZOŠ i drugim relevantnim pravnim osobama
4. radovito informiranje članstva o zbivanjima u struci
5. unaprjeđivanje i promicanje suvremene teorije i prakse kroz rad u školskoj knjižnici
6. poticanje znanstveno-istraživačkog rada
7. suradnja s visokim učilištima
8. promicanje školske sredine u lokalnoj i široj zajednici.

Svojim djelovanjem na svim područjima školskog knjižničarstva stvara uvjete za prepoznatljivost profesije od strane javnosti, školske, stručne i šire društvene.

Ustrojena je prema Zakonu o udrugama te ima Statut i Upravni odbor izabran od članova udruge kojem je dužnost zastupati interese profesije. Etičkim kodeksom su određene norme, vrijednosti i ciljevi profesije, standard ponašanja među članovima udruge i prema korisnicima usluga. Time je osiguran profesionalni standard ponašanja, poštovanje, jednakost i suradnja među kolegama.

HUŠK nastoji osigurati pravodobno i temeljito informiranje svojih članova, ali i ostalih pripadnika profesije i zainteresiranih, na svojoj web stranici (<http://www.husk.hr/>) i na zajedničkoj stranici svih knjižničara (http://www.knjiznicari.hr/UDK02/index.php/UDK_02). U zadnje vrijeme poduzima i akcije predstavljanja široj strukovnoj i društvenoj zajednici poticanjem suradnje s ostalim strukovnim udrugama (Hrvatsko knjižničarsko društvo, Hrvatsko čitateljsko društvo, Udruga knjižara, Vijeće nakladnika). Nasojimo se nametnuti kao partner Ministarstvu znanosti obrazovanja i športa te sindikatima u donošenju propisa važnim za našu profesiju.

Zaključak

Školsko knjižničarstvo su profiliralo kao profesija te kao takvo može puno pridonijeti razvoju i napretku informacijskog društva.

Budući da je školski knjižničar informacijski i obrazovni stručnjak, postoji stalna društvena potreba za njegovim djelovanjem. Neprestanim zalaganjem pojedinaca profesionalaca razvili su teorija i praksa svoga rada koja je dobila i potvrdu u akademskim i znanstvenim zvanjima. Time se osigurava monopol na stručnu prosudbu koju će sve više uvažavati ostale profesije i zajednica u kojoj djeluju.

Organizirani smo u strukovnim i interesnim udrugama, od kojih je najvažnija Hrvatska udruga školskih knjižničara budući da zastupa i bori se za prava i uvjete rada upravo školskih knjižničara. Iz tih razloga je i kodificirala profesionalnu etiku.

Ovim su stvoreni uvjeti za prepoznatljivost profesije od strane javnosti, no na tome se mora još poraditi smišljenom promidžbom.

Literatura

- ANIĆ, V. Rječnik hrvatskoga jezika. 3. prošireno izd. Zagreb: Novi Liber, 2000.
CINDRIĆ, M. Pripravnici u školskom sustavu. Zagreb: Empirija, 1998.
EKONOMSKI leksikon. Zagreb: Leksikografski zavod "Miroslav Krleža", 1995.
HRVATSKA enciklopedija: 9. Zagreb: Leksikografski zavod "Miroslav Krleža", 2007.
MIJATOVIĆ, A. Leksikon temeljnih pedagoških pojmova. Zagreb: Edip, 2000.
SAETRE, Tove Pemmer; Glenis Willars. IFLA-ine i UNESCO-ove smjernice za školske knjižnice. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2004.
WEST, Michael. Tajne uspješnog upravljanja timom. Zagreb: Školska knjiga, 2005.
ZAKON o udrugama. Narodne novine, broj 88/2001

PRILOG:

Hrvatska udruga školskih knjižničara

MB 162940 | www.husk.hr

Sjedište: III. gimnazija Osijek, 31000 Osijek, K. Firingera 14

tel. 031/207-101, fax. 031/207-100

Predsjednica: Sanja Galic, saga@net.hr

Zalažemo se za poštivanje:

- Zakona o osnovnom i srednjem školstvu prema kojem svaka škola mora imati knjižnicu financiranu od Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa
- Standarda za rad školskih knjižnica (dovoljan broj knjiga za lekturu i stručnih knjiga za učenike i nastavnike; dovoljan broj časopisa; dovoljan broj audio-vizualne građe i multimedije; dovoljan broj mjesta u čitaonicama; tehničku opremu za korištenje audio-vizualne građe; dovoljan broj računala za korisnike; računalo i knjižnični računalni program za stručni rad knjižničara; stručno osoblje u knjižnicama
- Zakon o knjižnicama prema kojem školski knjižničari neće imati veće obveze od ostalih knjižničara (dva stručna ispita, nadzor dvaju službi)
- Pedagoški standard prema kojem svaka škola mora imati knjižnicu s punim radnim vremenom knjižničara, a dva ako ima više od 12 razrednih odjela ili radi u dvije smjene
- Pravilnik o normi u kojem će biti propisana struktura radnog vremena kao što je učinjeno za nastavnike

Podržite nas!

Mrežni alati za e-školsko knjižničarstvo 2.0

Tihomir Dunderović, OŠ Bilje
Josip Rihtarić, II. OŠ Varaždin

Sažetak

Povećanjem propusnosti mrežnih veza stvoreni su uvjeti za izgradnju kvalitetnih multimedijalnih obrazovnih sadržaja za učenje. Radi što kvalitetnijeg i bržeg usvajanja novih znanja, vještina i sposobnosti, e-obrazovanje se temelji na uključivanju učenika u proces stvaranja novih znanja, a usvajanje novih znanja temelji se na interaktivnosti. Prilikom dizajniranja e-obrazovnih sadržaja za cjeloživotno učenje kroz svladavanje tehnika i vještina pronalaženja informacija – što je primarni zadatak odgojno-obrazovne djelatnosti školskog knjižničara – moguće je koristiti se različitim mrežnim alatima i servisima koji i nisu primarno namijenjeni e-obrazovanju, ali mogu pomoći u postizanju planiranih ciljeva. Odlika svih prikazanih alata i servisa jest povezanost i dijeljene sadržaja, a uočljiv je trend dogradnje postojećih ili izgradnje novih sustava za upravljanje učenjem koji u svoje okružje ugrađuju odlike ili integriraju alate, objedinjuju alate te tako učenicima olakšavaju interakciju i pristup informacijama, čime nastoje olakšati ostvarenje unaprijed zadanih ciljeva.

Mnogi školski knjižničari našli su se u situaciji da rade na dva ili više računala – jedno ili više računala imaju na poslu, jedno ili više računala imaju kod kuće, a često rade i na drugim računalima. U takvim situacijama poželjno je, postalo je potrebno imati stalno sa sobom isprave na kojima se radi. Međutim, osim tih isprava na kojima se trenutačno radi, školski su knjižničari također prikupili i oblikovali vlastite privatne zbirke (često korištenih) isprava, svoje digitalne priručne zbirke. Premda kapaciteti prijenosnih medija poput prijenosnih čvrstih diskova ili memorijskih štapića neprestano rastu, a cijene im padaju, navika nošenja svojih podataka stalno sa sobom i čestog ažuriranja podataka pohranjenih na različitim računalima nije zaživjela. No, osim prijenosa isprava, frustrirajuće je stalno raditi u drukčijem radnom okružju, bilo bi zgodno uvijek imati na raspolaganju iste aplikacije smještene na istim mjestima, stalno dostupnu e-poštu smještenu u istim mapama, stalno dostupne mrežne adrese oblikovane na isti način i na istim mjestima... U tu svrhu nude se i različite aplikacije za prijenos različitih segmenata računalnog radnog okružja koje teže olakšati efikasnost rada na različitim računalima – međutim, to može postati nepotrebno, ako se sve može smjestiti na neku mrežnu stranicu.

Znatna većina osnovnih i srednjih škola u Hrvatskoj ima besplatan pristup internetu te se svaki školski knjižničar može založiti da se tom prednosti koristi i u školskoj knjižnici, a od prošle su godine školski knjižničari u Hrvatskoj dobili prigodu uz mjesečnu paušalnu naknadu od 100 kn imati stalan i neograničen pristup internetu na velikim brzinama slanja i preuzimanja podataka, uz uključenu pretplatu za jednu telefonsku liniju u istoj naknadi. U takvim okolnostima, uz ovako prihvatljiv izdatak, više nije potrebno uspostavljati vezu prije početka korištenja interneta niti brinuti o vremenu provedenom u korištenju interneta ili o količini preuzetih podataka. Uključivanjem računala automatski je moguće podesiti i vezu na internet, te nam tako svi servisi dostupni putem interneta postaju dostupnima cijelo vrijeme, dok god je uključeno i računalo.

Korištenjem različitih mrežnih aplikacija i servisa, omogućeno nam je da nam svi podatci iz naših privatnih priručnih zbirki kao i sve odlike radnog okružja budu stalno pohranjene na internetu i stalno dostupni s interneta. Omogućeno nam je da stvorimo svoj virtualni mrežni radni prostor koji dohvaćamo s interneta na svako računalo na kojem radimo. Za sada su najveće ograničenje naše navike da se tim mogućnostima još uvijek ne služimo u cijelosti.

Dok god je svatko od nas na svom računalu (na svojim računalima) oblikovao vlastite priručne zbirke dokumenata i aplikacija, te oblikovao različito radno okružje, podatke i informacije nismo dijelili, a nije postojala niti stalna mogućnost uvida u naše zbirke. Neke podatke eventualno bismo ciljano nekom drugom omogućili da ih umnoži na svom računalu, ali on više ne bi imao uvida nad novim inačicama isprava. Prijenosom podataka na mrežna mjesta u mogućnosti smo stvoriti privatne, poluprivatne i javne mrežne zbirke. Primjerice, pohranom fotografija na svojim računalima (ili vanjskim medijima za pohranu) mogli smo se fotografijama koristiti jedino mi sami (odnosno oni koji rade na našem računalu), a kopiju nekih ili svih fotografija mogli smo poslati pute e-pošte nekom poznaniku. Smještajem fotografija na neku od namjenskih mrežnih stranica omogućeno nam je da uvid u te fotografije imamo samo mi, da pristupnu zaporku dodijelimo konkretnim poznanicima ili da omogućimo cjelokupnoj javnosti uvid u našu mrežnu zbirku fotografija bez ikakvog ograničenja.

Ubrzo se uvidjelo da osim uvida u tuđe podatke, internet također omogućuje i zajednički rad, zajedničku izgradnju i(li) ažuriranje podataka. Ja mogu tebi omogućiti uvid u moj popis mrežnih adresa, a ti možeš meni omogućiti uvid u tvoj. Onda možemo popise usporediti i nadopuniti – svaki svoj. Međutim, možemo izgrađivati i jedan zajednički, pri čemu ćemo i nadalje zadržati uvid u pojedinačni prinos, ali iskoristiti prednosti i ne ponovno otkrivati ili izgrađivati što je već netko drugi napravio. Prednost je to očitija što nam se više ljudi priključi.

Stalna dostupnost interneta s dovoljno velikim brzinama tijekom cijelog vremena rada na računalu omogućuje nam:

- pohranu podataka i aplikacija na internet i dohvaćanja podataka i aplikacija s interneta bez obzira na kojem računalu radimo,
- unifikaciju i virtualizaciju radnog okružja,
- neposredan uvid u tuđi rad u svim njegovim fazama, od planiranja, preko izgradnje do izmjena,
- dijeljenje podataka i rada,
- zajedničku izgradnju i zajednički rad

Mnoštvo različitih mrežnih aplikacija i servisa školski knjižničari mogu koristiti u različitim segmentima svog knjižničkog poslovanja, posebice u odgojno-obrazovnom radu s učenicima, ali i u komunikaciji s učiteljima te posebice međusobno komunicirajući čime se otvara perspektiva da od *one-man-banda* tipa Ivice Percla, odnosno *Katice za sve* postanemo snažan tim hrvatskih školskih knjižničara.

Usvajanjem navika korištenja novih mrežnih aplikacija i servisa stvaramo pretpostavke za izgradnju suvremene komunikacije sa svojim korisnicima – učenicima kako bismo im uz pomoć interneta približili edukativne sadržaje odgojno-obrazovnog rada školskog knjižničara.

Pregled najpoznatijih i najpopularnijih mrežnih servisa i tehnologija od kojih imamo najveću korist ako nam je internet stalno dostupan

Blogovi www.blog.hr, www.blogger.hr, www.mojblog.hr

Technorati <http://hr.technorati.com>

Wordpress <http://hr.wordpress.com>

Icerocket www.icerocket.com/

Virtualni svjetovi www.secondlife.com

MySpace www.myspace.com

Facebook www.facebook.com

Hi5 hi5.com/

YackPack www.yackpack.com

Elgg www.elgg.com

Yahoo glazba <http://new.music.yahoo.com/>

LastFM <http://lastfm.com>

Del.icio.us <http://del.icio.us>

Ma.gnolia <http://ma.gnolia.com/>

Google Docs & Spreadsheets <http://docs.google.com/>

Thinkfree <http://www.thinkfree.com>
Zoho Writer www.zohowriter.com
Editgrid www.editgrid.com
Spresent www.spresent.com
Gliffy www.gliffy.com
Writeboard www.writeboard.com/
Flickr www.flickr.com
Zoto www.zoto.com
Odeo www.odeo.com
YouTube www.youtube.com
TeacherTube www.teachertube.com/
Google Video <http://video.google.com/>
Chinswing www.chinswing.com
Yaplet www.yaplet.com
JotForm www.jotform.com
LetterPop www.letterpop.com
Bubbl.us www.bubbl.us
Bubbleply www.bubbleply.com
Bubblr www.pimpampum.net/bubblr/
Mojiti www.mojiti.com
Thinkature www.thinkature.com
Etoody www.etoody.com
NoteMesh www.notemesh.com
Imagination Cubed www.imaginationcubed.com
AnswerU www.answeru.com
FunAdvice www.funadvice.com
Nanolearning www.nanolearning.com
Slidestory www.slidestory.com
Veotag www.veotag.com
Nuvvo www.nuvvo.com
Wiki <http://wikiindex.org/>, <http://en.wikipedia.org/>, www.knjiznicari.hr

Suradnja školskih i dječjih knjižnica

dr. sc. Ivanka Stričević, Sveučilište u Zadru, Odjel za knjižničarstvo
Kristina Štefiček, OŠ A. Šenoa, Zagreb

Sažetak

Zadaća je svake knjižnice odgovoriti na prava i zadovoljiti potrebe njezinih korisnika. Da bi školske knjižnice i dječje knjižnice koje djeluju u okviru narodnih knjižnica ostvarile svoju misiju u osiguravanju pristupa informacijama, cjeloživotnom učenju, te obrazovnim i kulturnim sadržajima i učinile to na način primjeren djeci, potrebno je da međusobno surađuju i da rade na uspostavi partnerstva. O tome govori niz dokumenata vezan uz područje školskog i dječjeg knjižničarstva. U odnosu na druga moguća partnerstva i suradničke odnose koje uspostavljaju školska i dječja knjižnica u svojoj lokalnoj sredini, suradnja školskih i narodnih knjižnica posebna je stoga što obje imaju velikim dijelom iste korisnike, njihova se poslanja i ciljevi u mnogočemu podudaraju te iz njihove suradnje mogu proizaći bitno bolji rezultati obje ustanove. Nadopunjavanjem i razmjenom resursa i usluga knjižnica, stvaranjem sustava podrške među knjižničarima i evaluiranjem njihova vlastitog rada kroz razmjenu iskustava, pridonosi se kvaliteti i prepoznatljivosti knjižnica u zajednici. Upravo je zbog toga i bilo zanimljivo istražiti zašto pojedine knjižnice ipak ne surađuju i na koji način profitiraju one koje surađuju. U radu se daje prikaz rezultata pilot istraživanja o suradnji školskih i dječjih knjižničara koji ukazuju na to kako njihovi stavovi, uvjeti u kojima rade, obrazovanje, radno vrijeme i radni staž utječu na spremnost na suradnju i njezinu realizaciju, kakvi oblici suradnje postoje te koji su mogući uzroci problema koji se pritom javljaju.

Ključne riječi

školska knjižnica, dječja knjižnica, suradnja školskih i dječjih knjižnica

Problematika suradnje knjižnica u smjernicama i dokumentima

Standardi propisuju, a manifesti i smjernice u području knjižničarstva preporučuju i savjetuju kako bi trebalo urediti praksu da bi školske i narodne knjižnice obavljale svoje poslanje i zadaće. Jasno su određene i obveze knjižničara, no u praksi se one ponekad ili zanemaruju ili tumače na proizvoljan način. Razlozi za to mogu biti objektivni, kao što su nedostatak financijskih sredstava, nerazumijevanje okoline i uprave, izo-

stanak potpore nadređenih i sl., ali i subjektivni kao što je nedovoljna motiviranost knjižničara, nespremnost za promjene, nedostatan poznavanje uloge knjižničara u suvremenom društvu, itd. *UNESCO-v Manifest za školske knjižnice* navodi da “Školska knjižnica suraduje s ostalim knjižnicama na lokalnoj, regionalnoj i državnoj razini i sastavni je dio informacijske mreže...¹ Zatim u poglavlju *Rad i upravljanje* govori o tome što je sve potrebno za osiguravanje učinkovitog i odgovornog rada i navodi da se mora” ...poticati suradnja s nastavnicima, upravom škole, administrativnim osobljem, roditeljima, ostalim knjižničarima i informacijskim stručnjacima, te lokalnim i društvenim skupinama.²

U hrvatskom *Standardu za školske knjižnice* navodi se da njihova kulturna i javna djelatnost obuhvaća i suradnju s kulturnim ustanovama koje organiziraju rad s djecom i mladeži u slobodno vrijeme (amaterska kazališta, pjevački zborovi, narodne knjižnice i dr.)³ Dakle navedena je suradnja s narodnom knjižnicom kao nešto što bi trebalo biti obuhvaćeno kulturnom i javnom djelatnošću škole.

U IFLA/UNESCO-vim smjernicama za školske knjižnice, u dijelu koji govori o dužnostima školskih knjižničara, između ostalih se navodi i “izgradnja suradnje s vanjskim organizacijama⁴. U poglavlju o programima govori se o razvojnim programima školskih knjižnica te primjeri mogućih akcija. Primjer koji je važan u kontekstu suradnje školske i narodne/dječje knjižnice odnosi se na “dizajniranje formalnog okvira za suradnju između školskih i narodnih knjižnica na nacionalnoj i lokalnoj razini.⁵ Spomenute smjernice sadrže i posebno poglavlje posvećeno dijeljenju resursa i suradnji s narodnim knjižnicama te ističu da je bit te suradnje poboljšati knjižnične usluge za djecu i mladež u određenoj lokalnoj zajednici.⁶ Navodi se i mogući pisani ugovor o suradnji i njegov sadržaj, čime se suradnji pridaje nova kvaliteta poznata kao partnerstvo kojemu treba težiti. Za razliku od suradnje, ono obvezuje na uzajamnost djelovanja, a stvoriti obvezu i osigurati kontinuitet u planiranju i realizaciji jedan je od bitnih ciljeva takvog ugovora. Moguća područja suradnje su mnogobrojna pa se tako navodi zajedničko korištenje resursa, zajedničko usavršavanje osoblja, suradnički razvoj zbirki (ponajprije kroz promišljeni plan izgradnje fondova knjižnica), zajedničko planiranje programa,

1 UNESCO-v Manifest za školske knjižnice. The Hague: IFLA; UNESCO, 2000.
URL: <http://www.ifla.org/VII/s11/pubs/mani-hr.htm>. (13.12.2007.), nepaginirano

2 Isto

3 Standard za školske knjižnice. // Narodne novine, 34(2000).
URL: <http://www.nn.hr/sluzbeni-list/sluzbeni/index.asp>. (4.2.2008.)

4 IFLA/UNESCO School library guidelines. 2002.
URL: <http://www.ifla.org/VII/s11/pubs/sguide02.pdf> (3.1.2008.), str. 13

5 Isto, str. 14

6 Isto

koordinacija elektroničkih usluga i mreža, suradnja u razvoju obrazovnih pomagala, organizirani posjeti učenika školskoj knjižnici (čija je primarna svrha osvježavanje kulturno-obrazovne ponude u lokalnoj zajednici i razvijanje vještina knjižnične pismenosti), zajedničko promicanje čitanja i pismenosti, te zajednički marketing knjižničnih usluga za djecu i mladež. Pitanje međuknjižnične posudbe posebno je razrađeno jer je ono jedan od značajnih načina dijeljenja resursa.

O važnosti suradnje školske i narodne knjižnice govore i dokumenti koji reguliraju i usmjeravaju razvoj narodnog knjižničarstva. U *UNESCO-ov Manifestu za narodne knjižnice* govori se o mreži narodnih knjižnica koja se mora vezati uz nacionalne, regionalne, znanstvene i stručne knjižnice, kao i uz knjižnice škola, fakulteta i sveučilišta.⁷ Nadalje, u IFLA-inim i UNESCO-vim smjernicama za razvoj službi i usluga narodnih knjižnica, o potrebi suradnje sa školama govori se u dijelu koji naglašava ulogu knjižnica u cjeloživotnom učenju, promicanju čitanja i pismenosti i obrazovanju korisnika. Ističe se, naime, da narodne knjižnice školama mogu pomoći organiziranjem posebnih akcija kako bi djeca usavršavala tehniku čitanja, shvatila važnost i osposobljavala se za cjeloživotno učenje, te usvojila potrebne vještine za samoobrazovanje u budućnosti.⁸ Odnos narodne knjižnice sa školskom spominje se kao jedna od najvažnijih veza na institucionalnoj razini.

I IFLA-ine *Smjernice za knjižnične usluge za djecu* posvećuju posebno poglavlje suradnji s drugim ustanovama, a školska knjižnica pritom ima posebno mjesto. Upravo stoga što se govori o ustanovama koje djeluju u istoj zajednici i namijenjene su velikim dijelom istim korisnicima, Smjernice ističu posebnost uloge svake od njih te navode da "Školska knjižnica podupire obrazovni proces, a dječja knjižnica usmjerena je na samoobrazovanje i čitanje iz razonode."⁹ To jest okvir kojim je određeno poslanje svake od njih, no da bi mogle ostvariti svoja poslanja, njihove su djelatnosti isprepletene.

Suradnja je neminovnost i put do partnerstva

Evidentno je da dokumenti kojima je cilj razvoj suvremenog knjižničarstva za djecu i mladež ne samo podupiru suradnju nego i ističu njezinu neminovnost. Naravno, potreba za suradnjom proizlazi iz potreba korisnika, a svaka knjižnica zasebno ne može učinkovito odgovoriti na raznovrsne potrebe koje stvaraju današnje informacijsko društvo, promjene u obrzovanju, nužnost posjedovanja kompetencija za cjeloživotno

7 Horvat, A. (ur.) UNESCO-ov Manifest za narodne knjižnice 1994. // HBD Novosti, br. 5, 1995., str. 11.

8 Narodna knjižnica: IFLA-ine i UNESCO-ove smjernice za razvoj službi i usluga. / priredila radna skupina Sekcije za narodne knjižnice na čelu s Philipom Gillom. Zagreb: HKD, 2003.

9 Smjernice za knjižnične usluge za djecu. Zagreb: HKD, 2004. Str. 12

učenje, obrazovne potrebe i život u kojem se svakodnevno mijenjaju mediji komunikacije, trendovi i navike u slobodnom vremenu. Stoga neke knjižnice, u skladu s IFLA-inim preporukama, sustavno prilaze pitanju suradnje i uspostavljaju obvezujuća partnerstva potpisujući i službeni sporazum o suradnji ili partnerstvu. Primjerice, u Njemačkoj je nakon provedenog PISA istraživanja (2001.)¹⁰ suradnja između narodnih knjižnica i škola postala intenzivnija. Rezultati pismenosti petnaestgodišnjaka u Njemačkoj su se pokazali do te mjere loši, da su se pod hitno tražila rješenja za izlazak iz krize. Jedan od načina bio je i potpisivanje ugovora kojima se uspostavilo partnerstvo između škola i narodnih knjižnica, s ciljem da ti sporazumi postanu obvezujući i tako poboljšaju kvalitetu usluga koje će s vremenom osigurati višu razinu pismenosti djece. Planira se da će to biti postignuto poticanjem cjeloživotnog učenja, poučavanjem informacijskoj pismenosti, promicanjem čitanja, programima za razonodu, učenjem o kulturnim razlikama i poticanjem i razvojem kreativnosti. No, valja napomenuti da su mnoge njemačke školske knjižnice skromno opremljene, pa se škole okreću narodnim knjižnicama kako bi kompenzirale nepostojanje suvremene školske knjižnice ili knjižničara, a posebni partnerski ugovori pomažu u tome da se točno definira na koji će način narodna knjižnica unaprijediti obrazovanje u školi. No, primjer nekih knjižnica u Oslu (Norveška) pokazuje drukčije razloge za partnerstvo.¹¹ Na početku svake školske godine školski i dječji knjižničar izrađuju detaljan plan suradnje, u skladu sa školskim kurikulumom i čitanjem literature koju on predviđa (slično obveznoj lektiri, no učenici tek nakon četvrtog razreda čitaju iste knjige, a do tada slobodno biraju određeni broj naslova uz preporuke dječjih knjižničara; kontinuirano se u narodnoj knjižnici odvijaju programi vezani uz literaturu te organiziraju stalni razredni i grupni posjeti narodnoj knjižnici). Godišnji program suradnje rade školski i dječji knjižničari, a školski su knjižničari veza s učiteljima, učitelji preko njih planiraju nastavne sadržaje koji će se odraditi u narodnoj knjižnici.

U Hrvatskoj se često u stručnoj literaturi i u praksi mogu naći pojedinačni primjeri dobre prakse u suradnji školske i dječje knjižnice. Suradnja se odvija i na nacionalnoj razini, primjerice organizacija i provođenje Nacionalnog kviza za poticanje čitanja, međutim ova je najčešće svedena na posudbu knjiga koje djeca istodobno čitaju, a knjižnice nemaju dovoljno primjeraka. Međuknjižnična posudba kao oblik suradnje traje najdulje, ali je vazana samo uz knjigu kao medij. Programi za osposobljavanje

10 Krüger, Susanne. PISA – šok i njegove posljedice: budućnost knjižnica za djecu u Njemačkoj. // *Dijete i društvo: časopis za promicanje prava djeteta*. 6, 2(2005), str. 357 – 361.

11 Partnerski programi školske i narodne knjižnice predstavljeni su sudionicima IFLA-ine konferencije u Oslu 2005. godine, tijekom posjeta središnjoj gradskoj knjižnici i posebice ogranku Torshov. URL: http://www.deichmanske-bibliotek.oslo.kommune.no/avdelinger_apningstider/torshov_sandaker_filial/torshov_branch_in_english/ (12.02.2008.)

knjižničara u kojima sudjeluju i dječji i školski knjižničari postoje (primjerice kroz rad Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara), no ne postoje podaci o tome koliko oni utječu na eventualnu kasniju uspostavu partnerskih odnosa među knjižnicama u zajednici.

Dok suradnja podrazumijeva povremene, spontane i nenadane zajedničke aktivnosti, dogovorene bez sustavnog planiranja vezanog uz školski kurikulum, partnerstvo znači međusobnu obvezu dviju ili više strana, unaprijed je planirano i dogovoreno, najčešće regulirano nekim zajedničkim dokumentom.¹² U takvom se dokumentu definira cilj, što tko od partnera ulaže, što dobiva, koje su aktivnosti i područja djelovanja, te što na kraju dobivaju i sami korisnici. Zašto je partnerstvo bolje od suradnje? Ponajprije stoga što se maksimalno iskorištavaju resursi, partneri zajedno postižu bolje rezultate jer realiziraju ono što ne bi mogao svaki sam, postoji pozitivna konkurencija među njima koja stimulira na rad, te si međusobno osiguravaju prepoznatljivost. Dobit od rada na partnerskim projektima je mnogostruka, kako za knjižničare osobno, tako i za ustanove i korisnike.¹³

Ono što obilježava praksu u Hrvatskoj jest velika raznolikost u razvijenosti i postignućima pojedinih školskih i narodnih knjižnica, posebice u intenzitetu i kvaliteti ostvarene suradnje. Postavlja se opravdano pitanje kako je to moguće ako se zna da sve knjižnice rade prema istim zakonima, provode iste standarde i usmjeravaju svoj rad u skladu s istim smjernicama. Može se zaključiti da normativni i savjetodavni okvir postoji, ali sama realizacija suradnje, kako pokazuje hrvatska praksa, varira od onih knjižničara koji zajednički ostvaruju niz programa do onih školskih knjižnica u kojima učitelji izravno kontaktiraju s knjižničarima, gdje ne postoje zajednički programi i školska se knjižnica zaobilazi ako i postoje neki oblici suradnje učitelja i dječjih knjižničara.¹⁴ Nameće se zaključak da suradnja ovisi o nekim drugim čimbenicima, ponajprije o onima koji su za ostvarivanje poslanja knjižnice najodgovorniji – knjižničarima. Što utječe na njihovu spremnost za suradnju, zašto jedni surađuju a drugi ne, kakve su oblike suradnje razvili oni koji suradnji pridaju značaj, razvija li se suradnja prema partnerstvu? Ova i slična pitanja bila su polazište za pilot istraživanje o suradnji školskih i narodnih knjižnica, provedeno 2006. godine u Zagrebu.

12 Stričević, Ivanka. Školske knjižnice i partnerstvo u zajednici. // Zbornik radova 17. Proletne škole školskih knjižničara. Zagreb; Rijeka: Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske; Prva sušačka hrvatska gimnazija u Rijeci, 2005. Str. 129-133.

13 Isto

14 Autoricama ovoga rada nije poznato postojanje partnerskog ugovora potpisanog između školske i narodne knjižnice u Hrvatskoj. Može se pretpostaviti da oni ne postoje zbog toga što se, upravo zahvaljujući smjernicama u području knjižničarstva, jednostavno podrazumijeva da treba surađivati i da je to svakodnevni posao koji i ne treba posebno regulirati.

Što su mogući uzroci nespremnosti knjižničara za suradnju, kako surađuju oni koji ju smatraju važnom: pilot istraživanje

O istraživanju

Istraživanje je provedeno na uzorku od 13 osnovnih škola i šest narodnih knjižnica na području jedne gradske četvrti u Zagrebu. Budući da se radi o malom uzorku, generalizacija dobivenih rezultata nije moguća, no oni svakako upozoravaju na slabe karike u ostvarivanju suradnje školskih i dječjih knjižnica i knjižničara, te daju smjernice o čemu treba voditi računa pri njezinu unapređivanju u bilo kojoj sredini. Ujedno, vjeruje se da korištena metodologija može poslužiti za buduća opsežnija istraživanja navedene problematike. Cilj je istraživanja bio utvrditi postojeće stanje glede suradnje školskih i dječjih knjižnica te identificirati čimbenike koji ju sprečavaju ili ju mogu unaprijediti.

Polazna hipoteza ovog istraživanja je da u praksi postoje razni oblici suradnje školskih i narodnih knjižnica, no da se suradnja ne provodi planski i sustavno te da postoje one knjižnice koje razvijaju niz oblika suradnje, ali i one koje ne surađuju međusobno. Istraživanjem se željelo utvrditi tko inicira suradnju, ako nema suradnje, koji su razlozi njenog izostanka, tko iz škola surađuje: školski knjižničari, učitelji predmetne ili razredne nastave, kakvi se sve oblici suradnje uspostavljaju, koji su oblici suradnje najčešći, na koji se način dogovara suradnja (postoji li zajednički plan i program, partnerski odnos među knjižnicama ili pisani dokument koji ih obvezuje na suradnju), na koji se način bilježe podaci o suradnji, koje prednosti proističu iz suradnje, utječe li način na koji je radno mjesto dobiveno na postojanje ili izostanak suradnje, utječe li radno vrijeme na suradnju (pola radnog vremena/ puno radno vrijeme), utječe li radni staž na suradnju, utječe li vrsta obrazovanja na suradnju, te koji mogući problemi proizlaze iz same suradnje. Za potrebe istraživanja korišten je intervju, a odgovori su kasnije kategorizirani.¹⁵ Intervju kao instrument odabran je stoga jer je sadržaj pitanja dijelom takav da treba stvoriti dobru atmosferu pri razgovoru, on omogućuje dodatna pitanja i objašnjenja, a do ispitanika se dolazi pojedinačno.¹⁶ Osim što se osobno upozna ispitanika (što kod ankete kao najčešće korištenog instrumenta u sličnim istraživanjima nije predviđeno), te može dodatno razjasniti što se misli pod kojim pojmom (npr. suradnja), može se doživjeti i prostor u kojem knjižničar radi.

15 Za potrebe ovoga rada prikazuje se samo dio rezultata opsežnijeg istraživanja, koji može biti polazište za buduća slična istraživanja, ali i za unapređenje rada u praksi.

16 Žugaj, Miroslav. Metodologija znanstvenoistraživačkog rada. Varaždin: Fakultet organizacije i informatike, 1997.

Budući da osnovnoškolska djeca imaju do 14-15 godina, školske knjižnice uglavnom surađuju s dječjim odjelima narodnih knjižnica. Stoga su ispitanici u ovom istraživanju bili informatori dječjih odjela (dječji knjižničari) i školski knjižničari.

Rezultati i rasprava

Od trinaest osnovnih škola u kojima je provedeno istraživanje, deset osnovnih škola surađuje s narodnom knjižnicom, a tri ne surađuju. Razlozi zbog kojih ove tri knjižnice ne surađuju su redom:

- školska knjižničarka radi u školi manje od godine dana;
- školska knjižničarka je invalid rada i ima godinu dana do mirovine;
- trećoj školskoj knjižničarki koja ne surađuje prioritet je stručno urediti školsku knjižnicu pa se tek onda posvetiti drugim aktivnostima.

Ostalih deset knjižnica u kojima suradnja postoji uvelike se razlikuje u načinu na koji surađuju i načinu kako poimaju samu suradnju. Pokazalo se da je prema pisanim dokumentima nemoguće istražiti u kojoj mjeri i koliko kvalitetno koja knjižnica surađuje s narodnom, jer školske knjižnice rijetko, a najčešće uopće ne bilježe podatke o suradnji, odnosno bilježe samo najnužnije podatke potrebne za godišnja izvješća. Razlog dijelom leži i u činjenici da ponekad suradnja škole i narodne knjižnice zaobilazi školsku knjižnicu i oni iz škole koji surađuju s narodnom knjižnicom relativno često nisu sami školski knjižničari.

Naime, od 10 škola koje surađuju s narodnom knjižnicom, u četiri škole surađuju i školska knjižničarka i učitelji razredne nastave, u tri škole surađuju i školska knjižničarka te učitelji razredne i predmetne nastave, dok u tri škole suradnja ide prvenstveno preko knjižničarki; one dogovaraju sve oblike suradnje pa ih predlažu učiteljima. Iz intervjua se moglo zaključiti da suradnja puno bolje funkcionira kada polazi prvenstveno od školskog knjižničara. U tim školama suradnja je ujedno i najbogatija i najkvalitetnija. Školski knjižničar ima dobar pregled nad cjelokupnom situacijom i potrebama škole, a i najbolje je od svih u školi upoznat s aktivnostima narodne knjižnice. Iz tih razloga on je osposobljen pravovremeno reagirati i organizirati suradnju za ciljane grupe učenika. Suradnja koja ne ide preko školskih knjižničara uglavnom se svodi na informativne posjete gdje učitelji nižih razreda vode djecu u obilazak narodnih knjižnica ili na posjete koje organiziraju učitelji hrvatskoga jezika.

Istraživanjem je identificiran 21 oblik suradnje koji se ne javljaju jednakom čestinom. Različiti su ne samo sadržajno i organizacijski nego i s obzirom na prostor u kojem se programi/aktivnosti odvijaju (vidi Tablicu 1).

Tablica 1: Oblici suradnje i prostori u kojima se aktivnosti odvijaju

R. br.	Vrsta suradnje	N/Š	N
1.	Posjeti školske djece narodnoj knjižnici	Š u N	41
2.	Filmske projekcije	Š u N	18
3.	Sudjelovanje u kvizovima	Š u N	14
4.	Likovne radionice	Š u N	13
5.	Izložbe	Š u N; Š i N	13
6.	Književni susreti	Š u N	13
7.	Predstave u izvedbi školske djece u prostorima narodne knjižnice	Š u N	10
8.	Sat lektire u narodnoj knjižnici	Š u N	5
9.	Predstave	Š u N	4
10.	Predstavljanje književnih djela	Š u N	4
11.	Zajednički projekti	Š i N	3
12.	Zajednička suradnja osnovnih škola i narodnih knjižnica s nekim drugim ustanovama	Š i N	2
13.	Izrada postera	Š u N	2
14.	Suradnja s mladim novinarima iz škole	Š i N	2
15.	Tribine	Š u N	2
16.	Predavanja	Š u N	2
17.	Pričaonice	Š u N	2
18.	Igraonice	Š u N	1
19.	Predstavljanje nakladničke kuće	Š u N	1
20.	Predstavljanje projekata škole	Š u N; N u Š	1
21.	Zajednički posjet nekim drugim knjižnicama	Š i N	1

N narodne knjižnice

Š školske knjižnice

Š u N školska djeca dolaze u narodnu knjižnicu

Š i N školska i narodna knjižnica ostvaruju program zajedno u svojim prostorima ili u prostoru neke druge ustanove

N u Š narodna knjižnica "dolazi" u prostore školske knjižnice

Iz dobivenih je rezultata vidljivo da postoji niz različitih programa i aktivnosti putem kojih se odvija suradnja narodnih i školskih knjižnica, te da je školske knjižnice znatno više koriste resurse narodne nego obrnuto. Posjeti školske djece narodnoj knjižnici najčešći su oblik suradnje. Ovi se posjeti svakako mogu smatrati temeljnim oblikom, ne samo zato što omogućuju razvoj knjižnične pismenosti (te na njenim osnovama i razvoj informacijske pismenosti), već i stoga što su za mnogu djecu takvi posjeti prvi susret s narodnom knjižnicom. Podatak da su na drugom mjestu filmske projekcije koje se održavaju u dječjoj knjižnici vjerojatno govori o boljoj opremljenosti narodne knjižnice audio-vizualnim sredstvima i pomagalicama. Iz tablice je vidljivo da se ponekad slične aktivnosti nazivaju različitim nazivima, primjerice, književni susreti i predstavljanje književnih djela, ili nije dovoljno jasno što se pod kojim misli. Stoga bi bilo potrebno ujednačiti nazivlje i definirati moguće oblike suradnje, jer se jedino tako mogu sustavno pratiti i evaluirati.

U knjižnicama se suradnja unaprijed ne dogovara, tj. dogovara se neposredno pred samu aktivnost. Ona se uglavnom odvija spontano po nekim već uhodanim obrascima. Nema dogovora na početku školske godine oko zajedničkog plana i programa, niti međusobnog usklađivanja programa svake od knjižnica. Isto tako niti jedna od istraženih knjižnica ne ostvaruje partnerski odnos pa ne postoji pisani dokument koji bi ustanove obvezivao na suradnju i kojim bi bila utvrđena neka zajednička pravila. Može se pretpostaviti da je to stoga što pisani dokumenti puno više obvezuju, te zahtijevaju puno više osobnog angažmana i odgovornosti nego spontana i povremena suradnja.

Od deset školskih knjižnica koje surađuju, u njih šest se podaci o suradnji bilježe za potrebe godišnjih školskih izvješća, u jednoj se knjižnici vodi knjiga sjećanja, u jednoj postoji posebna bilježnica za suradnju, dok se u dvije evidencija ne vodi. U narodnim knjižnicama se u jednoj knjižnici podaci više ne bilježe (prije su imali bilježnice), u tri narodne knjižnice podaci o suradnji se bilježe u posebne bilježnice gdje se čuvaju i svi materijali vezani uz aktivnosti (pozivnice i sl.), a nešto se bilježi i kompjutorski. U jednoj se podaci bilježe samo u bilježnice, dok se u jednoj ne bilježe redovito, već se aktivnosti označe kalendarski u tekućoj godini. U takvu vrstu praćenja ulaze i podaci o suradnji koji se uglavnom ne bilježe, ili se bilježe samo za potrebe školskog izvješća, a ako se i bilježe na drugačiji način, onda se podaci ne ažuriraju i ne vode redovito. Zanimljivo je da one tri narodne knjižnice koje redovito vode podatke o suradnji i aktivnostima ostvaruju i najviše različitih oblika suradnje. Bilježenje podataka o suradnji je od iznimne važnosti jer je na osnovi njih moguće sustavno planirati i razvijati suradnju i evaluirati rezultate.

Što se tiče problema koji se javljaju prilikom suradnje, od deset školskih knjižnica koje ostvaruju suradnju, osam školskih knjižničara smatra da nema nikakvih problema

prilikom suradnje. Od dvije knjižničarke za koje problemi postoje, jedna smatra da je problem to što neki kolege ne puštaju rado djecu s nastave, dok druga kao problem ističe da se iz narodnih knjižnica ne javljaju dovoljno i ne iniciraju dovoljno suradnju, da nema dovoljno dogovora oko zajedničkog programa suradnje te da se javljaju uglavnom kad im je “potrebna publika”. Jedna školska knjižničarka iz knjižnice koja ne ostvaruje suradnju navodi kao problem preveliki broj djece u školi i stručnu nesređenost knjižnice koja ne ostavlja mjesta za odgojno-obrazovne i kulturne djelatnosti. Prema dobivenim rezultatima vidljivo je da oni koji više surađuju nemaju problema koji bi proizlazili iz suradnje, te da moguće probleme navode samo oni koji zapravo ne surađuju.

U narodnim knjižnicama tri od šest knjižničara smatra da nema problema prilikom suradnje. Ističu da jedini problem može biti nedovoljna suradnja jer neki školski knjižničari, po njihovu mišljenju, ne žele surađivati. U dvije narodne knjižnice kao problem ističu da učitelji (od kada je krenuo u primjenu HNOS u osnovnim školama) šalju djecu u narodnu knjižnicu po neke podatke i literaturu koje oni nemaju. Smatraju da bi najprije učitelji trebali provjeriti s čim narodna knjižnica raspolaže, a ne od djece zahtijevati da naprave zadatke koje je nemoguće izvršiti. Ovakvi odgovori upozoravaju na moguću tenziju među dječjim i školskim knjižničarima koja bi se zasigurno mogla smanjiti međusobnim dogovorima o oblicima unapređivanja odgojno-obrazovnog procesa u školi i izvan nje, odnosno o oblicima suradnje.

U jednoj narodnoj knjižnici navode da je problem što je samo jedna knjižničarka zaposlena u jednoj smjeni te je nemoguće istovremeno raditi posudbu i vraćanje građe uz ostale aktivnosti. Također kao problem ističu i kako je teško surađivati s predmetnim učiteljima kao i da se suradnja puno lakše uspostavlja s učiteljima razredne nastave.

Rezultati pokazuju da se problemi u suradnji različito percipiraju, on onih koji se mogu nazvati objektivnima (samo jedan knjižničar u smjeni u narodnoj knjižnici), do subjektivnih kao što je nepoznavanje biti suradnje između školskih i narodnih knjižnica (pa se pod suradnjom misli na slanje djece u narodnu knjižnicu po “neke podatke”), ili očekivanje da je netko drugi odgovoran za suradnju («oni iz narodnih knjižnica se ne javljaju dovoljno»). Evidentno je da je i školskim i dječjim knjižničarima potrebno više poznavanja mogućih oblika suradnje, te da se ona u praksi mora odmaknuti od klasično kompenzacijske uloge – školske knjižnice dječjima osiguravaju publiku, a dječje školskima knjige i izvore koje ove nemaju.

Istraživanje je pokazalo da je većina knjižničara svjesna prednosti suradnje, bez obzira da li surađuju ili ne. Odgovori dječjih i školskih knjižničara su se uglavnom sadržajno preklapali. (Vidi Tablicu 2)

R. br.	Prednost	N
1.	Odgajanje budućih korisnika – razvijanje navike dolaženja u knjižnicu	7
2.	Veći izbor građe u narodnoj knjižnici – nadopunjavanje građe školske knjižnice	7
3.	Raznolikost zbivanja u narodnoj knjižnici – veliki broj aktivnosti	6
4.	Izlazak školske djece iz učionice	5
5.	Narodne knjižnice dobivaju publiku	2
6.	Narodne knjižnice imaju direktan uvid u problematiku škole	2
7.	Ostavaruje se direktan kontakt sa strukom	2
8.	Produbljuje se ljubav djece prema knjizi i čitanju	2
9.	Korisno provođenje slobodnog vremena	2
10.	Lakše se ostvaruje književni susret s pojedinim autorima u narodnoj knjižnici	1
11.	Knjige se mogu kupiti s posebnim popustom za školske knjižnice (u određenim prilikama u narodnoj knjižnici)	1
12.	HNOS je zamislio program školskih knjižnica tako da se korisnike educira za sve vrste knjižnica, pa tako i za narodne	1

Tablica 2: Prednosti suradnje

Neki odgovori govore o svijesti knjižničara o prednostima suradnje, no ima i onih koji na nju gledaju formalno, primjerice “HNOS je zamislio...”. Od navedenih 12 prednosti, pet je onih koje su izražene sa stajališta dobrobiti za djecu – korisnike. Znatno je broj onih odgovora koje govore o knjižnicama ili procesu, a ne o izravnoj koristi za djecu. To pokazuje da neki knjižničari (dječji i školski) još uvijek nisu osvijestili da knjižnica postoji radi svojih korisnika pa su i prednosti suradnje usmjerene prema korisniku. Jedan od dva najzastupljenija odgovora (odgoj budućih korisnika), govori o tome da se na knjižnicu gleda utilitarno sa stajališta “nekih budućih vremena”, a ne kao na mjesto koje treba ovdje i sada osigurati djeci ono što im sada treba zbog njihovih razvojnih potreba. Kod takve percepcije uloge knjižnice postoji opasnost da se na djetinjstvo gleda samo kao na pripremu za neka buduća, važnija vremena.

Istraživanje je ukazalo na mnogobrojne razlike među knjižničarima školskih knjižnica, primjerice, u stručnoj spremi, radnom vremenu (punom ili pola), je li posao knjižničara nametnut zbog školskih obveza ili je izabran od strane knjižničara, te razlike u radnom stažu. Posebno su izdvojeni ovi pokazatelji razlika među školskim knjižnicama, jer kada su uspoređeni s intenzitetom suradnje pojedinih knjižnica, vidljivo je da mogu upozoriti na probleme, ali i ponuditi moguća rješenja.

Što se tiče načina na koji je dobiveno radno mjesto u školskoj knjižnici, intervjuom su dobiveni podaci o dva načina; ili je osoba sama izabrala svoje zanimanje i poziv, ili je njeno zdravstveno stanje, situacija u školi, i sl. dovelo do toga da počne raditi u knjižnici iako to nije bio njezin poziv i prvotna želja. U sedam školskih knjižnica knjižničar je sam birao svoj poziv, a u šest im je radno mjesto nametnuto ili ponuđeno zbog situacije u školi. Jednaki broj knjižničara surađuje u oba slučaja, dakle bez obzira na način na koji su došli na to radno mjesto što znači da svi poznaju zahtjeve profesije u kojoj djeluju.

Što se tiče radnog vremena u školskoj knjižnici, od trinaest škola, u jedanaest knjižničar ima puno radno vrijeme, a u dvije pola radnog vremena. No podaci pokazuju da onih koji ne surađuju ima i među knjižničarima s punim radnim vremenom (dva od 11) i među onima koji objektivno imaju malo vremena na raspolaganju (jedan od dva). Ovaj je podatak zanimljiv stoga što se najčešće u razgovorima s knjižničarima čuje da je jedan od glavnih problema njihovog posla nedostatak vremena. Valja napomenuti da će jednom dobro isplanirana i dogovorena suradnja za sljedeću godinu zasigurno oduzeti manje vremena nego povremene, *ad hoc* aktivnosti koje često narušavaju kontinuitet rada i uhodanu organizaciju, pa se vrijeme uloženo u sustavno planiranje suradnje može višestruko vratiti.

Usporedbom radnog staža i količine ostvarene suradnje dobiveni su podaci o vezi između duljine staža i suradnje, odnosno ne-surađnje¹⁷ školskih i narodnih knjižnica. Podaci o stažu podijeljeni su u tri kategorije: od 0-5 godina, od 6-15 godina, i od 16-30 godina. (Vidi Tablicu 3).

Školske knjižnice (ukupno 13) i Narodne knjižnice (ukupno 6) = (19)

0-5 godina staža		6-15 godina staža		16-30 godina staža	
Surađuju	Ne surađuju	Surađuju	Ne surađuju	Surađuju	Ne surađuju
3	2	6	2	6	0

Tablica 3: Suradnja s obzirom na duljinu radnog staža

Iz tablice je vidljivo povećanje količine suradnje s povećanjem godina staža. Dakle, knjižničari s više godina staža češće surađuju od onih koji tek počinju ili kraće rade. Iz razgovora s knjižničarima moglo se zaključiti da se to može pripisati njihovom iskustvu i vjerojatno tome što manje vremena trebaju za rutinske poslove pa im više ostaje za

17 termin ne-surađnja koristi se za označavanje odnosa u kojem izostaje suradnja

tzv. obogaćivanje rada. No, knjižničari s manje radnog staža trebali bi osvijestiti potrebu da se ne smiju zatvarati u svoje knjižnice “do nekih budućih vremena kad će imati više vremena...”.

Kod analize vrste stručne spreme školskih knjižničara i količine suradnje dobiveni su podaci da najviše surađuju oni knjižničari koji imaju završen studij bibliotekarstva, zatim oni sa stručnim ispitom, a najmanje oni bez završenog studija i bez položenog stručnog ispita (takvih je troje od kojih nijedan ne surađuje). To govori o potrebi odgovarajućeg obrazovanja (što nije upitno) ali i o činjenici da u školskim knjižnicama još uvijek rade stručno neosposobljeni knjižničari te da se to odražava i na spremnost za suradnju i njezino ostvarivanje.

Zaključak

Ovo je istraživanje nastojalo utvrditi postojeće stanje glede suradnje školskih i dječjih knjižnica na odabranom uzorku, te identificirati čimbenike koji ju sprečavaju ili ju mogu unaprijediti. Polazna hipoteza se potvrdila istraživanjem jer se pokazalo da u praksi postoje razni oblici suradnje školskih i narodnih knjižnica, no da se suradnja ne provodi planski i sustavno te da postoje one knjižnice koje razvijaju niz oblika suradnje, ali i one koje ne surađuju međusobno. S obzirom na zaista mali uzorak, ovo istraživanje ne može pokazati pravu sliku suradnje među tim vrstama knjižnica, no može dati polazište za buduća promišljanja o problematici suradnje školskih i dječjih knjižnica, vrlo jasno istaknute u međunarodnim i domaćim dokumentima i smjernicama. Istraživanje je pokazalo da knjižnice u uzorku ne razvijaju partnerstvo kao najviši oblik suradnje koji zahtijeva zajedničko planiranje i realizaciju, ne postoje pisani dokumenti tipa ugovora o zajedničkim programima, a suradnja se odvija povremeno, spontano ili po nekim dugogodišnjim uhodanim obrascima.

Od 13 osnovnih škola, u kojima je provedeno istraživanje, 10 ih surađuje s narodnim knjižnicama (njih šest). Deset od trinaest nije malen broj, no kvaliteta suradnje svih deset škola, naravno nije jednaka. Teško je bilo istražiti kvalitetu suradnje jer se dokumentacija, ako i postoji, ne vodi na jednak način. Stoga su pokazatelji uglavnom dobivani samo iz razgovora (intervjua) s knjižničarima, a njihovo viđenje suradnje ponajprije ovisi o percepciji vlastite profesionalne uloge. To upozorava i na nedostatak višegodišnjeg strateškog plana razvoja knjižnice, njezinih zbirki i usluga. Takav plan zasigurno bi dao jasne smjernice o razlozima i modalitetima suradnje, pa bi ju bilo moguće i konkretnije planirati u dogovoru s drugom vrstom knjižnice, i ne zapostaviti zbog “nekih drugih prioritetnih poslova”. Oni knjižničari koji ne surađuju govorili su više o problemima koji proizlaze iz suradnje, a oni koji surađuju, probleme uopće ne

navode. Može se zaključiti da su uzroci ne-suradnje velikim dijelom osobne prirode. No, u obzir treba uzeti i činjenicu da u promatranom uzroku oni zaposleni u školskim knjižnicama koji nemaju odgovarajuću stručnu spremu, ne ostvaruju nikakvu suradnju s dječjom knjižnicom, što govori o potrebi primjene zakona te o potrebi stalnog stručnog usavršavanja, jer odgovarajuće obrazovanje i usavršavanje pridonose boljem sagledavanju profesionalne uloge i odgovornosti.

Predmet ovog istraživanja bio je suradnja školskih i narodnih knjižnica, no u nekoliko se osnovnih škola pokazalo da se školska knjižnica zaobilazi i puno se više surađuje s učiteljima, nego sa školskim knjižničarima. To nameće potrebu da školski knjižničari ponajprije razviju dobru suradnju s učiteljima, jasno im daju do znanja što oni i školska knjižnica mogu (i trebaju) pružiti u cilju podizanja kvalitete odgojno-obrazovnog procesa, te koje je oblike suradnje i u koju svrhu moguće planirati s narodnom knjižnicom. Istraživanje je pokazalo da u tri škole gdje suradnja ide prvenstveno preko školskih knjižničara, ona je ujedno i najkvalitetnija i najbogatija sadržajima. Uzrok tome može biti činjenica da školski knjižničar koji dobro poznaje svoju struku, puno bolje može i zna komunicirati s kolegama iz struke, te da je kompetentniji u raspoznavanju koja aktivnost narodne knjižnice odgovara kojem uzrastu.

U budućim istraživanjima u području suradnje školskih i dječjih knjižnica i knjižničara potrebno je jednoznačno definirati pojam suradnje kako bi se izbjegla implicitna tumačenja, jednoznačno odrediti moguće modalitete suradnje i njihove oblike kako bi se suradnja mogla znanstveno evaluirati, te ispitati uzroke ne-suradnje u svakoj pojedinoj sredini, uvažavajući sve specifičnosti okruženja u kojem djeluje školska ili narodna knjižnica.

Literatura

IFLA/UNESCO school library guidelines. 2002.

URL: <http://www.ifla.org/VII/s11/pubs/sguide02.pdf>. (03.01.2008.).

Horvat, A. (ur.) UNESCO-ov Manifest za narodne knjižnice 1994. // HBD Novosti, 5(1995).

Krüger, S. PISA – šok i njegove posljedice: budućnost knjižnica za djecu u Njemačkoj.

// Dijete i društvo: časopis za promicanje prava djeteta 6, 2(2005), str. 357 – 361.

Narodna knjižnica: IFLA-ine i UNESCO-ove smjernice za razvoj službi i usluga. / priredila radna skupina Sekcije za narodne knjižnice na čelu s Philipom Gillom. Zagreb: HKD, 2003.

Smjernice za knjižnične usluge za djecu / glavna urednica Mirna Willer. Zagreb: HKD, 2004.

Standard za školske knjižnice. // Narodne novine, 34(2000).

URL: <http://www.nn.hr/sluzbeni-list/sluzbeni/index.asp>. (04.02.2008.).

Stričević, I. Školske knjižnice i partnerstvo u zajednici. // Zbornik radova 17. Proljetne škole školskih knjižničara / uredili Biserka Šušnjić, Đudita Franko, Theodor de Canziani Jakšić. Zagreb; Rijeka: Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske; Prva sušačka hrvatska gimnazija u Rijeci, 2005. Str. 129-133.

UNESCOv Manifest za školske knjižnice, 2000.

URL: <http://www.ifla.org/VII/s11/pubs/mani-hr.htm>. (13.12.2007.).

Žugaj, M. Metodologija znanstvenoistraživačkog rada. Varaždin: Fakultet organizacije i informatike, 1997.

Klasifikacija radova na hrvatskoj mreži školskih knjižničara

Josip Rihtarić, II. OŠ Varaždin
Vedran Škarica, OŠ “M. Ožegović”, Radovan

Sažetak

U radu se iznosi tematski pregled objavljenih datoteka i članaka u prvih godinu dana postojanja projekta UDK 02, ukazuje na postupak označivanja datoteka u mrežnom okružnju te na potrebu usklađivanja međusobno suprotstavljenih potreba za što jednostavnijim prebacivanjem datoteka i za što jednostavnijim pronalaženjem željenih radova.

Pokretanjem mrežnog sjedišta www.knjiznicari.hr zaživjela je ideja o stvaranju repozitorija radova školskih knjižničara i radova za školske knjižničare. Na taj način omogućen je široj stručnoj zajednici uvid u raznoliku produkciju raznolikog materijala, a uvid je moguć u svim fazama, od pripreme do prezentacije gotovih radova kao njihovih izmjena i dopuna; uvid u cjelovite radove i segmente ili isječke radova. Međutim, osim radova knjižničara i radova za knjižničare, na mrežnom sjedištu www.knjiznicari.hr pokrenut je proces portalizacije (objavljivanjem različitih obavijesti zanimljivih stručnoj javnosti, praćenjem rada županijskih stručnih vijeća i rada matičnih službi, tipskom prezentacijom školskih knjižnica i knjižničara i sl.) Projekt je pokrenut sa željom da raznolike *privatne zbirke* radova za školske knjižničare, koje su oblikovane prikupljanjem iz različitih izvora, najčešće slobodnom razmjenom, postanu objedinjene na jednom mjestu i svima stalno dostupne. Dodavanjem drugih različitih informacija o školskom knjižničarstvu povećana je informativnost sjedišta, čime se motivira više suradnika na redovito praćenje promjena na sjedištu, ali je otežano pronalaženje željenih informacija. Isključivo o dogovoru zajednice suradnika ovisi daljnja organizacija i prezentacija sadržaja, a objedinjavanje radova i informacija o radovima te izgradnjom portala školskog knjižničarstva na jednom mrežnom mjestu znači izazov iskorištavanju prednosti knjižničarske profesije i digitalnog doba.

Zadnjih godina pokazalo se da je internet moćno sredstvo za izgradnju projekata na kojima je angažirano mnogo suradnika, a u mrežnom prostoru najuspješnijima su se pokazali oni projekti koji se temelje na ravnopravnoj suradnji, dok su se koncepcije s *uređivačkim odborima* i višestrukim provjerama i odobrenjima pokazale zastarjelim i manje efikasnim pristupom. U takvom “demokratskom” pristupu na početku se “gu-

bi” mnogo vremena provedenog u dogovorima kako bi se uskladili različiti pogledi i nastojale uvažiti različite želje suradnika. Međutim, nakon što zajednica ojača, nakon što se koncenzusom dode do koncepcije razvoja, više involviranih suradnika jamac su bržeg i kvalitetnijeg rada na projektu. Budući da su posjetitelji i suradnici na www.knjiznicari.hr pripadnici iste profesije školskih knjižničara, mrežno sjedište zamišljeno je biti prostorom suradnje ravnopravnih suradnika, bez organizacijske, unaprijed zadane suradničke hijerarhije i bez unaprijed utvrđenih shema izgradnje sjedišta, kako takva rješenja ne bi postala ograničavajući faktor za izgradnju sjedišta, a način klasifikacije radova i članaka prepušten je odluci svih suradnika Hrvatske mreže školskih knjižničara, nije unaprijed utvrđen, već je klasifikaciju, odnosno označavanje moguće provesti naknadno, nakon što se uoči trend izgradnje sjedišta. Premda na mrežnom sjedištu www.knjiznicari.hr nema hijerarhije ovlasti među suradnicima, svim suradnicima dostupni su svi dijelovi repozitorija, pri čemu svaki suradnik može promijeniti svaki dio – svaki suradnik ili skupina suradnika može na temelju cijele baze radova izraditi “svoju uredničku bibliografiju”, pregledne stranice i sl. Kao što svaki knjižničar iz cjelokupne produkcije izgrađuje knjižničnu zbirku izborom samo nekih naslova prema potrebama svojih korisnika, na mrežnom sjedištu www.knjiznicari.hr bilo koji suradnik može sačiniti uži izbor ili prikaz reprezentativnih radova prema određenom kriteriju. Na taj način otklonjeni su prigovori da se radovi prikupljaju neselektivno i nekritički, jer su, analogijom prema uređivačkom odboru, svim suradnicima dostupni svi izabrani članci, ali i svi pristigli rukopisi.

Planirajući izgradnju sjedišta, vodilo se računa o nekoliko međusobno suprotstavljenih želja. Suradnicima koji znaju pohraniti datoteku na memorijski štapić prebacivanje datoteka na udaljeni mrežni poslužitelj mora biti toliko jednostavno, kao što je jednostavno pohraniti ju na memorijski štapić. Prilikom prebacivanja datoteka ne smije se gubiti mnogo vremena, niti ispunjavati složene formulare. Suprotno tomu, knjižničar koji potražuje informaciju, odnosno datoteku, očekuje da su datoteke kvalitetno i iscrpno opisane kako bi se do željenog rada moglo doći postavljanjem kompleksnih upita poput ograničavanja izbora po godinama, autorima, vrstama datoteka, sadržaju, ključnim riječima...

I suradnicima i posjetiteljima važno je imati jednostavan i pregledan repozitorij kako bi se u što manje koraka moglo doći do bilo koje stranice slijedeći jednostavnu i logičnu organizaciju stranica. Nije lako imati u isto vrijeme asketski jednostavno sučelje te omogućiti na jednostavan, kratak i precizan način dolaženje do bilo koje željene stranice te ponuditi detaljan pregled svih postojećih datoteka i članaka.

Samo prebacivanje datoteka i pisanje članaka (stranica) je jednostavno, ali je gomilanje datoteka (koje su često nazvane netransparentnim imenima) na zajedni-

čkom poslužitelju nefunkcionalno, odbija posjetitelje i suradnike, ako datoteke nisu adekvatno obrađene. Gomilanje radova bilo bi kontraproduktivno, ako se radovi ne bi označivali, jer bi u velikoj skupini bilo još teže pronaći željeni rad, nego kad se nalazi u malenoj. Softverski se automatski generira stranica s abecednim popisom datoteka i članaka, međutim taj popis nalikuje abecednom knjižničnom katalogu koji bi se sastojao samo od naslova knjiga, bez i jednog drugog podatka, a to je premalo za kvalitetnu informaciju o knjižničnoj ili mrežnoj jedinici, zato je i radove (članke i datoteke) na www.knjiznicari.hr potrebno obraditi (označiti i klasificirati) jer strojna obrada još uvijek nije dovoljno moćna kvalitetno odrediti predmet, sadržaj i ključne riječi rada. Kad bi se datoteke i članci mogli preuzimati i pretraživati samo po naslovu, zbog vremena utrošenog na njihovo preuzimanje i proučavanje ne bi se isplatilo gubiti vrijeme. Prikupljanje i pronalaženje informacija samo je jedan dio posla, a vrijednost je knjižnice u dobroj organizaciji, a ne u pukom gomilanju nositelja informacija.

Manje vremena utrošenog na označivanje i opisivanje datoteka znači da će o njima biti manje informacija, a što je "formular za arhiviranje" opširniji, to će datoteke biti označene s više elementa, pa će ih posjetitelji moći lakše pronaći. Ako se pred suradnike postave preveliki zahtjevi, oni će odbijati suradnju; a velik i neorganizirani niz datoteka odbija posjetitelje.

Repozitorij školskoknjižničarskih radova zamišljen je ponajprije kao jednostavan nastavak razmjene radova koje ionako razmjenjujemo pomoću CD-ova ili memorijskih štapića, samo što ih u ovom slučaju ne pohranjujemo na vanjske medije, već na jedno mrežno mjesto, pa to znači da svakom suradniku mora biti omogućeno samoarhiviranje radova. Svaki suradnik može u potpunosti samoarhivirati svoj (ili tuđi) rad u svim njegovim dijelovima sukcesivno ili parcijalno, a taj posao može napraviti i više suradnika kroz međusobnu suradnju. Sve ono što nedostaje ili nije ispravno napravljeno može popraviti bilo koji drugi suradnik, čime je osigurana brzina i efikasnost, a ako netko ne želi dio posla prepustiti drugim suradnicima, taj dio posla uvijek može rezervirati za sebe stavljanjem prikladne napomene.

U ovom trenutku još nije moguće arhiviranje korištenjem kompleksnog formulara iz dva razloga. Prvo, postoji velika odbojnost u zajednici prema ispunjavanju anketa i formulara, drugo, još uvijek radimo na elementima opisivanja i označivanja datoteka i članaka, pa bi i takav formular bilo potrebno povremeno mijenjati. Ipak, prebacivanjem datoteka na mrežni poslužitelj odrađen je dio posla analogan kupnji knjige za školsku knjižnicu, a da bi knjiga bila ponudena korisniku na upotrebu potrebno je obaviti još dosta posla, a na sličan način potrebno je obraditi i prebačene datoteke. Kao što posao školskog knjižničara nije samo kupiti knjigu, već ju je potrebno inventarizirati, katalogizirati, klasificirati, signirati, materijalno obraditi... tako i prebacivanjem da-

toteke na mrežni poslužitelj posao nije završen, već je tek započet. U usporedbi s razmjenom datoteka pomoću memorijskih štapića i CD-ova razlika je ipak velika, jer razmjenom na prijenosnim medijima datoteke nismo obrađivali, kao što najčešće nismo posebno obrađivali niti svoje mrežne zbirke takvih datoteka, a objedinjavanjem datoteka na repozitoriju pokazuje se potreba za obradom tako prikupljenih radova. Velika je prednost što na www.knjiznicari.hr sve faze obrade datoteke ne mora učiniti jedna te ista osoba i ne mora učiniti odjednom, već se datoteke mogu obrađivati sukcesivno, a na tom poslu se može angažirati više osoba.

Ovo nas, međutim, dovodi do apsurdne situacije.

Budući da je cilj projekta bio omogućiti smještaj svih onih radova koje smo ionako razmjenjivali korištenjem prijenosnih medija, svi su radovi poželjni i dobrodošli i niti jedna primjedba da se prikupljaju (i) nedovoljno kvalitetni (ili nedovršeni i sl.) radovi nije opravdana, tim više što je svakom suradniku ostavljena mogućnost izgradnje (stranice) osobnog izbora. Naprotiv, pohvala i zahvalnost pripadaju svim onim suradnicima koji su pristali javno i besplatno objaviti svoje radove. Na taj način, uvidom u sve radove ponuđene na korištenje, međusobno si pomažemo raditi kvalitetnije i afirmirati struku u široj javnosti.

Budući da je ostvaren zahtjev da prebacivanje datoteka na mrežni poslužitelj ne bude mnogo kompliciranije od pohranjivanja datoteka na prijenosni medij, oni suradnici koji smatraju da je njihov posao gotov prebacivanjem datoteka – u pravu su – jer je to bio smisao pokretanja repozitorija. Činjenica je da ipak velik broj suradnika, koji svi zavrjeđuju sve pohvale zbog spremnosti na razmjenu datoteka, nije pokušao datoteku obraditi, a sporedno je zašto – bilo zato jer to nismo radili niti kad smo razmjenjivali datoteke pomoću prijenosnih medija, bilo zato jer za to treba potrošiti dodatno vrijeme, bilo zato što za to treba svladati dodatne tehnike, bilo zato što svim suradnicima nije odmah razvidno da prebacivanjem datoteka posao nije završen, nego tek započet...

S druge pak strane, u pravu su i oni suradnici koji na www.knjiznicari.hr dolaze kao korisnici i očekuju da prebačene datoteke budu i obrađene. Mnoštvo nepreglednih i neobrađenih datoteka odbija ih od pokušaja da se i sami uključe u zajednicu, da pohrane na repozitoriju i svoje radove.

Nalazimo se u procjepu: što više prebačenih, ali neobrađenih datoteka (što je u skladu sa svrhom projekta i što je pozitivno) ujedno znači stvaranje većeg nereda i odbijanje od suradnje nekih drugih suradnika (što nije pozitivno). U sadašnjem trenutku, godinu i pol nakon pokretanja sjedišta, neobično nas raduje činjenica da je već prikupljeno mnoštvo različitih radova korisnih školskim knjižničarima, međutim, budući da je zbog dragocjenog mnoštva sve teže doći do željenog, sve uočljivijom postaje po-

treba za iscrpnim i kvalitetnim označivanjem radova kako bi se što lakše moglo doći do željenog rada.

Uz pretpostavku da se angažman na www.knjiznicari.hr temelji na solidarnosti i altruizmu, radi međusobnog pomaganja, pri čemu nitko nema osobite osobne (materijalne) koristi niti interesa, ali cjelokupna profesionalna zajednica profitira na različite načine, primjedbe upućene bilo komu promašuju bit, vraćaju se pošiljatelju, jer je svaki suradnik ovlašten popraviti ili promijeniti bilo koji nedostajući dio. Očekuje se pri tom da suradnici koji su voljni podijeliti svoje radove s kolegama pokušaju radove i obraditi, ne radi drugih, već radi sebe samih, jer su kao autori najkvalificiraniji najbolje obraditi materiju koju najbolje poznaju i tako imati u buduću najbolji pregled nad svim radovima. Od onih suradnika koji kao posjetitelji imaju problema s pronalaženjem radova zbog manjkave obrade, također se očekuje da otklone manjkavosti, jer to inače nema tko drugi napraviti, dok god repozitorij volonterski izgrađuje zajednica, dok god ne bude netko angažiran i plaćen za konkretne poslove koje treba odraditi. Ona nekolicina suradnika koji obrađuju tuđe radove zavrjeđuje pak pohvale za trud, a ne pokude zbog toga što nisu napravili još više posla.

Budući da smo prva zajednica školskih knjižničara u svijetu koja izgrađuje repozitorij školskoknjižničarskih radova, ne možemo preuzeti tuda gotova rješenja, već moramo pronalaziti vlastita. Usporedbom s, primjerice, časopisom *Vjesnikom bibliotekara Hrvatske* i mrežnim sjedištem *E-prints in Library and Information Science* ubrzo uvidamo da se radovi objavljeni na www.knjiznicari.hr u prvih godinu dana postojanja uvelike razlikuju od radova objavljenih u navedenom časopisu i mrežnom sjedištu. JITA klasifikacijska shema knjižničarstva i informacijskih znanosti koja se koristi na *E-printsu* nedostatna je jer mnoge oznake ne bi pokrivale mnoge radove objavljene na www.knjiznicari.hr, a oznakom DE bilo bi označeno mnoštvo radova, čime se gubi funkcionalnost.

Prilikom planiranja izgradnje Hrvatske mreže školskih knjižničara pretpostavljali smo da će biti ponudeni radovi iz svih područja rada školskog knjižničara:

1. Neposredna odgojno-obrazovna djelatnost

- izravno (komunikacijom između korisnika i knjižničara),
- neizravno (u suradnji s učiteljima i suradnicima u pripremi i organizaciji nastavnih sadržaja).

2. Rad s učenicima:

- razvijanje navika dolaženja u knjižnicu i navike čitanja (kroz pričanje priča, natjecanje u broju pročitanih knjiga, kvizova o pročitanim knjigama i sl.)
- organizirano i sustavno upoznavanje knjiga i knjižnice,

- razvijanje čitateljske sposobnosti učenika,
- uvođenje suvremenih metoda u razvijanju sposobnosti djelotvornog čitanja,
- ispitivanje zanimanja učenika za knjigu,
- pomoć pri izboru knjižnične građe,
- upućivanje na metode rada na istraživačkim zadaćama (uporaba leksikona, enciklopedija, rječnika i dr.)
- rad s učenicima u slobodnim aktivnostima,
- organizacija nastavnih sati u knjižnici (timski rad),
- pomaganje učenicima u pripremi i obradbi zadane teme ili referata,
- uvođenje učenika u temeljne načine pretraživanja i uporabe svih izvora znanja,
- sustavno poučavanje učenika za samostalno i permanentno učenje – učenje za cijeli život,
- poučavanje informacijskim vještinama pri uporabi dostupnih znanja,
- razvoj svih komunikacijskih sposobnosti.
- organiziranje rada i rad u produženom i cjelodnevnom boravku te s učenicima putnicima,
- rad s učenicima u dopunskoj i dodatnoj nastavi te na satovima razrednog odjela,
- rad na odgoju i obrazovanju u slobodno vrijeme mladeži.

3. Suradnja s učiteljima i stručnim timom suradnika:

- suradnju s učiteljima, stručnim suradnicima i ravnateljem u nabavi svih vrsta knjižnične građe i u razvoju knjižnice,
- timski rad na pripremi i ostvarenju nastavnih satova lektire,
- timski rad na pripremi i ostvarenju nastavnih sati, multidisciplinarnih projekata, izložbi, kreativnih radionica, pripremi za književne susrete i kulturne događaje, uvodnih satova na temu, panoramskih satova književnosti, parlaonica, igraonica, ekoloških projekata, sadržaja u borbi protiv ovisnosti i sl.
- mentorski rad.

4. Stručna knjižnična djelatnost:

- organizacija i vođenje rada u knjižnici i čitaonici,
- nabava knjiga i ostale informacijske građe,
- izgradnja fonda,
- inventarizacija, signiranja, klasifikacija i katalogizacija, predmetna obradba, otpis i revizija,
- izradba informacijskih pomagala,
- izradba statističkih pokazatelja o uporabi knjižnog fonda,
- sustavno izvješćivanje učenika i učitelja o novoj literaturi,
- izradbu tematskih popisa literature.

5. Kulturna i javna djelatnost:

- organizacija, priprema i provedbu kulturnih sadržaja poput književnih i filmskih tribina, natjecanja u znanju, književnih susreta, večeri poezije, svečane akademije, promocija školskih glasnika, predstavljanje knjiga, tematske izložbe, filmske i video projekcije,
- suradnja s kulturnim ustanovama koje se bave organiziranim radom s djecom i mladeži u slobodno vrijeme (kazališta, pjevački zborovi, narodne knjižnice i dr.)

Uvidom u sadržaj Zbornika s proljetnih škole i uvidom u radove na www.knjiznicari.hr zaključujemo da tu podjelu treba proširiti, a zanimljivo je da je razmjerno malen broj radova iz područja odgojno-obrazovnih i stručnih knjižničnih poslova, dok je razmjerno velik broj radova iz područja kulturne i javne djelatnosti. Zbog zaštite autorskih prava i uskraćivanja javnosti uvida u cjelokupnu shemu UDK, ne znamo postoji li dovoljno razrađen sustav poslova školskog knjižničarstva koji bi pokrивao sve ove poslove, a klasifikacijska shema upotrijebljena za označivanje članaka u Vjesniku bibliotekara Hrvatske nedostatna je jer ne pokriva mnoštvo sadržaja na www.knjiznicari.hr.

Uz to, osim dodjeljivanja klasifikacijske oznake, članci se u VBH-u kategoriziraju kao *izvorni znanstveni rad*, *stručni rad*, *istraživački rad*, *prethodno priopćene i pregledni rad* što također nije dovoljno niti prikladno za kategoriziranje radova na www.knjiznicari.hr.

Budući da su radovi i u Vjesniku bibliotekara Hrvatske i E-printsu u pravilu u formatima .pdf ili .doc, a radovi objavljeni na www.knjiznicari.hr u mnogo različitih oblika (osim .doc, i .pdf najčešći su formati zapisa .ppt, .pps, .xls, .htm, .php, .jpg, .gif, .png) vjerujemo da bi i označivanje formata bilo od velike koristi korisnicima.

Radi kvalitetnije izgradnje sjedišta iz aspekta veće preglednosti i lakšeg pronalaženja željenog rada zaključujemo da bi radove trebalo predmetno klasificirati korištenjem sheme za područje školskog knjižničarstva, a količina i raznolikost radova objavljenih na www.knjiznicari.hr utjecat će na izgradnju te sheme, zatim bi radove trebalo kategorizirati te označiti format zapisa.

Od početka rada sjedišta www.knjiznicari.hr sve datoteke i članke označujemo predmetnicama, odnosno ključnim riječima, a zbog osobina programa MediaWiki koji omogućuje na jednostavan način uspostavljanje međuodnosa korištenjem uputnica i stvaranjem hijerarhija, čini se izglednijim te ključne riječi iskoristiti u izgradnji tezaurusa školskog knjižničarstva. Također, moguće je kroz sustav predmetnica sve radove klasificirati, kategorizirati i odrediti im format, a tijekom vremena uvidjet će se je li potrebno napraviti izdvojeni sustav označivanja za pojedine dijelove.

Premda je veoma pohvalno što je od pokretanja sjedišta velik broj kolega podržao postojanje www.knjiznicari.hr posjećivanjem, a još više suradnjom kroz objavljivanje radova ili pisanje članaka, a što je vidljivo u evidenciji otvaranja pojedinih stranica, izostao je veći interes za kvalitetnijim označivanjem radova, što je neobično, budući da je organiziranje informacija bitan dio knjižničarske profesije. Pretpostavljamo da za to postoji više razloga:

- suradnja na www.knjiznicari.hr za sad je isključivo volonterska i u pravilu kolege surađuju u svoje slobodno vrijeme, kad bi posao bio honoriran, zacijelo bi više suradnika našlo interes,
- među kolegama još uvijek ima velik broj onih koji nemaju pristup na internet iz svoje školske knjižnice pa su uskraćeni u stvaranju navike korištenja internetom u svakodnevnom poslovanju,
- premda je wiki veoma popularan i najjednostavniji alat za brzo stvaranje mrežnih stranica, još uvijek nije dovoljno intuitivan za nove suradnike,
- otvoreni pristup u kojemu svaki suradnik može izgrađivati svaki dio sjedišta u suprotnosti je s višegodišnjom navikom da je zabranjeno sve ono što izrijeком nije dopušteno,
- demokratski pristup u kojemu se korisnici mogu međusobno organizirati radi zadovoljenja svojih potreba u suprotnosti je s dugogodišnjom koncepcijom u kojoj se očekuje da netko drugi rješava naše probleme i preuzima odgovornost za uspjeh ili neuspjeh,
- zajednička izgradnja mrežnog sjedišta podrazumijeva *timski rad* koji ima svoje zakonitosti i svoja pravila, a što još uvijek uglavnom nismo naučili, unatoč brojnim ukazivanjima potrebe za timskim radom u školstvu, pa se mnogi suradnici radije postavljaju u poziciju promatrača kako bi izbjegli eventualne konfrontacije.

Vjerujemo da će potreba za kvalitetnijom klasifikacijom radova na www.knjiznicari.hr, koja će biti to veća što će biti objavljeno više radova, potaknuti suradnike na veći angažman kroz timski rad te putem rada na klasifikaciji afirmirati i one vrijednosti, kako stručne knjižničarske, tako i edukatorske, koje su trenutačno najpotrebnije na putu izgradnje Hrvatske kao zemlje znanja te tako kroz volonterski rad u svojoj struci svakom od nas koristiti i u afirmaciji na svojim radnim mjestima. Osim toga pretpostavljamo da će daljnjim jačanjem civilnog društva u Hrvatskoj jačati svijest da imamo i pravo i obvezu angažirati se radi poboljšavanja položaja svoje zajednice i svoje strukovne zajednice; odnosno da će ovakav model izgradnje mrežnog sjedišta www.knjiznicari.hr koji se temelji na demokratskom pristupu i vrijednostima otvorenog društva povratno utjecati i na angažman školskih knjižničara u svojim životnim i radnim zajednicama.

Subjektivna pozicija učenika u strukovnim školama

Turci pod Siskom ili učenička igra u tri čina (knjižnica, radionica, učionica)

Jadranka Gabriša Perković, dipl. knjižničar mentor

Sanja Tomazinić Krotin, prof. mentor, Industrijsko-obrtnička škola Sisak

Subjektivna pozicija učenika u nastavi je jedan od najznačajnijih faktora koji se odnosi na inoviranje nastave. Bit je da učenik bez pritiska i u slobodi stvara osobne vrijednosti. Osjećaj jednake vrijednosti omogućava pravu stvaralačku suradnju. Temeljni zadatak škole u budućnosti bit će pored posredovanja znanja, razvijanje radosti za stalno učenje i stvaranje klime u kojoj će se svi učenici osjećati jednako vrijedni, a to znači razviti pozitivnu sliku o sebi. Učenik treba biti što manje podučavan, što više učiti, što više biti "izložen" osobnim aktivnostima različite vrste i različitog stupnja složenosti.

Redefinirana i nova uloga školske knjižnice (kao informacijskog i medijskog centra pismenosti) zahtijeva redefiniranje i jasno postavljanje ciljeva učenja:

- a) stvaranje znanja (cjeloživotno učenje)
- b) ovladavanje strategijama i metodama aktivnog učenja (učenje u novom okruženju informacijsko tehnološkog "buma").
- c) U odgojno-obrazovnom procesu to može ostvariti timski rad – timska nastava koja prema prof. dr. M. Stevanoviću podrazumijeva: "zajednički stvaralački rad i odgovornost više nastavnika i drugih suradnika na realizaciji programskih sadržaja u svim fazama nastavnog rada sa istim sastavom učenika različitih odjeljenja u raznovrsnim formama odgojno-obrazovnog organiziranja" (M. Stevanović, Didaktika: Express digitalni tisak, Rijeka, 2001.) .

Što je novo?

- Novo-obrazovno društvo je povezano: interesima, potrebama i rastućim spektrom informacijsko-komunikacijske tehnologije.
- Nova funkcija školske knjižnice: "...ona postaje lovac i prikupljač informacija".
- Traže se nove vještine i znanja: informacijska i informatička pismenost npr. U takvom novom okruženju programi školske knjižnice usmjereni su na UČENIKA.

Novo okruženje – okruženje 21. stoljeća

- Društvo stalnog učenja, učenja kroz čitav život – društvo znanja
- Društvo demokracije i osobnih sloboda
- Društvo globalizacije

2.

U okruženju 21. stoljeća

Nastavnici	Učenici
<ul style="list-style-type: none">— su “digitalne pridošlice”— još uvijek su jednom nogom u prošlosti— prihvatili su mnoge aspekte tehnologije, ali ona im je “drugi jezik” <p>↓</p> <p>Moraju:</p> <ul style="list-style-type: none">— tijekom učenja stavljati angažiranost ispred sadržaja— obratiti pozornost na način na koji uče— učenici te cijeliti i poštovati njihova znanja— uključivati učenike u nastavu	<ul style="list-style-type: none">— su “digitalni urođenici”, izvorni govornici tehnologije— točno govore digitalni jezik računala, video igara i interneta— razvijaju se i mijenjaju brzo— imaju jasniju ideju o tome što donosi budućnost— potpuno su aktivni u svojim digitalnim životima 21. st. (izvan škole)— zaokupljeni su usvajanjem novih sustava za: komuniciranje (instant messaging), dijeljenje (blogovi), kupoprodaja (eBay), razmjena (per-to-peer tehnologija), kreiranje (Flash), sastajanje (3D svjet), prikupljanje (download), koordiniranje (wikis), procjenjivanje (reputation syste.) pretraživanje (Google), analiziranje (SET), izvještavanje (telef. s kamerom), programiranje (modding), socijaliziranje (chat), učenje (surfanje webom)

izvor:<http://www.carnet.hr/casopis/48/clanci/1>

1. Zadatak je nastavnicima pomoći učenicima iskoristiti nove alate i sustave u svrhu obrazovanja – aktivirati ih na način karakterističan za 21. st. ELEKTRONIČKI (npr. kroz gamplay).
2. U učionicu treba unijeti ono što učenike najviše pokreće u njihovim omiljenim igrama: istu kombinaciju željenih ciljeva, zanimljive izbore, neposredne i korisne povratne informacije i priliku za prelazak na “višu razinu”.

3. Učenik i nastavnik moraju postati partneri, suradnici. Kako nastavu učiniti prilagodljivom i, kao rezultat toga, mnogo učinkovitijom? Samo pitajte učenike i oni će znati!

Kako učiti U NOVOM OKRUŽENJU?

- Učenik se stavlja u aktivan odnos prema nastavnim sadržajima i svijetu koji ga okružuje:
 - sudjeluje u određivanju sadržaja školskoga rada
 - sudjeluje u određivanju načina rada
 - prihvaća i izvodi rad
 - snosi odgovornost za rad.
- Umjesto na reproduktivan, učenik stječe znanja na produktivan način (učenik se direktno sučeljava s nastavnim gradivom, bez posrednika: čita tekstovne materijale i vrši izbor činjenica, vrši klasifikaciju činjenica po važnosti i drugim kriterijima, određuje kompoziciju, redoslijed i način izlaganja, opredjeljuje se za frazeologiju, rječnik i stil izlaganja).
- Učenje se planira i organizira.

3.

- Ovako stečeno znanje je trajnije i u praksi primjenjivije.
 - Školski knjižničar postaje informacijski i knjižnični stručnjak čiji je glavni cilj naučiti učenike kako:
 - pristupiti informacijama
 - vrednovati informacije
 - koristiti se informacijama.
- “Nova revolucionarna ideologija: sam svoj majstor, podrazumijeva mnogo više od ličenja stana ili vrtlarstva. Ona podrazumijeva preuzimanje nadzora nad vlastitim životom” (Dryder, G. i Vos, J.)

Pretpostavke:

- subjektivnost učenika nije moguća ako se ne ostvaruje subjektivnost nastavnika
- orijentiranost na učenika
- partnerski odnos učenika i nastavnika
- nastavnik suradnik, stručnjak koji organizira nastavu, samo prvi među jednakima.
- Nastavnik afirmator i inovator.
- vidjeti, čuti, doživjeti. Učenje iskustvom i istraživanjem.
- kvalitetna komunikacija

- otvorenost prema problemskim situacijama i zadacima (iz realnog života)
- koreliranost nastavnih predmeta i sadržaja
- stvaranje kompetencija (a ne samo vještina rješavanja zadataka)
- metode suradničko-timskog rada
- pažnja razvijanja organizacijskih i komunikacijskih kompetencija učenika
- novi pristup starom problemu
- prostor i nastavna oprema izravno utječu na “bogatsvo nastavnih aktivnosti”.

Ciljevi:

1. Nastavni rad primjeren psihofizičkim mogućnostima svakoga učenika
2. Stjecanje znanja na produktivan način
3. Postizanje visokog efekta odgojno-obrazovnog rada u suvremenoj školi
4. Razvijanje partnerskih odnosa u nastavi
5. Prepoznavanje školske knjižnice, njezine uloge i značaja kao ravnopravnog partnera u nastavi.

Uloga školske knjižnice i knjižničara:

- primjena više medija
 - korištenje različitih izvora znanja
 - omogućavanje zadovoljenja različitih interesa učenika
 - inkorporiranje različitih sadržaja iz prirodne i društvene okoline u nastavni rad
 - omogućavanje učenicima da se koriste onim izvorima znanja koji su im najpristupačniji, za koje se najviše interesiraju
 - individualizacija sadržaja, načina i tempa učenja, intenzivno i svestrano promatranje u okolini
 - korištenje učeničkih iskustava
 - uporaba knjižnične i neknjižnične građe
 - radio i tv emisije, filmovi* primjena inovirajućih oblika rada (grupni rad, rad u parovima) i aktivnih nastavnih metoda (učenje putem rješavanja problema, učenje otkrivanjem, istraživačko učenje..)
 - pronalaženje udaljenih rješenja i odgovora
 - razvijanje sposobnosti anticipiranja novih ideja
 - njegovanje “elastičnog” mišljenja
- 4.
- podsticanje kreativnosti
 - njegovanje sposobnosti otkrivanja i definiranja problema
 - razvijanje faktora elaboracije

Osposobljavanje učenika za subjektnu poziciju u nastavi:

Učenici se svakodnevno osposobljavaju za svoju subjektnu poziciju u nastavi i to kroz sljedeće intelektualne i stvaralačke aktivnosti:

- vježbanje u pronalaženju nečega novog i nepoznatog
- pronalaženje udaljenih rješenja i odgovora
- razvijanja sposobnosti anticipiranja novih ideja
- njegovanje fleksibilnog mišljenja
- podsticanje faktora fluentnosti
- osposobljavanje za redefiniranje
- njegovanje sposobnosti otkrivanja i definiranja problema
- razvijanje faktora elaboracije

Faze aktivnosti

I. Preparativna faza:

- zajedničko planiranje nastavnika i učenika
- određivanje mjesta i vremena obrade pojedinih nastavnih sadržaja
- pronalaženje različitih mogućnosti učenja i rješavanja zadatka
- utvrđivanje uvjeta i sredstava
- postavljanje hipoteze
- usmjeravanje na ostvarenje cilja.

II. Operativna faza

- puna učenikova aktivnost u traženju odgovora na pitanje
- kritičko analiziranje prijedenaog puta
- korištenje raznovrsnih sredstava za učenje i raznih izvora znanja
- učenici rade individualno, samostalno, tandemski, u parovima, u grupama prema osobnom opredjeljenju ili prema nastavnikovim sugestijama

III. Verifikativna faza: podrazumijeva vrednovanje:

- nastavnika
- učenika
- vrednovanja

IV. Aplikativna faza podrazumijeva primjenu stečenih:

- znanja
- navika
- vještina i umijeća

(novi radovi, ilustracije, grafički prikazi, pisani sastavi, novi zadaci...).

Turci pod Siskom ili učenička igra u tri čina, knjižnica, radionica, učionica

Misao za poticaj: "Kada radimo zajedno, svi smo pobjednici!"

Višegodišnje pozitivno iskustvo sudjelovanja u projektnoj nastavi hrvatskoga jezika i književnosti u Industrijsko-obrtničkoj školi Sisak, mene kao stručnog suradnika školskoga knjižničara, motiviralo je za daljnje promicanje uloge i značaja

5.

Školske knjižnice u nastavnom procesu kao poželjnog i nezaobilaznog partnera. Ideju o aktivnoj – subjektnoj poziciji učenika u nastavi i učenika kao partnera u nastavnom procesu, dali su mi sami učenici. “Mučeni” činjenicom težeg apsolviranja gradiva humanističke grupe predmeta, zajedno smo promislili: Kako osuvremeniti nastavu u jednoj strukovnoj školi (koja je većini učenika “dosadna”)?

Odabir područja rada i teme: što, kada, gdje i kako će se učiti i koji izvori znanja stoje na raspolaganju?

Cilj: Subjektna pozicija učenika u nastavi i razvijanje partnerskih odnosa “u” i “sa” školskom knjižnicom.

Postavljeni zadaci:

1. Subjektnom pozicijom učenika u nastavi i partnerstvom učenika u nastavi željeli smo da se znanja stječu na produktivan način kako bi se zadovoljile psihofizičke potrebe učenika, kako bi se razvilo njihovo kritičko mišljenje, te kako bi učenici bili što samostaljniji u radu.
2. Želja nam je bila motivirati više učenika kako bi oni postali aktivni i “ravnopravni” partneri u nastavnom procesu.
3. Povezati kroz timski rad predmetnu i praktičnu nastavu u školi (razred i školske radionice, nastavnike i stručne učitelje).
4. Promicati inovativne metode i tehnike rada i učenja.
5. Motivirati ostale nastavnike da postupno “zaborave” razredno-premetnu nastavu i “uhvate korak” za suvremenu školu 21. stoljeća.
6. Naglasiti da učenje u novom okruženju informacijsko-komunikacijskog “buma”. “U” i “SA” školskom knjižnicom znači školskoga knjižničara prihvatiti kao ravnopravnog partnera, a učenika kao aktivnog sudionika – partnera u timskoj nastavi.

Rezultati:

Učenici su bili visoko motivirani i zainteresirani, ali i odlični partneri u novom okruženju 21. st. (učili smo i surađivali zajedno uvažavajući jedni druge).

Učenici su lako i brzo prihvatili nove metode i oblike rada (istraživačku i timsku nastavu, iskustveno učenje, kreativnu nastavu...). Nastavnicima je trebalo malo više poticaja i “nagovaranja” za inovativne metode i partnerske odnose. Dugogodišnja praksa

projektne nastave u našoj školi pripremila je “plodno tlo” za razvijanje i uvođenje novih suvremenih metoda učenja i rada.

Povezivanje teoretske i praktične nastave u školi “dogodilo” se na vrlo visokoj razini korelacije i partnerstva “u” i “sa” školskom knjižnicom, partnerima u školi (učenici i nastavnici) i u društvenom okruženju (Gradski muzej..).

Školska je knjižnica potvrdila svoje kompetencije kao poželjnog i nezaobilaznog partnera u školi: postala je poveznica teoretske i praktične nastave, “motorić” koji sve pokreće.

Učenik je, što je možda i najvažnije, sebe prepoznao kao aktivnog subjekta oko kojega i za kojega se sve to i događa, a nastavnici su se za trenutak udaljili od hibridne nastave (krede i ploče) i osjetili užitek i radost poučavanja u jednoj kreativnoj nastavi.

6.

Čin 1.	Školska knjižnica a) Partnerstvo “u” školskoj knjižnici — individualno pripremanje učenika na zadanu temu (glavni nositelj aktivnosti): pretraživanje svih dostupnih izvora u knjižnici — nastava povijesti u knjižnici — tema nastave vezana uz projekt šk. knjiž. <i>Sisak moj grad</i> – dokumentarno-igrani film rad učenika (didaktički materijal) istraživač. učenje b) Partnerstvo “sa” školskom knjižnicom — priprema nastave (nastavni mediji u funkciji film, video, računalo, prezentacija) — povezivanje predmetnih područja korelacija sadržaja: povijest, hrv. jezik. i književnost, politika i gospodarstvo, praktič.nastava u šk. – suradnja i timski rad nastavnika, učenika, šk. knjižničara, stručnog učitelja, partnera u društvenom okruženju Školska knjižnica: motivira, inovira, potiče, surađuje, sudjeluje, posreduje, traži i nudi partnerstvo u školi i društvenom okruženju i okruženju suvremenih informatičko-komunikacijskih tehnologija
---------------	---

<p>Čin 2.</p>	<p>Školska radionica</p> <p>Nastavna jedinica: obrada metala rezanjem bušenjem i brušenjem (u programu), izvan programa izrada helebarde i partizane Razredni odjel: 3. r. strojobravari Tip nastavnog sata: ponavljanje i vježbanje Korelacija predmeta: povijest, tehnologija obrade i montaža Nastavna sredstva: fotografije helebarde i partizane, izrada shema prema uputama kustosa iz muzeja i stručnog učitelja, strojobravarski alat (čekić, turpija, spirala, svrdla, pomično mjerilo), alatni strojevi: stuona stolna bušilica, stupna brusilica, strojne škare za sječenje lima, nehrdajući čelik (čelik-Č.4770, prokrom.9 Metode: monološka, operacijska, metoda demonstracije Nastavni oblici: frontalni rad, rad u paru, individualni rad Hipoteza: Od kakvog se materijala mogu napraviti partizana i helebarda s obzirom na njihovu primjenu(srednjevjekovna oružja)?</p>
<p>Čin 3.</p>	<p>Povijest</p> <p>Nastavna cjelina: Hrvatska u srednjem vijeku Nastavna jedinica: Bitka kod Siska 1573. Razredni odjel: 1. razredi Korelacija predmeta: hrv. jezik, politika i gospod., etika Nastavna sredstva: udžbenik, dokumentarno-igrani film: <i>Sisak moj grad</i>, PowerPoint prezentacija (rad učenika) Metode: izlaganje, gledanje, razgovor Hipoteza: Bitka kod Siska spriječila je prodor Turaka u Europu? Odgovor se traži kroz istraživačku nastavu povijesti heurističkom metodom metodom otkrivanja, učenjem na povijesnom izvoru</p>
	<p>Hrvatski jezik i književnost</p> <p>Nastavna cjelina: a) Književnost: Hrvatski narodni preporod, b) Jezik: Povijest jezika i pravopisanja Nastavna jedinica: a) Ivan Kukuljević Sakcinski, b) Juran i Sofija Razredni odjel: 2. razredi Korelacija: povijest, etika, politika i gospodarstvo Tip br. nastav. sati: 1+1, sat obrade novog gradiva i sat ponavljanja Nastavna sredstva: udžbenik, bilježnica, prozirnica, nastav. listići, film <i>Sisak moj grad</i> Nastavne metode: razgovor, čitanje, rad na tekstu, usmjereno gledanje, raspravljanje, glumljenje dijaloga Cilj: a) Istražiti osnovne interpretacijske elemente i povezati s preporodom u zavičaju b) Uočiti stara pravopisna pravila i primijeniti nova</p>

Čin 3.	<p>Politika i gospodarstvo</p> <hr/> <p>Nastavna cjelina: Političke stranke i izbori Nastavna jedinica: Političke stranke u Hrvatskoj Razredni odjel: 2.razredi Korelacija: povijest, hrv. jezik. Tip sata: obrada novog grad. Nastav. sredstva: udžbenik, bilježnica, tekst, nastavni listići Nastavne metode: izlaganje, razgovor, rad na tekstu Cilj: Uvidom u povijesni pregled hrvatskog višestranačja, olakšati razumijevanje suvremenog višestranačkog političkog života u RH (u Sisku). Odgojni zadatak: Naglašavanjem kontinuiranog postojanja nacionalne svijesti i državotvornih ideja, utjecati na prihvaćanje i razvijanje domoljubnih vrijednosti</p>
---------------	--

7.

Literatura

- Bognar, L. Didaktika, Školska knjiga, Zagreb, 2002.
- Dryden, G. i dr. Jeannette Vos, Revolucija u učenju, Educa, Zagreb, 2001
- Juričić, D. Praktični vodič za timski rad, suradničko učenje i poučavanje. Zagreb, Školska knjiga, 2006.
- Kovačević D. i drugi. Školska knjižnica : korak dalje, Zavod za informacijske studije, altaGama, Zagreb, 2004.
- Lovrinčević, J. i drugi, Znanjem do znanja, Zavod za informacijske studije, Zagreb, 2005.
- Ozimec, S. Otkriće kreativnosti. Varaždinske Toplice, Tonimir, 1996.
- Stevanović, M. Didaktika, Edit Express digitalni tisak, Rijeka, 2001
- Stevanović, M. Škola po mjeri učenika, Varaždinske Toplice, Tonimir, 2004.
- Stevanović, M. Nastavnik, umjetnik, odgajatelj, Varaždinske Toplice, Tonimir, 2003.
- West, M. Tajne uspješnog upravljanja timom, Školska knjiga, 2005.
- www.ufzg.hr/index.php?-id=256-35k

Mladi i internet

Cyberbullyng

Vanja Škrobica, prof.

Škola likovnih umjetnosti, Split

www.freewebs.com/teka

1. Uvod (provokacija!)

— kviz “cybermilijunaš”

2. Raspravište

Cilj: Osvijestiti problem cyberbullyinga.

— razmjena iskustava i raspravište:

Što je bullying, a što cyberbullyng?

Sličnosti i razlike.

Tko je nasilnik?

Tko je cilj?

Koje su posljedice?

Kako se nosimo s tim problemom?

Pratimo li IT?

Kakva su nam iskustva?

3. Power point prezentacija

Cilj: prikazati kako tehnološke promjene imaju “dva lica” (dobro i loše); poučiti kako putem postavki (settings) kompjutera i interneta možemo pratiti/kontrolirati rad učenika na kompjuteru i pokušati onemogućiti cyberbullying.

— Djeca i pristup internetu u RH (najčešća svrha korištenja, mjesto korištenja, struktura korisnika, porast korištenja i gdje prijaviti cyberbullyng u RH)

— Zašto mladi toliko vole internet?

– pruža osjećaj samostalnosti, neovisnosti,

– pruža mnoštvo kratkih,

– pruža mnoštvo korisnih i brzih usluga,

– internet je zabavan, jednostavan za uporabu i svugdje lako dostupan,

– na internetu se može biti kreativan i inovativan.

- Neprimjeren sadržaj + metode plasiranja sadržaja
 - pornografija, pedofilija, prostitucija,
 - govor mržnje, ksenofobija,
 - homofobija, rasizam ...
 - prodaja narkotika,
 - poticanje na nasilje i prodaja oružja,
 - krađa intelektualnog vlasništva (copywrong!),
 - masovna krađa identiteta (pharming) presretanjem komunikacije između korisnika i legalnog poslužitelja,
 - masovna krađa identiteta (phishing) socijalnim inženjeringom, hoax (engl. prijevara) mail kojim nagovaramo (zastrašivanjem) primatelja da je širi,
 - P2P (peer-to-peer; izravna razmjena datoteka putem mreže,
 - “outgoing” – dijeljenje osjećaja i tajni s nekim na mreži
 - masquerade – pretvaranje da smo netko drugi i slanje različitog sadržaja
 - hoax (engl. prijevara) – mail kojim nagovaramo (zastrašimo) primatelja da poruku širi,
 - bystanders: forward (širi dalje) ružnih i grubih poruka; pozivanje na cyberbylling
 - sajtove radi glasanje “za najdeblju (najružniju...) osobu, site
 - disinhibition-nastojanje da tehnologija stvori takvu iluziju kako postoji mogućnost
 - nevidljivosti, neprepoznaljivosti i anonimnosti te mogu reći i raditi na internetu što žele bez posljedica
 - P2P (peer-to-peer; izravna razmjena datoteka putem mreže),
 - Flaming – svada na mreži; slanje ljutih, grubih i vulgarnih poruka
 - Harassment – učestalo slanje individualnih napadačkih poruka
 - Denigration – širenje lažnih ili grubih izjava, viceva i sl. o nekim ljudima
 - trickery nečije tajne saznati i trikom i širiti ih online
 - exclusion – izbacivanje nekoga iz online grupe
 - spyware, adware, dialer, virusi, trojanci...
- Tko su “predatori”? Pokazuju ljubaznost, razumijevanje, suosjećanje, zainteresiranost... Ponekad nude slike, glazbu, šalju darove... Chating – primjer razgovora:
 - “Mogu ti pomoci oko domaćeg rada.”
 - “Jesi li gledao/la ... film?”
 - “Koju glazbu slušaš?”
 - “Koliko ti je godina?”
 - “Odakle si?”
 - “Kako izgledaš?”

- “Imaš sliku?”
 - “Voliš li starije osobe?”
 - “Hoćeš da odemo u privatnu “sobu”?”
- Kako smanjiti mogućnost “cyberbullyinga” u školskoj knjižnici?
1. O smještaju računala
 - Računalo koje koriste učenici postavite u onaj dio knjižnice/čitaonice kroz koji često prolazite.
 - Neka monitor učeničkog računala bude tako okrenuto da ga dobro vidite s radnog mjesta.
 2. Priprema računala
 - Instalacija antivirusnih alata – potrebno ga je često obnavljati; vatrozid
 - Instalacija anti – spyware alata radi uklanjanja spywarea, adwarea i dialera
 - Postavljanje backupa (pricuva) važnijih podataka
 3. Internet pravila ponašanja (netquete)
 - Kao svaka aktivnost i korištenje interneta zahtijeva kulturu ponašanja i pravnu regulaciju. O tome možeš saznati na: <http://web.zpr.fer.hr/ergonomija/2004/kunstek/index.htm>
 4. Chat/ instant messenger
 - oblik virtualne internetske komunikacije u realnom vremenu,
 - komunikacija se odvija između dvije ili više osoba,
 - osobe u komunikaciji moraju se prethodno logirati,
 - osobe u komunikaciji ne moraju se osobno poznavati.
 5. Promjena postavki Internet Explorera
 6. Cookies / “kolačići”
 - pretraživač pohranjuje adrese koje pretražujemo i šalje ih serveru. Na taj način “cookies” identificira (nas) korisnike,
 - opasnost! Prate našu on-line aktivnost (mogućnost zlouporabe); u slučaju kontrole(zaštite), cookies su korisni jer pomoću njih možemo pratiti aktivnost učenika na Internetu.
 7. Kontrola “history” (povijest)
 - pokazuje koje smo sajtove pretražili po danima, tjednima i mjesecima
 8. Praćenje “favorites” – omiljenih stranica
 - biramo ih i dodajemo kako bismo iduci put lakše do njih došli, a da ne moramo pamtit (zapisivati) naziv te stranice,
 - mogu se organizirati po skupinama (škola, glazba, film, sport...).
 - provjerom “favorita” možemo pratiti gdje su učenici bili i što su odabrali.
 9. Praćenje nedavnih dokumenata (my recent doc.)

10. Internet filter – software
 - nije 100% siguran,
 - često blokira cijelu domenu koja sadrži ključnu riječ (key word), pa to onemogućava pretraživanje uopće,
 - filter software ne može detektirati, razlikovati one stranice koje uopće ne sadrže “opasnu” ključnu riječ, a ipak imaju neprimjeren sadržaj,
 - mnogi filteri su skupi i trebaju s vremenom obnovu i nadogradnju,
 - protivnici filtera su borci za (ljudska) prava na informaciju.
11. Popup stoperi
 - Popup stoperi (popup blocker) su mali programi koji se mogu besplatno naci na internetu, a zaustavljaju neželjene (reklamne) sadržaje.
12. Sami odaberimo desktop i screensaver!
13. Sami formirajmo home page (početna stranica interneta)!
14. Kontrolirajmo spamova i ignorirajmo neželjene poruke (e-pošta)!
15. Dodjela djece grupi Limited Users Group (Grupa korisnika s ograničenim pravima) – Microsoft Windows® XP Home edition omogućuje stvaranje korisničkih računa na računalu. Korisnici mogu biti konfigurirani kao Administrators (Administratori) i imati potpunu kontrolu nad računalom ili kao Limited Users (Korisnici s ograničenim pravima) s ograničenom kontrolom. Limited Users (Korisnici s ograničenim pravima) ne mogu mijenjati postavke sustava ili instalirati novi hardver ili softver, uključujući mnoge igre, programe za reprodukciju medija i programe za mrežni razgovor.
16. Postavljanje digitalne kamere i mikrofona! Ali !!! Uz dopuštenje roditelja
Sve navedene mjere nisu dovoljne...

4. Zaključak:prijedlozi

Izgradimo povjerenje... razgovarajmo, razgovarajmo, razgovarajmo...

- Dogovorimo pravila korištenja računala u knjižnici
- Nekoliko korisnih napomena za učenike:
 - ne upuštaj se u sukobe i svađe, ne uzvraćaj uvrede,
 - ne prepisuj materijale s interneta da bi ih objavio kao svoje radove (autorska prava – copyright),
 - poštuj tuđu privatnost i ne šalji uvredljive, sramne i provokativne poruke,
 - izbjegavaj i ne objavljuj pornografske sadržaje, ne vodi i prekini nemoralne razgovore,
 - izbjegavaj prijetnje, govor mržnje, nagovoranje na drogu, kriminal, prostituciju...

- ne predstavljaš se svojim imenom, nego “imenom za internet”,
 - poznanike s interneta prihvati s rezervom, ne razgovaraj telefonski s njima i ne zakazuj sastanak s nepoznatim osobama,
 - svoju lozinku ne govori ni najboljim prijateljima,
 - razmisli prije unošenja teksta, jer što napišeš, to će svi čitati,
 - ne odlazi u privatni “chat”, ostani tamo gdje je više korisnika,
 - ne šalji nepoznatim sugovornicima fotografiju, adresu i telefon kuće i škole,
 - ne prihvaćaj darove (to je trik da ti otkrije adresu),
 - ne otvaraj sumnjive web-siteove i mailove, možda kriju viruse i druge opasnosti.
- Nekoliko korisnih napomena za knjižničare, učitelje i roditelje:
- upoznaj se sa suvremenom tehnologijom,
 - upoznaj se s opasnostima,
 - pogrešno je mišljenje: “Pa neće baš moj učenik!”,
 - pričaj s učenicima, razvijaj povjerenje,
 - prati internetske trendove,
 - budi “dosadan”: “prati” učenike, podučavaj o opasnostima, upozoravaj, opominji

5. Materijali namijenjeni sudionicima

PRILOG 1.: Cyber (chat) skraćenice

PRILOG 2.: Primjer dogovorenih pravila

PRILOG 3.: Netiquette u internetskoj komunikaciji

PRILOG 4.: Cyberbullyng test (za učenike)

Izvori

www.chatdanger.com

www.bug.hr

www.stopbullyingnow.hrsa.gov

www.netbullies.com

www.stanton.dtcc.edu/stanton/cs/rfc1855.html

www.netsmarz.org/

www.brainpop.com

www.edhelper.com

www.netlingo.com

my.portaportal.com

- Matovina, Jagoda, Besplatni internet za sve: internet u narodnoj knjižnici. Vjesnik bibliotekara Hrvatske – 45, 2002
- Child abuse on the internet: ending the silence, Berghahn Books, Paris, UNESCO, 2001.
- Klarin, Mira, Internet i međukulturna komunikacija, Informatologia – 34, 2001.
- Ikica, Zoran, Internet, e-mail, web, Pro-mil, Varaždin, 2004.
- Buljan-Flander, Gordana, Izloženost djece zlostavljanju putem interneta, Medix, 54/55, Zagreb, 2004.
- Laniado, Nessia, Naše dijete, videoigre, internet i televizija, Studio TiM, Rijeka, 2005.
- Conry-Murray, Sigurni na Internetu: praktični vodič za siguran rad na Internetu kod kuće, Miš, Zagreb, 2005.
- Priručnik za računalnu sigurnost korisnika Interneta, CARnet, Zagreb

Knjižnica u međunarodnim projektima

(II. gimnazija, Split)

Neda Galić, II. gimnazija, Split

Poznato je – informacijska pismenost temelj je razvitka suvremenog društva i da je informacijski pismena osoba ona koja je naučila učiti. Zahvaljujući informatičkoj tehnologiji, pristup informacijama postao je jednostavniji. Naravno, potrebno je znati baratati računalom i koristiti računalne programe, odnosno potrebna je informatička pismenost. Iako se pojmovi informacijske i informatičke pismenosti razlikuju, usko su vezani i uvjetuju jedna drugu. Knjižničar danas mora biti informacijski i informatički pismen, a knjižnica bi trebala biti opremljena barem minimumom informacijske tehnologije.

Zahvaljujući nizu sretnih okolnosti, knjižnica II. GIMNAZIJE Split spada u bolje opremljene knjižnice.

U ovom trenutku raspolaže s 8 umreženih PC-a i 3 laptopa s pristupom internetu. Pored toga, tu su 3 LCD projektora, dva skenera, pišač, digitalni fotoaparati, digitalna kamera... S ovom opremom knjižnica je doista postala logistika u nastavi i izvan-nastavnim aktivnostima.

Suradnja knjižnice i realizatora nastavnih i izvannastavnih sadržaja kontinuirana je od ideje bilo kojeg projekta do konačne realizacije.

Međunarodni projekti II. GIMNAZIJE

Posebnu ulogu knjižnica ima u realizaciji međunarodnih projekata. Škola je poznata po projektima na talijanskom jeziku i suradnji sa školama u Anconi i Falconari te Gradom Anconom: kongres Jadran – more mira na temu “Svijet ribarenja susreće svijet škola” (*Il mondo della pesca incontra il mondo della scuola*); Turizam kao most prijateljstva *Ancona Splitu – Split Anconi*; pobratimljenje škola (gimnazija “Luigi di Savoia” i ITC “D. Serrani” iz Falconare).

Učenici francuskog jezika sudjeluju na kulturno-sportskoj smotri gimnazijalaca Mediterana Proljeće gimnazijalaca (Le PRINTEMPS DES LYCÉENS) (organizator Région Provence – Alpes – Côte d'Azur), Danima frankofonije... dok “Nijemci” surađuju s Goethe institutom, što rezultira nizom predstava kojim su zadivili svoje kolege, profesore a i širu javnost.

Korištenja informacijske tehnologije

Rečeno je da se većina projekata stvara u knjižnici pri čemu se koristi sva raspoloživa tehnika i računalni programi: internet, elektronička pošta, Word, Power Point, Windows movie maker, Adobe Premier Pro, Adobeov Photoshop, Nero...

Kompletna prepiska s institucijama u inozemstvu odvija se elektroničkom poštom. Prijava, odabir teme, način realizacije teme, slanje članaka za publikacije i dostavljanje tih publikacija u elektroničkoj formi – sve se dogovara i ostvaruje putem te pošte.

Građa za bilo koju temu nalazi se na internetu, DVD, CD...Svaka tema realizira se na specifičan način.

Uronjeni u ljepotu i Intervju s kapetnom Alborghetijem su videozapisi u konačnici montirani u televizijskom studiju. Sva građa do ulaska u studio pripremana je tehnikom kojom je raspolagala knjižnica ili pak učenici. Za oba projekta učenici su bili kamermani, novinari ili spikeri. Dakle, koristili su kameru kao sredstvo, ali i CD, računala, digitalni fotoaparat, skener... Knjižnica je poslužila i kao studio za razgovor s kapetanom Josipom Alborghetijem. Razgovor je vođen na talijanskom a i sugovornik je "olakšao" posao odgovarajući na talijanskom, čime je izbjegnuto prevođenje titlovanjem. Prije odlaska u studio, iz velike količine pripremljenog materijala biralo se ono najvažnije i za konačnu verziju rada. Pri tom su korišteni programi Windows movie maker i Adobe Premier.

Ostali projekti rađeni su koristeći programame Word, Power Point, Photoshop... *Matejuška* i *Adrianov* slavoluk prezentirani su i kao brošura, a prijelom i tisak rađen je u wordu. *Žene ribarice*, *Matejuška*, *Riva-srce grada* realizirani su i u Power Pointu. Prošle godine tema je bila *Riva – srce grada*. Građa za temu velikim dijelom pronađena je u knjižnici zahvaljujući informacijskoj tehnologiji. Tema je obrađivana na nekoliko razina: povijesno, kulturološki, urbanistički. Učenici su pronalazili građu u knjigama, na internetu, a korištena su najnovija otkrića koja su uslijedila iskapanjem Rive i suradnjom s konzervatorima Konzervatorskog odjela Split koristeći se i njihovim materijalima (digitalne fotografije) kao i vlastitim snimkama. Na koncu je uslijedila realizacija prikupljenih materijala i to na dvije razine: Power Point prezentacija i pisanje za zbornik Kongresa. Učenici su najprije tekst pisali na hrvatskom, potom je tekst prevođen na talijanski. Veliku pomoć pri tome daju digitalizirani rječnici na Internetu ili na CD-u.

Projekti na francuskom i njemačkom jeziku postaju zaštitni znak II. GIMNAZIJE. Sve modele primjene informacijske tehnologije nalazimo i ovdje. Između ostalog, učenici pišu igrokaze na francuskom ili njemačkom jeziku, režiraju, glume, plešu... Na prošlogodišnjoj manifestaciji *Dani frankofonije* u Kazalištu lutaka izvedena je i

predstavu učenice Monike Markioli *Zabranjena ljubav* (L'amour interdit). A učenici njemačkoga jezika za prošlogodišnje Dane njemačkog jezika napisali su i postavili na scenu i *Biro rada* (*Arbeitsamt*).

Zbog televizičnosti sadržaja, priredba na francuskom jeziku nekoliko puta se prikazivala na lokalnim televizijama, a taj sadržaj dostupan je svima zainteresiranima u knjižnici.

Ovo je samo djelić korištenja informacijske tehnologije u knjižnici II. GIMNAZIJE. Pohvalno je da se u zadnje vrijeme iz svih predmeta učestalo koristi ta tehnologija. Učenici svoje seminarske radove i referate prezentiraju u Power Pointu (čak više nego profesori pri realizaciji nastavnih sadržaja).

Cilj svakog obrazovanja je stvoriti pismenu osobu, u ovom slučaju informacijski i informatički pismenu. Čini se da smo na početku puta. Dobrog puta.

Blog i učenici

Đurda Ivković – Macut, OŠ D. Jarnević, Karlovac

Ana Sudarević, OŠ Dubovac, Karlovac

Uvod

Utjecaj televizije i smanjivanje tekstualnih informacija te naglašavanje audiovizualnih materijala (fotografije, filmovi), dovelo je do popularizacije blogova među mladima. Blog definiramo kao osobnu web stranicu na blog servisu koja se najčešće dnevno osvježava (updating). Budući da mladi danas u velikom broju koriste internet (za pretraživanje informacija, za elektronsku poštu -e- mail, komunikaciju – chat), željeli smo kroz anketu među učenicima osmih razrednih odjela Karlovačke županije utvrditi koliko poznaju blog kao relativno novi komunikacijski medij.

Metodologija

Istraživanje ćemo provesti u 20 osnovnih škola, 10 u gradu Karlovcu, 10 u Karlovačkoj županiji.¹

Ispitivanje ćemo izvršiti anketom. Anketom su obuhvaćeni učenici osmih razrednih odjela.

Želimo dobiti uvid u to koliko učenici završnog razreda osnovne škole poznaju modernu tehniku i tehnologiju, točnije koliko se koriste (čitaju ili pišu) blogovima, gdje to najčešće rade, te naravno zašto.

Popularno je reći “brijem na blog” što znači da su mladi ljudi danas u Hrvatskoj prisutni u tom mediju.

Također, na osnovi dobivenih rezultata ankete, želimo vidjeti postoje li razlike između učenika koji pohađaju školu u gradu i učenika iz ostalih mjesta u Županiji.

Zaključak i planovi

Plan je da i sljedeće godine anketiramo ovaj uzorak učenika. Oni će tada biti u prvom razredu srednje škole i želja nam je istražiti raste li njihova zainteresiranost za blog prelaskom u novu sredinu ili opada.

Nadalje, željeli bismo potaknuti ovakvo istraživanje i u drugim županijama jer bismo rado napravili i širu usporedbu.

Samo istraživanje je još u tijeku (siječanj 2008.), rezultati se prikupljaju i obrađuju, a podrobnije izvješće prezentirat ćemo na Proljetnoj školi školskih knjižničara u Opatiji u travnju 2008.

Pitanja iz ankete možete dobiti ako se javite na e- mail: durda.ivkovic-macut@skole.hr

Zahvaljujem kolegicama: Nataši Bogdanović – Jadronja, Joviti Legat Paprašarovski i Darinki Vučković na pomoći kod prikupljanja i obrade podataka iz ankete.

OŠ Antun Klasinc, Lasinja; OŠ Banija, Karlovac; OŠ Barilović, Barilović; OŠ Braće Seljan, Karlovac; OŠ Cetingrad, Cetingrad; OŠ Draganići, Draganići; OŠ Dragojle Jarnević, Karlovac; OŠ Dubovac, Karlovac; OŠ Eugena Kvaternika, Rakovica; OŠ Generalski Stol, Generalski Stol; OŠ Grabrik, Karlovac; OŠ Ivan Goran Kovačić, Duga Resa; OŠ Ivane Brlić- Mažuranić, Ogulin; OŠ Josipdol, Josipdol; OŠ Katarine Zrinski, Krnjak; OŠ Mahično, Mahično; OŠ Netretić, Netretić; OŠ Plaški, Plaški; OŠ Rečica, Rečica; OŠ Skakavac, Skakavac; OŠ Slave Raškaj, Ozalj; OŠ Slunj, Slunj; OŠ Švarča, Karlovac; OŠ Turanj, Karlovac; OŠ Vladimir Nazor, Duga Resa; OŠ Vojnić, Vojnić; Prva osnovna škola, Ogulin; OŠ Žakanje, Žakanje.

Korelacija sadržaja knjižnično-informacijskog područja u nastavi strukovnih predmeta – iskustva iz prakse

Božica Kühn, prof., dipl. bibliotekar
Strojarska tehnička škola Fausta Vrančića, Zagreb

Ključne riječi:

knjižnično-informacijsko obrazovanje
korištenje izvora znanja u knjižnici
korelacija nastavnih sadržaja
suradničko učenje – učenje za život
višestruke inteligencije
interdisciplinarni timski rad
srednja strukovna škola
tehnologija obrade i sastavljanja

U godišnjem planu i programu školskog knjižničara predviđene su teme knjižničnog obrazovanja Korištenje knjižnične građe (prvi razred – u studenom) i Izvori znanja u knjižnici – Internet kao izvor informacija (drugi razred – travanj).

U provedbi se, u pravilu, javljaju dva problema: pridobiti za suradnju razrednike i ostale nastavnike da se sustavno provodi knjižnično obrazovanje prema planu i programu knjižničara, motivirati učenike da aktivno sudjeluju na satovima koje organizira knjižničar

(“što će to nama”, “mi to znamo” – reagiraju na ocjene!).

U našu školu – strukovnu, a vjerujem i u druge strukovne škole, upisuju se učenici koji su osnovnoškolsko obrazovanje završili uglavnom dobrim ili nategnutim vrlo dobrim uspjehom i većinom nemaju iskustva i vještina za samostalni rad. Nije zanemariv ni faktor nemotiviranosti, sve naglašeniji iz godine u godinu. Međutim, propisani se programi trebaju ostvariti bez obzira na strukturu učenika. Poteškoće se javljaju naročito u nastavi strukovnih predmeta jer moraju pratiti brzi razvoj tehnologije i proizvodnje, a nema odgovarajućih udžbenika. Za neke predmete nema ih uopće, dok je dobar dio postojećih zastario i ne prate nove nastavne programe i metode. Literatura

koja se preporuča nastavnicima za pripremanje nastave također je manjkava: Tehnička enciklopedija, tehnički priručnici, leksikoni i ostalo, što najčešće podrazumijeva stručne časopise i izvore na internetu. Stoga i nastavnici za samostalne radove učenike upućuju na iste izvore, odnosno u školsku knjižnicu.

I tu počinje *hod po mukama*. Mnogo učenika nema nikakvih iskustava u uporabi referentne zbirke i elektroničke građe u samostalnom pronalaženju i kombiniranju informacija iz više izvora. Iako na raspolaganju imaju prostranu, novouređenu i dobro opremljenu knjižnicu, najčešće ne naprave zadaću ili je ona manjkava jer su se koristili podacima na koje su slučajno naišli na internetu, teško provjerljive vjerodostojnosti zbog nenavodenja izvora. A zašto nisu iskoristili mogućnosti koje im pruža knjižnica? Zbog neiskustva i neznanja: ne znaju koje sve izvore znanja mogu naći u knjižnici. Ako i znaju koji im se izvori znanja nude, ne znaju se njima koristiti. I to neiskustvo i neznanje predstavlja im nepremostivu barijeru koju nisu u stanju sami premostiti.

Na nekoliko tipičnih situacija ilustrirat ću koliko su učenici neupućeni. Nisam radila ciljano, sustavno istraživanje pa ne baratam konkretnim brojkama, ali vjerujem da bi rezultati bili poražavajući.

Učenici ne znaju što je enciklopedija. Svakodnevno upućujem učenike da potraže informaciju u enciklopediji (najčešće Općoj ili Tehničkoj) koja se u našoj knjižnici nalazi na galeriji u dijelu predviđenom za samostalni rad korisnika. Dijete stoji pred policama, nerijetko i desetak minuta, gleda u knjige, ali ne uzima niti jednu. Trebalo mi je vremena da otkrijem zašto. Enciklopedije se poznaju na kilometar – veliki niz istih knjiga, istog naslova i označenih različitim brojevima. Da – prepoznaju ih oni koji znaju. Ali tu je velika polica na kojoj su i leksikoni, priručnici, rječnici – sve ogromne knjižurine, a njemu treba nekoliko rečenica za zadaću. Nema vremena pogledati u svaku knjigu pa ako knjižničarka na vrijeme ne uoči problem i ne priskoči upomoć – učenik odustane.

Učenici se ne znaju služiti enciklopedijom. To je druga vrlo česta situacija koja ih ubuduće odbije od samostalnog rada. Kada je sam ili uz pomoć knjižničarke pronašao odgovarajući svezak, učenik lista početne i završne stranice tražeći sadržaj – naslove i broj stranice (kao u udžbeniku!). A toga u enciklopediji nema. Kako sada pronaći članak koji mu treba u knjizi od petstotinjak stranica. I nerijetko listaju stranicu po stranicu, čitaju naslove – istaknuto otisnute. Takav način iziskuje jako puno vremena za neizvjestan rezultat pretraživanja pa odustanu prije no dođu do odgovarajućeg članka.

Knjige su iza stakla jer se ne smiju dirati. U knjižnicama opremljenim po standardu referentna zbirka nalazi se u ormarima sa staklenim vratima. Ta vrata, pitala sam ih, učenicima šalju poruku: te knjige se ne smiju dirati. Većina učenika ne usudi se uzeti

knjige iz ormara s vratima iako u pronalaženju lektire na policama u slobodnom pristupu nemaju nikakvih inhibicija, dapače, vole sami birati koje će izdanje posuditi (nije svejedno koliko lektira ima stranica!).

U petnaestogodišnjem radu u knjižnici strukovne škole nebrojeno puta doživjela sam ovakve i slične situacije, nebrojeno puta osvjedočila sam se u potrebu knjižničnog obrazovanja i nebrojeno se puta suočila s nemogućnošću njegova sustavnog provođenja.

I naučila sam da ne smijem pretpostaviti da su učenici već trebali naučiti kako se služiti knjižnicom i da ne smijem uzeti zdravo za gotovo uzvike trojice najglasnijih da to znaju – jer dvadesetak tihih ne zna ništa ili vrlo malo.

Drugi problem – kako sustavno provesti knjižnično obrazovanje – još nisam uspješno riješila, jer, nažalost, srednje škole još ne rade po HNOS- u, a u strukovnom školstvu sve se manje polaže na odgoj i opće obrazovanje koje služi u svim životnim situacijama, ne samo za usko specijaliziranu struku... Koristeći vlastito iskustvo, spoznaje iz modernih pedagoških i psiholoških odgojnih i obrazovnih pristupa i učeći na primjerima uspješne prakse drugih kolega knjižničara, odlučila sam ne odustati unatoč preprekama. Pokušavam provesti barem dio programa knjižničnog obrazovanja na posredan način, informalnim metodama koje obuhvaćaju cijeli razred kad god i gdje god je to moguće.

Mogućnost da se program realizira ukazala se pri planiranju interdisciplinarnog timskog rada u okviru strukovnog predmeta Tehnologija obrade i sastavljanja koji predaje profesorica Kekelj uvijek spremna na obostranu suradnju s knjižnicom. Cilj projekta bio je ukazati na interdisciplinarnost tehničkog područja, upućivanje u osnove timskog rada koji se zahtijeva pri zapošljavanju, važnost planiranja pri svakom radu, primijeniti tehnike sastavljanja u izradi praktičnog zadatka. Ti su ciljevi ostvarivani uspoređivanjem stvaralaštva Leonarda da Vincija i Fausta Vrančića.

U pripreмноj fazi projekta, nakon obilaska izložbe *Leonardo da Vinci: Codex Atlanticus*, učenici su trebali samostalno prikupiti materijale prema individualnim zadacima koristeći knjižničnu građu i internet. Prije toga podijelili su se u timove prema kategorijama višestrukih inteligencija. Zadatak su obavili nemotivirano, nepotpuno i nekritički. Kako se svaka faza rada vrednovala, nisu dobili dobre ocjene i to je rezultiralo osvješćivanjem potrebe da trebaju sustavno upućivanje o tome kako pronaći informaciju (Nama to treba!)

U drugoj fazi projekta tri su tima izradivali zadatke: 1. plakat s temom kronologija života i rada Leonarda i Fausta (ukazati na sličnosti); 2. PPS (PowerPoint Show) – u 20 prozora prikazati područja znanosti kojima su se bavili Leonardo i Faust; 3. izraditi modele Leonardovog i Faustovog padobrana. U realizaciji su trebali samostalno, bez

ikakvih intervencija profesora, osmisлити i napraviti zadano. Zadatak su radili u knjižnici u zadanom vremenu od četiri sunčana sata, a svaki član imao je točno preciziran zadatak unutar tima. Kako se nisu unaprijed dobro pripremili, bili su maksimalno motivirani učiti da što brže i efikasnije dođu do potrebnih i relevantnih podataka. Knjižničarka ih je tijekom rada upućivala na izvore i metode pretraživanja (ali nije davala gotova rješenja!). Koristili su i primarne i sekundarne izvore informacija, tražili informacije u knjigama, u časopisima, referentnoj zbirci i s interneta. Kombinirali su informacije dobivene iz različitih izvora (inače zaziru od tiskane građe).

Izdvojiti ću primjer koji im je zadao dosta posla: kako pronaći glazbenu podlogu za PPS (zadano – renesansna glazba). Pokušali su skinuti s interneta, ali nisu znali autore i djela pa su im nedostajale osnovne postavke za pretraživanje. Knjižničarka ih je uputila na knjige, enciklopedije iz povijesti glazbe. Pronašli su ključne riječi i to im je olakšalo i ubrzalo pronalaženje i potvrdilo kvalitetu / vjerodostojnost odabranog.

Sastavni dio ove faze bila je prezentacija učinjenog pred članovima ostala dva tima i evaluacija rada u kojoj su odgovori redom bili vrlo afirmativni.

U trećoj fazi projektnog zadatka – na satu analize, vrednovanja rada – osvijestili su i stečena znanja o korištenju knjižnične građe, odnosno usvojene vještine pronalaženja informacija. Knjižničarka je za tu fazu pripremila svakom učeniku pisane materijale s osnovnim uputama koje će moći koristiti u budućem samostalnom radu.

Na listiću – podsjetniku navedeno je “šest velikih” pravila (The Big 6) M. Eisenberga i B. Berkovitza kao polazište za vježbanje informacijske pismenosti, primjenjivih i na tradicionalne i na elektroničke izvore. Ukratko je prikazan pregled građe dostupne u referentnoj zbirci (opće i specijalne enciklopedije/leksikoni), razlika između primarnih i sekundarnih izvora informacija. U uputama o pretraživanju interneta nabrojani su najpopularniji svjetski i domaći pretraživači, a naglasak je bio na valorizaciji podataka. Na kraju su navedene upute i primjeri kako se u popisu izvora (literature) u pisanom radu navode članci iz enciklopedije/leksikona, a kako izvori s interneta.

Ovaj interdisciplinarni timski rad proveden je u pet razrednih odjela, po dva prva i druga razreda i jedan treći, smjera Računalni tehničar u strojarstvu, tijekom veljače i ožujka 2007. Radovi učenika bili su izloženi u knjižnici do kraja nastavne godine. Pozitivni efekti kod učenika vidljivi su i nakon skoro godinu dana jer su osvijestili i usvojili mnoštvo socijalnih vještina neophodnih za uspjeh u društvu, a upoznali su i prihvatili nove načine učenja, prije svega učenje načina kojima učimo.

U knjižnici su sve češće i ne ustručavaju se koristiti svu građu i prelistavati enciklopedije, priručnike i časopise i kad nemaju zadaću, samopouzdaniji su i sigurniji u nastupu. A nadasve vole svoje vještine demonstrirati i prenositi drugima – pokazati kako pronaći informaciju, gdje se koja knjiga nalazi, uputiti druge učenike i pomoći im

kad se ne snalaze. Korist je višestruka – imaju je i učenici neposredno, njihovi kolege, ostali nastavnici, a i knjižničarka jer ne mora sama upućivati gdje je i koja je knjiga, što zna biti fizički jako naporno u knjižnici od 240 m² na dvije etaže.

Dakle, ne zanemarujte važnost knjižničnog obrazovanje jer ono daje rezultate i kad nije formalno.

Korištenje internetskog portala hrskole za potrebe školskih knjižničara

Udruga za promicanje interneta
u obrazovanju Prometej – Nedelišće
www.hrskole.com

Ivica Paić, prof.

Portal Hrskole je mreža koja povezuje škole, učenike i učitelje u Hrvatskoj, koja omogućava korištenje svih potencijala interneta (pošte, foruma, oglasa, web stranica, objavu radova, komunikaciju, E-školu...) svim učenicima i učiteljima i to bez obzira na informatičko predznanje. Mreža koja pasivne korisnike sadržaja na internetu pretvara u aktivne kreatore sadržaja. Mreža koja omogućuje komunikaciju u sustavu odgoja i obrazovanja u potpuno sigurnom okruženju bez opasnosti od negativnosti koje inače u sebi krije internet (virusi, nekontrolirana komunikacija...).

Ovaj portal realizirali su autori iz škole, što mu daje životnost i praktičnost. U njega je do sada uključeno preko 360 škola, te više od 22 000 učenika i učitelja. Korištenje projekta potpuno je besplatno. Broj posjeta ovom portalu je već preko 14 000 000, što ga čini najvećim u Hrvatskoj na području obrazovanja.

Opis portala

Kvaliteta i dostupnost izvora SPOZNAJE osnovna je pretpostavka uspješnog obrazovanja. Zbog količine novih informacija te brzine zastarijevanja, nužno je biti stalno u kontaktu (komunikaciji) s izvorima informacija. Namjera je Udruge "Prometej" da u vremenu kada su na sceni najmoćniji alati komunikacije stavi jedan od njih, a to je internet, u službu kvalitetnog obrazovanja i samoobrazovanja mladih stvarajući okruženje i uvjete za uspješniju i neposredniju komunikaciju s različitim izvorima znanja.

Kao rezultat ovih nastojanja stvoren je internetski Portal Hrskole.com u koji se uključuju škole, njihovi učenici i učitelji. Korištenje ovog portala potpuno je besplatno za sve učenike i učitelje u Hrvatskoj. Stvaranje modula koji će poticati i omogućiti sigurnu i kvalitetnu komunikaciju i obrazovanje među učenicima i učiteljima, bio je zadatak koji se realizira i nadograđuje svake godine. Osobito je bilo važno osigurati da programirani moduli pored općih uvjeta za rad na internetu, zadovolje dodatne uvjete

primjerene školskoj populaciji kao što su:

- Portal je na hrvatskom jeziku, jednostavan za upotrebu i onima bez velikog informatičko predznanja.
- Sadržaje na Portalu stvaraju sami članovi i time se učenici i učitelji stave u aktivnu poziciju.
- Portal je tako programiran da onemogući svaki kontakt nepoznatih osoba s učenicima.
- Da su poznati podaci o autoru, čime se potiče odgovornost i sprječavaju neprimjereni sadržaji.
- Administriranje i unos podataka disperzirano je na članove i ne opterećuje jednu osobu.

Sigurnost

Portal je programiran tako da onemogući kontakt nepoznatih osoba s učenicima. To se osigurava time da svaki korisnik ima osobnu šifru i nadimak po svom izboru potvrđenu od administratora škole.

Aktivnost i kreativnost

Sve sadržaje na ovom portalu stvaraju sami članovi pa se od pasivnih pretvaraju u aktivne kreatore sadržaja. Moduli su programirani tako da potiču kreativan rad članova.

Jednostavnost (funkcionalnost)

Portal je na hrvatskom jeziku i veoma jednostavan za upotrebu čak i onima koji nemaju veliko informatičko znanje. Poslovi administriranja i unosa podataka svedeni su na minimum i disperzirani na članove tako da je projekt krajnje jednostavan za održavanje. Na svim modulima ugrađena je opcija "Pomoć" što dodatno čini rad jednostavnijim.

Na Portalu Hrscole.com programiran je veliki broj modula koje možemo svrstati u nekoliko kategorija:

- Komunikacijski moduli: (interna pošta, forumi, savjetovalište, chat, oglasna ploča škole ...)
- Prezentacijski moduli: (web stranice učenika, učitelja, razreda, grupa, škola, osobni radovi, vijesti)
- Obrazovni moduli: (stručni radovi učitelja, obrazovne teme po predmetima, e-satovi, baza korisnih linkova...)
- Funkcionalni moduli: (pretraživanja, oglasi, burza rada, foto galerija, koordinacije mjesečnog planiranja...)

Moduli na Portalu koji mogu neposredno biti korišteni u funkciji školskih knjižničara:

Koordinacije mjesečnog planiranja

Ovaj modul je programiran da omogući svakom učitelju da tijekom mjeseca na portalu objavi planirane sadržaje za svoj predmet i odabrani razred. Time omogućava svim drugim učiteljima da se upoznaju i usklade svoje planirane aktivnosti za sljedeći mjesec. Na ovaj način svakom je učitelju dostupan plan drugog učitelja što premošćuje vremenske i prostorne barijere u koordiniranju planiranih aktivnosti u školi. Dodatna prednost ovog modula sastoji se i u tome što koncem mjeseca, kada se timsko planiranje završi, upisani se planovi snimaju u arhiv i time postaju dostupni tijekom cijele godine svim zainteresiranima. Na taj način mogu poslužiti i osobama koje su eventualno zadužene da izrade umne mape, a da pri tome ne moraju “vući za rukav” svakoga učitelja.

Vijesti škole

Ovaj modul omogućava svim članovima jedne škole da pišu vijesti iz svoje škole i tako stvaraju svojevrjne školske novine. Time, ne samo da se kvalitetno prezentira rad i život škole, već to može poslužiti i kao arhiv za objavljivanje tiskanih materijala (novine, godišnjak, spomenica...). Modul je koncipiran tako da uz svaku vijest ide i podatak o autoru. Najsvježije vijesti iz svih škola (zadnjih 20) prikazuju se direktno na centralnom portalu. Zbog naravi knjižnične djelatnosti ova opcija može biti izuzetno zanimljiva i korisna upravo školskim knjižničarima.

Osobni radovi

Ova opcija omogućava učenicima i učiteljima da sami, na jednostavan način, na Portalu objavljuju svoje stručne i literarne radove, te ih učine dostupnim ne samo članovima već i svim posjetiteljima Portala. Ovim modulom nastoji se omogućiti stvaranje obrazovnih sadržaja koji predstavljaju svojevrzni drugačiji pogled na obrazovne sadržaje, te potiču individualnu kreativnost. Ova opcija može izvrsno poslužiti za provođenje literarnih tematskih natječaja za učenike.

Linkovi regionalne i stručne štampe

Ova baza omogućava dostupnost velikog broja štampanih medija, te korištenja istih kao izvor informacija i uvid u društvena i kulturna zbivanja. Također se mogu koristiti i kao dodatni izvori za realizaciju školskih zadataka.

Izrada Web stranica

Ova opcija omogućava svakom učeniku i djelatniku da u okviru Portala izradi svoju web stranicu koristeći gotove forme, a da to čini gotovo bez ikakva informatičkog predznanja. Očekivani učinak modula je osobna prezentacija članova portala i međusobno

informiranje te upoznavanje. Portal omogućava ne samo osobne web stranice već i stranice svake grupe ili stručnog tijela koje djeluje u školi pa tako i web stranice grupe knjižničara.

Moduli na Portalu koji mogu posredno biti korišteni u funkciji školskih knjižničara

Interna pošta

Omogućava sigurnu i diskretnu komunikaciju jednostavnim klikom na ime člana portala (učenika ili učitelja), zaobilazeći probleme klasičnog e-maila (virusi, nepoznati pošiljatelji, neželjena pošta, neprimjereni sadržaji). Komunikacija je moguća među svim članovima bez obzira na županiju, školu ili radno mjesto.

Forumi

Omogućavaju diskusiju o različitim pitanjima s učenicima i učiteljima. Sudionici su poznati i nije moguće lažno predstavljanje, što potiče primjerenu raspravu. Škola otvara forume i određuje kome će biti dostupni.

Primjeri dobre prakse iz HNOS-a

Ovaj modul omogućava učiteljima da prezentiraju kvalitetna obrazovna rješenja iz svoje neposredne prakse, što će biti dodatni izvor obrazovnog sadržaja za sve učenike te baza metodoloških primjera za druge učitelje.

Županijski informator

Ovaj modul omogućava jednostavan i brz uvid u kulturna, sportska, informativna, politička i druga događanja i informacije dostupne u web prostoru svoje, ali i drugih županija. Modul je nastao kao potreba povezivanja učenika i neposrednog društvenog okruženja i predstavlja linkove na sve važnije adrese jedne županije.

Oglasna ploča škole

Ovaj modul omogućava da svaki učitelj stvara aktualne obavijesti za učenike vidljive samo učenicima njegove škole

Obrazovne teme

Ovaj modul na Portalu stvaraju provjereni stručnjaci koji po pojedinim predmetnim područjima obrađuju atraktivne teme kao dopunu obrazovnim školskim sadržajima. Za razliku od stručnih tema koje može objaviti svaki član Portala i koji su u domeni osobnog rada, na ovom modulu postoji garancija ispravnosti sadržaja. Autore na ovom modulu odabiru autori Portala i svaki član mreže može dobiti tu mogućnost ukoliko to želi i može kvalitetno realizirati.

E-škola

Ovaj programski modul omogućava svakom učitelju da stvara obrazovne sadržaje prema nastavnim jedinicama za učenike koji žele od kuće savladavati gradivo. Takvi sadržaji imaju sve potrebne elemente dopisne škole kao što su: dodaci, alternativni izvori (linkovi), komunikaciju s mentorom i testove za provjeru. Svaki učitelj sam određuje kome će biti dostupni ovi sadržaji, a može ih ponuditi na nivou svoje škole ili članovima mreže u cijeloj Hrvatskoj.

Zaključak

Portal Hrskole.com svojom cjelovitošću, funkcionalnošću (jednostavnost i ekonomičnost), sigurnošću (zaštićenost od nepoželjnih sadržaja, kontrolirana i sigurna komunikacija, sustav administriranja), perspektivnošću (otvorenost za nove opcije prema potrebi) i poticanjem kreativnog i aktivnog rada članstva (web, radovi, vijesti, forumi) predstavlja web-projekt koji se može veoma kvalitetno koristiti za unapređivanje rada u školi u svim segmentima pa tako i za potrebe školskih knjižničara.

Inozemna iskustva

School Library powered by Wiki

Dana Dukic, Librarian, West Island School, Hong Kong

The Web 2.0 thinking and accompanying technologies opened a new direction of development for libraries. Among different Web 2.0 applications wikis are particularly attractive for school librarians. Wikis are read-write web pages that are easy to use, accommodate other Web 2.0 features and are widely applicable for a number of purposes. This paper focus on three different wikis created and used by school librarians: LibraryZone, PYPLibrary and ALESS.

A wiki space LibraryZone is an example of using wiki in elementary school library. LibraryZone is used for information literacy instructions, conducting a collaborative project, for story writing and as a discussion space.

The main purpose of PYPLibrary wiki space is to develop and update a list of picture books that support different learner profiles and attitudes in PYP curriculum.

ALESS wiki the official website of is the professional association of librarians working in international schools in Hong Kong.

School libraries in web 2.0 environment

According to the new trends in educational theory the concept of learning has changed. Learning is not only acquiring new knowledge but also developing students' attitudes and skills that will keep them open to new learning experience beyond the boundaries of school and formal education.

In addition, learning is more personalized, adjusted to students' individual interests and potentials, and involves collaboration across time and space. The concept of Web 2.0 as an open and interactive interface meets perfectly the new needs of educators and students. The new read and write web enables educators to create and deliver interactive learning materials online that their students can access at their convenience.

Web 2.0 thinking and the accompanying technologies (O'Reilly, 2005) opened a new direction of development for libraries. A number of libraries are already moving in the direction of Web 2.0, under the name of Library 2.0, a term that Michael Casey (2006) introduced in his LibraryCrunch blog.

School library 2.0 is a physical and virtual space, accessible to its users at any time and from any location. It is completely user-centered and users-driven. Librarians are not any more primarily responsible for the creation of the content. They act as

facilitators of different services. Library users create library resources and services in collaboration with one another and with librarians.

Among different Web 2.0 applications wikis are particularly attractive for school librarians. Wikis are easy to use, flexible in managing and widely applicable. Furthermore, wikis are increasingly developing capabilities to incorporate other Web 2.0 applications.

Among different Web 2.0 applications wikis are particularly attractive for school librarians. Wikis are easy to use, flexible in managing and widely applicable. Furthermore, wikis are increasingly developing capabilities to incorporate other Web 2.0 applications.

What are Wikis and how do they work?

Wiki, meaning quick in Hawaiian, is an easy and effective online collaboration tool. Wikis are simple websites that are created and edited by many authors. Wikis are browser-based applications, available to end-users any time and at any location.

The main advantage of wikis is that users can always add new information and edit previous authors' submissions. Most wikis contain a history page that keeps a record of changes made to the page content, including the names of authors of these changes. Often, there is also a page recording the most recent changes to the wiki. Other common features are search and navigation tools, the option to lock selected pages, and the RSS feed.

Some wikis contain a user friendly editor called WYSIWYG (What You See Is What You Get). Others use text editors in a format of a custom markup language called *wikitext* or *wiki syntax*. Different wikis use slightly distinctive syntax and it's not always easy to switch between them.

Many wikis include a Sandbox. It is a wiki page where users can practice editing pages, play around with the wiki syntax, and run through other wiki features. No changes done in the sandbox can be saved.

Wikis usually have a very simple permission procedure. Users can either be allowed only to read the wiki or they can also have a permission to edit the wiki content. They can also start their own wiki and have a role of administrator, which means that they can manage the wiki setting, invite new members, or delete it. According to differences in permission structure wikis are categorized as public, protected or private wikis. In public wiki anyone can read and edit it. A well known example of public wiki is Wikipedia (2006), a collaborative online encyclopedia. Protected wikis can be viewed by anyone but can only be edited by members, while private wikis can only be viewed or edited by members of the space.

Selecting a wiki engine

Before selecting a wiki engine, users should have a clear idea about the purpose of their wiki, about wiki features they want to use, their technical skills, budget and hardware support. There are several options for hosting wiki engines. Users can install and host them on their own servers or they can use the wiki engines already hosted on the web. Wiki engines hosted on the web are usually called wiki farms. In wiki farms web server and wiki engine are bundled together into a self-contained system.

Wiki farms are very convenient for school librarians. All they need to open their own wiki is the internet access and some basic computer skills. Companies providing wiki farms usually finance themselves with the insertion of advertisements, which can be avoided by paying a monthly fee. When choosing a hosting service it's important to pay attention to the issues like ease of setup, subscription fees, main editing features, a good customer support, space back up and continuity. There is a list of wiki farms with their main characteristic in Wikipedia (2008) that can help school librarians to select the most suitable one (Klobas, 2006).

Examples of wikis created by school librarians

Wikis are used in school libraries in many different ways. They are used for creating library and information skills tutorials (Library Instruction Wiki, 2007), conducting collaborative educational projects (Grandview Library, 2007; Moncrief Library Wiki, 2007; Peak School BOB wiki, 2007), creating various reading lists (Pyplibrary, 2007; ATN Reading Lists, 2007), writing book reviews (LMC reviews, 2007; Tiger Talk, 2007; Childrenbooksreviews, 2007), building a database of professional resources (Library Success: a Best Practices Wiki, 2007; LISWiki, 2007; Teacherlibrarianwiki, 2007; TeacherLibrarianNing, 2007; Librarianedge 2007) or can be used just as a webpage for professional associations (ALA-APA Union Wiki, 2007; SLIC, 2007; ALESS, 2007).

WikiSpaces

Examples of wikis used by school librarians show that the most frequently used wikis are PB Wiki and Wikispaces.

The three examples of wikis created by school librarian that will be presented in this paper are built with software named Wikispaces. Wikispaces is very convenient for educational purposes. It is easy to use, offers the possibility that only invited members can edit the content, and a no-ads version is freely available to educators working in K-12 schools.

In Wikispaces there is a built-in visual editor that lets users see the layout and design of the page while editing it. It contains a visual history page, an auto-save option to save drafts during editing process, and a searching and tagging function.

Wikispaces has a capability to upload images and files in many formats or imbed numerous applications in a widget format (video, audio, calendar, spreadsheet, polls, RSS feed, chat and IM, slideshow, map, bookmark or any other HTML document). It contains a discussion forum that allows users to input comments or send emails as well as an option to import a blog. Very useful features of Wikispaces are usage statistics and page feeds with email notification of changes to any space or page with RSS feeds. Last but not least Wikispaces is supported by a good customer service and it is very easy to make wiki space backups at any time.

Wikispaces software is in the process of testing, and it constantly adds new features and components. Users can even subscribe to receive regular updates.

LibraryZone

LibraryZone (2007) is a wiki space established as a supplement to a school library website. Students can access LibraryZone directly from the school library homepage. Even though a school library website is browser-based and interactive itself, currently it doesn't provide some features and services available in wikis.

LibraryZone makes use of most features available through Wikispaces. It is a protected space so that everybody can see it but only members can edit it. Members in LibraryZone are Year 3 students from the school library club, and the librarian. LibraryZone operates as a collaborative learning platform for students. It is a mash up of different applications and services. In LibraryZone students learn research skills, work on collaborative research projects, generate information resources, write stories, communicate with one another and with the librarian and initiate discussions about different issues. They use the wiki as a text editor and as a web space where they can import many different files and applications.

Information literacy instruction

Web 2.0 technologies introduce changes in delivering library instruction and enhance the information literacy of library users. A lot of school libraries already offer online tutorials containing flash programming, streaming audio and video, combined with interactive quizzes and handouts for downloading (OSLIS, 2007; KYVL, 2007). Web-based tutorials are very convenient because they are available any time and at any geographical location. Students can access the tutorial when they need it and can study at their own pace. A drawback of online tutorials is that students have no opportunity

to interact with the instructor or with other students. This shortcoming of web-based tutorials can be solved by introducing a wiki as a platform for creating library instruction tools. Tutorials set as a wiki space allow users to put their comments on any part of the tutorial, to suggest improvements or even inclusion of some new contents. Wiki based tutorial is permanently in a testing phase, constantly being improved and extended by its users. This feature is particularly important for developing teaching tools in the area of information literacy where changes are so dynamic and radical.

The idea underpinning the whole Web 2.0 concept is that large groups of diverse people are smarter than a few experts (Surowiecki, 2004) and it has huge implications for developing various teaching tools. The more people work on them the better they are. And this is exactly what wikis do. The Library Instruction Wiki (2007) is a good example of using wiki to collaboratively develop teaching tools. This wiki is started by librarians working in university libraries in the USA with the idea to develop information literacy teaching tools.

LibraryZone wiki was initially set up as a research skills tutorial. The tutorial was created with intention to push library instructions online and its targeted audience is year 3 students. It covers main aspects of the research procedure, like planning the entire research, choosing resources, searching the internet, website evaluation, taking notes and creating a presentation.

The Research skills tutorial is a combination of text, pictures, animations, movies and audios. It contains interactive quizzes, short PP lessons, exercises and worksheets. The work on the tutorial is an ongoing process. It is liable to changes based on users' suggestions and new technology development.

Collaborative creating library resources

Building up school library collections has always been considered a collaborative process. Alongside resources like publishers' catalogs, books reviews, advertisements, etc. the contribution from library users, teachers and students is extremely important for developing a well resourced school library.

It was always a part of librarian's responsibility to encourage teachers and students to make requests for specific resources. But in busy schools it is not always easy to maintain regular input from school library users. Setting up a library wiki opens a space for librarians, teachers and students to meet each other, to talk about their information needs, to suggest new library services and do it at the time that is most convenient for them.

Here are examples of creating library information resources in collaboration with students. As the part of the Weather project students generated a list of fiction and

nonfiction books about weather from the Library collection. Although the work on these lists was a part of their library and information researching skills lesson students produced useful library resource that was used by P3 teachers for their unit of inquiry about weather.

Another learning task for students on the Weather project was to evaluate a list of websites about weather. Students were given a questionnaire about the website quality according the usual criteria like the presence of the website author, last update, quality of links and uploads, domain name etc. The results of students' evaluations are put on the webpage as a guide for future users.

In the project named Lucky Ladybugs students generated a list of websites about ladybugs suitable for elementary school children. They also set up a quiz for testing knowledge about ladybugs. The quiz is created in a program called Hot Potatoes.

Conducing a collaborative project

Wikis are ideal for conducting a collaborative project. In collaborative projects students plan their work together, decide about different jobs, check and discuss each other's work, and construct new knowledge. Wiki page enables students to work at school and from home, and they can access project pages any time they like. They can always find out who wrote what and when, discuss their work online and send messages.

A research project The Solar System is an example of a collaborative project. The project was based on the story Postcards from Pluto: A Tour of the Solar System written by Loreen Leedy.

This project was primarily an exercise in taking notes. Students were organized in teams of 2 or 3, and given a worksheet with questions to scaffold their learning. Each group was in charge of one planet or the sun or the moon. Websites about the solar system appropriate to their age were located on the Resource page. Student explored the websites, searched for interesting information about their planet and wrote down their notes on the Note page. During the process of taking notes students were encouraged to look over each other's work and add up more information. In the end the practice of searching for information about the solar system and taking notes turned into a genuine collaborative activity. Working together students generated notes containing a lot of information about the solar system that they could use to create their presentations.

Note taking is the most difficult and most important part of the research skills. During the process of taking notes students construct the meaning from the text and acquire new knowledge and skills. By taking notes collaboratively students facilitate each other's learning and by bringing in their different interests and skills enhance the whole group's performance.

Story writing

As Jane Yolen, a famous children author says in her interview for Reading Rockets (2008) says, students should be given an opportunity to write when they feel like it. Wiki as an open software is a perfect story writing tool. Students can access the wiki page and write stories from their classroom, from the Library, from the ICT room, from home or from any other place where they have the internet access.

In LibraryZone wiki there are pages reserved for students' stories. These pages were created on students' demand. Students showed great interest in writing stories connected to the themes of their research projects. They wrote stories about thunderstorms, about ladybugs and about space. A short look into the history of story pages shows that students took the advantage of wiki being always accessible. They sometimes worked on their stories at school and sometimes from home. At school they mostly wrote during the library club, but at times they wrote during school lunch break and occasionally in the classroom.

Through the LibraryZone wiki students were not only given a freedom to choose when and where to write their stories but also offered an opportunity to publish their work and show it to colleagues, friends and family.

Discussion space

Discussion page in Wikispaces is an open forum for wiki members. They can to put their comments about the contents on the wiki, discuss any topic of their interest, ask questions, offer some tips, give suggestions for further work or just pass some information to others. In the beginning of the LibraryZone project students used only email. At times they used it for the project related goals and every so often for some private purposes. After some time, when they became more confident with the wikispaces software, they started using discussion pages. They used discussion pages to inform wiki members about their new edits, to pass some interesting things they learned recently or to comment the page contents. Discussion page in wiki is for young students a big challenge to publicly express their opinion about the work of their colleagues or teachers.

Web 2.0 applications in LibraryZone

In LibraryZone wiki space is not used only as a read and write web. It is used as a platform for mashing up all kinds of applications. Wikispaces is software that already has a built-in ability to import different types of files and to embed various applications in audio, video or multimedia formats. By making use of this powerful feature of Wikispaces LibraryZone is turned to a multimedia reach interactive web space.

As a part of the Weather project students together with librarian created a podcast about thunderstorms. The podcast is published through application called ClickCaster and is embedded on the Thunder Cake page. On the same page there are also a number of audio clips with students talking about the story *The Thunder Cake* by P. Polacco. These audios are recorded with Audacity free software, uploaded to the wiki page in MP3 format and inserted to the page.

In Exploring space project there is a page that contains different information resources about space. Among various resources included there are a number of movies about planets in solar system. Some movies are uploaded on the Wikispaces and inserted into the page and some are embedded from the web-based application called *TeacherTube*.

HotPotato is another application suitable for school projects that can be easily inserted into Wikispaces. A student working on the project named Lucky Ladybugs used HotPotato software to create a quiz about ladybugs. Some other students working on the same project presented their work in PhotoStory. Both works were uploaded to the wiki space and inserted into the project page.

In Research skills tutorial the content of wiki is enhanced by importing teaching resources created in PowerPoint, HotPotato, Flash, and by inserting many other types of text, graphic, audio and video files.

ALESS

The idea underpinning the whole Web 2.0 concept is that large groups of diverse people are smarter than a few experts (Surowiecki, 2004) and it has huge implications for developing various teaching tools. The more people work on them the better they are. And this is exactly what wikis do. The Library Instruction Wiki (2007) is a good example of using wiki to collaboratively develop teaching tools. This wiki is started by librarians working in university libraries in the USA with the idea to develop information literacy teaching tools.

ALESS wiki (2007) is initiated by librarians working in international school in Hong Kong. It holds the name of their association where ALESS stands for Association of Librarians in English Speaking Schools in Hong Kong. ALESS wiki is established as the official website representing the association, as a notice board announcing events in ALESS and wider librarians' community and as a database of professional resources for school librarians. It is a protected wiki which means that everybody can see it but only the wiki members can edit it. All the members of ALESS are eligible to be wiki members.

The content structure of the ALESS wiki reflects its purpose. A couple of pages introduce the association through its charter, advocacy policy and individual library websites created by ALESS librarians. And then come pages containing the calendar of meetings, conferences and other events. A lot of space is given to school librarians' professional topics: processing of library resources, developing information literacy programs, applying new technologies and information about potential resources for school librarians.

Interesting part of ALESS wiki is the one containing information about continuous development program for ALESS members. Librarians are expected to input their area of expertise, their workshop content and, if they want to provide, training materials and resources. Wikis are also used for signing in for workshops that librarians want to attend.

Indeed, ALESS wiki is developed with the collaborative effort of the association members and is in constant process of changing and adjusting to the needs of ALESS group.

Usage statistics indicate that ALESS wiki is regularly visited by the librarians from Hong Kong. There are also a number of visits from places outside Hong Kong, from USA, Europe, Asia and Australia.

PYPlibrary

PYPlibrary (2007) is another wiki providing more evidence that big groups of people with diverse profiles are smarter than a few experts. The main purpose of PYPlibrary wiki space is to develop and update a list of picture books that support different *learner profiles* and *attitudes* in PYP curriculum. This space is a resource for teachers and librarians working in schools that follow the PYP platform of teaching and learning.

In PYPlibrary wiki pages are named by learner profiles and attitudes, as described in the IB curriculum. Each page is a list of bibliographic records of books covering a certain profile or attitude with a short abstract.

The space is open primarily to librarians and teachers working in the PYP environment but may include other educators. So far members of PYPlibrary are teachers and librarians from different part of the world like China, Japan, Singapore, USA, Peru and, of course, Hong Kong.

According the Wikispaces users statistics, PYPlibrary wiki has visitors all around the year. The great majority of visitors come from USA.

Conclusion

Web 2.0 technologies radically changed the role of the school library. From the 'room of books' the school library turns into a central hub of information processing. Through Web 2.0 tools school librarians can access resources in many different formats and in collaboration with their users build collections and services that can meet different learning needs.

Among the new read-write web tools wikis have become very popular with school librarians. Wikis are very convenient because they are always accessible and allow their users to keep a track of all new edits. Librarians use wikis to build tutorials, create reading lists, to collaborate with users in generating library resource, and to develop resources and tools for their own professional development.

Wikis are also so user friendly that even primary school students can use them without difficulty. The LibraryZone shows that, indeed, wiki space can be successfully used for work even with 7 years old children. For these young students LibraryZone was a space they used to present their work and to communicate with one another and with librarian. Wikis are also safe environment for young students because their access can be controlled.

Wikis are not only text editors, they have a capability to incorporate other Web 2.0 applications like blogs, podcasts, streaming media, RSS feeds, asynchronous messaging, discussion forums, tags and so forth. They function as computing platforms that can successfully satisfy different needs of school librarians.

References

- ALA-APA Union Wiki. Retrieved March 18, 2007, from <http://ala-apaunion.pbwiki.com/School+Library+Union+News>
- ALESS. Retrieved March 18, 2007, from <http://aless.wikispaces.com/>
- ATN Reading Lists. Retrieved March 18, 2007, from <http://atn-reading-lists.wikispaces.com/>
- Casey, M. (2006). http://www.librarycrunch.com/2006/01/post_1.html Born in the biblioblogosphere. *LibraryCrunch*, January 3, 2006. Retrieved October 18, 2006, from http://www.librarycrunch.com/2006/01/post_1.html
- Childrensbookreviews. Retrieved March 18, 2007, from <http://childrensbookreviews.pbwiki.com/>
- ClickCaster. Retrieved January 18, 2007, from <http://www.clickcaster.com/>
- Grandview Library. Retrieved March 18, 2007, from <http://www.grandviewlibrary.org/ThirdGradeWikis.aspx>

- Harris C.G. (2006) SL2.0: Capturing Web 2.0. *Informancy*, January 9, 2006.
- Klobas J. (2006). *Wiki: Tools for Information Work and Collaboraion*. Oxford: Chandos Publishing
- KSMA. Retrieved January 18, 2007, from <http://kysma.pbwiki.com/FrontPage>
- KYVL. Retrieved January 12, 2007, from <http://www.kyvl.org/html/kids/homebase.html>
- Leedy, L. (1996). *Postcards from Pluto: A Tour of the Solar System*. New York: Holiday House.
- Librarianedge. Retrieved March 19, 2007, from <http://librarianedge.pbwiki.com/>
- Library Instruction Wiki. Retrieved February 10, 2007, from http://instructionwiki.org/Main_Page
- Library Success: a Best Practices Wiki. Retrieved January 15, 2007, from http://www.libsuccess.org/index.php?title=Main_Page
- LibraryZone. Retrieved March 15, 2007 from <https://libraryzone.wikispaces.com/>
- LISWiki. Retrieved January 12, 2007, from <http://liswiki.org/wiki/LISWiki>About>
- LMC Reviews. Retrieved March 11, 2007, from http://www.seedwiki.com/wiki/lmc_reviews/
- Manes, J. M. (2006). Library 2.0 Theory: Web 2.0 and its implications for Libraries. *Webology*, 3(2), Article 25. Available at: <http://www.webology.ir/2006/v3n2/a25.html>
- Mashups (web application hybrids). (2006). *Wikipedia* article. Accessed January 10, 2007, from [http://en.wikipedia.org/wiki/Mashup_\(web_application_hybrid\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Mashup_(web_application_hybrid))
- McPherson, K. (2006). Wikis and literacy development. *Teacher Librarian*, 34(1), 67-69.
- Miller, P. (2005). Do libraries matter?: The rise of library 2.0 (A Talis White Paper), Talis. Retrieved March 18, 2007, from http://www.talis.com/downloads/white_papers/DoLibrariesMatter.pdf
- Moncrief Library Wiki. Retrieved March 18, 2007, from <http://moncrieflibrary.pbwiki.com/>
- Oatman, E. (2005). Make way for wikis. *School Library Journal*, 51(11), 52-54.
- O'Reilly, T. (2005). *What is web 2.0?* Retrieved May 18, 2006, from <http://www.oreillynet.com/pub/a/oreilly/tim/news/2005/09/30/what-is-web-20.html#mememap>
- OSLIS. Retrieved January 12, 2007, from <http://www.oslis.org/elementary/index.php>
- Peak School BOB wiki, Retrieved December 18, 2007, from <http://bob-peak.wikispaces.com/>
- PYPlibrary. Retrieved March 26, 2007, from <http://pyplibrary.wikispaces.com/>
- SLIC. Retrieved January 8, 2007, from <http://slic.wikispaces.com/>

Surowiecki, J. (2004). *The Wisdom of Crowds*. London: Abacus

TeacherLibrarianNing. Retrieved March 18, 2007, from <http://teacherlibrarian.ning.com/>

Teacherlibrarianwiki. Retrieved March 2, 2007, from <http://teacherlibrarianwiki.pbwiki.com/>

Tiger Talk. Retrieved January 5, 2007, from: <http://tigertalk.wikispaces.com/>

Wikipedia. Retrieved November 8, 2006, from www.wikipedia.com

Wikipedia, Retrieved January 17, 2008 from http://en.wikipedia.org/wiki/Comparison_of_wiki_farms

Yolen, J. Creative writing in schools. Retrieved January 18, 2008, from <http://www.readingrockets.org/books/interviews/yolen>

Dana Dukic holds a Ph. D. in library and information science, and has worked in university, medical and school libraries in Croatia, UK and Hong Kong. She was also involved in teaching undergraduate and graduate courses in the area of LIS at the University of Zagreb. At present she works at the West Island School in Hong Kong. Her interests are teaching information literacy in Web 2.0 environment, information management, and sociology of the Web.

The “Biblioscuole” Network in Italy: the digital education, new tools and the access to information

Luisa Marquardt¹, Croatian Summer School for School librarians, Opatija, April 2-5

Abstract:

The number of digital born generations is increasing: they are born and grow up in an ongoing informational flow and stimuli from a large number of media and languages. The Web offers both great opportunities and many risks, in the meanwhile. The school and its medialibrary-documentation and information centre play a key role in educating new generations to Information Literacy in order to use information in a competent way and avoid new forms of exclusion. Training school information specialists to new forms of learning is a crucial task. Since 2003, the Italian "Biblioscuole" Project has been aiming at this important objective. The contribution shows how digital tools (e.g., Learning Object, ELO, forums, D-SPace Repository etc.) helped school librarians-information specialists in their professional development. Two case studies – the Liceo Classico “Ariosto” (Ferrara) and the Istituto Istruzione di Stato “Machiavelli” (Roma) – are also briefly reported as useful examples how new tools can exploit the school work.

Introduction

This contribution intends to reflect upon the school librarian’s role and responsibility in setting up an effective learning environment and providing students with valuable learning opportunities; the Italian “Biblioscuole” project and two projects set up by two high schools, as useful case studies, will be also reported.

Cyberspace is no more science fiction: our children are born and grow up immersed (often totally) within an ongoing flow of information and stimuli, from a multiplicity of communication media, tools and languages. The general scenario shows us a large number of opportunities – if we think to the WWW, for instance -, but in the meanwhile it shows risks of homologation or exclusion, as well.

1 University “Roma Tre”, Faculty of Education (Rome), and CASPUR (Rome);
e-mail: marquardt@uniroma3.it

Parents, teachers and school librarians, as educators, have to face the new dimensions, the multifaceted life of their children or pupils: learning happens everywhere, in many different ways, and an educator can be a real or a virtual group of pairs, too.

To succeed in a more and more complex society new skills and abilities are needed, and above all, a new form of literacy is urgently needed, as it's clearly defined in the recent document from UNESCO Information for All Programme, *Understanding Information Literacy: A Primer*, by Forest Woody Horton, jr. (Paris, UNESCO, 2007).

Many accurate and sound studies and theories² show how the school library, as a learning environment and run by qualified and trained professionals (as also *The IFLA/UNESCO School library manifesto* and *Guidelines* auspicate and indicate), can effectively contribute to the student learning process and his/her positive learning outcomes.

The school instruction has for a long time consisted in teaching reading, writing, spelling and counting: these abilities were considered to be sufficient enough for the society of a few decades ago. A teaching intentionally aimed at educating pupils to read and think critically, to express themselves in an original and creative way, to pose and solve problems, seldom happened.

It is not the scope of this paper to recall the great changes, the deep transformations in the political, working, and social life of the last twenty years. It has become clearer and clearer that a new alphabetization, not only the functional one, is needed in order to face and successfully overtake the challenges of our increasing complex society. For instance, more specific professional competencies are requested, and broader competencies are needed as well: both an individual person and an organization (as a whole) are asked to adapt him/her/itself – as much quickly and flexibly as possible- to a workplace and a work market which are more and more competitive.

An active and aware participation in the democratic process, in the civil and social life, is becoming more and more complicated, if we consider the dynamics of some phenomena which happen at a national or global level, and their effects on the life at an individual or at a community level. The increasing growth and speed of information, surely faster than the whole history of the mankind, can be considered the most relevant phenomenon of this age.

As Herbert A. Simon³, who was Nobel Prize awarded in Economics, observed over forty years ago, a semantic change in the terms “knowing”, “learning” has happened:

2 See H. Boelens' works and also the most recent work in this field, Carol C.KULTHAU, Leslie K.MANIOTES, Ann K. CASPARI, *Guided Inquiry. Learning in the 21st Century*, Westport, Libraries Unlimited, 2007.

3 See also the more recent: Herbert SIMON, *Economics, Bounded Rationality and the Cognitive Revolution*, with Massimo Egidi, Robin Marris and Riccardo Viale), Brookfield: Edward Elgar Publishing, Ltd., 1992.

knowing and learning no more mean only memorize, remember and repeat some information or notions, but they rather mean to be able to locate, retrieve and use information (and I would add, to produce, build, create new information and knowledge).

It would be also idealistic for education to pretend, as it was in the past, to cover and teach all the knowledge, if we consider the increasing amount of the knowledge itself, e.g., in the scientific field.

Education and, more specifically, the school instruction, should rather help pupils and students in acquiring the theoretical concepts, tools and strategies that are fundamental in order to think and act in a proactive and productive way, to deeply understand the different fields of knowledge – science, arts etc. –, and interpret the phenomena and changes in the social life. In such a way, each individual who is able to understand the meaning of each subject, combine that disciplinary knowledge with other one and integrate it into a broader framework, to pose meaningful questions to him/herself, should be able to lifelong learn and orienteer him/herself.

The School Library: a learning environment for all

Research in the field of neurosciences, of cognitive, social and developmental psychology, has shown a tight relationship between an effective learning environment (a setting where learning occurs in an active way) and ICT, when applied in an educational context.

Furthermore, the results of surveys which assessed reading and comprehension skills in the students (e.g., PISA or Program for International Student Assessment) have shown the tight correlation between the number of books (owned at home), the quality and the usage of the school library services, and the student learning outcomes⁴. Cognitive and meta-cognitive skills are positively affected and enhanced by the school library when this is a rich learning environment⁵. More than forty years of evidence

4 See, for instance, the PISA survey summary Sintesi dell'indagine of 2000, in particular: "L'uso che gli studenti fanno delle risorse della scuola è un fattore più importante nel determinare il livello delle loro prestazioni che le infrastrutture scolastiche. Agli studenti sono state fatte domande relative al loro uso della biblioteca, computer, calcolatori, laboratori e collegamenti internet disponibili nella loro scuola. Nelle scuole in cui l'uso di queste strutture è relativamente alto, i risultati medi tendono ad essere più elevati, anche quando non vengono presi in considerazione altri fattori (vedi Tabella 8.5 del testo completo del rapporto)", http://ospitiweb.indire.it/adi/pisa/sintesi_pisa.htm.

5 As the first study set up in Italy in this field, the research-action ARDID (promoted by the Italian Library Association (AIB), CEDE and ISRDS, Roma) in 1992. See: A. BALDAZZI [et al.], *Il progetto Ardid e l'educazione alla documentazione nella scuola in ASSOCIAZIONE ITALIANA BIBLIOTECHE, Le nuove frontiere della biblioteca: cambiamento, professionalità, servizi: atti del 39 Congresso nazionale, Selva di Fasano, 14-16 ottobre 1993*. A cura di Angelo Sante Trisciuzzi. Roma: AIB, 1995, p. 205-224.

based research, study, practice, and IFLA-Unesco indications recognize the value and the role of the school library in information skills and literacy learning process.

In such a perspective, some initiatives have been set up in Italy with a focus on the school library as a vital learning context. At a national level, the following ones are to be mentioned: “A scuola di biblioteca” (1997-1999) and the “Programma di Promozione e Sviluppo delle biblioteche scolastiche” (PSBS, 1999-2001, CCMM 228/99 e 229/00) have contributed in promoting a new school library concept, a school library designed as a informational and educational center which in an integral part both of the teaching/ learning activities, and of the wider world of information.

Towards the multimedia and digital school library

This context offered the basis for the Ministerial project “Biblioteche nelle Scuole” (BNS or Biblioscuole)⁶ to be set up and implemented.

This project basically aims at facilitating teachers, students and parents in accessing information and enhancing their information literacy: its main (final and ambitious) goal is to contribute to the lifelong learning process, to an ongoing personal and cultural development, and the social inclusion.

The Project was established in March 2003, during a Conference of the Italian Ministers in order to implement the Action Plan “e-Europe 2005” in Italy. “Biblioscuole” is a pilot project; it was launched in April 2004, after a planning phase, as a triennial project, and recently extended to December 2008. It’s promoted and funded by the Ministry of Education (e.g., Ministero della pubblica istruzione – MPI), in collaboration with the Minister for Technology and Innovation and the National Centre for the Union Catalogue (i.e., the Istituto Centrale per il Catalogo Unico – ICCU) of the Ministry of Cultural Heritage. In order to implement the project and meet its objectives, the three main interuniversity supercomputing consortia – Caspur, Cilea and Cineca –, offer their expertise both in the technological and library field, their infrastructure and support, thanks to a specific agreement signed with the MPI in 2003⁷.

Their role is as follows:

- Caspur (www.caspur.it) promotes the projects; implements and updates the union school opac; designs and implement the monitoring system for the project assesment:

6 Visit the project portal: www.biblioscuole.it; and the webpages of the Ministry of Education at: www.pubblica.istruzione.it/innovazione/progetti/biblioteche-nelle-scuole.shtml.

7 The text of the agreement (It.: *Convenzione*) is available in the Ministerial webpages (see footnote 5).

- Cilea (www.cilea.it) deals with school librarians' and teachers' education and train; maintains the Trouble Ticketing and the Virtual Reference Desk (VRD) systems; designs and manages the school metaOpac and the digital objects repository;
- Cineca (www.cineca.it) provides and manages the web based learning platform; maintains the school library registry; implements, manages and updates the portal.

As clearly defined in the official documentation and in the information materials, the general objectives of the “Biblioscuole” project are:

- connecting the school both to the local community and to the library world;
- providing the school with innovative services;
- providing the access to information (the bibliographic one included), by the means of the Italian National library service (i.e., Servizio bibliotecario nazionale – SBN).

More specific objectives are:

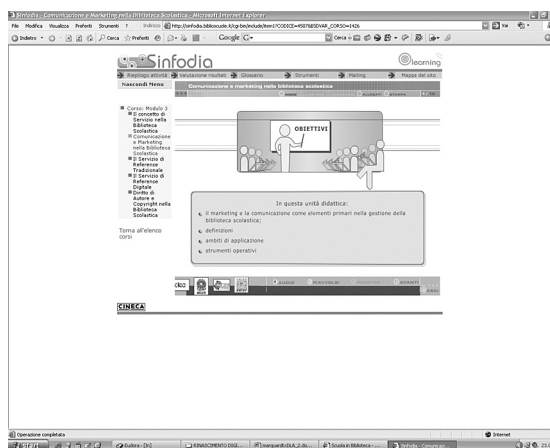
- connecting the school libraries in the cooperative network of SBN and its services (interlibrary loan, document delivery, shared and derived cataloguing);
- providing school librarians with education and training in a blended learning context;
- implementing several services, such as educational thematic paths, and the access to the (digital) documentation of relevant historical and cultural interest, held by the school libraries;
- setting up the portal www.biblioscuole.it, in order to provide information about the project and the access to its on-line services: the e-learning platform, the Forum, the FAQs area, the Community area, the VRD, the repository, the union on line catalogue, the school library registry etc.;

Educating to the digital world

One of the most qualifying and interesting objectives of the “Biblioscuole” Project has been the education and training. It was designed and planned by Cilea in two levels or phases: the first one is divided in two parts and it is addressed to teachers, school librarians and public librarians (ca 2,500) working in the 800 and more schools (from nursery to secondary), converging in 120 networks. The second level is addressed to students and their families⁸.

8 See the resources in Section “Insegnare la biblioteca” (i.e., Teaching the Library), www.biblioscuole.it/public/ins_biblioteca/index.htm.

It was chosen the blended learning approach for the school workers. This personnel has been educated, trained or retrained through a specific program whose didactic materials (Learning Objects SCORM 1.2, see ill. n° 1) are accessible through the project portal www.biblioscuole.it.

(N° 1: A Biblioscuole Learning Object screenshot)

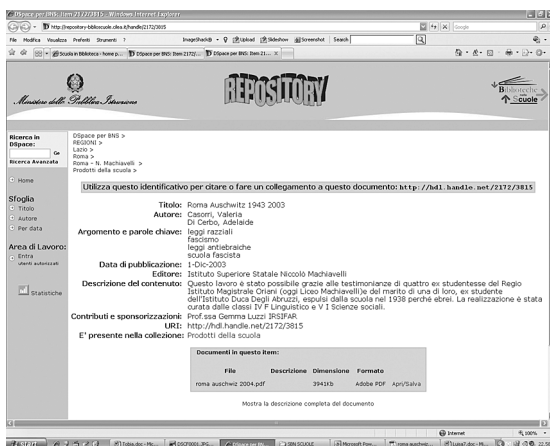
The first phase took place within April 2005 and December 2006. Its first part (ended in December 2005) was about the multimedia and digital school library as a documentation and information center. The second part (March – December 2006) was about a more specific and vocational issues, as the shared cataloguing, the features and the implementation of the repository etc.

All didactic materials were initially accessible in a log-in area; now they are freely accessible and downloadable from the “Vetrina” section of the portal for those who are interested in them for personal or professional interest.

RABIS

Within the project, Caspur has developed a special program, called Rabis (acronym of “Riversamento di Archivi Bibliografici in SBN”) in order to provide school librarians with the possibility of a bibliographic data recovery. This wasn’t initially planned, but it early became clear that the cataloguing work, which was formerly done by the school librarians, couldn’t be ignored. Some school catalogues consisted in thousand and thousand of bibliographic record. Rabis is an application which compares the source catalogue (made of bibliographic records stored with different cataloguing

This service helps teachers and librarians acquire a “documentation culture”. This awareness of the importance to keep tracks of the pedagogical work and share it seems to be still rather scarce in Italy, even though some interesting initiatives such as GOLD⁹ and the RISorSE¹⁰ project have already been set up there.

(N. 3: A screenshot of the “Biblioscuole” Repository)

The school goes digital. Two examples

A brief description of two relevant initiatives is provided here in order to underline how much useful a repository can be and may help in exploiting the school production.

— The Liceo Classico “Ludovico Ariosto”, Ferrara (www.liceoariosto.it):

The Liceo Classico Ariosto was established in the center of Ferrara on June 3rd 1860; it has a long tradition and a very good reputation. 1676 students (73 classes) are enrolled in the current school year 2007-2008¹¹. Its library stores thousands and thousands of very good resources and provides its users with a wide range of services and activities.

A part of its old books hasn’t been catalogued yet: these books are kept in bookcases along one of the corridors. Some students were willingly to know more

9 <http://gold.indire.it>.

10 See: Loredana Boeti – Enrica Tais (eds), *Percorsi di ricerca e innovazione per la qualità della scuola. Rapporto regionale del Lazio sul Progetto R.I.So.R.S.E. (Ricerca e Innovazione per il Sostegno della Riforma del Sistema Educativo). Scuola Secondaria I grado – A.A. 2004/2005*, Roma, Anicia – IRRE Lazio, 2006. In particular, see the Chapter 5: Loredana Boeti, *Documentare e disseminare: azioni rinnovate in un contesto di autonomia*, p. 85-108.

11 http://www.liceoariosto.it/download/INFORMA_DOCENTI_2_2007-2008.pdf.

about those books and the idea of a library project – and, of course, in the meantime, of a pedagogical work with them – started and rapidly grew up.

A well experienced teacher of Greek and Latin, Laura Campoli, designed an after school biennial project, The “Fondo Ottocento”¹². Some voluntary students (16-19 year old) joined in it and learned basic principles of cataloguing, indexing, bibliographic research etc. It was decided to choose only a part of books (due the time constraints), those related to Positivism. The students investigated about the author, the bibliographic story, looked in the National Union Catalogue for the bibliographic record or created a new one.

They also edited the publication (see some extracts here, in the Annex). There is no say about the several positive aspects of this experience: of course, first of all, as a “quantitative” evidence, a part of the old books where at last catalogued and the OPAC was implemented. It should be clear enough how much the students benefited from this two year project in many different ways. They learn more about the Positivism, the authors and their works; they had also to learn to master a lot of searching strategies and information processing abilities. They also worked with pairs from other sections of the school and their interpersonal skills have benefited as well. The final product is available for the whole (global) community both in printed and digital format (available at URL http://www.biblioscuole.it/public/docs/vetrina/fascicolo_completo.pdf).

— The Istituto superiore di Stato “Niccolò Machiavelli”, Roma (www.iismachiavelli.it): Auschwitz

This school was established in 1933 in the center of Rome, in a historical building the “Villino Centurini”¹³, in order to prepare nursery and primary school teachers. It has a long and renowned teaching and cultural tradition, as the above mentioned Liceo “Ariosto”. The memory as a cultural, historical, social awareness and participation is also cultivated in various way. One is the archival work within the school: a way to learn history, the change in the school system, the student’s life etc., through the archival documents of the school. Almost every year a special topic related to the story of the school and the history of Rome is chosen and developed trough a research project.

One was the deportation and segregation of many students in the late ‘30s in Auschwitz and Birkenau camps.

12 i.e., The Nineteenth Century Book Collection.

13 Designed by a Swiss architect Henrie Kleffler and owned by Alessandro Centurini, a famous entrepreneur, politician etc.

A recent school visit to the concentration camp¹⁴ was the occasion to investigate that period. The school archival sources were used to learn the personal story of some former students in order to reconstruct the history of that period through the resources of the school. Some former students of the Thirties who survived the segregation were also interviewed and the documentation of the whole work is now available in the Repository (<http://repository-biblioscuole.cilea.it/handle/2172/3815>).

Once more there is no say about the challenging and useful work the students did for themselves and for the whole community (not only the school one)

The “Biblioscuole” project between a balance and some perspectives

Some conclusions can be drawn. The “Biblioscuole” project has helped the trainees in acquiring or reinforcing their library, documentation and information competencies; it has stimulated their role as well because they were asked to produce documentation as an assignment within the education and training program and to store it in the “vetrina” (ie., showcase) area or in the repository. In this way, the learning, information, documentation resources, traditional and not traditional ones, have been exploited, and of course the role of those who have responsibilities in the school library management (the school librarian, the teacher librarian etc.) has been exploited as well.

Furthermore the cataloguing of school library resources within the SBN network should make easier for the school libraries to join in the National library service and both benefit of its services, and contribute to it as well, especially within the local context.

The professional development has benefited by the education provided within the project, and it’s possible to draw some positive effects in the final users’ (students and their parents).

The process of a change, an evolution of the school library from a messy book store to a stimulating and vital learning environment has been facilitated by the project. A CoP (community of practice) has been set up: this represents an interesting basis for any further development (at a local or national level) of the project, which shows interesting possibilities non only at an individual school level, but also for the broader community, informational, cultural level.

14 ISTITUTO SUPERIORE DI STATO “NICCOLÒ MACHIAVELLI”, *Roma – Auschwitz 1943-2003: il cammino della memoria degli studenti romani continua*, Roma, ISS Machiavelli, 2004, <http://repository-biblioscuole.cilea.it/handle/2172/3815>.

This objective matches with the auspices of organizations as UNO, UNESCO, IFLA, IASL etc.: the information literacy and an inclusive education can be effectively build up in such a special environment as the 21st century libraries, and the school library in a special way, should do.

References

- ASSOCIAZIONE ITALIANA BIBLIOTECHE (AIB), *Le nuove frontiere della biblioteca: cambiamento, professionalità, servizi: atti del 39 Congresso nazionale, Selva di Fasano*, 14-16 ottobre 1993. A cura di Angelo Sante Trisciuzzi, Roma, AIB, 1995.
- BOELEN, Helen (2006) 1, *Filters make it more difficult for pupils to find information: Instruction in specific information literacy skills, in several different languages, for final examination pupils in Amsterdam*. FILTER Closing Event : Filtering of online content in a globalised world – good practice and recommendations. Friday 10 February 2006. Amsterdam, The Netherlands.
- BOELEN, Helen (2006) 2, *A new kind of information specialist for a new kind of learning*. Presented at 72nd IFLA WLIC, Seoul (South Korea).
- BOELEN, Helen (2006) 3, Paradise. “Newsletter for IFLA, School Libraries and Resource Centers Section” (Section Nr. 11), Issue 43, December, 16-17. <http://www.ifla.org/VII/s11/news/school-newsletter43.pdf>.
- BOELEN, Helen (2006) 4, *Specific information literacy instruction, in several different languages, for pupils studying for university entrance examinations : School Library and Information Centre, Kalsbeek College, Woerden*, The Netherlands. Presented at the 35th IASL International conference, Lisbon, Portugal, July 2006. www.iasl-slo.org/conference2006-prog.html.
- BOETI Loredana – TAIS Enrica (eds), *Percorsi di ricerca e innovazione per la qualità della scuola. Rapporto regionale del Lazio sul Progetto R.I.So.R.S.E. (Ricerca e Innovazione per il Sostegno della Riforma del Sistema Educativo). Scuola Secondaria I grado – A.A. 2004/2005*, Roma, Anicia – IRRE Lazio, 2006.
- Dagli archivi delle scuole romane. Storia memoria identità*, Roma, Gangemi, 2006.
- ISTITUTO SUPERIORE DI STATO “NICCOLÒ MACHIAVELLI”, *Roma – Auschwitz 1943-2003: il cammino della memoria degli studenti romani continua*, Roma, ISS Machiavelli, 2004. (Available also in PDF format at: <http://repository-biblioscuole.cilea.it/handle/2172/3815>).
- KULTHAU Carol C., MANIOTES Leslie K, CASPARI Ann K., *Guided Inquiry. Learning in the 21st Century*, Westport, Libraries Unlimited, 2007.

MARQUARDT Luisa, *Schooling at the library in Italy for the social inclusion*. The “BiblioScuole” Project. Proc. 35th IASL Conference Lisbon 3-7 July 2006. Lisbon. IASL, 2006.

UNESCO Information for All Programme, *Understanding Information Literacy: A Primer*, by Forest Woody Horton, jr., Paris, UNESCO, 2007.

The “We” feeling

Helen Boelens, Nizozemska

Cross-border, cross-culture co-operation between school libraries and information centres (SLIC's) and school librarians and information specialists throughout Europe.

Introduction.

On 27 December 2007, Professor Heinrich August Winkler published an online article (in German) in *Die Welt*. The title of the article may be translated into English as:

“The Values of Europe are the Values of the West: Why the European Union Urgently Needs to Develop a “We-Feeling”!”

In this article, Winkler talks about problems which have arisen during the formation of the European Union.

“Among these problems, and above all is the current lack of a feeling of togetherness in Europe, the lack of a “we-feeling”, which is fundamentally necessary for what Winkler calls “Project Europe” to succeed in the long term.”

Winkler and those who have reviewed his article, go on to talk about the emergence of a “sense of community”, collective shared values or shared identity... a sense of community and identity. They state that the “We” feeling would lead to better co-operation between member states and would have positive effects on the daily life of many European people.

The “We” feeling.

Every morning I ride to school on my bicycle. On the way, I pass a small school building which has been converted into a special school for adults – for people who, for various reasons, have come from all parts of the world to live in the Netherlands. If these people want permanent residence in the Netherlands, they are required, by Dutch law, to attend special “integration” courses which will help them to become part of Dutch society. During these courses they also learn to speak the Dutch language. As I bicycle along the road, I usually see a group of these people heading towards the school building. The members of this particular group are all female. They walk

1 WINKLER, Heinrich August (2007). *The Values of Europe are the Values of the West: Why the European Union Urgently Needs to Develop a “We-Feeling”*. *Die Welt*, 27 December 2007. Online. <http://eupundit.blogspot.com/2008/01/europes-shared-values-are-values-of.html> Accessed on 19 January 2007.

towards the school, happily chatting with each other. They wear all different kinds of different clothing and fashions which originated in many divergent ethnic cultures. Many of these woman in the group were, until recently, restricted to the home, for cultural reasons. By insisting that they attend the integration classes, the Dutch law mentioned above has given them a new kind of freedom. It seems to me that they are happy to be out of the house. They now have the opportunity to make friends with other people within the community and are learning how to survive in a new country.

Once a month, an important Dutch evening newspaper, the NRC Handelsblad, publishes a magazine called "M". The theme of "M" in December 2007 was "Wij : special over het Wij-gevoel". Translated into English, this means "We : a special edition about the We-feeling". The magazine places the "We-feeling" into a broad framework or spectrum and speaks about "the future of We". There are so many different groups which could refer to themselves as "We" – people who work together, people who have the same hobby, people who play the same sport, a family, people from the same cultural or ethnic group, people with the same profession. The people within these groups feel as though they have something in common.

On page 2 of the December 2007 edition of "M", there is a wonderful article about a specific group of people (mostly women) who call themselves "We". In Holland it is essential to be able to ride a bicycle – for transport, for shopping, but also for social reasons. A group of people, mostly women, realised how important it is to be able to bicycle in Holland, so they joined together to form a "We" group. The magazine contains a wonderful picture of 11 people from all kinds of different social and cultural groups who are very happily learning to ride a bicycle. They are doing this together – supporting each other. They have the "We" feeling. The article warmed my heart.

School librarians often feel outnumbered. There is often only one school librarian in a large school community of more than one hundred teachers. School teachers in some countries in Europe also have very strong unions which advocate the opinion of these teachers. In some countries, the school librarian is a qualified teacher and part of the teaching community. In other countries, this is not the case. Some countries have a strong School Library Association, others do not. The school librarian has a very important job to play in Digital Europe; this person has a pivotal role in the implementation of new forms of learning, interdisciplinary information literacy instruction for pupils, teachers and parent, knowledge management and the correct use of ICT throughout the school. He or she needs the support of colleagues throughout Europe who find themselves in a similar position.

The purpose of this paper is to promote a “We” feeling, so that school librarians, school information specialists, teacher librarians and school documentalists throughout Europe can learn more about each other’s work and hopefully find the support which they need. This co-operation will improve the quality of their work, since they will learn from each other’s successes and failures. It will also enhance the image of school librarianship in Europe. By working together and supporting each other, they can draw the attention of the European Union to the important work which they are doing. “We” are united by our love of and belief in school librarianship.

Research shows that school librarians and information specialists throughout Europe are already actively trying to promote the important work which they are doing. School libraries in some countries are more advanced than others. At this point, I would like to show you some pictures of school libraries and information centres in various countries throughout Europe. Various slides will be shown. As you can see, we have school libraries in primary schools as well as secondary schools. Some schools have advanced facilities (including superior collections and ICT facilities). Other schools have a smaller budget. The school libraries are all different but the school librarians are all working towards similar goals.

This work not only comprises the traditional goals such as literacy, reading improvement, reading pleasure, searching for and finding information for projects and assignments, or the provision of a friendly place within the school where pupils can study under the careful supervision of the school librarian and information specialist. The new goals are also very important. These new goals of the SLIC are made possible thanks to the introduction of ICT into the school and within the school library and information centre. They include the stimulation of new forms of learning which now take place in the school library and information centre (SLIC), such as learning to learn, individual learning, co-operative learning, enquiry learning and E-learning. Perhaps most important of all is the instruction in interdisciplinary information literacy and lifelong learning skills for both teachers, pupils and parents which takes place in the SLIC. Pupils, teachers and parents learn new skills in the SLIC which will help to prepare for them for their roles as citizens in the European society of the 21st century.

This was confirmed by Prof. Luisa Marquardt, Consultant, CASPUR, Progetto MIUR “Biblioteche nelle Scuole”, from Rome, Italy during the IASL Annual Conference which was held in Oslo in 2005. She clearly stated that there was a need of co-operation between school librarians and information specialists at a European level.² Professor

2 www.iasl-online.org/events/conf/2006/conference2006-tuesday.html Accessed on 24 January 2008.

Marquardt takes this position seriously and is often responsible for the organisation of international school library seminars in Italy, including an international seminar for School Library Day in 2007.

Communication – the importance of language:

Language plays an important role in communication within Europe. The official language of many of the international library organisations which are mentioned below is English. School librarians and information specialist from other parts of the world such as Australia, New Zealand, Canada and the USA are able to communicate easily in this language. Current research shows, however that things are not so simple in Europe.

It is sometimes even difficult to specifically identify which countries are actually part of Europe, let alone the official or native languages which are spoken in these countries. Some lists of European countries include certain countries which were formerly part of the USSR. Other lists place these countries in Asia. The writer has chosen to use a list of 49 countries (excluding the Vatican). This list includes 27 members of the EU, 3 candidate members and 19 other European countries³. In these 49 countries, a total of 35 official and national languages are spoken and used.

These figures would seem to indicate that communication between European school librarians and information specialists may be a problem. The writer has drawn this matter to the attention of other delegates at different international conferences, where the official language is often English. I asked them for their opinion. The answer which is often received is: “Oh, but everybody speaks English!”. During interviews which were carried out during this research, school librarians were specifically asked if they were able to read English documents, books, papers and other information about developments in school librarianship. The answer was that many of them were unable to do so. Although they sometimes had a working knowledge of English or German, they were unable to read and understand more complex documents.

Diversity of school systems in Europe.

School systems in Europe differ from one country to the next. They are extremely diverse. Information about school systems of member countries of the EU can be found at Eurydice, the information network on education in Europe⁴. This diversity also makes the European situation more complex.

3 http://www.nationsonline.org/oneworld/european_languages.htm . Accessed on 6 september 2007.

4 <http://www.eurydice.org/portal/page/portal/Eurydice> Accessed on 24 January 2008.

European conference on school libraries.

In April 2007, the first European conference on school libraries took place in Wels, Upper Austria. The topic of the conference was “*School Libraries as Places of Learning: no learning without reading*” and was organised by the Library Service for Schools (*Bibliotheken-Service für Schulen*)⁵.

One hundred and thirty school librarians, information specialists and other educators travelled from 18 different countries in Europe to attend the meeting. While some delegates travelled in reasonable style, others arrived in small cars from all parts of Europe. These cars were packed full with eager school librarians.

These people attended lectures and took part in important discussions during the conference. These discussions were related to the changes which are taking place in the work carried out by school information specialists since the introduction of ICT and new forms of learning into the schools.

Delegates agreed that the school library and information centre has now become an important educational environment within the school, where pupils become involved in new forms of learning, including E-learning and information literacy. The SLIC should be the “heart” of the school.

The delegates in Wels discussed the need for new training programmes which would help school information specialists to carry out these new, important tasks.

As one of the delegates pointed out, the official language of the conference was “broken English”, but nevertheless, everybody did their best to communicate with each other and to learn from each other. It was a wonderful experience.

Important information about school libraries and organisations which promote school librarianship.

First of all, I would like to summarise some of the work which has been going on for approximately ten years, in order to stimulate the “We” feeling and help the work which is being done by school librarians, school documentalists and school information specialists throughout Europe (and also throughout the whole world). This information has been obtained from various (European and international) web sites and other resources.

The information which appears below is not only applicable to public, government funded schools and their libraries, but also to private or international schools.

5 <http://www.buchzeit.at> Accessed on 24 January 2008.

1. IFLA

Literacy, school libraries and information literacy are increasingly the focus of public attention throughout the world. An important event has been the publication of the following documents by UNESCO and the International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA):

- The “*IFLA/UNESCO School Library Manifesto: The School Library in Teaching and Learning for All*” makes the following statement:

“The school library provides information and ideas that are fundamental to functioning successfully in today’s information and knowledge-based society. The school library equips students with life-long learning skills and develops the imagination, enabling them to live as responsible citizens”.

The IFLA/UNESCO School Library Manifesto⁶ was first published in 1999. It is now available in 24 languages which are spoken in Europe. School librarians from many different countries throughout Europe can read it, become familiar with it, and use its contents to promote their work.

This manifesto defines the mission and goals of the school library or resource centre and the profile of its staff. It emphasises equal opportunities for all learners.

- The IFLA/UNESCO School Library Guidelines⁷ were first published in 2002, to help schools and school librarians to implement the principles expressed in the manifesto. These guidelines were produced to inform decision makers at national and local levels around the world, and to give support and guidance to the library community. They have been written to help schools to implement the principles expressed in the Manifesto. The Guidelines help in developing a mission and a policy for the school library. They state which resources and staffing are essential for a well functioning school library.

Since their publication in 2002, the Guidelines have been translated into 12 European languages.

- IFLA has also published the School Library Advocacy kit⁸. This document advocates strong school libraries using the IFLA/UNESCO School Library Manifesto and Guidelines and other resources.

6 <http://www.ifla.org/VII/s11/pubs/schoolmanif.htm> . Last update: 23 March 2007

7 <http://www.ifla.org/VII/s11/pubs/school-guidelines.htm> . Last updated: 21 November 2007

8 http://www.ifla.org/VII/s11/pubs/s11_AdvocacyKit.html Last update: 28 July 2006

The first step, however, is to make sure that these documents have been accurately translated into the official language of your own country. This task is usually carried out by the National Library Association or the School Library Association. Once this has been done, the translations can be submitted to IFLA. They will then be made available, via internet, to people throughout the world.

Librarians and library associations can use these documents to raise the profile of school libraries and resource centres in their own schools, their own regions and their own countries. School librarians who want to use these documents successfully, will have to develop a strategy that is adapted to the local situation and legislation. There is not one recipe that can be used world-wide. In these documents, the IFLA Section School Libraries and Resource Centres presents useful ideas and relevant resources to develop such a strategy.

IFLA also has a special section for school libraries and resource centres⁹. The section is concerned with improving and developing school libraries all over the world. Adequate staffing by qualified personnel is advocated. The section provides an international forum for exchanging ideas, experiences, research results and advocacy. The vital role of school libraries in an information-oriented society is important in teaching and learning and enabling individuals to live and participate in a democratic world. The goals of the section for school libraries and resource centres are:

- to promote and advocate the role of the school library and resource centre.
- to delineate the role of the school librarian.
- to assist school librarians in their professional development.
- to promote and disseminate research in the field of school librarianship.

The section publishes an interesting on-line newsletter¹⁰. The editor of the newsletter at the present time is Dr. Lesley Farmer from the California State University Long Beach. I wrote to Dr. Farmer to ask for more information about this magazine. On 22 January 2008 she replied:

Fortunately for many librarians, the newsletter is posted online at <http://www.ifla.org/VII/s11/news/school-newsletter45.pdf> for anyone to read.

The previous editor was Mr. Niels Damgaard from Norway. In 2006, while he was the editor, the newsletter won an award from IFLA for being the best IFLA newsletter. On 22 January 2008 Mr. Damgaard sent the following information:

9 <http://www.ifla.org/IV/ifla65/papers/037-79e.htm>

10 <http://www.ifla.org/VII/s11/news/school-newsletter45.pdf> Accessed on 24 January 2008.

It is not possible to run a newsletter with 35 languages – every country could – however – ... (by asking the editor/contributors for permission) from the IFLA newsletter and translate them to a local language – and use these articles in their own area.

Both Dr. Farmer and Mr. Damgaard have very kindly given me printed copies of recent issues of the newsletter so that you can all see what it looks like, but as Dr. Farmers says, you can read it on-line, or print it off – whichever you prefer.

2. IASL.

In 1971, in Jamaica, the International Association of School Librarianship was formally inaugurated, officers were elected and a constitution was adopted. In July 1972, in London, the first annual conference of the International Association of School Librarianship was held at the Sidney Webb College.

Since 1972, the IASL has held an annual conference in various parts of the world. School librarians have met and discussed many different aspects of school librarianship. Papers have been presented by school librarians and academics from all parts of the world and workshops have been held. These papers, and a lot of other very useful information, are available through the IASL website¹¹

The IASL also has a very useful listserv. Via this listserv, you can communicate with school librarians from all over the world. It contains all kinds of useful information. I will mention more about this later, in the paragraph about Web 2.0 – social software. You may wish to suggest to your National School Library Association or your National Library Association that they become an institutional member of the IASL. Unfortunately, at the present time, there are only a small number of individual European members of the IASL. If you want more information about the IASL and how to become a member, please contact Mrs. Lourense Das, Director Europe, IASL iasl@meles.nl

IASL Advocacy for school librarians.

If there is no National School Library Association in your country, you may wish to visit the section of the IASL web page about Advocacy¹². Here you will find an article entitled “*Getting Started : Ideas and Procedures for starting a School Library Association or Section*”.

11 <http://www.iasl-online.org>. Accessed on 24 January 2008.

12 <http://www.iasl-online.org/advocacy/getting-started.html>. Accessed on 24 January 2008.

“School libraries make a difference to student achievement”.

A sub-section of the IASL Advocacy kit is a page which contains links to research reports and other documents that show that school libraries make a difference to student achievement and that school libraries have a positive impact on students and on learning. There are documents from a number of countries. There are also links to articles in professional journals and newspapers. This page is intended to help school librarians to answer the question, "Do school libraries make a difference?"¹³ and to give them information which they can present to and discuss with their school leaders and other teachers.

International School Library Day.

Every year, in November, the IASL celebrates International School Library Day. This year, school libraries and other institutions sent information about their School Library Day to the IASL web page¹¹ from all over the world.

There was information from many European schools (primary schools, secondary schools, international schools and other organisations). It was wonderful to read about the work people in Europe are doing to promote school librarianship.

On 23 January 2008 I received the following information from Ms. Karen Bonanno, IASL Executive Secretary:

In regard to ISLD ... the committee for this program are looking at moving to an ISL Month and then schools can choose an appropriate day on which to celebrate as there are often holidays, religious celebrations or national days that clash with the fourth Monday in October each year.

3. ENSIL

The introduction of ICT into schools brought about many changes in school librarianship. In August 2000, the 29th Annual IASL Conference and Exhibition was held in Malmö, Sweden. The theme for this conference was *Information Literacy – Key to the Future*.

A group of European delegates who were present at the meeting discussed the importance of promoting school librarianship and information literacy in Europe. They decided to try to organise a European meeting to discuss these matters.

In March 2003, representatives of associations for teachers and librarians, as well as some ministries of education, from eight European countries, came together at the

13 <http://www.iasl-online.org/advocacy/make-a-difference.html>. Accessed on 24 January 2008.

Amsterdam University (Hogeschool van Amsterdam) in the Netherlands to discuss these issues. The hostess of this meeting was Mrs. Lourense Das, who was at that time the Policy Officer for the Dutch Association of School Librarians. In the first ENSIL press release she made the following statement:

“It signifies the enormous importance of these issues that so many professional librarians and educators travelled to the Netherlands for this meeting.”

At that meeting, delegates from Austria, Italy, the Netherlands, Norway, Portugal, Russia, Sweden and the United Kingdom set up an informal group, the European Network for School Libraries and Information Literacy (ENSIL).

The following statement was adopted by the delegates who were present at the first ENSIL meeting:

*“Amsterdam Statement on School Libraries and Information Literacy
International research shows that the quality of students' learning outcomes is greatly enhanced by effective school libraries.*

All learners in each country of Europe are entitled to quality school library/media centres and services.

In order to achieve this, each country in Europe, and the European Union, should adopt and implement the principles of the IFLA / UNESCO School Library Manifesto⁶.

ENSIL invites other library and educational organisations throughout Europe to join and contribute to further discussion and action.”

Since its inauguration, ENSIL has held various meetings throughout Europe: in Italy, Russia, Portugal, Norway, Austria and Germany. As of 30 September 2007, ENSIL has 65 members from 19 countries within Europe. ENSIL maintains its own web-site, which contains all kinds of useful information for school librarians and information specialists who are working in Europe: www.ensil.eu. An ENSIL meeting was recently held in Berlin, Germany during the ECIS Library and Information Services conference (29 February – 2 March 2008).

The official language of ENSIL is English. This problem of language was discussed during an ENSIL meeting which was held in Lisbon in 2006. Mrs Lourense Das, the ENSIL co-ordinator and also the Director Europe for the IASL made the following statement¹⁴:

“...I will do my best to work on the development of translations.

6 <http://www.ifla.org/VII/s11/pubs/schoolmanif.htm> . Last update: 23 March 2007

14 Statement by Mrs. Lourense Das: http://www.iasl-online.org/events/conf/reports/conference_report2006a.html

In Lisbon, the members of the ENSIL group agreed that:

- all (European) non-English speaking school library associations are invited to develop at least one page in the English language on their web-sites.
- all English-speaking school library associations are invited to develop annotations in at least one other language especially with regard to the resources pages on their web-sites.
- all contributors to the ENSIL blog will be asked to send the information (resources, announcements etc.) in the original language with an annotation in English.

These actions will create a multilingual web-site. We hope this initiative will be adopted for the IASL web-site, as well as a first start to create a multilingual web-site.”

Other important organisations and web-sites.

Of course there are many more organisations which provide useful information for school librarians in Europe, such as national school library associations and national library association. It is not time to list them all in this paper. However, if you know of other important European and/or international organisation which could provide useful information to school librarians, in English or any other official or national European language, please advise the writer of this paper or mail the information to ENSIL ensil@meles.nl.

Below is a list of organisations which may provide useful information to school librarians throughout Europe. The organisations which appear below all have English as (one of) their official languages.

— **European Council of International Schools (ECIS).**

ECIS is a collaborative network promoting the ideals and best practice of international education¹⁵. ECIS has a committee for Library and Information Services. On the web-page for this committee, there is a wonderful list of Resources for Librarians & Information Specialists in International Schools¹⁶. Library committee web-page¹⁷:

From 29 February – 2 March 2008 the ECIS Library and Information Services conference was held in Berlin, Germany. The title of the conference was *'Going Places'*. The organisers of this conference kindly gave permission for ENSIL members to organise a small part of the programme – a wonderful opportunity for European school librarians from different organisations to meet each other.

15 <http://www.ecis.org/aboutus.asp> . Accessed on 22 January 2008.

16 <http://158.64.118.6/wr/user/library/English/Info%20specialists/index.htm> Accessed on 22 January 2008

17 <http://www.ecis.org/committees/library.htm> Accessed on 22 January 2008.

— **School Library Association, based in the U.K.**

The vision of this school library association is as follows:

We believe that every pupil is entitled to effective school library provision. The SLA is committed to supporting everyone involved with school libraries, promoting high quality reading and learning opportunities for all.

A small amount of the information on the SLA web-site¹⁸ is written in different European languages. The web-site is a wonderful source of information and resources for school librarians, in Europe and world-wide.

— **American Association of School Librarians.**

The web-site¹⁹ of this organisation contains a wealth of information for school librarians (in the English language) not only in the USA but throughout the world. :

Among other things, this site contains excerpts from *Information Power: Building Partnerships for Learning* (1998). / American Library Association and Association for Educational Communications and Technology

- Roles and Responsibilities of the School Library Media Specialist
- Teaching of information literacy skills, etc.

It also contains the new “Standards for the 21st-century learner” (2007). This very important document which supports the work of the school library and information specialist.

— **Association of International Librarians & Information Specialists:**

This is an association of all different kinds of international librarians and information specialists, not just school librarians.

A primary aim of the Association of International Librarians and Information Specialists (AILIS) is to foster better communication and closer co-operation amongst international librarians and information specialists in the Geneva – Lausanne area...²⁰

The web-site contains some useful information for school librarians.

— **School-libraries net.**

This web page lists web pages created by school librarians throughout the world, at public schools and also at private and international schools²¹.

18 <http://www.sla.org.uk/> Accessed on 22 January 2008

19 <http://www.ala.org/ala/aasl/aaslindex.htm> Accessed on 22 January 2008.

20 <http://ailis.cern.ch/> Accessed on 22 January 2008.

21 <http://www.school-libraries.net> Accessed on 22 January 2008.

The importance of national library associations and national school library association.

Many national library associations and national school library associations have their own communication tools – a web-site in their own official or national language, a list-serv, a web-page, brochures etc. In order to promote the “We-feeling”, we can all make sure that the IASL and ENSIL have accurate information about these organisations and web sites. Please send this information to Mrs. Lourense Das iasl@meles.nl or ensil@meles.nl. Mrs. Das is the Director Europe of the IASL and also the co-ordinator of the ENSIL network.

Also, if your association has a brochure promoting the work of school libraries, please contact Mrs. Das with this information. It may be an on-line brochure or a printed version. If it is possible to make an English translation of this brochure, it would be very useful.

I would like to show you a copy of the printed brochure from the LWSVO, the Dutch Association of Secondary School Librarians. I have made an English translation so that you can read the information which it contains. This brochure can be handed out to school principals and to others who are interested in the important work which is being done by school librarians.

This information and ideas from other associations help our fellow school librarians in other European countries. It gives them ideas but, not only that, it gives a feeling of support when they realise that other people throughout Europe are working towards the same goals.

Important European school library projects.

Some consistent knowledge and expertise is made available to school librarians and information specialists from wide and long term projects. Some of the projects which are taking part in Europe appear below. There are also other good projects which have not been listed. Readers who have more information about European projects, please contact ensil@meles.nl so that “We” can all be aware of the excellent work which is being done. If information about these projects is available in languages other than English, please send it in the national language. “We” want to try to communicate with each other and learn what is going on in other countries within Europe.

The projects which appear below are only a simple, unbiased selection, for example:

— the 10 year old Spanish national project "Rede de bibliotecas escolares" (Save the school libraries);

— **The THEKA Project**²².

The Portuguese Theka Project – the Calouste Gulbenkian Project for Teacher Education to Develop School Libraries – is a project based on co-operation between school libraries, public libraries, the Portuguese Library Association (BAD) and the Gulbenkan Foundation. The project has three goals:

– Training teachers to develop schools libraries as resource centres to improve reading, information literacy, pupils success and learning, as well as to provide support for lifelong learning and gateways to knowledge and culture.

– Developing school library projects working closely with pupils, staff, and community, through managing and supporting the school curriculum and extra-curricular activities in order to promote a whole-school ethos.

– Creating and maintaining self-training resources using a wide range of different supports including web pages, database, reference documents, information on research and innovation.

— **The Biblioteche nelle Scuole (“Biblioscuole”) Project**²³.

This Italian project aims to connect schools and the library world, within a local context, providing innovative services, granting access to information, by the means of co-operation and the services of the Italian National Library Service (SBN). This national pilot project, which is funded and supported by the Ministry of Education, University and Research, Direzione Generale Servizi Informativi (MIUR-DGSI) and Department of Technology and Innovation (DIT), in collaboration with National Centre for the Union Catalogue (ICCU) and the Ministry of Cultural Heritage (MiBAC), was launched in April 2004.

The main aims of the project are:

- providing a wider access to information;
- enhancing information literacy, and
- promoting reading.

The overall goal is to contribute to lifelong learning, for a continuous cultural development and the social inclusion.

— A second Italian project, which has to do with the introduction of technology into the schools, was launched in Oct. 2004²⁴. This project, and a former project – “PSBS” (1999-2001) - both complied with the IFLA-UNESCO School Library Guidelines. They

22 <http://www.theka.org> Accessed on 24 January 2008.

23 <http://www.biblioscuole.it> Accessed on 22 January 2008.

24 <http://www.pubblica.istruzione.it/innovazione/progetti/prot3352.shtml>

contained information which clearly confirmed the need for the school librarian to be properly and effectively trained and/or retrained and recognised, so that they could help pupils and teachers to face the changes in schools and society in the 21st century.

— **SLAM²⁵, GrandSLAM²⁶ and SLAMIT²⁷.**

SLAM was a European Community Socrates funded project, with partner schools in the Czech Republic, Denmark, Norway and the UK. The GrandSLAM project, a follow-up to the SLAM project, had partner schools from the Czech Republic, Denmark, Ireland, Lithuania, Norway, Portugal, Spain and the UK. SLAMIT builds on the experience and outcomes of the successful SLAM and GrandSLAM projects and now seeks to disseminate the development of school libraries to become full library and learning resource centres at the heart of the curriculum and the introduction of new enquiry based approaches and learning styles embedded within the curriculum. The SLAMIT project now seeks to extend the work of these two earlier successful projects.

What can “We” do to promote school librarianship in Europe?

As mentioned at the beginning of this paper, the purpose of this paper is to promote a “We” feeling, so that school librarians, school information specialists, teacher librarians and school documentalists throughout Europe will be able to co-operate with each other in a way which will enhance the image of school librarianship in Europe.

— **Publications in your own language**

Ask your National Library Association of National School Library Association to contact the international organisations mentioned above and explain the language problem to them. Ask for more information to be made available about school librarianship in the official language of your country.

In some countries, the IFLA/UNESCO School Library Manifesto and the IFLA/UNESCO School Library Guidelines have already been translated into the official language. May I suggest that other very important documents which have to do with school library advocacy should also be translated, for example:

25 <http://www.karmoyped.no/slam/> Accessed on 22 January 2008

26 <http://www.gslam.net/> Accessed on 22 January 2008

27 <http://www.slamit.org/> Accessed on 22 January 2008

– Standards for the 21st-century learner, published by the AASL (American Association of School Libraries)²⁸. Of course, you can only do this after you have obtained permission from the AASL.

– Some of the documents listed by the IASL²⁹. which answer the question, "Do school libraries make a difference?".

Once more, please note that permission must be obtained before any of these documents are translated. Nevertheless, it is important that people who do not speak English are aware of the contents of these important documents.

These translated documents can then be distributed to school leaders, local and European politicians, so that they can become aware of the important work which school librarians are doing.

— School library law

Some countries in Europe have a school library law. Others presently have a school library Bill which is waiting to be presented to the national parliament.

A school library law is a law which states that every school should have a school library run by a professionally trained school librarian. There are many variations to this law. Some laws state that school libraries should be available in primary schools only. Others state that school libraries should be available for certain classes in secondary schools, for example the upper school only. In other countries, there is a law which states that the school has to provide a library but it only needs to be open for a limited number of hours each week. Other laws do not specifically state that the school library has to be run by a qualified librarian.

There are also European countries which have no school library law at all.

The school library law is often related to financial questions – in some countries, this law is not passed for financial reasons. Some countries in Europe are still spending money on the promotion of adult literacy. There is no money left over for school libraries.

In some countries, school libraries and education fall under the jurisdiction of the provincial government. While one province or state may have excellent school libraries, another may have none at all.

Some individual schools cannot afford to have a school library. It may be left to the principal to decide whether or not the school should have a school library, but in some cases there is just not enough funding to provide a high quality facility.

28 <http://www.ala.org/aasl/standards> Accessed on 22 January 2008.

29 <http://www.iasl-online.org/advocacy/make-a-difference.html> Accessed on 24 January 2008.

In countries where there is no school library legislation, the School Library Association or the National Library Association can raise this question with local or European politicians. There is sufficient information for this purpose in the IFLA School Library Advocacy Kit⁴ or on the IASL Advocacy page to support this cause.

The writer is currently doing limited research into which countries in Europe have a School Library Law and will write a separate paper on this subject.

— **Information about the work of School Libraries and Information Centres in European educational databases.**

Although there are EU educational databases, they contain very little information about school libraries and their importance in educational achievement in digital Europe.

These databases often contain information about ICT technical facilities within the schools, but there is very little information about how (digital) content is administered and/or used by the pupils. Questionnaires which have been sent out to gather information from schools may have asked a teacher “How often do you use a computer in your lessons”, but important, specific questions such as “How do pupils use ICT to gather information in your lessons?” or “Do they receive instruction in information literacy skills?” are seldom asked.

Write to your local politicians and ask them to request that this information about school libraries and information centres and the work of school librarians be included in European databases, per country. It is becoming clear from the research mentioned above that many European countries have a School Library Law. It therefore not logical that information about this important part of the school should be excluded from EU educational databases.

— **National survey of school libraries.**

Has there been a national survey of school libraries in your country? This is very useful, and can provide important information for school library advocacy and for research about the effectiveness of school libraries in Europe. On-line questionnaires are now a possibility.

— **Inaccuracy of some (digital) information about school libraries and school librarians.**

Check the data, per country, about our profession, contained in databases, registers, guides, web-sites etc. You will find that this information is often inaccurate

4 http://www.ifla.org/VII/s11/pubs/s11_AdvocacyKit.html Last update: 28 July 2006

or has not been kept up to date. If you notice these problems, ask for the information to be rectified.

There are also links to important school library web-sites which do not work. Advise the webmaster of these problems.

Useful tools:

Web 2.0 has provided school librarians with useful tools which make communication easier. Many school library associations have List-Servs or Blogs, in their own national language. School librarians can use this technology to find out what other colleagues are doing and sometimes ask for help or make suggestions.

Recent developments:

Very recently, a number of European colleagues have joined forces to make an application to the European Union for a training programme for school librarians and information specialists. Research has shown that, because of the increasing complexity of the use of ICT in schools, and the need for school information specialists. Nevertheless very few countries in Europe are still training an adequate number of school librarians, with a teaching accreditation, who will be able to carry out this work

Research is beginning to show that those countries which have a School Library Law are also still training qualified school librarians and information specialists, with a teaching accreditation. These countries recognise the need for the work of a qualified school librarian and information specialist within the schools.

At the moment, a group of European colleagues are gathering information from potential partners in order to present a proposal for funding from the European Union. This project would attempt to set up a training programme, via E-learning, for school librarians and information specialists throughout Europe, in a number of different European languages. This co-operation should be possible under the terms of the Bologna Agreement. A proposal will be presented in April 2008. In June 2008, the potential participants will find out whether or not the project will receive funding.

School information specialists could, through this programme, increase their qualifications to Master's degree level, with a teaching qualification. The purpose of this programme is to not only increase the skills of the school librarians and information specialists so that they can meet the challenges of the 21st century, but it is also hoped that it will draw attention to the important work which is carried out by these people and raise the status of their work throughout Europe.

Conclusions:

The indications are that school librarians from all over Europe, from different cultures and different backgrounds, are joining together to help and support each other in their endeavours. They are developing a “We-feeling. It is to be hoped that this paper will give them encouragement and will provide them with important sources of information for this purpose.

Thank you for your kind attention.

Uključenost djelatnosti školske knjižnice i knjižničnog informacijskoga znanja u nastavne programe predmeta

Majda Steinbuch, viša svetovalka, Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Uvod

Že na Proljetni školi školskih knjižničara Hrvatske leta 2007 v Šibeniku smo poročali o posodabljanju učnih načrtov v Sloveniji v osnovni šoli in gimnaziji, ki ga vodi Državna komisija za posodabljanje in izvaja Zavod Republike Slovenije za šolstvo. Ustanovili so predmetne komisije, ki jo sestavljajo pedagoški svetovalci zavoda, univerzitetni profesorji in praktiki iz osnovnih šol in gimnazij. Tudi za področje knjižnične dejavnosti je bila ustanovljena predmetna komisija za spremljanje in posodabljanje knjižnične dejavnosti, ki je pripravila predloga posodobljenih kurikulumov knjižnično informacijsko znanje za osnovno in srednjo šolo. Na podlagi analize obstoječega programa, mednarodnih primerjav (med tujimi učnimi načrti je bil za vse obvezen finski nacionalni kurikulum, zato je bil izbran finski primer dobre šolske knjižnice in vključenost knjižnice v finski kurikulum) in zaznanih problemov v šolski praksi je komisija za spremljanje in posodabljanje knjižnične dejavnosti pripravila celovit koncept šolske knjižnice v kurikulumu.

Izhodišče posodabljanja programa knjižnične dejavnosti so bile ugotovljene pomanjkljivosti oziroma slabosti v veljavnih programih, ki se kažejo predvsem v nesistematični in redki rabi knjižnice pri pouku predmetov, odsotnosti učiteljevega zgleda za redno uporabo knjižnice, pomanjkanju priporočil za povezovanje s knjižnico v večini veljavnih učnih načrtov in premajhnem medpredmetnem sodelovanju in timskem delu strokovnih delavcev v vzgojno-izobraževalnih ustanovah. Zato je bil temeljni cilj posodabljanja sistemska ureditev na konceptualni ravni, ki bi dejavnost šolske knjižnice opredelila v kurikulumu in učnih načrtih predmetov.

Posodabljanje kurikula

Posodabljanje načrtovanega kurikula¹ poteka v skladu s cilji in smernicami posodabljanja učnih načrtov. Za integracijo šolske knjižnice v kurikulum so ključnega

¹ Pod načrtovanim kurikulumom razumemo kurikulum na konceptualnem nivoju na državni ravni.

pomena posodobitve na ravni povezovanja predmetov in disciplin in posodobitve na ravni kroskurikularnih² tem. Za posodobitve na ravni povezovanja predmetov in disciplin je odločujoč globalni pristop, ki spodbuja celostno učenje in poučevanje. Medpredmetnost oz. povezovanje predmetov in disciplin lahko načrtujemo in izgrajujemo na ravni vsebin, procesnih znanj ali na konceptualnem nivoju. Na izvedbenem nivoju uresničujemo integrativni kurikulum v različnih oblikah: v obliki projektnih tednov, dnevov dejavnosti, timskega poučevanja in tudi pri urah posameznih predmetov. Zato naj bi v učnih načrtih predmetov ne bile opredelitve medpredmetnih povezav samo na nivoju korelacij, temveč tudi dejavnosti (vsebin, veščin, konceptov, interdisciplinarnih problemov), ki povezujejo različna predmetna področja. (Žakelj, 2006, str. 12) Predvsem medpredmetno povezovanje na ravni procesnih znanj, kamor se uvršča tudi delo z viri, nudi veliko možnosti za povezovanje s šolsko knjižnico oz. knjižničnim informacijskim znanjem.

Posodobitve na ravni kroskurikularnih tem pa so tiste, ki nudijo šolski knjižnici s programom knjižnično informacijsko znanje neposredno vključevanje v kurikulum in učne načrte posamičnih predmetov. V skladu z mednarodnimi dokumenti, povezanimi z vzgojo in izobraževanjem za trajnostni razvoj, so v kurikulum vključene teme s tega področja, npr. državljanska kultura, informacijsko komunikacijska tehnologija oz. razvijanje digitalnih zmožnosti, knjižnično informacijsko znanje, okoljska vzgoja, vzgoja za zdravje, poklicna orientacija, vzgoja potrošnika in druge teme/vsebine po presoji predmetne komisije. (ibid. 12)

Posodabljanje izvedenega kurikula³ poteka na šoli, cilji so večja fleksibilnost učnega procesa, globalni pristop učenja in poučevanja, ki spodbuja celostno učenje in poučevanje, ter kompetenčnost učencev. Vpeljevanje sprememb na šolah pa lahko uspešno poteka le, če poteka skupaj z učitelji in se novosti sproti preizkušajo v praksi. Za uspešno vpeljevanje novosti je potrebno, da načrtovalci kurikula razvijajo in postavljajo konceptualne rešitve razvoja kurikula v sodelovanju s šolami oz. učitelji. (ibid., 13)

Zato sta za nadaljnjo integracijo šolske knjižnice v kurikulum in uspešno vključevanje programa knjižnično informacijsko znanje v šole pomembna oba kurikula. Načrtovani kurikulum na državni in konceptualni ravni poskrbi za sistemsko vključenost šolske

-
- 2 Kroskurikularnost je specifičen način doseganja določenih ciljev, ki so opredeljeni kot skupni program in se v izvedbeno-organizacijskem pogledu uresničujejo z večjo ali manjšo stopnjo kurikularne povezanosti (Pavlič Škerjanc, 2007, str. 174). Gotovo je poučevanje in učenje z informacijskimi viri in reševanje problemov (učnih, informacijskih) skupno vsem predmetom na obeh stopnjah izobraževanja, kar se uresničuje tudi s programom šolske knjižnice.
 - 3 Izvedbeni kurikulum je kurikulum na nivoju šole, ki ga na osnovi načrtovanega kurikula v skladu z avtonomijo šole in učiteljev pripravijo na šoli.

knjižnice v kurikulum in program knjižnično informacijsko znanje kot kroskurikularno temo uvrsti med medpredmetno povezovanje predmetov in disciplin. Vendar bodo te povezave in procesna znanja zaživelale šele na izvedbeni ravni z izvedbenimi kurikuli na šolah. To pa pomeni, da bo treba takoj po končanem procesu posodabljanja učnih načrtov začeti z načrtovanjem vpeljevanja novosti v šolsko prakso in spodbuditi procese sprememb na šolah.

V nadaljevanju bomo prikazali strukturo učnih načrtov in usklajenost kurikula knjižnično informacijsko znanje z njimi ter vključenost knjižnice oz. kroskurikularne teme knjižnično informacijsko znanje v učne načrte posamičnih predmetov. Pregledali bomo, pri katerih predmetih je povezava s knjižnico nakazana samo posredno (npr. v medpredmetnih povezovanjih, ki vključujejo procesna znanja, npr. delo z viri in pri katerih neposredno.

Struktura učnih načrtov predmetov in knjižnično informacijsko znanje

Po navodilih državne komisije za posodabljanje kurikula imajo vsi učni načrti predmetov naslednja poglavja:⁴

- Opredelitev predmeta
- Splošni cilji/kompetence
- Cilji in vsebine
- Pričakovani dosežki (po triletjih)
- Medpredmetne povezave (znotraj teh tudi kroskurikularne teme)
- Didaktična priporočila
- Vrednotenje dosežkov
- Materialni pogoji za izvedbo pouka
- Znanja izvajalcev

Tej strukturi se je v največji možni meri približala tudi predmetna komisija za posodabljanje knjižnične dejavnosti⁵ in pripravila predloga kurikulumov Knjižnično informacijsko znanje za osnovno in srednjo šolo. V obeh predlogih posodobljenega programa knjižnično informacijsko znanje (v nadaljevanju KIZ) je najprej opredeljena šolska knjižnica v kurikulumu kot celota z vsemi njenimi storitvami, ki podpirajo učenje in poučevanje, in predstavlja odprto učno okolje za vse udeležence vzgojno-izobraževalnega procesa. Temu sledi program knjižnično informacijsko znanje, ki ima

4 Drugih poglavij učni načrti nimajo, določena je tudi oblika poglavij. Čeprav za kroskurikularne teme oblika in poglavja niso določena, se je Predmetna komisija za knjižnično dejavnost s programom knjižnično informacijsko znanje strukturi učnih načrtov predmetov približala v čim večji meri.

5 Za kroskurikularne teme struktura dokumenta ni bila predpisana.

najprej opredeljene splošne cilje in kompetence. Kompetenčni pristop predstavlja novost v šolskem knjižničarstvu. navedene so ključne kompetence, ki jih pomaga razvijati šolska knjižnica v kurikulu: sporazumevanje v maternem jeziku, v tujem jeziku, matematična kompetenca in v znanosti in tehnologiji, digitalna pismenost, učenje učenja, socialne in državljanske kompetence, samoiniciativnost, kulturna zavest in izražanje.⁶ Cilji in vsebine so v predlogu za osnovno šolo opredeljene po triletnih, za srednjo šolo pa za celoten štiriletni program. V poglavju Medpredmetne povezave je dodan primer povezovanja na ravni vsebine (Udejanjanje človekovih pravic skozi zgodovino, literaturo in umetnost pri državljanski vzgoji in etiki, ki se lahko povezuje s slovenščino, glasbeno in likovno vzgojo, zgodovino, KIZ), procesa (delo z viri) in koncepta (poglabljanje razumevanja pojmov, uporaba in povezovanje znanja). V poglavju Didaktična priporočila so opredeljene vrste bibliopedagoškega dela in koraki raziskovanja oz. učenja z informacijskimi viri kot za razreševanje problemov, ki jo vključuje tudi večina učnih načrtov predmetov.

Dejavnost šolske knjižnice in knjižničnega informacijskega znanja v učnih načrtih predmetov

Ves čas posodabljanja smo prejeli smernice za posodabljanje učnih načrtov, medpredmetno usklajevanje je potekalo na skupnih sestankih in posvetovanjih, predmeti so se združevali po področjih (naravoslovje, družboslovje, jeziki, vzgojni predmeti). Učni načrti predmetov⁷ so bili zaradi boljšega medpredmetnega usklajevanja med predmetnimi komisijami objavljeni v javnih mapah na intranetu Zavoda Republike Slovenije za šolstvo in tako dostopni vsem pedagoškim svetovalcem. Do sredine januarja 2008 so predmetne komisije oddale dokončne predloge posodobljenih učnih načrtov za obravnavo na Strokovnem svetu Republike Slovenije za splošno izobraževanje. Zato smo lahko preverjali, kako sta dejavnost šolske knjižnice in program KIZ vključena v učne načrte predmetov.⁸ Iskali smo neposredne ali posredne (npr. delo z viri) povezave s knjižnico in našli ključne besede, ki jih v nadaljevanju navajamo urejene v smiselne skupine:

- knjižnica, šolska knjižnica
- viri, informacijski viri, katalogi, knjižnično gradivo, priročniki, knjige, tiskane knjige, slovarji, slovnice, poljudno znanstvena literatura, strokovna literatura,

6 Ključne kompetence za vseživljenjsko učenje so priporočilo Evropskega parlamenta (Priporočilo..., 2006).

7 Najprej kot 1. in 2. osnutki, nazadnje pa še kot predlogi. Intenzivno delo na usklajevanjih je potekalo od oktobra 2007 do januarja 2008.

8 Predsednike komisij, ki v učnih načrtih predmetov prvotno niso imeli predlaganih povezav s šolsko knjižnico, smo na to opozorili.

poljudnoznanstvene revije, strokovni članki, enciklopedije, publikacije, učbeniki, mladinska periodika v nemškem jeziku, časopisi, filmi, internet, medmrežje, podatkovne zbirke, dokumentarni filmi, animacije, kazalo, informacije, relevantne informacije

- knjižničar, šolski knjižničar
- knjižnična informacijska znanja, KIZ, informacijska pismenost
- delo z viri, predstavljanje informacij, projektno delo, raziskovalne naloge, reševanje problemov, samostojno delo, vseživljenjsko učenje, odnos do branja, interes za branje.

Ugotovili smo, da:

- imajo vsi učni načrti predmetov navedeno posredno povezavo s knjižnico (delo z viri, projektno delo, reševanje problemov);
- ima večina učnih načrtov navedeno tudi neposredno povezavo s knjižnico (družboslovni predmeti, večina naravoslovnih predmetov, tuji jeziki vsebujejo zadovoljive povezave s knjižnico, najmanj pa učni načrt za slovenščino);
- največ predlaganih povezav s knjižnico ima učni načrt za državljansko vzgojo in etiko (14 predlaganih povezav), sledi učni načrt za športno vzgojo, zgodovino, geografijo in drugi;

Posredne ali neposredne povezava s knjižnico se pojavljajo v različnih poglavjih, najpogosteje pa v poglavju medpredmetne povezave. Povezave s knjižnico so nakazane v naslednjih poglavjih učnih načrtov:

- splošni cilji s kompetencami (npr. spoznavajo pomen knjižnic pri zgodovini);
- splošni cilji/kompetence,
- cilji in vsebine (pri tematskih sklopih so med kroskurikularnimi temami predlagane konkretne medpredmetne povezave knjižnično informacijsko znanje – KIZ na vsebinski ravni, na ravni razumevanja ciljev: npr. razumejo pomen tiskanih knjig, navedeni so primeri dejavnosti učencev: npr. po raznih virih iščejo in navajajo vire, kako priti do informacij, obisk šolske knjižnice, delo v knjižnici);
- pričakovani dosežki/rezultati (npr. informacije zbirajo iz različnih virov, ocenijo pomen knjižnic);
- didaktična priporočila (npr. delo z viri, pridobijo spretnosti iskanja informacij, timsko sodelovanje s knjižničarjem, programi, ki omogočajo interaktivnost, naj bodo dostopni učencem tudi v šolski knjižnici);
- medpredmetne povezave (uporaba knjižnice vključuje spodbujanje informacijske pismenosti, kroskurikuralna tema knjižnična informacijska znanja, šolska knjižnica: učitelj zgodovine naj določene vsebine izvede v povezavi s šolskim knjižničarjem.

Z izbranimi vsebinami knjižnično informacijskih znanj skupaj oblikujeta informacijsko pismenega učenca, ki bo sposoben pridobiti, izbrati, ovrednotiti, uporabiti in predstaviti informacije tako v knjižnici kot v informacijskih virih drugih institucij, npr. v arhivu, muzeju ...);

— materialni pogoji za izvedbo pouka (knjižnica, gradivo, viri, internet).

Navedeno potrjuje ustreznost posodobljenega kurikula knjižnično informacijsko znanje, ki vključuje poleg programa KIZ, s katerim se knjižnica neposredno vključuje v vzgojno-izobraževalni proces, tudi šolsko knjižnico v kurikulu z vsemi njenimi storitvami, ki podpirajo učenje in poučevanje za vse udeležence vzgojno-izobraževalnega procesa.

Vključenost dejavnosti šolske knjižnice in KIZ v učne načrte predmetov v osnovni šoli

Ker v Sloveniji zajema obvezno šolanje samo devetletno osnovno šolo, v nadaljevanju prikazujemo povezave s knjižnico po veljavnem predmetniku za osnovno šolo po triletjih, kakor so tudi večinoma sestavljeni učni načrti. Za podrobnejšo predstavitev osnovnošolskega programa smo se odločili, ker je program enoten (razen pri izbirnih predmetih), obiskujejo ga vsi otroci in predstavlja osnovo za nadaljnje izobraževanje na srednješolski stopnji. V zadnjem delu prispevka bomo na kratko prikazali vključenost knjižnice in programa KIZ tudi v gimnazijske učne načrte in v programe poklicnih in srednjih strokovnih šol.

Preglednica 1: Povezave s knjižnico v 1. triletju (1. do 3. razred) osnovne šole

1. triletje /predmeti	povezava s knjižnico
Slovenščina	neposredna povezava: obisk knjižnice, uporaba knjižnice in spodbujanje informacijske pismenosti
Športna vzgoja	neposredna povezava: povezovanja s kroskurikularnimi temami: knjižnično informacijska znanja ...
Spoznavanje okolja	neposredna povezava: vključuje tudi teme oziroma vsebine in cilje za trajnostni razvoj kot npr.: knjižnično informacijsko znanje
Matematika	posredna povezava: delo z viri
Likovna vzgoja	posredna povezava: souporaba knjižnice
Glasbena vzgoja	posredna povezava: delo z viri

Preglednica 2: Povezave s knjižnico v 2. triletju (4. do 6. razred) osnovne šole

2. triletje /predmeti	povezava s knjižnico
Slovenščina	neposredna povezava: tudi v drugem triletju vključujejo kroskurikularne vsebine, kot so knjižnično informacijska znanja
Tuji jezik (nemščina, angleščina, italijanščina)	neposredna povezava: ANG, NEM, ITA: knjižnična informacijska znanja (npr. iskanje gradiv, uporaba katalogov, delo s tujimi viri; razvijanje motivacije za branje)
Športna vzgoja	neposredna povezava: kroskurikularne teme: knjižnično informacijska znanja
Družba	neposredna povezava: kroskurikularne teme: knjižnična informacijska znanja
Zgodovina	neposredna povezava: Šolska knjižnica: Učitelj zgodovine naj določene vsebine izvede v povezavi s šolskim knjižničarjem. Z izbranimi vsebinami knjižnično informacijskih znanj naj skupaj oblikujeta informacijsko pismenega učenca, ki bo sposoben pridobiti, izbrati, ovrednotiti, uporabiti in predstaviti informacije tako v knjižnici kot v informacijskih virih drugih institucij, npr. v arhivu, muzeju ipd.
Naravoslovje in tehnika	neposredna povezava: navedena tudi knjižnična informacijska znanja – poznavanje poljudnoznanstvene .literature, iskanje informacij po kazalu
Geografija	neposredna povezava: Predlagane dejavnosti: Kako do informacij; Obisk šolske knjižnice.
Tehnika in tehnologija	neposredna povezava: uporabijo dodatne vire za iskanje podatkov (splet, knjižnica), knjižnično informacijsko znanje...
Matematika	posredna povezava: delo z viri
Naravoslovje	posredna povezava: delo z viri
Likovna vzgoja	posredna povezava: souporaba knjižnice
Glasbena vzgoja	posredna povezava: delo z viri
Gospodinjstvo	posredna povezave: delo z informacijami, projektno delo

Preglednica 3: Povezave s knjižnico v 3. triletju (7. do 9. razred) osnovne šole

3. triletje /predmeti	povezava s knjižnico
Slovenščina	neposredna povezava: tudi v tretjem triletju vključujejo kroskurikularne vsebine, kot so knjižnično informacijska znanja
Tuji jezik (nemščina, angleščina, italijanščina)	neposredna povezava: neposredna povezava: ANG, NEM, ITA: knjižnična informacijska znanja (npr. iskanje gradiv, uporaba katalogov, delo s tujimi viri; razvijanje motivacije za branje)
Športna vzgoja	neposredna povezava: kroskurikularne teme: knjižnično informacijska znanja
Državlјanska vzgoja in etika (7. in 8. razr.)	neposredna povezava: Učni sklopi: posameznik in družba, človekove pravice in odgovornosti, človeške različnosti, vrednote, verovanja in etika, demokracija, domovinska in državljanska kultura (predlaganih 14 povezav s KIZ)
Zgodovina	neposredna povezava: Pričakovani dosežki ob koncu tretjega triletja: Učenec/učenka razvije spretnosti uporabe zgodovinskih virov; opiše pomen knjižnic, muzejev in arhivov; Medpredmetne povezave: (glej 2. triletje)
Geografija	neposredna povezava: delo v knjižnici, s pomočjo svetovnega spleta in knjižničnega gradiva predstavi ...). Predlagane medpredmetne povezave: KIZ
Biologija	neposredna povezava: Vključevanje medpredmetnih povezav in področij (knjižnično informacijska znanja); dostop do interneta in knjižnice
Kemija	neposredna povezava: Medpredmetne povezave/kroskurikularne teme: knjižnično-informacijska znanja.
Tehnika in tehnologija	neposredna povezava: V sklopu teh povezav naj učenci/učenke uporabljajo tudi knjižnično informacijsko znanje, souporaba knjižnice
Naravoslovje	posredna povezava: delo z viri
Fizika ⁹	posredna povezava: delo z viri, projektno delo
Matematika	posredna povezava: delo z viri
Likovna vzgoja	posredna povezava: souporaba knjižnice
Glasbena vzgoja	posredna povezava: delo z viri

9 17. januarja 2008 še ni bil objavljen predlog učnega načrta fizika za osnovno šolo, ampak samo osnutek. Predvidevamo, da se bo v predlogu še kaj spremenilo, saj predlog gimnazijskega učnega načrta vsebuje neposredno povezavo s KIZ.

Iz prikazanih neposrednih in posrednih povezav s knjižnico in KIZ v učnih načrtih predmetov je razvidno, da po sprejemu in vpeljevanju posodobljenih učnih načrtov v šolsko prakso ne bi smelo več prihajati do zadržkov in izjav knjižničarjev, da je povezovanje z učitelji predmetov težko in pogosto nemogoče, ker ne poznajo ciljev in vsebin KIZ, učni načrti predmetov pa ne vsebujejo povezav s knjižnico. Na konceptualni ravni teh ovir ne bo več, povezovanje s knjižnico bo priporočeno in omogočeno, premik bo treba napraviti še na šolah na izvedbeni ravni in najbrž tudi v glavah učiteljev in nekaterih knjižničarjev. Novi pristopi v učenju in poučevanju, medpredmetno povezovanje in sodelovanje se morajo logično nadaljevati tudi na srednješolski stopnji izobraževanja.

Posodabljanje učnih načrtov v gimnazijah

Srednja šola v Sloveniji ni obvezna in tudi ni enotna. Delimo jo na splošno izobraževalno srednjo šolo (gimnazijo), ki omogoča neposredno nadaljevanje izobraževanja, in na srednje šole, ki usposabljaajo za poklic (poklicno in srednje strokovno šolstvo). Za razvoj gimnazijskih programov in učnih načrtov skrbi Zavod Republike Slovenije za šolstvo, za poklicno in srednje strokovno šolstvo pa Center Republike Slovenije za poklicno izobraževanje (razen za splošno-izobraževalne predmete).

Kljub dejstvu, da je posodabljanje učnih načrtov potekalo za gimnazijske programe, je komisija za posodabljanje knjižnične dejavnosti pripravila predlog posodobljenega kurikula KIZ za srednje šole. Predlog ima zapisane splošne cilje za nivo štiriletne srednje šole, kar je v skladu z ugotovitvami raziskave o pismenosti odraslih, ki izkazujejo ustrezen nivo funkcionalne pismenosti za prebivalce, ki imajo končano najmanj štiriletno srednjo šolo. To omogoča večjo odprtost programa in avtonomijo šolam pri načrtovanju ciljev in vsebin, učitelji in knjižničarji pa pri tem upoštevajo tudi predznanje dijakov in njihove sposobnosti ali posebnosti v okviru posamičnega programa ne glede na stopnjo in vrsto srednje šole.

V zadnjem času potekajo strokovne razprave o ustreznosti gimnazijskega programa v Sloveniji, nazadnje so se v času kurikularne preнове konec 90-tih let prejšnjega stoletja prenovili učni načrti predmetov, vendar le na vsebinski ravni. Z uvedbo splošne mature, ki velja tudi kot kvalifikacijski izpit za nadaljevanje študija, spremljava in evalvacijske študije ugotavljajo, da matura preveč vpliva na poučevanje in učenje v gimnazijah. Še huje je, da se je s kurikularno prenovno osnovne šole spremenilo tudi poučevanje in učenje v osnovni šoli, kar pa se v gimnaziji ne nadaljuje. Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje je aprila 2007 sprejel izhodišča gimnazijske preнове, ni pa še jasno, kakšen bo predmetnik, kako bo z izbirnostjo, predvsem pa, kakšna bo matura.

Zavod Republike Slovenije za šolstvo zadnja leta vodi projekta Didaktična prenova gimnazij in Evropski oddelki, ki v gimnazije, ki pri tem sodelujejo, uvajata spremenjene načine poučevanja, ki ne zahtevajo sistemskih sprememb (obstoječi predmetnik, matura). V šolskem letu 2007/2008 sta se oba projekta združila, izkušnje sodelujočih gimnazij bodo dobrodošle ostalim šolam, ki se pripravljajo na uvajanje sprememb, saj bo zavod vodil posodabljanje gimnazij v naslednjih letih tudi s pomočjo sredstev Evropskega strukturnega sklada (2008 do 2010).

Temelj omenjenemu posodabljanju (morda celo prenovi) bodo tudi posodobljeni gimnazijski učni načrti predmetov. Vsi učni načrti vsebujejo problemski pristop, razreševanje problemov, delo z viri, projektno delo, ki omogočajo timski pristop in medpredmetno povezovanje. Neposredne povezave s knjižnico (knjižnično informacijsko znanje, šolska knjižnica, šolski knjižničar, knjižnično gradivo) vsebujejo učni načrti za:

- slovenščino, tuje jezike (nemščina, italijanščina, ruščina, španščina, angleščina, francoščina)
- zgodovino, geografijo, psihologijo, filozofijo, sociologijo
- kemijo, biologijo, matematiko, informatiko, fiziko
- športno vzgojo, umetnostno zgodovino, likovna umetnost
- ekonomske gimnazije: ekonomija, podjetništvo

V posodabljanje gimnazije se bo vključila tudi knjižnična dejavnost. Ker je bila od leta 2000 intenzivnost dela posvečena predvsem vpeljevanju devetletne osnovne šole in medpredmetnemu področju knjižnično informacijsko znanje, bo prioriteta dela v naslednjih letih namenjena posodabljanju gimnazije.

Šolska knjižnica v poklicnem in srednjem strokovnem izobraževanju

Programi v poklicnem in srednjem strokovnem šolstvu se v zadnjih štirih letih intenzivno prenavljajo. Kurikul v poklicnem in strokovnem izobraževanju (Kurikul ..., 2006) daje smernice za izvedbene kurikule na tovrstnih srednjih šolah. Informacijska pismenost je v teh programih opredeljena kot integrirana ključna kvalifikacija¹⁰ in nudi možnost vključevanja knjižnice v pouk predmetov, projektne tedne in interesne dejavnosti. Izvedbene kurikule načrtujejo programski učiteljski zbori, v katere je vključen tudi knjižničar, ki glede na cilje projektov, učne načrte predmetov (splošnoizobraževalnih

10 Razvijanje zmožnosti in strategij za delo z viri, podatki in gradivom s sodobnimi multimedijskimi tehnologijami, zmožnost za učinkovito iskanje, zbiranje, obdelavo, interpretacijo, izmenjavo, predstavitev in vrednotenje informacij.

ali strokovnih) in na potrebe dijakov, načrtujejo knjižnične programe iz obstoječega programa KIZ, v prihodnje pa iz posodobljenega kurikula knjižnično informacijsko znanje za srednje šole.

Uvajanje v šolsko prakso

Posodobljena programa KIZ v osnovni in srednji šoli med knjižničarji ne predstavljata velike novosti, saj se programa na šolah že izvajata vse od kurikularne prenove konec devetdesetih let 20. stoletja, o tem smo veliko govorili, pisali in imeli veliko izobraževanj. Vendar pa je spremljanje izvajanja KIZ pokazalo, da se program na šolah ni dovolj integriral v pouk in ga knjižničarji vse pre pogosto izvajajo sami brez povezave s predmetom, kar velja še zlasti za tretje triletje v osnovni šoli, v srednjih šolah, še zlasti v gimnazijah pa se izvaja predvsem kot obvezne izbirne vsebine, ki niso dovolj povezane z vzgojno-izobraževalnim procesom. Ugotovljeno je, da je učenje knjižničnih in informacijskih spretnosti uspešno, če je funkcionalno in v kontekstu izobraževalnih vsebin, zato sta medpredmetno povezovanje in timski pristop pri poučevanju ključnega pomena.

Zato je uvajanje posodobljenega programa KIZ smiselno samo timsko in medpredmetno, kar pomeni, da se oblikujejo skupine po področjih (naravoslovje, družboslovje, jeziki...), ki imajo v učnih načrtih predmetov med medpredmetnimi povezavami navedeno tudi kroskurikularno temo knjižnično informacijsko znanje. Medpredmetne skupine bodo pripravile primere medpredmetnih povezav s knjižnico. Na osnovi izbranih in izdelanih primerov vsak predmet in knjižnična dejavnost na terenu poiščejo šole s primeri dobre prakse, s katerimi lahko razvijajo nove pristope vključevanja knjižnično informacijskih spretnosti v pouk predmetov in druge dejavnosti. Tako bodo učitelji skupaj s knjižničarjem razvijali in izvajali aktivne metode poučevanja in učenja v knjižnici in učence usposabljali za samostojno uporabo knjižnice, informacijskih virov in informacij pri pouku in samostojnem učenju ter jih s tem navajali tudi na razreševanje informacijskih problemov v vsakdanjem življenju.

Viri

Kurikul na nacionalni in šolski ravni v poklicnem in strokovnem izobraževanju, 2006.

Ljubljana: Center Republike Slovenije za poklicno izobraževanje.

Pavlič Škerjanc, K. 2007. (Kros)kurikularne povezave: od fragmentiranosti do holizma.

V Kurikul kot proces in razvoj: zbornik prispevkov posveta. Postojna, 17.–19. 1. 2007. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo. Str. 172–181.

Priporočilo Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2006 o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje. *Uradni list Evropske unije SL*, 30. 12. 2006, str. 394/10-18.

Predlogi posodobljenih učnih načrtov za osnovno šolo in gimnazijo (interna gradiva, Zavod RS za šolstvo, oktober 2007–januar 2008).

Žakelj, Amalija. 2006. Kurikul kot proces in razvoj – Načela in cilji posodabljanja kurikula. V *Kurikul kot proces in razvoj: zbornik prispevkov posveta*. Postojna, 17.–19. 1. 2006. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo. Str. 8–17.

Programski paket šolska knjižnica v Windows okolju – WinKnj

Andrej Kovačič¹, Maja Miklič², Nataša Kuštrin – Tušek³
Ivanka Učakar⁴, Tadeja Šink⁵

Izvleček

Šolski knjižničarji v večini osnovnih in srednjih šol po Sloveniji so od leta 1991 uporabljali za katalogizacijo, izposajo in iskanje gradiva program Šolska Knjižnica, ki je deloval v okolju DOS (v nadaljevanju ŠKDOS). Ker program v marsičem ni več zadostoval potrebam sodobne knjižnice, je v letu 2006 računalniško podjetje MordiCom d.o.o. začelo izdelovati novo različico računalniškega programa. Od 1. 10. 2007 lahko vse knjižnice, ki uporabljajo ŠKDOS verzijo 4.15.W, preidejo na verzijo, ki deluje v okolju Windows (v nadaljevanju WinKnj) in omogoča številne nove funkcije. Program je zasnovan tako, da gleda v prihodnost: omogoča katalogizacijo knjižnega in neknjižnega gradiva, monografskih in serijskih publikacij (tiskanih in elektronskih), izposajo vsega gradiva z različnim rokom vračila, posameznih številke serijskih publikacij, pošiljanje seznama izposojenega gradiva po e-pošti, rezervacije. Fotografije naslovnice so del kataloga, prav tako lahko dodajamo polna besedila. Vsaki knjižnici je omogočena velika stopnja individualizacije glede na njene potrebe. V letu dni je na nov program prešlo več kot 70 % knjižnic, ki so uporabljale ŠKDOS.

Ključne besede

programska oprema, šolska knjižnica, ŠKDOS, informacijski sistemi, COBISS, WinKnj

-
- 1 Andrej Kovačič, univ. dipl. bibl., je zaposlen kot šolski knjižničar na Osnovni šoli Šmarjeta. Naslov: Šmarjeta 1, 8220 Šmarješke Toplice. Naslov e-pošte: andrej.kovacic1@guest.arnes.si
 - 2 Maja Miklič, univ. dipl. bibl., je zaposlena kot šolska knjižničarka na Osnovni šoli dr. Vita Kraigherja v Ljubljani. Naslov: Trg 9. maja 1, 1000 Ljubljana. Naslov e-pošte: maja.miklic@guest.arnes.si
 - 3 Nataša Kuštrin-Tušek, univ. dipl. soc. ped. in bibliotekarka, je zaposlena kot šolska knjižničarka na Gimnaziji Nova Gorica. Naslov: Delpinova 9, 5000 Nova Gorica. Naslov e-pošte: natasa.tusek@guest.arnes.si
 - 4 Ivanka Učakar, prof. slovenščine in uni. dipl. lit. komparativistka je zaposlena kot šolska knjižničarka na Osnovni šoli Frana Albrehta v Kamniku. Naslov: Šolska ulica 1, 1241 Kamnik. Naslov e-pošte: ivanka.ucakar@guest.arnes.si
 - 5 Tadeja Šink, univ. dipl. bibl. in prof. nemškega jezika je zaposlena kot šolska knjižničarka na Osnovni šoli Frana Albrehta v Kamniku. Naslov: Šolska ulica 1, 1241 Kamnik. Naslov e-pošte: tadeja.sink@guest.arnes.si

UDK

004.42:02

1 Pogled nazaj

1.1 Kako se je začelo

V Sloveniji se je informatizacija šolskih knjižnic pričela leta 1990. Tedaj je v okviru predmetne skupine za knjižnično dejavnost pri Zavodu za šolstvo RS delovala podskupina za uvajanje računalnika v šolsko knjižnico. Ena od nalog podskupine je bila poiskati možnost poenotenja računalniške strojne in programske opreme v šolskih knjižnicah in možnost povezave med šolskimi in drugimi knjižnicami v Sloveniji. V ta namen je bila leta 1990 ustanovljena delovna skupina, ki so jo sestavljali predstavniki matične službe za knjižnice v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani, knjižničarji praktiki in strokovna služba Zavoda, delo skupine pa je koordinirala mag. Ema Stružnik, takratna svetovalka za šolske knjižnice na Zavodu za šolstvo. Skupina je pregledala vse takratne računalniške programe za potrebe knjižnic. Glede na specifikko dela šolske knjižnice se je odločila za program podjetja SAOP iz Nove Gorice, poimenovan Šolska knjižnica (v nadaljevanju ŠKDOS). Razvojna skupina, ki je sodelovala pri razvoju programa Šolska knjižnica, je program testirala, ga stalno dopolnjevala, izpopolnjevala in prilagajala novostim. V skupini je sodelovalo 5 srednješolskih in 3 osnovnošolske knjižnice iz različnih geografskih področij Slovenije. Program se je do vključno leta 1995, ko je bil narejen modul za prevzemanje in dopolnjevanje zapisov iz vzajemnega kataloga COBIB, stalno nadgrajeval, vse šolske knjižnice so imele možnost takojšnje nadgradnje. Program je financiralo Ministrstvo za šolstvo in šport in so ga zato šole dobile brezplačno. Na Ministrstvu za šolstvo je bilo delo razvojne skupine registrirano in sofinancirano kot razvojni projekt Šolnica. Kljub temu, da se je projekt leta 1995 formalno zaključil, so šolske knjižničarke – članice skupine program še naprej testirale in predlagale posodobitve. Večino idej je programer tudi upošteval, čeprav program ni bil več sofinanciran s strani Ministrstva za šolstvo. Program je deloval v DOS okolju in je bil za tisti čas dobra rešitev. Ob prehodu v novo tisočletje pa so se začele kazati pomanjkljivosti. Največja je bila, da se ni povezal v vzajemno knjižnico in ni bil preko spleta dostopen uporabnikom. Več knjižnic se je odločilo za prehod na drugi veliki sistem, na COBISS, ki je imel vzajemno bazo, ni pa omogočal konverzije podatkov iz Šolske knjižnice.

Čedalje pogosteje so se med knjižničarji praktiki pojavljala vprašanja, ali se bo program še kdaj posodabljal, saj se na Ministrstvu za šolstvo in šport na številne pobude strokovne javnosti glede nadaljnje strategije informatizacije šolskih knjižnic niso odzivali.

1.2 Kdo je sodeloval pri nastanku novega programa

V drugi polovici leta 2006 sta se Nataša Kuštrin Tušek in Marko Petejan, zaposlen kot programer v podjetju MordiCom, sestala in začela z dogovori o nastanku novega programa v okolju Windows. Na sestanku Izvršnega odbora Društva šolskih knjižničarjev Slovenije novembra 2006 so predstavniki podjetij MordiCom in SAOP predstavili program v še zelo okrnjeni različici. V okviru Društva šolskih knjižničarjev Slovenije je bila ustanovljena testno-razvojna skupina v sestavi Ivanka Učakar in Tadeja Šink, knjižničarki iz OŠ Frana Albrehta iz Kamnika, Maja Miklič, knjižničarka iz OŠ dr. Vita Kraigherja v Ljubljani ter Andrej Kovačič, knjižničar na OŠ Šmarjeta, ki je program z imenom WinKnj testirala, ga naredila uporabnikom prijaznega in uporabnega. Sestanki in dogovori, veliko elektronskih sporočil, predlogov in s skupnimi močmi smo programu izpilili funkcije. S predlogi so sodelovali tudi nekateri knjižničarji iz osnovnih in srednjih šol, skupino je vse od samega začetka uspešno koordinirala Nataša Kuštrin Tušek, predsednica Društva šolskih knjižničarjev Slovenije.

Kot smo že omenili, je pobudo dala zainteresirana javnost, šolski knjižničarji, ki jih predstavlja Društvo šolskih knjižničarjev. Podjetje MordiCom iz Solkana pri Novi Gorici, ki se ukvarja z lastnim razvojem aplikacij, je programski paket v sodelovanju s testno-razvojno skupino razvilo tako, da omogoča konverzijo iz ŠKDOS. Podjetje skrbi za tehnični vidik delovanja programa ter svetovanje uporabnikom. Vzdržuje spletno stran Društva šolskih knjižničarjev Slovenije (www.dsks.si), kjer so dostopna tudi Navodila za uporabnike, foruma s svetovanjem pri uporabi...

1.3 Funkcionalnosti programa

Programski paket za potrebe knjižnic – WinKnj uporabljajo knjižnice v srednjih in osnovnih šolah, pa tudi v podjetjih,. WinKnj deluje v okolju Windows 2000, Windows XP in Windows Vista.

Priporočljive strojne in programske zahteve:

- Dual Core sistem, 1 GB RAM, RAID 0 za hitrost ali RAID 1 za varnost
- 19" ali večji ekran
- Windows XP

Tehnologija:

- SQL baza (strežnik)
- odjemalec/strežnik
- TCP/IP komunikacija – možnost povezave odjemalca s strežnikom preko lokalne mreže, preko interneta (LAN, WLAN, ADSL, UMTS, satelitsko) za potrebe povezave podružnic

- spletni strežnik
- večuporabniško (več uporabnikov dela hkrati, možnost dodelitve različnih stopenj privilegijev uporabnika)
- oddaljena pomoč (VNC; stranka se povezuje k nam)
- avtomatsko posodabljanje programa preko interneta
- možna izdelava lastnih skript za spletno knjižnico (tečejo na ločenem, namenskem strežniku, kjer ima šola npr. svoje spletne strani)
- možnost avtomatskega arhiviranja
- visoka stopnja nadgradljivosti in prilagajanja zahtevam uporabnikov

Moduli:

- uporabniki
- katalogizacija
- izposoja
- statistike
- spletna knjižnica
- knjižnica inventura

Osnovne funkcije, standardne v večini modulov:

- vnos, spreminjanje, brisanje, vnos izbranega podatka v več zapisov naenkrat
- 2 načina pogleda: tabela in maska
- iskanje (večkriterijsko filtriranje zadetkov)
- sortiranje po poljih (naraščajoče/padajoče/privzeto; v tabeli)
- WYSIWYG izpis šifranta (zadetkov)
- uporabniško prilagajanje izpisa (izdelava/sprememba vzorca – template ali spreminjanje končnega izpisa – preview)
- poljubno število verzij istega izpisa
- izvoz izpisa v več formatov (e-mail, pdf, html, excel, slika,...)
- iskanje besedila na predogledu izpisa
- izvoz šifranta (npr. za analize v Excelu)
- možnost dodelitve gesla za dostop do spletne knjižnice
- slike uporabnikov
- šifranti

Dodatne funkcije:

- takojšnje tiskanje nalepk (z varčevanjem papirja)
- odloženo tiskanje nalepk (z varčevanjem papirja in dodatnim filtriranjem)
- dodatne kode uporabnikov (možnost več izkaznic/kod, ki so lahko črtne, magnetne, RFID)

- uvoz uporabnikov
- 2 načina prenosa iz vzajemnih baz (COBISS, lastna WinKnj)
- vnos slike platnice (iz datoteke, iz video naprave, iz skenerja ali fotoaparata, prenos iz COBISSa)
- vnos digitalnega gradiva (multimedijske datoteke, dokumenti, ...)
- vgrajen črkovalnik (Spell Checker)
- poljubna vnosna polja (možnost definicije poljubnega šifranta)
- možnost avtomatskega dodajanja novih vnosov v šifrant
- iskanje po vseh poljih (indeksirana je vsaka beseda v katalogu, ki je daljša od 3 znakov)
- iskanje po kriterijih (osnovna polja + 5 uporabniško definiranih)
- izpis novosti
- možnost definiranja skrite skupine, ki se ne prikazuje v redni izposoji
- inventarna knjiga
- izposoja: ročna, čitalec črtne kode, RFID, magnetne kartice
- rezervacije
- blagajna
- izpis seznama izposojenega gradiva
- izpis seznama bralcev, ki imajo določen naslov
- zgodovina izposoje bralca, enote, naslova
- statistike izposoje po skupinah uporabnikov, naslovih, vrstah gradiva, statističnih skupinah, lokacijah, postavitvah
- dnevnik izposoje
- OLAP (vrtilne tabele za izdelovanje poljubnih statistik)
- Spletna knjižnica vgrajena v WinKnj program
- OPAC katalog (Online Public Access): iskanje po naslovih, podrobnosti o naslovu, seznam enot (prosto, izposojeno, rok vračila)
- priprava inventure glede na: območje inventarne številke, datum zadnjega popisa, lokacijo, postavitev, skupino enot, medij, vrsto gradiva, statistično skupino
- popis inventarja (direkten popis v program ali preko spleta ali preko popisnega lista) in zaključek inventure
- odpis gradiva (izpis pogrešanega gradiva; filtriranje nepopisanega gradiva ter avtomatski odpis vsega gradiva, ki ustreza filtrirnim zahtevam)
- inventura je možna med izposojjo

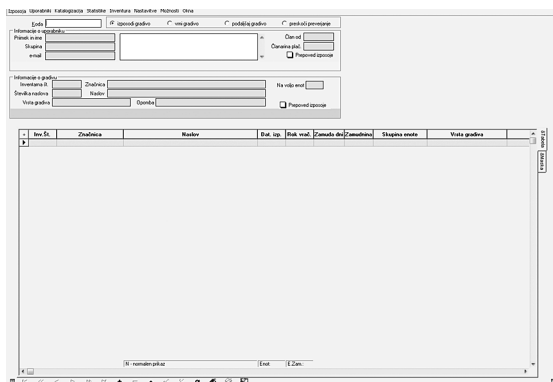
1.4 Izobraževanje uporabnikov

Da se prehod iz ŠKDOS v WinKnj verzijo izpelje s čim manj težavami, se knjižničarji pred prevzemom programa udeležijo osnovnega seminarja. Društvo šolskih knjižničarjev Slovenije v dogovoru s podjetjem MordiCom skrbi za izvajanje izobraževanj in informiranja uporabnikov o programu. Skupino predavateljev sestavljajo člani testne skupine Andrej Kovačič, Tadeja Šink, Ivanka Učakar, Maja Miklič in programerja podjetja MordiCom Marko Petejan in Bogdan Mugerli. Na seminarju je največ 15 udeležencev, vsak dela na svojem računalniku, vedno sta prisotna vsaj dva predavatelja, največkrat pa še eden od programerjev. Potekajo ob sobotah, v računalniških učilnicah šol, s katerimi imamo izvajalci različnih izobraževanj s področja informacijsko komunikacijske tehnologije izkušnje iz preteklih let. Vsak udeleženec seminarja dobi po končanem seminarju potrdilo. S seminarji smo pričeli septembra 2007 in do februarja 2008 smo izvedli že 25 ponovitev.

2. Predstavitev programa WinKnj – prednosti, Specifičnosti in novosti

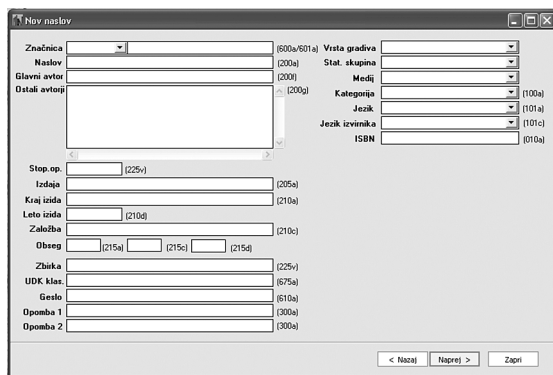
Program je zasnovan tako, da gleda v prihodnost. Kljub temu, da je izdelan za šolske knjižnice, bi ga lahko uporabljal tudi drug tip knjižnice. Omogoča katalogizacijo monografskih publikacij, knjižnega in neknjižnega gradiva, tiskanih in elektronskih serijskih publikacij (slednje bi bilo lahko primerno predvsem za specialne knjižnice) ter izposojo posameznih številki serijskih publikacij, kar je novost v primerjavi s prejšnjim programom.

Program nudi možnost izposoje (maska izposoje je na sliki 1) monografij in serijskih publikacij, neknjižnega gradiva, pregled izposojenega gradiva, pošiljanje seznama izposojenega gradiva po elektronski pošti, podaljševanje gradiva, rezervacije gradiva, gradivu oz. bralcem je možno določiti različne roke izposoje... Vpis uporabnikov (bralcev) je podroben, omogoča tudi dodajanje fotografije uporabnika, opombe, lahko mu prepovemo izposojo ali omogočimo posebne pogoje izposoje, vodimo lahko tudi blagajno. Nastavitve glede uporabnikov, izposoje ter gradiva so zelo podrobne ter omogočajo veliko individualizacije glede na potrebe posamezne knjižnice. Knjižnice za identifikacijo uporabnikov lahko uporabljajo izkaznice.

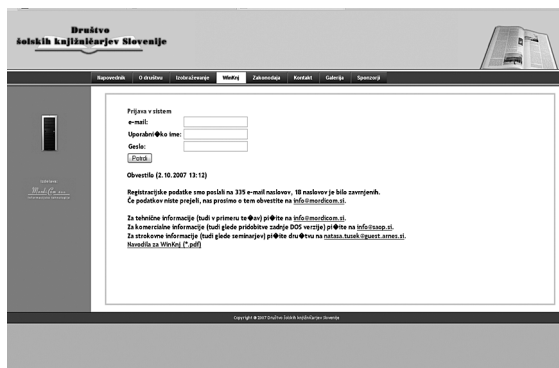
Slika 1: Maska za izposojno v WinKnj je pregledna in preprosta.

Katalogiziramo lahko izvajamo na dva načina. Knjižnice, ki so pridružene članice sistema COBISS, lahko prenašajo zapise iz vzajemne baze COBIB ter te zapise samo dopolnjujejo s podatki o enotah v matični knjižnici. Ostale knjižnice pa lahko zapise kreirajo same. Pri katalogizaciji lahko tistim, ki izdelujejo skromnejše zapise, pomaga čarovnik oz. maska (Slika 2), tisti, ki želijo izpolniti tudi druga polja, pa program omogoča katalogizacijo tako v COMARC ali pa uporabniškem formatu, pri čemer program predlaga vnosna polja.

Slika 2: Maska oz. čarovnik za katalogizacijo gradiva

Program omogoča tudi uporabo spletne knjižnice (Slika 3), ki omogoča pregled do gradiva v lokalni bazi knjižnice oz. iskanje po katalogu knjižnice ter podatke o tem, ali je gradivo izposojeno oz. dosegljivo za izposojno. V prihodnje bo spletna knjižnica omo-

Slika 4: Spletna stran Društva šolskih knjižničarjev

2.3 Kje in kako program dobiti?

Program trži Mordicom d.o.o. – informacijske tehnologije, Šolska ulica 40, 5250 Solkan, Slovenija. e-mail: info@mordicom.si

3 Uporaba WinKnj v številkah (februar 2008)

3.1 Šolske knjižnice in računalniški programi

Kakor nam je znano v republiki Hrvaški uporabljate tri programe: največ knjižnic ima program Metelwin iz Varaždina, nekatere Zakiweb iz Zagreba in nekatere tretji KITlib iz Splita. Vsi trije omogočajo prevzemanje zapisov iz CROlista.

Kot smo že omenili, smo v Sloveniji do leta 2007 uporabljali dva programa. Od leta 1990 so knjižnice uporabljale Šolsko knjižnico (škdos), od 1995 so lahko prevzemale zapise iz COBIBA, od leta 2000 so nekatere večje povsem prešle na COBISS. Leto 2007 pa je prelomno, 361 šolskih knjižnic je prešlo na WinKnj.

Naj vam natančneje predstavimo nekaj podatkov o uporabi različnih računalniških programov v slovenskih šolskih knjižnicah. Možnosti, med katerimi lahko izbirajo šolske knjižnice v Sloveniji so:

- knjižnični informacijski servis v nacionalnem bibliografskem sistemu COBISS (Kooperativni Online Bibliografski Sistem in Servisi), ki ga razvija Inštitut informacijskih znanosti IZUM iz Maribora. Šolske knjižnice so lahko polnopravne ali pridružene članice sistema;
- programski paket Šolska knjižnica ŠKDOS. Podjetje SAOP iz Nove Gorice je program razvijalo do leta 2000. Konec leta 2006 je začel nastajati nov programski paket Šolska knjižnica v WINDOWS okolju WinKnj.

- Tretja možnost je torej uporaba programskega paketa WinKnj (Šolska knjižnica v Windows okolju), ki ga razvija podjetje MordiCom iz Solkana pri Novi Gorici.

3.2 COBISS in šolske knjižnice – nekaj podobnosti s CROlistom

Knjižnice imajo lahko v knjižničnem informacijskem sistemu na platformi COBISS enega od naslednjih statusov:

- Status nacionalne članice ima nacionalna knjižnica, ki aktivno sodeluje v sistemu vzajemne katalogizacije in opravlja tudi posebne naloge, kot so npr.: katalogizacija nacionalne produkcije, izobraževanje knjižničarjev, preverjanje usposobljenosti kreatorjev zapisov (katalogizatorjev), nadzorovanje kvalitete obdelave gradiva itd.
- Polnopravne članice so knjižnice, ki aktivno sodelujejo v sistemu vzajemne katalogizacije in lahko prispevajo zapise v vzajemno bazo podatkov glede na predhodno verifikacijo usposobljenosti njihovih katalogizatorjev. Dokler katalogizatorji nimajo ustrezne licence, ne morejo prispevati zapisov v vzajemno bazo podatkov, lahko pa zapise iz te baze prevzemajo in jih shranjujejo v svoje lokalne baze podatkov.
- Pridružene članice so knjižnice, ki imajo na podlagi sklenjene pogodbe s knjižničnim informacijskim servisom možnost online kopiranja zapisov iz vzajemne baze podatkov COBIB v svoje lokalne aplikacije z uporabo uporabniškega vmesnika. Za avtomatizacijo lokalnih funkcij uporabljajo programsko opremo drugih proizvajalcev⁷.
- Če šolska knjižnica ni pridružen član sistema pomeni, da bibliografske zapise kreira sama.

Slovenski sistem COBISS je primerljiv s hrvaškim CROlistom.

Po podatkih Centra za razvoj knjižnic CEZAR, njegovega svetovalca za šolske knjižnice Stanislava Bahorja, je bilo konec decembra 2005 "49 šolskih knjižnic polnopravnih članic sistema COBISS. Nekatere so že ves čas polnopravne članice sistema COBISS (npr. II. gimnazija Maribor, Srednja zdravstvena šola Maribor, Gimnazija Bežigrad, Srednja ekonomska šola Maribor, Gimnazija in srednja šola Ruše), druge pa so prenehale uporabljati programski paket Šolska knjižnica, ker ni več zadoščal njihovim informacijskim potrebam in so prešle v sistem COBISS (npr. III. gimnazija Maribor, Šolski center Ptuj, Šolski center Celje, Gimnazija Celje Center, Šolski center za pošto, ekonomijo in telekomunikacije)"⁸.

7 www.izum.si

8 www.nuk.uni-lj.si (Gradivo za strokovni izpit)

Gibanje članstva v sistemu COBISS (leto 2005, 2006 in 2007)*:

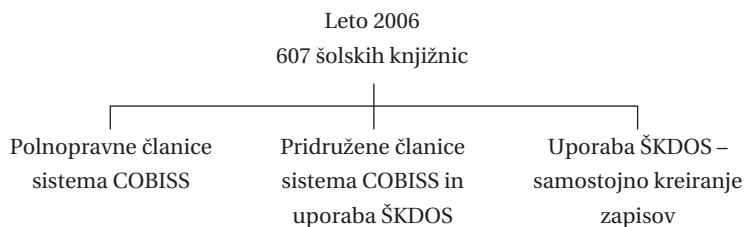
Število šolskih knjižnic (2005) v sistemu vzajemne katalogizacije COBISS	49
Število knjižnic – pridruženih članic: srednješolske in osnovnošolske	279
Število šolskih knjižnic (2006) v sistemu vzajemne katalogizacije COBISS	67
Število knjižnic – pridruženih članic: srednješolske in osnovnošolske	270
Število šolskih knjižnic (2007) v sistemu vzajemne katalogizacije COBISS	105
Število knjižnic – pridruženih članic: srednješolske in osnovnošolske	241

3.3 Šolske knjižnice – statistični prikazi

Poglejmo si nekaj statističnih podatkov o številu zavodov, knjižnic in računalniški opremljenosti le-teh. Izhodišče za primerjalno analizo podatkov so bile evidence Statističnega urada Republike Slovenije, ki obravnavajo dejavnosti šolskih knjižnic za leto 2006, podatki IZUM-a Statistika COBIB za leto 2007, podatki Ministrstva za šolstvo in šport v Evidenci vzgojno-izobraževalnih zavodov in vzgojno-izobraževalnih ustanov.

1. V letu 2006 je bilo v Sloveniji 607 šolskih knjižnic, ki so uporabljale računalnik pri obdelavi knjižničnega gradiva. Spodnji grafikon prikazuje stanje šolskih knjižnic glede na uporabo informacijskega sistema. Možnosti so bile naslednje:

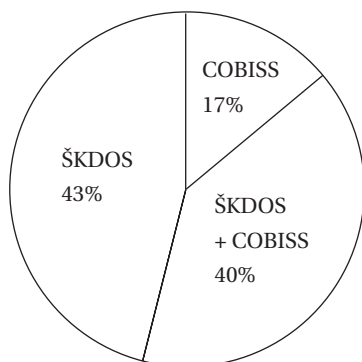
- šolska knjižnica je polnopravni član sistema COBISS,
- šolska knjižnica je pridruženi član sistema COBISS in uporablja programski paket Šolska knjižnica v DOS okolju,
- šolska knjižnica ni pridruženi član sistema COBISS, zato sama kreira bibliografske zapise in uporablja programski paket Šolska knjižnica v DOS okolju.

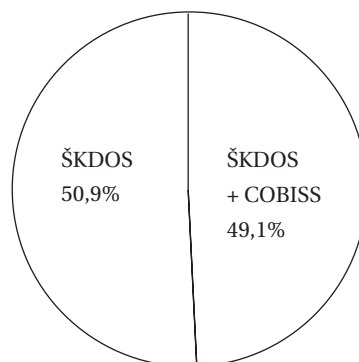
Grafikon 1: Informacijski sistemi v šolskih knjižnicah

9 Podatki pridobljeni 26. februarja 2008 – Izum

2. Spodnji graf prikazuje delež uporabe omenjenih informacijskih sistemov.

Graf 1
Delež uporabe informacijskih sistemov
v šolskih knjižnicah v Sloveniji

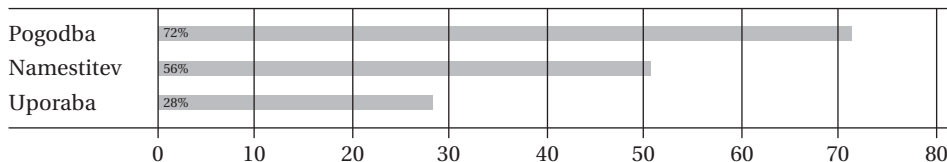
Graf 2
Potencialni uporabniki WinKnj glede
na uporabo informacijskih sistemov in
članstvo v sistemu COBISS

Glede na podatke, ki so prikazani v Grafu 1: Delež uporabe informacijskih sistemov v šolskih knjižnicah v Sloveniji, ugotovimo, da je bilo leta 2006 med šolskimi knjižnicami 83% knjižnic (502 zavoda), ki jih lahko označimo za potencialne uporabnike novega programskega paketa Šolska knjižnica v Windows okolju WinKnj. Vsi potencialni uporabniki novega programa uporabljajo programski paket ŠKDOS, polovica knjižnic je pridruženih članov COBISS, polovica pa sama kreira bibliografske zapise.

Delež uporabnikov novega programa glede na pridruženo članstvo COBISS je prikazan na spodnjem grafu.

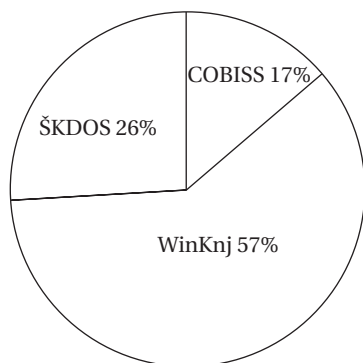
3. Konec leta 2006 in v začetku 2007 so se šolske knjižnice odločale za nakup novega programskega paketa WinKnj. Pogodbo je sklenilo 72% šolskih knjižnic, do februarja 2008 je novi program namestilo 56% knjižnic, ki so sklenile pogodbo, uporablja pa ga že 28% šolskih knjižnic.

WinKnj

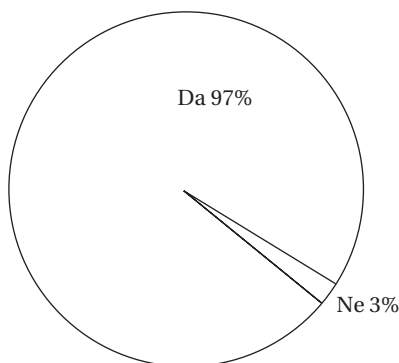

Graf 3: Delež knjižnic, ki so se odločile za nakup novega programskega paketa WinKnj

4. Če podatke o računalniški opremljenosti in uporabi informacijskih sistemov s šolskih knjižnicah umestimo v širši slovenski prostor, ugotovimo, da v Sloveniji 74% šolskih knjižnic uporablja vsaj en informacijski sistem za obdelavo knjižničnega gradiva. Delež različnih informacijskih sistemov v šolskih knjižnicah je prikazan na spodnjem grafu.

Graf 4
Informacijski sistemi v šolskih knjižnicah – stanje februarja 2008

Graf 5
Delež udeležencev na izobraževanjih za programski paket WINKNJ

5. Društvo šolskih knjižničarjev Slovenije je za uporabo novega programa WinKnj organiziralo izobraževanja po vsej Sloveniji. Z izobraževanji smo začeli septembra 2007 in do februarja 2008 smo izvedli že 25 izobraževanj. Udeležba šolskih knjižničarjev iz knjižnic, ki so se odločile za nakup novega programa je bila visoka. Izobraževanja se je udeležilo kar 97% šolskih knjižničarjev iz knjižnic, ki so podpisale pogodbo za program WinKnj.

Če povzamemo: Program WinKnj je v enem letu prepričal 361 zavodov oziroma šolskih knjižnic – 57%, program COBISS pa v več letih le 105 knjižnic – 17% .

3.4 Prednosti programa WinKnj

Prva prednost programa je delovanje v okolju oken (Windows), kar za sama opravila pomeni, da jih lahko opravljamo več vzporedno, tako katalogizacijo kot izposajo. Okna le minimiziramo in jih po potrebi odpiramo. Hitrejše delovanje programa je seveda odvisno od naše strojne opreme.

Druga prednost je konverzija baze iz DOS programa. Vse naše večletno delo se ne izgubi. Z nekaj ukazi čarovnik izvozi vse podatke.

Tretja prednost je posodabljanje programa z novimi verzijami preko interneta. Program je "že uporaben", si pa seveda želimo vedno kaj novega, vedno več. Struktura programa omogoča izpolnitev marsikatere želje in prilagoditve posameznemu tipu knjižnice.

Četrta prednost je on-line pomoč.

Še nekaj novosti oziroma prednosti:

V meniju Izposoja poleg izposoje, vračanja in podaljševanja program omogoča tudi rezervacije, različen rok vračanja za različne vrste gradiva in različne skupine uporabnikov, blagajno in pošiljanje seznama izposojenega gradiva po e-pošti.

V meniju Katalogizacija omogoča vse dejavnosti (vnos gradiva, popravljanje naslovov, enot, prenos iz COBIB-a...) v enem oknu, zato je katalogizacija gradiva enostavna. Omogoča samostojno kreiranje zapisov in prenos in dopolnjevanje zapisov iz vzajemnega kataloga. Katalogizator se lahko odloči za uporabniški ali polni (UNIMARC) pogled, saj je program mnogo bolj zmogljiv kot je bil v DOS verziji. Obstaja možnost lastnega urejanja pogleda, saj so knjižnice različne, knjižničarjem ustrezajo različna zaporedja nizanja podatkov.

V meniju Inventura čarovnik za pripravo inventure poskrbi za udobno izvedbo.

V meniju Statistike enostavno s samodejnim izračunom poiščemo podatke in jih natisnemo.

V meniju Spletna knjižnica je možnost prijave uporabnika za ogled izposojenega gradiva in aktivnih rezervacij.

4. Sklep

Program je tehnično zahteven, vendar enostaven za uporabnika. Kdor uporablja programa Word in Excel (Office), mu tudi ta program ne bi smel delati težav, saj deluje podobno.

5 Viri

- BAHOR, S. Šolska knjižnice. Narodna in univerzitetna knjižnica. [online]. Dostopno na URL <http://www.nuk.uni-lj.si/> [uporabljeno 2008-2-21].
- COBISS (Koooperativni Online Bibliografski Sistem in Servisi). [online]. Dostopno na URL <http://www.cobiss.si/> [uporabljeno 2008-2-21].
- Dejavnost šolskih knjižnic, Slovenija, 2006. Statistični urad Republike Slovenije. [online]. Dostopno na URL http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=1397 [uporabljeno 2008-2-21].
- Društvo šolskih knjižničarjev. [online]. Dostopno na URL <http://www.dsk.si/> [uporabljeno 2007-10-15].
- Evidenca vzgojno-izobraževalnih zavodov in vzgojno-izobraževalnih programov. Ministrstvo za šolstvo in šport. [online]. Dostopno na URL <https://sava.mss.edus.si/webregistri/Default.aspx> [uporabljeno 2008-2-21].
- Knjižnice v številkah. Narodna in univerzitetna knjižnica. [online]. Dostopno na URL <http://www.nuk.uni-lj.si/> [uporabljeno 2008-2-21].
- KOVAČIČ, A., Miklič, M., Kuštrin – Tušek, N. Programski paket Šolska knjižnica v Windows okolju. Sanje ali resničnost? V: Šolska knjižnica, 17 (2007), 3/4, str. 151-154.

Međuknjižnična suradnja

Školi u Čitluku "Metel" na dar

U okviru međunarodne suradnje, zagrebačka, neformalna grupa školskih knjižničara G7 posjetila je sredinom svibnja ove godine Srednju školu

dr. fra. Slavka Barbarića u Čitluku. Tom prigodom vlasnik tvrtke Point iz Varaždina Danko Tkalec darovao je ljubaznim domaćinima program za knjižnično poslovanje poznat pod nazivom "Metel Win".

Pretraživanjem internetskih stranica hercegovačkih srednjih škola koje djeluju po hrvatskom programu pronađene su tri škole od kojih je najbrže reagirala ona u Čitluku. Ravnatelj škole **Velimir Pinjuh** i profesor informatike **Stipe Čavar** prepoznali su želju G7 da se ovim susretom razmijene iskustva i spoznaje u poslovanju školskih knjižnica sukladno hrvatskim standardima te da se kompletni fond njihove knjižnice katalogizira u spomenutome knjižničnom softveru.

Čitlučka škola ima više od 800 učenika koji mogu izabrati jedan od tri programa: gimnazijski, ekonomski i strojarski. Nova školska zgrada je pred završetkom i skorim useljenjem. Novi i veći prostor otvara brojne mogućnosti kvalitetnijeg rada, posebno školske knjižnice i čitaonice koja je s fondom od približno 7000 knjiga smještena na skromnih 20-ak m². Posao knjižničara obavljaju prema utvrđenom rasporedu profesori hrvatskoga jezika, a učenici mogu s vrata prostorije posuditi knjige u točno određenom vremenu.

Zagrebačku grupu su ovoga puta predstavili knjižničari III. ekonomske škole **Marina Plančić-Vitauš**, Graditeljske tehničke **Evica Martinović** i Ugostiteljsko-turističkog učilišta **Boris Popinjač**. Oni su domaćinima za školsku knjižnicu darovali knjige i čitač bar koda za računalnu posudbu, a zatim ukratko prezentirali rad grupe i svojih knjižnica sukladno hrvatskim propisima i standardima.

Nakon instalacije knjižničnog programa, uslijedile su kratke instrukcije u njegovoj primjeni koje je profesorica hrvatskog jezika **Ivana Pinjuh** brzo usvojila. Za kraj, timski je sačinjen "hodogram aktivnosti" za nabavu knjižnične opreme i način poslovanja nove školske knjižnice i čitaonice. Spremnost ravnatelja Velimira Pinjuha i njegovih zaposlenika u prihvaćanju novih spoznaja i iskustva hrvatskih školskih knjižničara dobar je preduvjet za stvaranje moderne škole s knjižnicom kao informacijskim i multimedijalnim središtem. Novi prostor odličan je temelj za suvremeno opremljenu knjižnicu s katalogiziranom građom i računalnom posudbom. Stručno osposobljen školski knjižničar trebao bi korisnicima biti poveznica lakšem i bržem pristupu knjižničnoj građi i informacijama općenito.

Radionice

Sudjelovanje školskih knjižničara u projektu Comenius Europske unije

Radionicu zajednički vode Tihomir Dunderović, OŠ Bilje i Josip Rihtarić,
II. OŠ Varaždin

Sažetak

Radionica se sastoji od dva dijela. U prvom dijelu sudionike upoznajemo s projektom, s temeljnim načinima funkcioniranja EU, s ulogom i načinom funkcioniranja fondova EU-a, s obilježjima programa Comenius i mogućnostima uključivanja školskih knjižničara, a u drugom se simulira održavanje međunarodnog susreta zainteresiranih s definiranjem odabira teme projekta. Također se izvodi simulacija izračuna proračuna za odvijanje projekta.

O Comenius programu

Europa prolazi kroz velike promjene. Znanje i inovacije su najznačajniji prilog EU-a u današnjoj svjetskoj ekonomiji. Cjeloživotno učenje te dostupnost i kvaliteta europskog obrazovnog sustava imaju odlučujuću ulogu u ambicioznim ciljevima transformiranja EU-a u dinamično, na znanju utemeljenu ekonomiju.

Cjeloživotno učenje pretpostavlja usvajanje mnogih temeljnih vještina: sposobnost razvijanja i kontinuiteta učenja te samostalno organiziranje procesa učenja. Temeljne vještine poput pismenosti, računskih vještina i IKT-a potrebne su radi procjenjivanja, dosizanja, obrađivanja i usvajanja novih znanja i vještina. Jezične vještine i multikulturalne kompetencije postaju važnijima na europskom tržištu rada i u europskom društvu koje se sastoji od velike raznolikosti tradicija i kultura. Školsko obrazovanje suočava se s izazovima u načinima pružanja tih temeljnih vještina i pružanju mladim europejcima dobar početak u karijeri cjeloživotnog učenja.

Od 1995. unutar novog Programa cjeloživotnog učenja, program Comenius odnosi se na poučavanje i potrebe za učenjem učenika, nastavnika i ostalog osoblja, a uključuje dječje vrtiće, osnovnu i srednju školu. Program podržava škole i nastavnike u opremanju mladih ljudi s potrebnim kompetencijama kako bi ušli u život pun prigoda za razvoj, učenje i rast.

Program Comenius započeo je 1995. kao dio programa Socrates. Od tada je više od 35.000 škola sudjelovalo u projektu, uključivši gotovo 3 milijuna učenika i nastavnika. Comenius podržava mnoge projekte radi poboljšanja nastavničkih vještina. Nakon

2000., s početkom programa Socrates II., program Comenius podržao je 386 projekta kojima su razvijane nove nastavničke vještine, nastavni materijal i održani tečajevi za nastavnike i drugo nastavno osoblje na praktično svim područjima poučavanja. U 41 Comenius mreži stručnjaci su sakupili i razmijenili znanja i primjere dobre prakse europskih škola.

Comenius pridonosi povećanju kvalitete i pojačavanju europske dimenzije u europskim školama. U školskim partnerstvima učenici i nastavnici iz različitih europskih država zajednički rade na određenim temama. Izrađuju publikacije o rezultatima svojih projekata, prezentiraju ih na izložbama, na internetu ili ih prikazuju na izložbama. Razvijaju jezične vještine i uporabu IKT-a kroz suradnju, a također obogaćuju svoje znanje o različitim europskim kulturama. Često je nekoliko razrednih odjela uključeno u projekt, u prosjeku je iz svake škole sudionice u projekt uključeno 70 učenika. Comenius školsko partnerstvo također pruža priliku za razvoj prijateljstva širom Europe. Nastavnici često iskoriste prigodu da kroz angažman u školskim partnerstvima pronalaze rješenja za probleme u vlastitim školama, radi usporedbe različitih pristupa u poučavanju.

Zadnjih deset godina Comenius multilateralni projekti temeljili su se na učenju jezika i interkulturalnoj edukaciji, medijima, IKT-u u školi, ekološkim i znanstvenim sadržajima, kontroli kvalitete i evaluacijskim tehnikama. U Comenius projekt mogu se uključiti nastavnici, zavodi za školstvo, sveučilišna i istraživačka tijela, škole, lokalna zajednica, udruge i ponekad tvrtke. Najčešće su rezultati rada prezentirani putem mrežnih stranica i izdavanjem brošura.

S promjenama u Programu cjeloživotnog učenja, Comenius program postao je djelom općih napora da kroz razvoj cjeloživotnog učenja EU postane napredno društvo znanja s održivim gospodarskim razvojem, s većim izborom i boljim poslovima i boljom socijalnom kohezijom.

Comenius se usmjerava ka pružanju podrške različitim aktivnostima u obrazovanju, od dječjeg vrtića do visokog školstva. Djelovanje je usmjereno ka razvoju znanja i razumijevanja među mladim ljudima i nastavnom osoblju u različitosti europskih kultura, jezika i vrijednosti. Također se pomaže mladim ljudima u ostvarivanju temeljnih vještina i kompetencija potrebnih za profesionalni razvoj, radi budućeg zapošljavanja i za aktivnosti europskog građanstva.¹

1 Tekst prilagođen na temelju brošure *Comenius Success Stories Europe creates opportunities* dostupne na http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/publ/pdf/comenius/success-stories_en.pdf

Program za cjeloživotno učenje

Program za cjeloživotno učenje (2007. – 2013.) promiče mobilnost učenika/studenata i učitelja/profesora među državama sudionicama programa na svim razinama obrazovanja. Poticanje suradnje među obrazovnim institucijama pridonosi stvaranju društva znanja, razvoju tolerancije, multikulturalnosti i pripremi sudionika za uspješno sudjelovanje na tržištu rada. Nastavlja se na prijašnju generaciju obrazovnih programa Socrates i Leonardo da Vinci.

Dijelovi Struktura Programa cjeloživotnog učenja (Lifelong learning programme):

- Comenius – predškolsko i školsko obrazovanje
- Erasmus – visokoškolsko obrazovanje
- Leonardo da Vinci – strukovno obrazovanje i osposobljavanje
- Grundtvig – obrazovanje odraslih
- Transverzalni Program – suradnja i inovacija u cjeloživotnom učenju, učenje jezika, razvoj informacijsko – komunikacijske tehnologije, širenje rezultata Programa za cjeloživotno učenje
- Jean Monnet Program – potpora institucijama i aktivnostima u području europskih integracija

Financiranje

Obrazovanje u EU danas dobiva novo značenje i postaje dio europske strategije zapošljavanja. Poglavlje 26. pregovora pravne stečevine Europske unije pod nazivom “Obrazovanje i kultura” predstavlja okvir za nacionalne politike, a smjernice za programe koje financira EU predstavlja radni program Unije “Obrazovanje i izobrazba 2010.” (eng. Education & Training 2010). EU raspolaže mnogobrojnim mehanizmima i sredstvima za poticanje suradnje na tom području, a kao

najvažniji ističu se višegodišnji akcijski programi. Svake godine više od milijun građana EU-a svih dobi ima koristi od programa EU-a iz područja obrazovanja, strukovne izobrazbe i izgradnje građanskoga društva. U razdoblju od 2007. do 2013. godine bit će korišten novi program pod nazivom “Integrirani program za cjeloživotno učenje” (eng. Lifelong Learning Programme) koji

pokriva dosadašnja četiri programa Comenius, Erasmus, Leonardo da Vinci te Grundtvig. Novi program obuhvaća učenje stranih jezika, informatičke i komunikacijske tehnologije te program “Jean Monnet” o europskim integracijama.

Mogućnosti koje EU pruža svojim građanima za život, studiranje i rad u drugim zemljama čine glavni doprinos prekograničnome razumijevanju, osobnome razvitku i ostvarenju punoga gospodarskoga potencijala EU-a. Obrazovanje i izobrazba

poboljšavaju razumijevanje vrijednosti solidarnosti, jednakih mogućnosti i socijalnoga sudjelovanja. Također postoji i pozitivan odnos između obrazovanja i izobrazbe te zdravlja, okoliša, opće kvalitete života i razine kriminala.

Financiranje za primjenu novih tehnologija u izobrazbi dostupno je putem programa širokoga raspona različitih izvora koji podupiru e-učenje Akcijskoga plana e-Europe. E-učenje potiče uporabu računala, multimedijских alata i interneta, a njegov je ogranak E-twinning program za škole. Cjeloživotno učenje, koje drži korak s ekonomijom utemeljenom na znanju, prioritet je EU-a. Slijedom toga, mnogi od tih programa otvoreni su ljudima svih dobi².

Poveznice:

<http://www.delhrv.ec.europa.eu/hr>

<http://www.cmepius.si/>

<http://www.mvpei.hr/>

<http://www.aoo.hr/hr/agencija-za-mobilnost/agencija-za-mobilnost-i-programe-europske-unije/>

http://ec.europa.eu/education/programmes/programmes_en.html

http://ec.europa.eu/education/programmes/llp/index_en.html

http://ec.europa.eu/education/programmes/llp/comenius/index_en.html

<http://www.etwinning.net/>

2 Tekst prilagođen na temelju mrežne stranice <http://www.delhrv.ec.europa.eu/hr/static/view/id/97>

Izrada digitalne slikovnice

Pokazna radionica

Ana Sudarević, OŠ Dubovac, Karlovac
knjiznica_dubovac@net.hr

Uvod

U području knjižničarstva već se nekoliko godina govori o digitalizaciji¹ grade te se navode brojne prednosti tog postupka. Također, nova tehnika i tehnologija sve su prisutnije u našim školskim knjižnicama. Podjednako se njima koriste i knjižničari i učenici, no svatko za svoje potrebe i interese. Izrada digitalne slikovnice jedan je od načina kako vlastita znanja i interese, specifične za jedne i druge, iskoristiti za kreativnu suradnju. A rezultat će biti moderna, digitalna inačica tradicionalnog i dobro poznatog medija pomoću kojeg (ponovo) možemo privući mlade čitanju.

Izrada digitalne slikovnice

- 2.1. Izrada digitalne slikovnice započinje prikupljanjem potrebnog materijala, a to je:
- **slikovni materijal** koji čine skenirane fotografije i/ili crteži, odnosno, digitalne fotografije (koje nije potrebno skenirati); tekst koji mora biti u obliku slike, dakle, kao i fotografije, u .jpg formatu. Pritom sav slikovni materijal treba biti iste veličine.
 - **programi**: program za obradu fotografija, program za izradu/uređivanje web stranica, no dovoljan je i Notepad ili WordPad, te Flash Player i Java
 - **aplikacija** dynamic-page-flip-v2 koja omogućava efekt listanja stranica

Neki od ovih programa mogu se besplatno preuzeti s interneta:

dynamic-page-flip-v2 – <http://76design.com/shiftcontrol/index.php/2006/08/22/dynamic-page-flip-v2>, *Java* – <http://www.java.com/en/download/index.jsp>, *Flash Player* – <http://adobe.com/go/getflashplayer>

- 2.2. Nakon prikupljanja potrebnog materijala i programa, slijedi prilagodba aplikacije *dynamic-page-flip-v2*

Aplikacija se besplatno preuzima u .zip formatu te ju je potrebno raskomprimirati. Nakon toga vrše se potrebne izmjene i prilagodbe u dokumentu *pages.xml*. Na kraju, originalne slike dobivene s aplikacijom, treba zamijeniti *našim* slikama.

1 Digitalizacija je postupak prevođenja dijela informacije (papir, slika itd.) u bitove (0,1). (Christine Borgman)

2.3. Digitalna slikovnica pregledava se u nekom od internet preglednika pokretanjem dokumenta *Sample.html*

Zaključak

Digitalna inačica tradicionalnog i dobro poznatog medija može biti pomoć da brže privučemo mlade knjizi i čitanju. Ne samo zbog svog modernog, mladima privlačnijeg izgleda, nego i stoga što ih možemo uključiti u sam nastanak ovakvog oblika slikovnice.

Nadalje, oblikovanje digitalne slikovnice potiče informacijsku i tehničku pismenosti koje su danas neophodne za vrijeme u kojem živimo. Također, u duhu HNOS-a, rad na ovakvom projektu omogućava međupredmetne korelacije te potiče na kreativnost u uporabi novih medija.

Virtualni čitateljski klub

Ines Krušelj-Vidas, OŠ Matije Gupca, Gornja Stubica

Mlade generacije sve manje čitaju knjige. Ne sviđa im se čitanje kao takvo ili im se ne sviđaju knjige kao takve? Mlade generacije sve više vremena provode za kompjuterom. Troše vrijeme, igraju se i zabavljaju ili uče i osvajaju nove svjetove znanja? Mlade generacije ne znaju više međusobno komunicirati. Jesu li SMS poruke, forumi i blogovi zamijenili ljudsku riječ, prijatelja?

Čim su se pojavile takve izjave i pitanja u našoj sredini, sjetila sam se predavanja koje je na 14. europskoj konferenciji o čitanju u Zagrebu 2005. g. održala Dena G. Beeghly. Ona je profesor i već više od dvadeset godina radi sa studentima književnosti. Njeno predavanje bilo je naslovljeno: Using Electronic Discussion to Promote Grand Conversations. Iznijela je vlastito iskustvo ulaska u cyberspace kako bi svoje studente dodatno motivirala i angažirala. Njezino je iskustvo pozitivno. On-line diskusija koja se odvija asinkrono, dakle u vremenu kada to studentima odgovara, pružila im je više zadovoljstva od klasičnog razgovora u literarnom kružoku. Diskusija on-line daje studentima puno više vremena za refleksiju i odgovor te se tako produbljuje kvaliteta diskusije. Nitko nikoga ne prekida tako da se ne dogada situacija, koja je u "klasičnom" kružoku česta, da prije nego su svi koji žele o nekoj temi stigli izreći svoje mišljenje čitava diskusija krene u sasvim drugom smjeru, zatim nema diskriminacije, tj. jednako su važni i kratki i dugački komentari, komentare mogu napisati kad su inspirirani i kad zažele. Studenti su primijetili da su puno više sudjelovali njihovi "tiši" kolege, ali isto tako su naveli da je presudno bilo iskustvo sudjelovanja na "klasičnim" kružocima gdje su prvenstveno bili angažirani da uopće krenu u takve intelektualne avanture, a dobili su i potrebna iskustva u oblikovanju iskaza. Naravno, ovakav način rada traži maksimalni angažman učitelja.

Od tada do danas promijenilo se u našem školstvu dosta toga. Konkretno, vezano uz ovu temu, sve su škole umrežene. Odlukom MZOŠ-a škole su od veljače 2006. postale članice Hrvatske akademske i istraživačke mreže (CARNet). CARNet-ova usluga nazvana HUSOŠ (Hosting usluga za srednje i osnovne škole) otvorila je svim školama, njihovim zaposlenicima, nastavnicima i učenicima besplatni elektronički identitet koji korisnicima omogućuje pristup i korištenje web-maila, e-pernice, sudjelovanje u anketama i forumima na web stranici škole i na web portalu www.skole.hr. Zapravo još prije toga 2003.g.T-Hrvatski Telekom bio je prva tvrtka koja se odazvala pozivu Ministarstva prosvjete i športa da pomogne projekt internetizacije

škولstva. Projekt "Net u školi" je zamišljen kao niz aktivnosti usmjerenih ka bržoj internetizaciji škola, osiguranju besplatnog pristupa internetu za škole, nastavnike i učenike, te informatičkom obrazovanju nastavnika i učenika. Svrha projekta "Net u školi" jest unaprijediti nastavni proces korištenjem interneta u nastavi, te postaviti temelje novoj kulturi učenja, utemeljenoj na stalnom učenju tijekom cijelog života i otvorenosti ka novim spoznajama, novim medijima i tehnologijama. Cilj projekta je unaprijediti hrvatski obrazovni sustav opremanjem svih škola u Hrvatskoj računalnim učionicama. Osim računalne opreme, svakoj školi želi se osigurati besplatan pristup internetu, a učenicima besplatan pristup internetu u školi i iz vlastitog doma. Konkretno, T-Hrvatski Telekom nudi matičnim osnovnim i srednjim školama spajanje na internet besplatno 10 sati dnevno iz prostorija škole svakoga dana, radnim danom, vikendom i blagdanom, putem najmanje jednog ISDN priključka instaliranog na adresi škole. Učenicima osnovnih i srednjih škola u Republici Hrvatskoj T-HT poklanja 100 milijuna, a za učenike 100 milijuna besplatnih minuta korištenja interneta putem dial-up konekcije ili 3 milijuna paketa MAXdsl prometa od po 256 MB. Ova donacija odnosi se za razdoblje od 1. listopada 2007. do 15. lipnja 2008. godine. Bez obzira na sve taj projekt nije bio tako sveobuhvatan kao CARNet-ov.

Većina učitelja naših škola CARNet-ov projekt HUSOŠ doživjeli su samo kao dodatno opterećenje oko upisa podataka za kreiranje on-line imenika učenika, ali cjelokupni projekt otvara niz mogućnosti učiteljima da osuvremene svoju nastavu i izmijene iskustva. Eto, otvoren je i nama put u cyberspace u koji će nas, ako već ne krenemo sami, ubrzo odvesti naši učenici. Ali, u takvoj novoj situaciji sve glasnije su se počela pojavljivati pitanja s početka članka.

U svrhu provjeravanja navedenih teza i odgovora na postavljena pitanja u OŠ Matije Gupca u Gornjoj Stubici formiran je tim u sastavu: Valentina Đurek, informatičarka, Ines Krušelj-Vidas, knjižničarka te Danijela Sović i Tatjana Kontent, učiteljice engleskog jezika. Učenicima je ponuđena on-line knjiga (nasuprot klasičnoj) o kojoj se razgovara na forumu (nasuprot razgovoru u razredu). Sudjelovanje u tom razgovoru, odnosno diskusiji, donosi niz novih iskustava i znanja koja se mogu okarakterizirati kao koristan rad na računalu (nasuprot umreženoj igrici). Još je važno napomenuti da je odabrana knjiga na engleskom jeziku kako bi se doskočilo kroničnom nedostatku takvih knjiga za slobodno čitanje koji je prisutan u školskoj knjižnici. Već u tom koraku za priređivače cijelog projekta pojavio se problem. Nije bilo lako pronaći on-line tekst sadržaja koji bi odgovarao školskoj dobi učenika sedmih i osmih razreda, jer to je populacija kojoj je projekt namijenjen, koji ujedno odgovara vokabularu kojim oni vladaju.

Podjela rada u timu izgledala je ovako: informatičarka je pronašla rješenje kako učenicima pronaći prostor na internetu gdje bi se ti virtualni sastanci odvijali i bila je

zadužena za takozvanu tehničku podršku kao i početnu edukaciju učenika u radu na forumu, knjižničarka je pronašla odgovarajuću knjigu za koju su učiteljice engleskog jezika ocijenile odgovara li prema složenosti, odnosno tematski te koordinirala čitav projekt. Knjižničarka i učiteljice engleskog jezika ujedno su moderatorice foruma na kojem se učenici javljaju. Dodatni zadatak bio je motivirati učenike za taj projekt jer su se učenici dobrovoljno javljali i školski uspjeh nije bio kriterij odabira.

Prije samog opisa korištenih alata i stranica, jer u vrijeme pripreme ovog Zbornika projekt je bio na samom početku, navodim još jedan primjer iz prakse. Ovaj je također iz SAD-a, ali nam je bio zanimljiviji jer su u njemu sudjelovali mladi adolescenti, četrnaestogodišnjaci. Autorica članka "Literature Discussion in Cyberspace: Young Adolescents Using Threaded Discussion Groups to Talk About Books" T. DeVere Wolsey predaje engleski jezik i povijest u Elsinore Middle School u Lake Elsinore u Kaliforniji. U svom radu također se osvrće na situaciju kada su njihove škole umrežene (to se tamo dogodilo 2000. godine) i kada su zapravo zaključili da učitelje tehnologija prisiljava da ponovo promisle kako rade svoj posao i promijene svoja očekivanja prema učenicima. E-mail i virtualne diskusijske grupe dozvoljavaju učiteljima interakciju s učenicima i učenicima međusobno na način koji prije nije bio moguć unutar okvira školskog dana ili tipičnog razreda. Uistinu, sama prisutnost tehnologije ne unapređuje učenje već njeno korištenje rezultira napretkom. Upravo asinkrona, tj. vremenski slobodna komunikacija koja je omogućena postojećom tehnologijom otvara polje na kojem bi trebalo iskoristiti tu tehnologiju u pedagoškom smislu. Malo je profesionalne literature objavljeno o korištenju virtualnih diskusijskih grupa za učenike adolescente. Nasuprot tome, postoje studije koje dokazuju da virtualno okruženje ne otuđuje studente, zapravo elektronska reakcija pobuđuje kritičko mišljenje na visokom stupnju. Kako su učenici uvijek više angažirani ako sudjeluju u spoznajnom procesu nego ako samo na jednostavan način promatraju intelektualne procese ili produkte, jasno je da ih ovakav rad dodatno angažira. Učenici mogu dublje istražiti tekst, nisu ograničeni školskim rasporedom, mogu vidjeti i naučiti modele dobre komunikacije s literarnim djelom. Da bi osigurao učenikov uspjeh, učitelj mora aktivno sudjelovati u diskusiji grupe. On mora osigurati da su učenici ohrabreni, vođeni odličnim modelima i da su dali odgovarajući grupni odnosno individualni doprinos. Naravno, ovakvim se načinom rada znatno povećava i motivacija za čitanje. Dok se ne naprave relevantna istraživanja, čini se da su virtualne diskusijske grupe za učitelje cyber-doba moćan alat koji proširuje njihov utjecaj unutar učeničkih grupa dok učenicima istodobno daje autonomiju u stjecanju znanja.

Ohrabrene, dakle, činjenicom da mali Amerikanci to mogu, prihvatile smo poziv kojim autor završava svoj članak: "Join and try out a threaded discussion group"

i krenule smo u Gornjoj Stubici u virtualnu avanturu. Činjenica da su oni na tome radili tri godine i da su zapravo čitali književnost na materinjem jeziku utjecala je na našu odluku očekivanja ne postavljamo previsoko. Budući da je i samo čitanje cjelovitih literarnih djela na stranom jeziku nova aktivnost u našoj školi, ne tražimo od učenika ništa posebno. Zadatak je olakšan i time da se razgovor vodi na hrvatskom, a ne engleskom jeziku. Planirani su susreti učenika u učionici jednom tjedno tako da im se da više vremena za čitanje koje obavljaju kod kuće ili u školskoj knjižnici (oni koji nemaju pristup internetu). Učiteljica informatike pokazala je učenicima kako će koristiti odabrani softver, uputila ih on-line bonton. Planirano je i vrijeme za razgovor s učenicima o tome da ovakav način rada podrazumijeva prikladnu komunikaciju, da ovo nije chat room te da se odgovarajući na komentare drugih također valja držati pravila lijepog ponašanja. Prije odabira on-line knjige razgovor se vodio i o autorskom pravu, o knjigama za koje više ne postoje nosioci tih prava, o ljudima koji su svoj intelektualni proizvod poklonili drugima besplatno. Nakon bezuspješne potrage za prikladnim sadržajem za naše učenike na stranicama projekta Gutenberg (u kojem ima 17000 besplatnih e-knjiga), krenuli smo u na drugačiji način. Uputili smo učenike na stranicu International Children's Digital Library Foundation (Zaklada međunarodne dječje digitalne knjižnice) – www.icdl.books.org. Misija ICDL zaklade je oduševiti i inspirirati djecu svijeta da postanu članovi globalne zajednice – djecu koja razumiju vrijednost različitih kultura, jezika i ideja – čineći najbolju dječju literaturu dostupnom on-line. Zaklada izgrađuje digitalnu knjižnicu odabranih dječjih knjiga iz cijelog svijeta (kriteriji odabira u skladu su s osnovnim ciljem i misijom projekta) i podupire zajednicu djece i odraslih u istraživanju i korištenju literature kroz inovativnu tehnologiju. Naglašeni cilj je prikupiti što je više toga moguće od svjetske baštine. Knjige se ne mogu presnimiti na kompjuter (downloading), ispisati (print) niti dalje neautorizirane objavljivati. Za autore objava knjige u ovom projektu osigurava izloženost svjetskom tržištu i sve beneficije koje se time dobivaju (olakšano izdavanje, ohrabrenje u prevodenju, ...). Trenutno je objavljeno 1322 knjige, na 40 jezika, a djela su produkt 344 autora i ilustratora. Mi smo odabrali knjigu autorice Anne Baring “The birds who flew beyond time” izdanu u Engleskoj 1993.g. koju čitaju on-line. Otvorili smo naš forum i počeli čitati...

Na ovogodišnjoj Proljetnoj školi knjižničara željele smo podijeliti naše iskustvo s drugim sudionicima ne samo ispričavši našu priču, nego ih i naučiti kako da i sami organiziraju takav način rada u radionici za kreiranje foruma. Kolegica informatičarka Valentina Đurek pripremila je mali priručnik koji donosim u cijelosti. Predloženi model rada otvoren je mnoge varijacije kojima će se kreativni knjižničari zasigurno dosjetiti.

Literatura

Beeghly, D. Using Electronic Discussion to Promote Grand Conversations. – zabilješke s predavanja

www.childrenslibrary.org/icdl/BookPreview?bookid=barbird_00820001&summary=true&categories=false&route=simple_345,86,133_0_0_English_11&lang=English&msg=

www.gutenberg.org

www.icdl.books.org

www.readingonline.org/articles/art_index.asp?HREF=/articles/wolsey/

www.reading.org/publications/journals/jaal/v49/i1/abstracts/JAAL-49-1-Beeghly.html

www.skole.hr

www.t.ht.hr/netuskoli

Knjige on-line

Uvod

Forum je internet aplikacija, tj. jedan od servisa interneta, koja omogućava korisnicima da sudjeluju u diskusijama vezanima uz određenu temu neovisno o tome gdje se nalazili. Na forumu možete saznati mnoge korisne informacije čitajući postojeće poruke, ili poslati svoju poruku i započeti diskusiju o temi koja vas zanima. Kako bi slali poruke na forum, morate se registrirati, što vam omogućava pristup dodatnim funkcijama kao što su avatari, slanje osobnih poruka, praćenje izoliranih diskusija i tako dalje. Radi lakšeg snalaženja, teme o kojima se diskutira na forumu su grupiranje u kategorije.

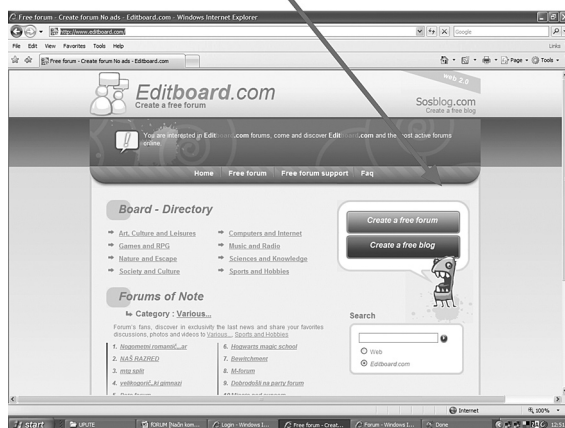
Internet forum nije samo mjesto suhoparne razmjene podataka, već se oko njega stvara virtualna zajednica korisnika sa sličnim interesima. Sudjelovanje na forumu podrazumijeva i određen način lijepog ponašanja, koji ulazi u online bonton.

Kako do foruma?

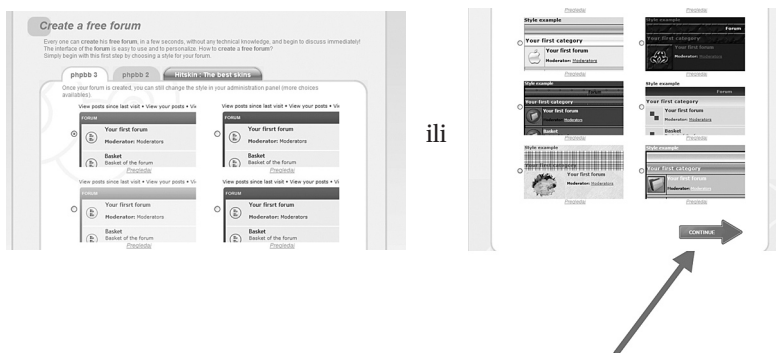
Za izradu foruma potreban je hosting sa podrškom za PHP i MySQL.

Zatim smo na web adresi <http://www.editboard.com/> izabrali jedan od gotovih foruma na sljedeći način:

1. odaberemo Create free forum

2. zatim odaberemo izgled (stil) foruma

kad smo odabrali izgled budućeg foruma kliknemo na gumb Continue, otvorit će nam se obrazac koji moramo ispuniti. Moramo imenovati naš forum, izabrati kategoriju u koju on spada i kratko ga opisati. Zatim, potrebno je odrediti njegovu internet adresu, jezik i vremensku zonu. Na kraju potrebno je upisati e-mail i zaporku administratora foruma (osobe koja je zadužena za pojedini forum). Kada smo cijeli obrazac popunili kliknemo na gumb Continue gdje ćete još jednom trebati potvrditi zaporku. Potvrdom zaporke, Vaš će forum biti aktivan.

Forum's informations

Title of your forum :

Category :

Description :

Internet Address of your forum : (at least 4 characters)

Language used on your forum :

Hour / Timezone :

Admin's informations

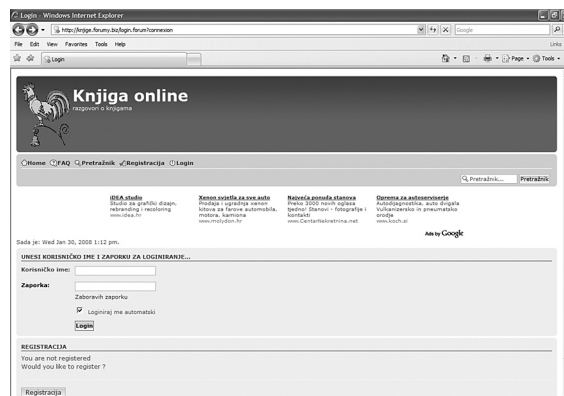
Your e-mail address :

Administration password :
(minimum of 6 characters which must include numbers and letters)

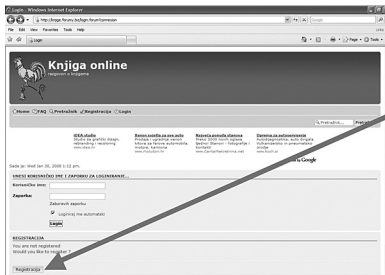
I agree with these terms and conditions [terms of service](#)

Prijava za rad

Forumu se pristupa tako da se upiše adresa <http://knjige.forumy.biz/> u web preglednik. Preglednik ili web browser program je na vašem računalu kojim pregledavate web-stranice. (Microsoft Internet Explorer, Mozilla Firefox, Opera...).

Za razliku od većine drugih web-stranica, na forumu je potrebno identificiranje. Korisnici koji se prvi puta prijavljuju na forum moraju se registrirati na sljedeći način: Kliknete na gumb registracija

Pročitajte tekst i ukoliko se slažete s tekstem kliknete na gumb slažem se.

Otvora se prozor u kojem je potrebno upisati svoje korisničko ime, e-mail adresu i zaporku. Kad ste upisali potrebne podatke, kliknite na gumb pošalji.

Osnovni podatci

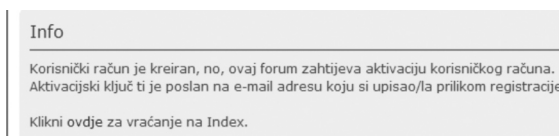
*Podatci označeni sa * su obavezni.*

Korisničko ime : *

E-mail adresa : *

Zaporka : *

Dobit ćete sljedeću poruku:

Na početnoj stranici foruma potrebno je upisati svoje korisničko ime i zaporku.

Ukoliko imate vlastito računalo, predlažemo vam da kliknete na tekst “Zapamti me”, što znači da se više nećete morati prijavljivati korisničkim imenom i zaporkom. Ukoliko koristite računalo u školi ili drugdje gdje druge osobe imaju pristup računalu koje koristite, nemojte kliknuti na “Zapamti me”.

Čitanje foruma

Forum se sadržajno dijeli na podforume, teme i postove (članke). Nakon prijave za rad prvo ćete vidjeti popis podforuma na kojima možete sudjelovati. Na našem forumu ima više podforuma, a kako bi se olakšalo njihovo praćenje, učenici može vidjeti samo zajedničke podforume te podforume svoje grupe. Za ulazak na podforum, kliknite na njegov naziv.

Pogledaj postove od zadnjeg posjeta • Pogledaj svoje postove • Pogledaj neodgovorene postove Označi sve forume kao pročitane

Književnost	TEME	POSTOVI	ZADNI POST
Knjige online Ovdje se raspravlja o knjigama i sličnim stvarima koje su vezane uz čitanje i književnost, a online su... Moderator/ica: ines.vidas	1	1	Mon 28 Jan 2008 - 8:58 ines.vidas
Mali literarni kutić Napsali ste pjesmicu, priču, ili slično! Neznate kamo s time! Ovo je pravo mjesto za vas! Objavljujte svoje radove, ovdje!	1	1	Mon 28 Jan 2008 - 9:34 ines.vidas

FORUM	TEME	POSTOVI	ZADNI POST
OBAVJESTI!!!! Ovdje idu obavijesti od administratora i moderatora i slične stvari! Moderator/ica: ines.vidas	2	4	Yesterday at 15:34 "Božica"
Čestitke našim forumašima Sretni rođendani, imendani, diplome, dječica, odlasci u vojsku, pogrebi (nadamo se da ovo neće biti potrebno) i ostalo... našim forumašima. Moderator/ica: ines.vidas	1	1	Mon 28 Jan 2008 - 9:24 ines.vidas
Kritike Ovdje ostavite vaše primjedbe, ideje, želje, komentare s ciljem da forum bude organiziraniji, uljudniji, Najbolji! Moderator/ica: ines.vidas	1	1	Mon 28 Jan 2008 - 9:13 ines.vidas
Žalbe i pritužbe Ovdje se možete žaliti na druge forumaše, tužiti druge forumaše itd.... Moderator/ica: ines.vidas	1	1	Mon 28 Jan 2008 - 9:16 ines.vidas
Pomoć Tehnološka pomoć za stvari vezane uz knjige.forumy.biz. Moderator/ica: ines.vidas	1	1	Mon 28 Jan 2008 - 9:32 ines.vidas

ONLINE
Ukupno je: 1 korisnik/ca online; 1 registriran/a, 0 skrivenih i 0 gostiju.

Podforumi mogu sadržavati druge podforume koji grupiraju teme po sadržaju. Podforumi obavezno sadrže i teme. Ono što na forumu nazivamo tema, niz je od jednog ili više objava (postova) nanizanih vremenski od najranijeg prema kasnijim. Za ulazak na temu, kliknite na njen naslov.

Može se dogoditi da sve podforume, teme ili postove nije moguće prikazati u jednom ekranu, pa pri dnu ekrana na lijevoj stranici možete pronaći broj stranica, na koliko je razbijen prikaz podforuma, tema i postova.

Postovi (članci) doprinosi su pojedinog člana raspravi. Mogu sadržavati tekst, slike, datoteke za preuzimanje i slično. Uz svaki od njih nalaze se podaci o autoru posta, podaci o vremenu objave, tipke za odgovaranje, te komunikaciju s autorom.

Pisanje na forumu

Kako biste započeli pisanje nove teme morate biti unutar pregleda podforuma u kojem želite da se pojavi vaša nova tema. Vodite računa da sadržaj teme odgovara podforumu.

Ukoliko želite odgovoriti na postojeću temu imate dvije mogućnosti: izravni odgovor (*odgovori/reply*) ili odgovor s uključenim citatom (*citati/quote*). U slučaju odgovora s citatom, naš će poslužitelj u vaš članak (post) dodati tekst članka na koji reagirate, zajedno s imenom njegovog autora.

Kako biste objavili članak pritisnite tipku “*Objavi/Submit*”.

Svaki korisnik može izmijeniti ili obrisati svoj već objavljeni članak pritiskom odgovarajuće tipke “*Obriši/Delete*”, odnosno “*Uredi/Edit*”.

Komunikacija među korisnicima

Korisnici mogu razmjenjivati privatne poruke. Poruku šaljete klikom na tipku PP/PM uz svaki članak pojedinog autora. Ista se tipka nalazi u profilu svakog člana.

Privatne poruke ne šalju se elektroničkom poštom, već korisnik prilikom svoje iduće posjete forumu dobije obavijest o novoj poruci. Iz tog razloga, nije preporučljivo privatnim porukama tražiti ili slati hitne i važne informacije.

Upravljanje forumom

Na forumu postoji nekoliko skupina korisnika:

- Učenci; mogu započinjati teme, odgovarati na njih, ispravljati i brisati svoje postove
- Mentori; osim onog što mogu polaznici, mentori imaju ulogu moderatora foruma. To znači da mogu ispravljati i brisati tuđe postove, brisati čitave teme, premještati ih u druge podforume, “zaključavati” teme (“Zaključati” temu znači da ona nije obrisana, ali da u njoj više nije moguće objavljivati)
- Administratori; Oni u pravilu ne sudjeluju u raspravama, ali ponekad će napisati kakvu obavijest ili uputu.

Pravila foruma

Teme i postovi

- Naslov teme mora biti u skladu sa sadržajem članka (posta). Dakle zabranjeno je pisati naslove tipa “Pomoć”, “Help”, “Pomozite”, “Problem”, “Zašto neće” i slični naslovi. Cilj nam je imati pregledan i pretraživ forum.
- Zabranjeno je pisanje postova VELIKIM SLOVIMA jer se to smatra vikanjem. Također je zabranjeno imenovanje tema velikim slovima.
- Prije nego što nešto pitate, koristite tražilicu da biste provjerili postoji li već negdje odgovor na vaše pitanje.
- Ne pretjerujte sa smajlicima u postovima, nije nam cilj imati šarenilo na forumu.
- Citirajte samo onaj dio posta na koji dajete odgovor. Nepotrebno je i zbunjujuće za ostale korisnike da citirate cijele postove.
- Nemojte slati više postova za redom ako netko nije odgovorio na vaše pitanje. Koristite opciju EDIT ako ste nešto zaboravili napisati.

Reputacije

- Reputacije služe kako bi se nagradili korisnici koji postaju kvalitetne postove i pomažu drugim korisnicima foruma. Dodjeljujete ju tako da kliknete na ukupni broj reputacije ispod korisnikovog avatara, kliknete Rate user i dodijelite mu reputaciju.
- Reputaciju smijete davati samo ako vam je netko pomogao u nečemu kako znak zahvale.
- Vaša jedna reputacija nosi maksimalno 1 bod dok administratori mogu dodijeliti od 1 do 3 boda ovisno o tome što napravite.
- Svi bodovi reputacije koje ste dodijelili bez dobrog razloga bit će izbrisani.
- U komentar kod reputacije je obavezno napisati komentar zašto ste dodijelili reputaciju nekome.

Avatari i potpisi

- Slika vašeg avatara ne smije biti uvredljiva za bilo koga.
- Nastojte da veličina vašeg avatara u kb (kilobajtima) bude što manja jer će se stranice foruma tada brže otvarati i svi ćemo bit sretniji.
- Zabranjeno je stavljanje slika u potpis i potpis ne smije sadržavati uvredljivi tekst za bilo koga.

Općenito

- Ako vas netko od korisnika na bilo koji način vrijeđa ili uznemiruje, prijavite ga nekome od administratora.
- Zabranjeno je traženje i stavljanje linkova na stranice koje sadrže crackove i ostale ilegalne stvari. Za takve stvari se dogovarajte preko Private Messages (privatnih poruka).
- Tijekom sudjelovanja u forumu možda ćete dobivati male obavijesti da pročitate pravila foruma jer ne radite sve kako treba. Ako budete konstantno kršili pravila foruma dobit ćete opomenu.
- Opomena se može dobiti i “iz prve” ako je “težak prekršaj” npr. neke rasističke uvrede i slično.
- Imate pravo na dvije opomene. Nakon toga slijedi ban, odnosno trajno isključenje s foruma.
- Zabranjeno je uploadati crackove, pisati serijske ključeve, stavljati linkove na crack, warez, hack i ostale stranice takve namjene.
- Zabranjeno je reklamirati druge forume.
- Administratori imaju pravo bez obavijesti izmijeniti i nadopuniti pravila foruma.

Sadržajna obrada periodičnih publikacija

Ruža Jozić, dipl. komp. i bibl., Srednja škola Sesvete, Zagreb

Periodične publikacije ili časopisi nezaobilazni su dio fonda školske knjižnice, bilo da su to stručni ili popularno-znanstveni časopisi za učenike i nastavnike škole, prilagođeni programima svake škole i specifičnim zahtjevima njezinih polaznika.

Radeći godinama u školskoj knjižnici, tražila sam načine kako što bolje iskoristiti časopise koji se nalaze u fondu školske knjižnice, osobito za učeničke samostalne radove, referate, obradu zadane teme, izradu plakata i sl..

Na ovo pitanje dugo tražimo odgovore, u želji da nam časopisi ne postanu hrpa nepotrebnog materijala koji se godinama gomila u knjižnici, nego da nam učenici što više koriste časopise.

Nekorištenjem časopisa u školskoj knjižnici samo stvaramo "mrtvi fond", koji zatrpava police i vitrine, ne znajući kakvo bogatstvo informacija i dragocjenog materijala kriju u sebi.

Tako vremenom ne znamo što je koji časopis obradio, gdje je neka tema obrađena i koji je naslov i broj časopisa objavio tekst o temi koju istražuju naši učenici.

Znamo da časopisi sadrže vrlo aktualne i svježe informacije i podatke, koje će učenici koristiti u različite svrhe: od učenja, istraživanja neke teme, proširenja svoga znanja, usvajanja novih činjenica i spoznaja do razvoja kritičkoga mišljenja.

Mnogi časopisi učenicima su vrlo zanimljivi, popularno pisani, osvježeni nizom fotografskog i slikovnog materijala, uz sažete i koncizne tekstove o nekoj temi, na nekoliko stranica.

Obrada časopisa koju nam nude neke knjižnice ili neki knjižnični programi, nažalost više je formalna obrada časopisa ili potpuna analitička obrada članaka, što nama u školskim knjižnicama oduzima previše vremena da bi se na taj način bavili obradom časopisa, a da nam pružaju brzu i korisnu informaciju za naše učenike.

Naša je obveza u školskim knjižnicama imati uredno vodenu KARTOTEKU ČASOPISA, u kojoj se svaki tren može vidjeti što knjižnica ima od periodičnih publikacija, tj. koje naslove, koja godišta i koje brojeve posjeduje.

S obzirom na to da školske knjižnice nisu u mogućnosti uvezivati časopise, dakle nisu obvezne niti ih inventarizirati (a znamo da se inventariziraju samo uvezana kompletna godišta nekog časopisa, koji se čuvaju u knjižnici na dulji vremenski period), niti raditi

katalogizaciju časopisa, a još je tu i problem sa čuvanjem i pohranom časopisa u školskoj knjižnici, koja za to nema adekvatan prostor i mjesto.

Školske knjižnice najčešće ne čuvaju časopise na duži vremenski period, zbog zastarjelosti podataka i neaktualnosti građe. Zato će knjižničar procijeniti koji naslovi časopisa mogu poslužiti učenicima za korištenje na dulje vrijeme, a da nisu zastarjeli, neaktualni i suvišni u fondu školske knjižnice.

Potrebno je izabrati naslove koji su važni našim učenicima i nastavnicima, koji prate programe rada svake škole, dakle specifični su za naše korisnike.

Ono što treba školskim knjižnicama u korištenju časopisa je jednostavna obrada i brzo pronalaženje informacija i podataka o određenoj temi.

Zato sam pokušala pronaći najjednostavniji način sadržajne obrade časopisa koju ću izložiti na primjeru nekih obrađenih naslova, koji se najčešće koriste ili nalaze na policama naših knjižnica.

Tako su obrađeni naslovi časopisa: *Drvo znanja, Meridija, Književna smotra, Ekološki glasnik, Geo, Enter, National Geographic (hrv. izd.)...*

Sadržajna obrada časopisa u EXCELU

Potrebno je organizirati bazu podataka za pojedini naslov časopisa, uz potreban uvjet da imamo sve brojeve i sva godišta zaredom, dakle kompletirane naslove časopisa po godištim izlaženja.

Redom se unose podaci u aplikaciji EXCEL, tako da naša baza podataka čini POPIS, dakle tablicu povezanih podataka s krutom strukturom, koja nam omogućuje lako pronalaženje pojedinačne informacije, odnosno TEME ili PREDMETNICE koja nas zanima.

Predmetnice su slobodno formirane, ali tako da ipak čine jednostavan sustav za pretraživanje, odnosno da obuhvaćaju ustaljene termine i nazive za pojedine pojmove.

Pri izradi predmetnica trebamo uzeti u obzir specifične potrebe korisnika naših knjižnica.

Predmetnica je početni element koji služi za pronalaženje informacije i svrstane su abecednim nizom. Predmetnice ili teme uza se sadrže podatak u kojem broju, mjesecu i godini je objavljen članak u nekom časopisu.

Predmetnica je najčešće jedinstven jezični izraz ili više povezanih pojmova, koji predstavljaju predmet dokumenta, odnosno članka u časopisu.

Tmatske predmetnice čine: osobe, korporativna tijela, zemljopisni pojmovi i područja, povijesni događaji, kulturna razdoblja, žanrovi, oblici, umjetnički pravci i pokreti,

etničke skupine i jezici, zatim predmeti, proizvodi, biljke, životinje, apstraktni pojmovi, tehnički i znanstveni pojmovi i sl.

Svaki redak našeg popisa je SLOG koji sadrži sve relevantne informacije za traženi pojam, odnosno predmetnicu ili temu, koju istražujemo.

Unijeti podaci predstavljaju organizirani skup informacija o objavljenim člancima u časopisu, određenom broju, godini ili godištu časopisa, te istaknutoj temi ili predmetnici.

Za sadržajnu obradu časopisa potrebno je barem djelomično poznavanje rada u Excelu, koji je za ovakvu jednostavnu i praktičnu obradu članaka u časopisima sasvim dovoljan, jer nam pruža mogućnost unosa najrelevantnijih podataka i informacija i vrlo brzo i jednostavno pretraživanje.

Postupak rada

Unijete podatke (predmetnice, naslovi članaka, brojevi časopisa, mjesec, godina ili godište izlaženja časopisa) potrebno je na kraju unosa sortirati po abecedi A do Z.

1. Lijevim klikom miša sve stupce označiti (zaplaviti)
2. Kliknuti na traku s izbornicima na DATA, zatim SORT AZ, RAZVRSTAVANJE, kliknemo na STUPAC C (predmetnice), ili cijeli stupac A, ako je sve rađeno u jednom stupcu. Potvrdimo sa OK i svi pojmovi, odnosno predmetnice, poredani su abecednim nizom, a uza sebe su povukli sve pripadajuće podatke: o broju časopisa, godini i članku u kojem se nalazi.

Pretraživanje tako uređenih podataka je vrlo jednostavno :

U traci s izbornicima kliknemo na EDIT (prikaz, pregled sadržaja), izaberemo naredbu FIND (pronaći), i otvorimo ekran TRAŽI.

Tu upisujemo pojam ili predmetnicu koju želimo naći i pritisnemo ENTER te dobijemo traženi pojam s pripadajućim podacima.

X zatvaramo ekran za traženje ...

Tako sortirane i uređene podatke možemo ispisati i uvezati za potrebe učenika i nastavnika škole kao PREDMETNE KATALOGE za pojedine naslove časopisa.

Ovako urađene predmetne kataloge pojedinih naslova časopisa držimo na dostupnom mjestu, odnosno kataložnom ormariću ili informacijskom pultu, gdje učenici i nastavnici inače traže informacije za svoje teme i radove koje istražuju.

Vremenom ćemo obraditi sve časopise koje smatramo važnim i korisnim za naše učenike i nastavnike i učiniti ih svrsishodnijim i učinkovitijim u pronalaženju traženih informacija.

Time pridonosimo boljoj informiranosti svojih korisnika i omogućujemo brzi pristup informacijama, čime ispunjavamo i svoju obvezu u informacijskom radu s korisnicima.

Ovdje donosim primjer obradenog časopisa GEO i sređeni niz predmetnica, s pripadajućim podacima, a ostale predmetne kataloge za navedene naslove časopisa možete naći na **Repozitoriju školskih knjižnica**.

Tako će i ostale knjižnice imati u svom posjedu obrađene naslove časopisa, ili će dobiti ideju za obradu i ostalih naslova stručnih i popularno-znanstvenih časopisa koji se nalaze u našim knjižnicama.

Ovo će biti poticaj učenicima da usvoje temeljna znanja kako doći do informacija i kako ih koristiti, poticati stvaralaštvo i istraživanje u našim knjižnicama.

Naša je odgovornost odgajati učenike da koriste i usvajaju informacije iz različitih izvora znanja, da posjeduju temeljna znanja istraživačkog rada, da poboljšaju opće obrazovanje, te da se znaju koristiti izvorima informacija i znanja za stručnu naobrazbu i cjeloživotno učenje.

Afganistan	U dolini divova (br. 11, studeni 2007.)
Afričke izbjeglice	Hrabro putovanje K. Kuma (br. 6, lipanj 2006.)
Afrika	Beskrajno Liembino putovanje (br. 11, studeni 2007.)
Afrika	O magijskom prokletstvu (br. 1, siječanj 2007.)
Afrika	Lijepa priča iz Afrike (br. 9, rujan 2006.)
Afrika	Pogled u prošlost Afrike (br. 1, siječanj 2006.)
Afrika – sjever	Vatikan u pustinji (br. 4, travanj 2006.)
Afrika – Jar	U jednoj šumi na dnu mora (br. 4, travanj 2007.)
Afrika, Sveti Toma i Prinsipe	U iščekivanju velikog novca (br. 5, svibanj 2006.)
Afrika – Eritreja	Noseći tudi teret (br. 5, svibanj 2007.)
Afrika – Etiopija	Umjetnost na tijelu (br. 3, ožujak 2007.)
Afrika – Pustinja Namib	Pakao na Zemlji (br. 6, lipanj 2007.)
Afrika, Čad	Od “Mega -Čada” do “Mikro – Čada” (br. 9, rujan 2006.)
Amazonija	Pronalazač iz Amazone (br. 3, ožujak 2006.)
Amazonija	Zagonetka crvenih ćelavaca (br. 7, srpanj 2007.)
Amerika	Idealan svijet Amerike (br. 6, lipanj 2006.)
Amerika	To je, dakle Amerika (br. 1, siječanj 2006.)
Anestezija, razvoj	Pobjeda nad osjetom boli (br. 5, svibanj 2007.)
Antarktik	Pohod odvažnih (br. 3, ožujak 2006.)
Antarktik	Sidrište na ledenoj santi (br. 8, kolovoz 2006.)
Antarktika, istraživanje	Duge zime u ledenom moru (br. 12, prosinac 2007.)
Antarktika, istraživanje	Proboj u beskrajnu bezvremenost (br. 12, prosinac 2007.)
Arapaska znanost	Mudrost Istoka (br. 1, siječanj 2007.)
Arapski poluotok, Oman	Veselje zbog kiše (br. 10, listopad 2006.)
Argentina	Drama ljudskog postojanja (br. 7, srpanj 2007.)
Australija	Tamo negdje (br. 6, lipanj 2006.)
Australija	Kontinent na kojemu vrijede druga pravila (br. 1, siječanj 2006.)
Australija, fotografije	fotografije – Jako mnogo ničega (br. 1, siječanj 2006.)
Australija, Tasmanija	Na kraju svijeta (br. 2, veljača 2006.)
Australija, životinje	Utrkom do novog života (br. 1, siječanj 2008.)
Bangladeš	Prilika za bolju budućnost (br. 5, svibanj 2007.)
Biljke	Biljni rekordi (br. 2, veljača 2007.)
Biljke	Mikroskopski pogled u čarobni svijet biljaka (br.2, veljača 2007.)
Biljke – maslina	Stablo mitske ustrajnosti (br. 2, veljača 2007.)
Biljke, Drevne	Moderni Noa skupljač drevnih biljaka (br. 5, svibanj 2007.)

Biljke, hrast	U gostima na hrastovu listu (br. 10, listopad 2007.)
Biljke, mangrove	Darovateljice života... (br. 11, studeni 2006.)
Biljke i životinje	Biljke i životinje – tajne uspješnog preživljavanja (br. 6 , 2006.)
Biljke i životinje	Kretanje; Razmnožavanje (br.6 , lipanj 2006.)
Biljke u Južnoafričkoj Republici	Ljepota oplemenjena inteligencijom (br. 12. Prosinac 2006.)
Biljke, neobični izgled	Živa umjetnost (br. 12, prosinac 2007.)
Biogoriva	Kako zamijeniti naftu (br. 4, travanj 2006.)
Biokemija strasti	Biokemija strasti (br. 7, srpanj 2007.)
Brazil	Metropola malih čuda (br. 5, svibanj 2007.)
Brazil	Sjaj i tama Rio de Janeira (br. 8, kolovoz 2006.)
Brijuni	Otisak prapovijesti na Brijunima (br. 3, ožujak 2007.)
Budizam	Na putu do prosvjetljenja , str. 40 – 70, (br. 5, svibanj 2006.)
Budizam u Hrvatskoj	U potrazi za Buddhom (br. 5, svibanj 2006.)
Cijepljenje	Čovjek koji je pobijedio velike boginje (br. 4, travanj 2007.)
Čile	Tisuću kilometara samoće (br. 11, studeni 2006.)
Čovjek	Moć emocija (br. 1, siječanj 2006.)
Čovjek, osobine	Takav je čovjek (br. 1, siječanj 2006.)
Čovjek i čimpanza	Tako mala razlika (br. 1, siječanj 2006.)
Dalmacija – bura	Brrr... bura (br. 4, travanj 2007.)
Darwin, Charles	Darwinovo putovanje do spoznaje (br. 4, travanj 2007.)
Digitalne animacije	Čudovišno uspješni (br. 8, kolovoz 2006.)
Dinosauri	Prapovijesno čudovište (br. 3, ožujak 2007.)
Djeca, razvoj	Zagrijavanje za budućnost (br. 10, listopad 2006.)
Egipat, povijest	Sumrak bogova (br. 10, listopad 2006.)
Egipatske mumije	Slučaj Hatšepsut (br. 12, prosinac 2007.)
Egipatske grobnice	Slike s onoga svijeta (br. 6, lipanj 2007.)
Ekološko imanje – permakultura	Imanje “Tri praščića” (br. 9, rujan 2006.)
Ekvador	Život u visini vjetra (br. 10, listopad 2006.)
Fosili	Kad se oglase fosili (br. 3, ožujak 2007.)
Fosili	Okamenjen za vječnost (br. 11, studeni 2006.)
Francuski vrtovi	Vrtovi kupusa i repe (br. 5, svibanj 2006.)
Galapagos, otočje	Arhipelag čudnih životinja (br. 8, kolovoz 2007.)
Genijalnost – nadarenost	Sputane iznimne sposobnosti (br. 6, lipanj 2007.)
Globalno zatopljenje	Pregrijani planet (br. 9, rujan 2007.)

Grada tijela čovjeka	Taj čudesni čovjek (br. 1, studeni 2005.)
Gravitacija	Lebdenje... u trajanju nekoliko minuta (br. 12, prosinac 2006.)
Grenland	Posljednji lovci (br. 11, studeni 2006.)
Grom, grmljavina	Udar groma (br. 4, travanj 2006.)
Guernica, povijest nastanka	Guernica (br. 10, listopad 2007.)
Hrana	Što svijet jede (br. 2, veljača 2006.)
Hrana, alergije	Uzbuna – alergije (br. 2, veljača 2006.)
Imunološki sustav	Nevidljivi tjelesni čuvari (br. 4, travanj 2007.)
Indija	Karavana bambusa (br. 1, siječanj 2007.)
Indija	Smrt na Gangi (br. 3, ožujak 2007.)
Indonezija, životinje	Makaki – Čas mekušac, čas Rambo (br. 8, kolovoz 2006.)
Islam – Meka	Najveće tradicionalno hodočašće (br. 3, ožujak 2007.)
Istraživači, James Cook	Otkriće ničega (br. 6, lipanj 2007.)
Isus Krist	Tko je bio Isus ? (br. 12, prosinac 2006.)
Italija	Toskana (br. 3, ožujak 2006.)
Izbjeglice u svijetu	Kako preživjeti u nigdjezemskoj ? (br. 12, prosinac 2006.)
Japan	Kroz Japan bez riječi (br. 1, siječanj 2008.)
Japan	Dug put do sreće... (br. 5, svibanj 2007.)
Japan – Tokio	Prvoklasan pseći život (br. 4, travanj 2007.)
Japan, Okinawa	Otok zadovoljnih staraca (br. 4, travanj 2006.)
Jemen	Ljubav prema otoku (br. 2, veljača 2007.)
Joga, Indijsko učenje	Na obuci kod majstora joge (br. 11, studeni 2007.)
Južna Amerika – Peru	Uspion u prošlost (br. 4, travanj 2007.)
Južna Amerika, Argentina	Utvrda vjetra (br. 7, srpanj 2006.)
Južna Amerika, Čile i Bolivija	Posjet Mjesecu (br. 6, lipanj 2006.)
Kanada	Yukon (br. 12, prosinac 2006.)
Kanarsko Otočje	Nema odmaranja (br. 3, ožujak 2007.)
Kina	Go East!... (br. 7, srpanj 2006.)
Kina	Pogled s neba na Kinu (br. 8, kolovoz 2006.)
Kina, suvremeni razvoj	Nebeska željeznica (br. 1, siječanj 2007.)
Kina, Šangaj	Šangaj (br. 11, studeni 2007.)
Kolumbija	Šumski narod kročio je u civilizaciju (br. 12, prosinac 2007.)
Kreativnost čovjeka	Kreativni čovjek (br. 6, lipanj 2007.)
Kretanje i zdravlje	Ljekovita moć kretanja (br. 11, studeni 2007.)
Ledenjaci	Tajna ledenjaka (br. 9, rujanj 2007.)
Leonardo Da Vinci	Leonardo i mi u 21. Stoljeću , str.44-77 (br. 9, rujanj 2006.)

Liječenje, staroindijski način	Liječenje na prastari način (br. 8, kolovoz 2007.)
Louvre, muzej	Umjetnost gledanja... (br. 9, rujan 2007.)
Ljevorukost	Ljevaci (br. 7, srpanj 2007.)
Ljubav i strast	O ljubavi i strasti (br. 7, srpanj 2007.)
Ljudi blizanci	Sasvim normalno ludilo puta dva (br. 7, srpanj 2006.)
Madagaskar	Madagaskarski tihi kanal (br. 7, srpanj 2006.)
Majčinska ljubav – rađanje djece	Što je majčinska ljubav (br. 10, listopad 2007.)
Maje	Ostavština Maja (br. 2, veljača 2006.)
Majmuni, Crveni Uakari	Zagonetka crvenih čelavaca (br. 7, srpanj 2007.)
Medicina, moderno liječenje	Moderno liječenje (br. 2, veljača 2006.)
Meksiko	Snovi o boljoj budućnosti (br. 3, ožujak 2006.)
Mine u Hrvatskoj	Oprez mine (br. 1, siječanj 2008.)
Mir u svijetu	Je li mir moguć? (br. 1, siječanj 2008.)
Mir u svijetu	Strategije postizanja svjetskog mira (br. 1, siječanj 2008.)
Mjesec, istraživači	Mjesec i istraživači, str. 42-70 (br. 11, studeni 2006.)
Močvare	Močvare (br. 6, lipanj 2006.)
Mongolija	Povratak u divljinu (br. 8, kolovoz 2007.)
Mostovi, najveći na svijetu	Veći, viši, smioniji (br. 7, srpanj 2007.)
Mozak, građa	Genijalna centrala (br. 6, lipanj 2007.)
Mudrost i filozofija, povijest	Korijeni mudrosti (br. 8, kolovoz 2006.)
Najviši vrhovi svijeta	Sedam izazova (br.3, ožujak 2006.)
Nepal	U ime naroda (br. 1, siječanj 2008.)
Newton, Isaac	Što svijet drži na okupu? (br. 12, prosinac 2006.)
Nin	Skrivena blaga kraljevskog grada (br. 3, ožujak 2006.)
Nizozemska	Cvjetajuće svjetsko tržište (br.1, siječanj 2007.)
Norveška	Domovina na sjeveru (br. 2, veljača 2007.)
Norveška	Skupe rezerve (br. 4, travanj 2006.)
Njemačka – Hamburg	Heavy metal u hamburškoj luci (br. 2, veljača 2006.)
Odgov djece – Afrika	Što je dobro za dijete ? (br. 10, listopad 2007.)
Optimizam, životna radost	Snaga optimizma (br. 5, svibanj 2007.)
Ozonske rupe	Zagonetka nad Južnim polom (br. 9, rujan 2007.)
Padobranstvo	Čovjek koji je pao s neba (br. 1, siječanj 2006.)
Paklenica, nac. park	Nacionalni park Paklenica (br. 8, kolovoz 2007.)
Panamski kanal	Velika rovovska bitka (br. 2, veljača 2007.)
Pijesak, oblici i Građa	Ovo je pijesak... (br. 7, srpanj 2006.)
Pingvini	Ptičja revija (br. 10, listopad 2007.)
Planine Svijeta	Planine iz svemira (br. 5, svibanj 2006.)
Pleme duge – Rainbow filozofija	Pleme duge (br.12, prosinac 2007.)

Polinezija	Put u nepoznato (br. 1, studeni 2005.)
Portugal	Divljina u izobilju (br. 3, ožujak 2007.)
Povijest izuma	Iznenadna nadahnuća (br. 3, ožujak 2006.)
Prapovijest	Putokaz kroz prapovijest (br. 3, ožujak 2007.)
Prehrana i dijeta	Najbolja dijeta? Živjeti drukčije! (br. 1, siječanj 2007.)
Psi, napušteni	Dom za lajanje (br. 7, srpanj 2007.)
Pustinja Gobi	Zagonetna pustinjska jezera (br. 6, lipanj 2007.)
Rasna diskriminacija, SAD	I nestade san (br. 9, rujan 2007.)
Rijeka Zrmanja	Zrmanja- skrivena raskoš krša (br. 8, kolovoz 2007.)
Roboti – umjetna inteligencija	Inteligencija pogreškom (br. 6, lipanj 2007.)
Rusija – Kurilsko jezero	Kralj tundre (br. 4, travanj 2006.)
Sejšeli	Promjena tapete (br. 5, svibanj 2006.)
Sjeverna Koreja	Kimova bajka (br. 4, travanj 2007.)
Snježni kristali	Nebeski sjaj (br. 12, prosinac 2006.)
Solarna energija	Elektrana Sunce (br. 12, prosinac 2007.)
Solomonski otoci	Laguna Langa – Langa (br. 4, travanj 2006.)
Spavanje, san	Noćne tajne... str. 32 – 51 (br. 4, travanj 2006.)
Sport i zdravlje	Što se postiže sportovima izdržljivosti (br. 11, studeni 2007.)
Srce i srčana oboljenja	Naše srce (br. 7, srpanj 2006.)
Superjahta	Kad ljudi imaju previše novaca... (br. 9, rujan 2006.)
Svemir – kvarkovi, veliki prasak	Pogled u nepojmljivo (br. 10, listopad 2007.)
Španjolski Gradanski Rat 1937.	Guernica (br. 10, listopad 2007.)
Švicarska	Izazov na svakom koraku (br. 6, lipanj 2006.)
Tehnička dostignuća	Stvaralački okvir (br. 3, ožujak 2006.)
Teleskopi	Promatrači zvijezda – Nebeske oči (br. 1, studeni 2005.)
Tihi Ocean	Zatišje pred buru (br. 10, listopad 2007.)
Tihi Ocean	Osvajanje Tihog oceana (br. 1, studeni 2005.)
Trčanje	Jedan čovjek uči trčati (br. 11, studeni 2007.)
Turkmenistan	Jedan narod, jedno carstvo... (br. 9, rujan 2006.)
Učenje	Učenje je užitek (br. 1, siječanj 2006.)
Ujedinjeni Arapski Emirati	Dubai City (br.1, siječanj 2006.)
Ujedinjeni Arapski Emirati	Otac nacije (br.7, srpanj 2007.)
Umjetnička djela, originali i kopije	Detektivi za umjetnine (br. 1, siječanj 2008.)
Usamljenost	Usamljenost (br. 2, veljača 2007.)
Velebit	Ljepota na dohvata (br. 8, kolovoz 2007.)
Velebit, Krasno	Koliko je Krasno krasno ? (br. 9, rujan 2007.)
Venecija	Stalno mjesto boravka: Venecija (br. 1, studeni 2005.)

Veterinari	Privatni pacijenti životinje (br. 9, rujan 2006.)
Vijetnam	Gospodarstvo u pokretu (br. 12, prosinac 2007.)
Voda iz Ivančice	Život iz srca Ivančice (br. 7, srpanj 2007.)
Vrijeme, činitelji	Globalni...lokalni vremenski činitelji (br. 9, rujan 2007.)
Vrijeme i klima	Kako je čovjek naučio razumijeti vrijeme (br.9, rujan 2007.)
Zemlja, prirodne ljepote	Zašto nas priroda privlači ? (br. 3, ožujak 2006.)
Ždralovi	Selidba ždralova (br. 11, studeni 2007.)
Židovi	Povijest judaizma... (br. 8, kolovoz 2007.)
Židovi u Hrvatskoj	Stoljeće Židova u Dubrovniku (br. 8, kolovoz 2007.)
Životinje	Kameleoni (br. 1, studeni 2005.)
Životinje	Kreativci u carstvu životinja (br. 6, lipanj 2007.)
Životinje	Zoo : zabava za životinje (br. 12, prosinac 2006.)
Životinje, žabe	Tajni život male zvijezde (br. 5svibanj 2006.)
Životinje – deve	Pustinjske lualice (br. 2, veljača 2006.)
Životinje – pande	(br. 5, svibanj 2007.)
Životinje – ptice	Čelavi ibis – Satovi letenja čudnih ptica (br.2, veljača 2007.)
Životinje – zlatni hrčak	Divlje strane pitomoga kućnog p. (br. 1, siječanj 2007.)
Životinje, bizoni	Vladari se vraćaju (br. 11, studeni 2006.)
Životinje, leming	Leming – nepoznato stvorenje (br. 12, prosinac 2007.)
Životinje, magarci	Tehnološki višak – Magarac (br. 12, prosinac 2006.)
Životinje, ptice	Zašto ptice ne padaju (br. 4, travanj 2006.)
Životinje i ljudi	Priče o životinjama i... (br. 1, studeni 2005.)
Životinje, gusjenice	Odlazi, ne prilazi mi ! (br. 7, srpanj 2006.)
Životinje, kukci	Svijet pripada kukcima (br. 4, travanj 2006.)
Životinje, polarni medvjedi	Divni obiteljski prizori (br. 10, listopad 2006.)
Životinje, prehrana	Dušo, je li bilo ukusno (br. 2, veljača 2006.)
Životinje, prilagodba	Oponašati i prevariti (br. 11, studeni 2007.)
Životinje, ptice	Moje carstvo – moj pjev (br.8, kolovoz 2006.)
Životinje, ptice	Odiseja prema planu (br. 10, listopad 2006.)
Životinje, razvoj	Tragovi evolucije (br. 1, siječanj 2006.)
Životinje, smeđi medvjed	Kralj tundre (br. 4, travanj 2006.)

Obradeno do broja 2, 2008.

Promišljanje – radionica o nenasilnom rješavanju sukoba

Vahida Halaba, knjižničarka mentorica, OŠ Poreč, voditeljica

Cilj: Nenasilno rješavanje sukoba

Često u našim knjižnicama borave učenici koji su udaljeni iz učionice jer ometaju nastavu te se sukobljavaju s drugim učenicima koji provode svoje slobodno vrijeme u knjižnici.

Zato sudionicima radionice nudim učenje pravila medijacije na primjeru, učenje kako biti medijator sukobljenim stranama.

Knjižničari sudjeluju u različitim projektima i priredbama. Ponekad priredbe i projekti ne uspiju kako smo ih planirali. Tada okrivljujemo jedni druge. Da se to ne bi događalo, u ovoj će radionici sudionici učiti: podijeliti problem s drugima, braniti svoje stavove, brinuti se za drugoga, raspravljati, napadati problem, a ne osobu i naučiti kad treba preuzeti odgovornost za propust.

Radionica je rezultat mojega sudjelovanja na radionicama u Grožnjanu, od 5. do 7. rujna 2006. godine koje je organizirala Miramida centar iz Grožnjana, a čiji su predavači bili bračni par iz Engleske John i Diana Lampen koji dugo godina uče druge po svijetu kako živjeti zajedno u miru.

Vjerujem da će sudionici ove radionice razmišljati i živjeti na drugačiji način.

Tijek radionice

Uvod	Sudionici sjede u krugu i redom, slijeva na desno od mene. Predstavljam se riječju koja me obilježava, a oni nastavljaju.	Početak upoznavanja.	20'
Prvi korak: -igra	Sudionici se dižu i u paru, povezanih očiju, s ispruženom desnom rukom naslanjaju se i opiru dlanovima. Lijevu ruku drže na leđima.	Opuštanje i još bolje upoznavanje.	3'
Priče: -parovi	Parovi sjednu u parove. Svaki član ispriča svoju priču u kojoj je bilo sukoba i kojoj je sudjelovao.	Učenje kako je dobro podijeliti problem s drugim osobama.	7'

-u četvero	Parovi se spoje u četvero i svatko ispriča svoju priču.	Kako ne bi reagirali loše, ispričajte priču.	15'
Drugi korak: -igra vampira	Svi sudionici imaju poveze na očima. Hodaju i kad im dotaknem ramena, podižu ruke ispred sebe i oglašavaju se glasno. Postaju vampiri. Kad im ponovno netko dotakne ramena, spuštaju ruke uz olakšavajući uzdah i postaju ljudi.	Opuštanje	5'
-zajednički interesi	Sudionici sjede u polukrugu. Zamolim ih da predlože nekoliko pojmova vezanih za knjižničarstvo i zapisujem ih na ploču. Odabiru se pojmovi o kojima će se raspravljati u grupi. Za jedan pojam treba se opredijeliti najmanje dva sudionika. Ostali se priklanjaju nekoj grupi. Grupa se priprema za prezentaciju odabranog pojma, a zatim predstavnik grupe započinje, a ostali članovi grupe nastavljaju. Npr. Ja sam Ana i ne želim da nas knjižničare smatraju knjiškim crvima...	U skupinama se uči kako se brane zajednički interesi.	20'
Treći korak: -igranje uloga	Zamolim sudionike da zamisle da su na sjednici učiteljskog vijeća. Raspravlja se o neuspjeloj priredbi na kojoj nije bilo dovoljno roditelja, nije bilo sponzora, voditelji su bili katastrofalni. Sudionici iz košarice izvlače uloge: ravnateljica, učitelj tjelesnog odgoja, knjižničarka, pedagoginja, voditeljica novinarske skupine, tajnik... Jedan sudionik ima karticu koju daje onome koga okrivljuje za neuspjeh priredbe. Sudionici koji nisu dobili ulogu, mogu predložiti što napraviti ako se ponavljaju. Npr. Odgovorna sam za svoj dio zato što ...	Učenje kako se suočiti s prošlošću	20'

Četvrti korak: -medijacija	Sudionici sjednu u krug. Ispričam im priču o blizancima koji su se posvadali i koje majka pita žele li da im pomogne. Podijelim sudionicima pravila za medijatora i počinju vježbati u skupinama po troje. Jedan je medijator, a dvoje su sukobljeni. Kada su spremni, počinju igrati svoje uloge.	Učenje medijacije- vježbanje i pristup	20'
Evaluacija	Sudionici popunjavaju evaluacijski upitnik.	Provjera zadovolj- stva sudionika i primjenjivosti radionice	5'
Predstavljanje radionice	Sudionici predlažu kako najbolje i najkraće predstaviti radionicu	Provjera sposob- nosti medijatora	5'

U privitku su pravila za medijatora

(priprema)

● Dobrodošlica objem stranama. Objasnite im što su obećanja medijatora i upitajte ih žele li još uvijek medijaciju

○ Recite pravila

● “A, možeš li nam reći što se dogodilo?” Provjerite jeste li dobro razumjeli (parafrazirajte).

○ “B, možeš li nam reći što se dogodilo?” Provjerite jeste li dobro razumjeli (parafrazirajte).

● “A, kako se sada osjećaš?”

○ “B, kako se sada osjećaš?”

● “Koji su glavni problemi?” (stvaranje liste problema, ako treba)

○ “Kako svaka pojedina strana vidi rješenje ovoga sukoba?” (stvaranje liste).

Dajte da sami izaberu rješenje koje preferiraju i oko kojeg se mogu složiti.

“Što je tko obećao učiniti, kada, gdje, i koliko puta?”

Nakon toga se sastavlja pisani sporazum koji potpisuju obje strane, i svaka dobiva jednu kopiju.

(Za Svemire – Mali Korak)

● **Obećanja medijatora**

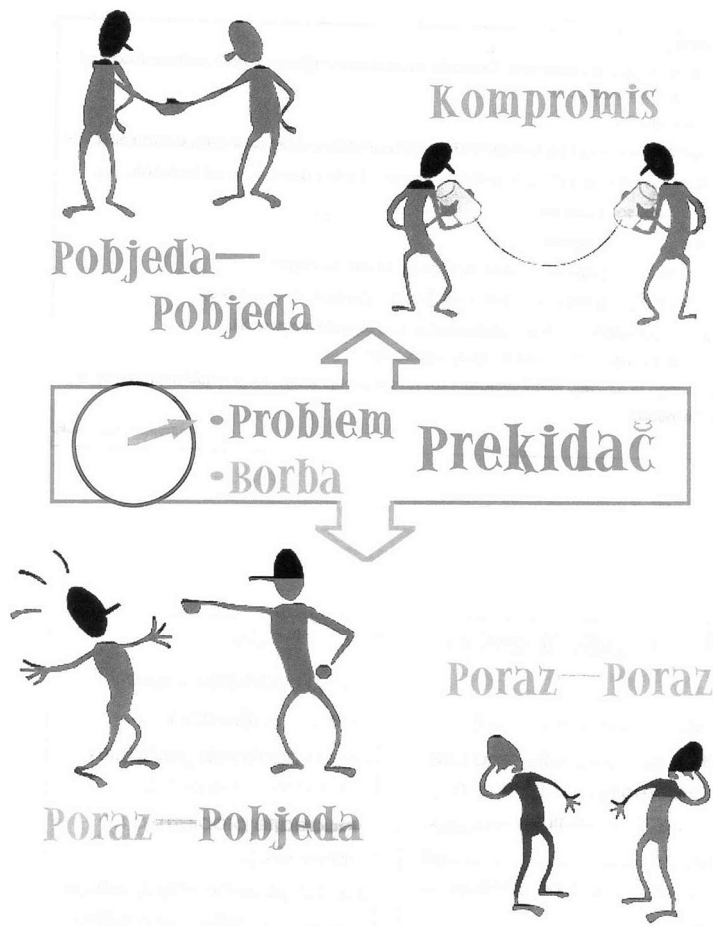
Pažljivo ćemo vas slušati
Mi se ne opredjeljujemo i ne stajemo ni na
čiju stranu. mi smo neutralni
Sve što se ovdje zbiva, ostaje ovdje –
čuvamo povjerljivost.

(Za Svemire – Mali Korak)

○ **Pravila**

Nema upadanja u riječ
Nema okrivljanja
Nema nazivanja pogrdnim imenima,
vrijedanja
Napadajte problem, a ne jedni druge
Sve što se ovdje zbiva, ostaje ovdje – čuvamo
povjerljivost

(Za Svemire – Mali Korak)

Radionica “Vino”

Marica Štokić, dipl. komparatist i dipl. knjižničar, SŠ Pavla Rittera Vitezovića u Senju

Sažetak

Radionica je jedan od programskih sadržaja istoimenog školskog projekta pokrenutog od strane školske knjižnice. Osnovna zadaća radionice je povezivanje nastave različitih predmeta u ugostiteljsko – turističkom usmjerenju škole pri čemu bi ostvarene korelacije rezultirale kreativnim učeničkim uradcima i doprinijele kvaliteti nastave. U širem smislu radionica se može primijeniti i kao nacrt za projektni dan u postojećem školskom projektu s ciljem da se objedine sadržaji i aktivnosti gimnazijskog i ugostiteljsko – turističkog usmjerenja s akcentom na dodirne točke programa. Radionica *Vino* bi trebala ostvariti sljedeće: pridonijeti osuvremenjivanju nastave, potaknuti korištenje različitih izvora znanja i pretraživanje informacija, referentne zbirke i stručne literature, izazvati zanimanje za jezičnu, etno i enološku baštinu zavičaja i Hrvatske i opću kulturu, potaknuti razvoj kreativnosti i ekološke svijesti učenika, pridonijeti borbi protiv ovisnosti o alkoholu, razvijati svijest o kulturnom identitetu primorja i Hrvatske i općenito, poticati unapređenje ugostiteljsko – turističke struke i rada škole.

Uvod

Vino i mnoge djelatnosti vezane uz njega, dio su hrvatske tradicije i kulture i neosporno važan segment turističke i kulturne prepoznatljivosti i identiteta Hrvatske u budućnosti. U malim primorskim hrvatskim gradovima postoji autentična vrsta ugostiteljsko – turističkog objekta – primorska konoba. Pa tako skoro svako mjesto ima svoju poznatu (omiljenu) konobu, ili više njih, prepoznatljivu po svom *štihu* koji se uklapa u tradicionalni kulturni i društveni milje mjesta. Dakle, konoba je mjesto okupljanja, druženja, odmora, mjesto provođenja slobodnog vremena, privatnih i poslovnih kontakata, ali ona je mjesto i kulturnih i društvenih događanja (karneval, književne večeri, glazbene večeri, promocije knjiga, časopisa, novina, humanitarnih aktivnosti i sl.) koja dodatno oplemenjuju svrhu ovih objekata. Ona je simbol komunikacije među sugrađanima, simbol načina života i metafora za ugodno druženje i prijateljstvo i bijeg od usamljenosti i životnih problema. Konoba svojom autentičnošću često čuva i dah prošlosti naroda, povijesti i kulturne prošlosti, etno i eno kulture. Nerijetko su one i spomenici arhitekture i stilskog razdoblja određenog vremena, s eksponatima muzejske vrijednosti i originalnošću interijera (kao što je to slučaj kod nas u Senju,

imamo konobu nulte kategorije *Lavlji dvor*). Ta činjenica me inspirirala da osmislim prošlogodišnji školski projekt *Senjska konoba diši* kojim je obuhvaćen niz aktivnosti naše škole s ciljem da se spoji staro (baština) i suvremeno, u našem gradu i šire, i stavi u funkciju osuvremenjivanja i kvalitete procesa odgoja i obrazovanja i cjelokupnog kurikuluma našeg, senjskoga srednjeg školstva koje danas obuhvaća gimnaziju, elektrotehničko i ugostiteljsko – turističko usmjerenje.

Nastavak spomenutog projekta je i ovogodišnji školski projekt (kraćeg opsega) *Vino*, s istoimenom radionicom namijenjenom učenicima gimnazije i ugostiteljsko – turističkog smjera. Vino je također naziv odabran s ciljem da smisleno poveže niz aktivnosti u okviru školskog projekta i zadatke unutar radionice u jednu cjelinu.

Cilj radionice

Povezivanje nastave ugostiteljske grupe predmeta s nastavom u gimnaziji, proširenje spoznaja i znanja o određenoj temi.

Obrazovni zadatci

Obrada tema: Hrvatska književnost na nov način – motiv vina u književnom djelu Tadijanovića, Ujevića, Krleže; Vino u ugostiteljstvu, značaj, vrste, ugostiteljsko posluživanje; Vino u Hrvatskoj, Vinska karta Hrvatske; Vino u kršćanskoj kulturi i civilizaciji; Vino kao sakralna baština; Vino kao etno i eno baština; Izvori znanja u školi i knjižnici, pretraživanje i posjet gradskim izvorima znanja; Samostalni istraživački rad učenika; Ovisnost o alkoholu; Kreativno jezično i likovno izražavanje učenika;

Odgojni zadatci

Razvijanje opće kulture učenika; njegovanje zavičajne kulturne baštine, baštine primorskog podneblja i Hrvatske; razvijanje svijesti o kulturnom identitetu hrvatskog naroda i toleranciji prema drugim kulturama; doprinos kulturnom ozračju škole; razvijanje ekološke svijesti i pozitivnog odnosa prema prirodi; poticaj za borbu protiv ovisnosti o alkoholu; druženje s ljudima i prirodom, razvijanje prijateljstva i njegovanje međuljudskih odnosa.

Moto radionice

Vidi, istraži, napravi, otkrij – ocijeni, nauči istinu vina.*

* V(vidi), I (istraži), N(napravi), O (otkrij) – O (ocijeni), N(nauči), I (istinu) V(vina)

Korelacije

Hrvatski jezik, ugostiteljska grupa predmeta s akcentom na enologiju i bon – ton, vjeronauk, zemljopis, likovna umjetnost, ekološka grupa, likovna grupa, školska knjižnica, Sakralna baština Senj, Gradski muzej Senj, Turistička zajednica Grada Senja.

Mogućnosti: povijest, strani jezici, filozofija, sociologija, kemija, biologija, literarna grupa.

Prostor

U početnom dijelu radionice, prilikom motivacije, ostvaruje se druženje i razgovor učenika s predmetnim profesorom i knjižničarom. Ako je to u kabinetu ugostiteljstva, na stolu će biti malo grožđa i čaše u kojima je naravno sok (od grožđa). Poželjno bi bilo, ako ima mogućnosti, urediti prostor u znaku domaćeg ugođaja primorske konobe. Ako učenici odaberu knjižnicu, na stolu će biti knjige, časopisi i ilustracije (stari vrč za vino ili drugi simbolični predmeti). U glavnom dijelu, odabrani zadatak diktira prostor za njegovu realizaciju.

Omogućiti istovremeno korištenje prostora školske knjižnice i praktikuma ugostiteljstva, dogovoriti termin posjeta s gradskim muzejom i sakralnom baštinom i dopuštenje fotografiranja eksponata.

Vrijeme izvođenja

Blok sat u nastavi ugostiteljske grupe predmeta (najbolje: enologija ili ugostiteljsko posluživanje) i paralelno blok sat hrvatskog jezika ili vjeronauka, slobodnih aktivnosti itd. Radionicu vodi školski knjižničar uz predmetnog profesora koji pruža učenicima stručne sugestije u realizaciji zadatka, ondje gdje su one neophodne.

Razred

Drugi razred ugostiteljsko – turističkog smjera (trogodišnja strukovna škola – konobari, kuhari), četvrti razred gimnazije ili grupa spomenutih slobodnih aktivnosti. Moguće je uključiti i treći razred trogodišnje strukovne škole. Odabir razreda je usklađen prema programskim odrednicama nastavnih predmeta. Radionica se prilagođava školskom rasporedu i nastavnom kriteriju određenog odjela.

Tijek radionice

1. Motivacija

- čašica prijateljstva – razgovor o druženju i potrebi druženja, evokacija uspomena iz djetinjstva
- plakat asocijacija – plakat sadrži ključne riječi cjelokupne tematske strukture radionice

2. Glavni dio (zadatci za učenike)

a) **motiv vina u hrvatskoj književnosti**

Učenici istražuju zbirke Tadijanovića, Ujevića, Krleže. Prepisuju ili fotokopiraju pronađene stihove stvarajući kolaž i bilježeći spoznaje do kojih su došli (mogu ih ilustrirati ako žele). Pretražuju različite izvore znanja u knjižnici.

b) **vino – ugostiteljstvo, enologija**

Zadatak je u domeni ugostiteljsko – turističke struke, učenici izrađuju grupno ili samostalno istraživački rad na glavnu temu (vino), rad je informativan i edukativan za učenike koji ne pripadaju struci, tj. gimnazijalce. Prikaz zadatka mora biti pregledan, sveobuhvatan, ilustrativan.

c) **vino – vjeronauk, religijska kultura**

Tema će omogućiti sintezu stečenog znanja iz ovog područja a posjet sakralnoj zbirci će ga nadopuniti i osvežiti (obvezno fotografirati značajne eksponate).

d) **vino – baština Hrvatske**

Zadatkom se ostvaruje korelacija ugostiteljsko – turističke struke i zemljopisa i povijesti Učenici izrađuju vinsku kartu Hrvatske (slijepu kartu unaprijed pripremiti), te posjećuju etno zbirku u gradskom muzeju istražujući je kao nov izvor informacija na zadanu temu (obvezno fotografirati značajne eksponate).

e) **vino kao suvenir**

Za ovaj zadatak opredjeljuju se učenici likovno nadareni i kreativni. Izrađuju atraktivan suvenir vezan za motiv vina.

f) **vino – ovisnost i kultura vina**

Skupa rješavaju gimnazijalci i “ugostitelji”, tema je širokog spektra, od učenika se očekuje originalnost, humor i edukativnost (pr. maksime, šale, *10 vinskih zapovijedi* i sl.)

g) **vino – eko proizvod**

Istražuje se ekološki aspekt proizvodnje vina, vinogradarstva, trgovine vinom, problem ekološkog otpada itd.

Napomena: tijekom realizacije glavnog dijela nastavnici potiču i usmjeravaju učenike i razvijaju natjecateljski karakter

3. Završni dio

- postavljanje izložbe i odabir najboljih radova
- evaluacija radionice od strane sudionika

Zaključak

Radionica je namijenjena učenicima i na neki način i nastavnicima. Školska knjižnica radionicom nastoji oplemeniti nastavu novim sadržajima i oblicima rada i ostvariti korelaciju između različitih nastavnih predmeta, slobodnih aktivnosti i gradskih kulturnih ustanova kao izvora znanja. Dakle, multimedijalni pristup temi je nezaobilazan i on donosi mnoštvo novih zanimljivih informacija učeniku i nastavniku. Učenici se raduju oblicima rada tipa radionice jer one u sebi najčešće objedinjuju više oblika rada i daju učeniku mogućnost odabira zadatka, pri čijem će svladavanju dolaziti do izražaja njegove vlastite sposobnosti i nadarenosti, i koji će mu omogućiti lakše učenje i stjecanje novog znanja. Radionice trebaju biti edukativne, zabavne, dinamične, kreativne, jer učenici se vesele rezultatima rada u kojima su aktivno sudjelovali i često mole knjižničara da opet za njihov razred *nešto novo smisli*. Posebice su zadovoljni kada radionica ima elemente domaće kulture i zavičajnosti u kojima se prepoznaju i kada o određenom problemu, temi, mogu iznositi vlastito mišljenje. Nadam se da je radionica *Vino* zadovoljila dio njihovih očekivanja i uvela ih u višu sferu značenja ovog pojma, proširila njihove obrazovne i odgojne vidike i potaknula svijest o prirodnim i kulturnim vrijednostima identiteta vlastitog naroda i podneblja, učeći ih kako trebaju cijeniti i voljeti svoju baštinu i ljude, cijeniti druge kulture i narode, razvijati pozitivne međuljudske odnose, živjeti zdravim životom, po mjeri čovjeka i u skladu s prirodom i okolišem.

Kada sunce u kolovozu izazove prve sokove,
Vatra se polako penje u grozd.
Grozd postaje svjetiljka
Što svijetli pod zaslonom širokih listova...
Grožde raste iz vatre i svjetlosti.

Vatra i svjetlost bdiju u grožđu
Da bi zasjali u vinu
Što ga prijateljski jedni drugima pružamo.

(Prema G. BACHELARDU)

Literatura

- BONTON: *vodič lijepog ponašanja*. / priredila Dubravka Celebrini. Zagreb : Publika, 2003.
- ČIŽMAR, Sanja. *Gospodarsko poslovanje*, Zagreb : Školska knjiga, 1997.
- DE Cesari, Fiammetta. *Moderni bonton*, Split : Marjan tisak, 2002.
- MAČEČEVIĆ, Zdravko <etc.> . *Enologija s gastronomijom : udžbenik za učenike drugog razreda ugostiteljskih i turističkih zanimanja*, Zagreb : Školska knjiga, 2005.
- MAROŠEVIĆ, Ivan. *Ugostiteljsko posluživanje 2 : s poznavanjem jela*, Čakovec : Zrinski, 1998.
- SNAGOM duha. / uredio Josip Baričević. Zagreb : Kršćanska sadašnjost, 1999.
- SOKOLIĆ, Ivan. *Prvi hrvatski vinogradarsko vinarski leksikon*, Rijeka : Vitagraf, 1992.
- RATKAJEC, Slavko <etc.> *Ugostiteljsko posluživanje 2 : udžbenik za 2. razred ugostiteljsko – hotelijersko – turističkih škola*, Zagreb : Školska knjiga, 2005.
- VINSKI putokazi Istre = *La guida vinaria Istriana*, Poreč <etc.> : Turistička zajednica Istarske županije, 2003. (karta)
- WALTON, Stuart. *Enciklopedija svjetskih vina*, Rijeka : Leo-Commerce, 2006.
- ZNANJEM do znanja: *prilog metodici rada školskog knjižničara*. / Jasmina Lovrinčević... <et al.> . Zagreb : Zavod za informacijske studije, 2005.

Knjižnica – učionica lijepoga ponašanja

Lada Bobinac, prof., OŠ Granešina, Zagreb

Mnogo se puta potužimo na ponašanje pojedinih učenika u školi ili izvan nje. S obzirom na to da je osnovna škola odgojna ustanova, valja se potruditi da učenike uvedemo u svijet uljudenoga ponašanja. Pri tome možemo upute za lijepo i uglađeno ponašanje prenijeti na zanimljiv i drugačiji način od suhoparnog izricanja verbalnih uputa.

Na koji sam način približila tu temu svojim učenicima i potakla ih na razmišljanje o njihovu ponašanju i prihvaćanje normi lijepoga ponašanja, izložit ću u ovome članku.

Aktivnosti koje ću navesti događale su se svakodnevno pod odmorima, prije i poslije nastave u vremenu od 12 do 14 sati s manjim grupama učenika 3. – 6. razreda tijekom triju mjeseca i na satu lektire u 2. razredu prilikom obrade Pinokija Carla Collodija. One će se i dalje provoditi s obzirom na opsežnost zadatka.

Većina aktivnosti utemeljena je na uputama za lijepo ponašanje iz knjige:

Štefanija Vodopija, Veliki suvremeni bonton: mala enciklopedija lijepog ponašanja, Rijeka, Naklada Žagar, 2004.

1. aktivnost: Veseli viseći bonton

Učenici su napravili od glinamola plošne predmete koji će predstaviti neke životne situacije: oko, usta, pismo, cvijeće, kuća, vrata, tramvajska kola, auto, sat, zahodska školjka, dar, pizza, telefon, mobitel, novčanica, sapun, pasta za zube, dar, škola, ruka, stopalo, čarapa, cipele, čaša, čokolada, žlica, haljina, stube, ruž za usne, sendvič, ogrizak, škola, dućan, kino, kazalište, stube, božićna jelka.

Veličina tih predmeta je oko 5 cm u promjeru. Dok su još vlažni, odmah im treba štapićem utisnuti rupice gore i dolje.

Slijedi bojanje osušenih predmeta. S jedne strane obojit će se tako da predmet bude prepoznatljiv, a s druge strane obojit će se bijelo. Na bijeloj podlozi naličja predmeta ispisat će se kratko pravilo iz bontona. Pravila se mogu ispisati i računalom pa ih zaljepiti. Na poledini oka tako će npr. pisati: Gledaj sugovornika u oči dok s njim razgovaraš; na poledini ogriska pisat će: Smeće baci u koš, a ne na pod; na poledini usta pisat će: Ružne riječi koje izgovotiš, ponižavaju tebe, na poledini čokolade pisat će: Ne zaboravi riječi izvoli, hvala, molim; na poledini stopala pisat će: Kad ti tko nehotice stane na no-

gu i kaže oprosti, odgovori mu molim; na poledini WC-školjke pisat će: Nakon WC-a obvezno peri ruke; na poledini šake pisat će: Ruku kod pozdrava prva pruža ženska, starija ili po položaju važnija osoba.

Kad predmeti budu dovršeni, kroz rupice će se provući uzica, napraviti čvorić i predmete povezati u nekoliko okomitih nizova. Ti živopisni uradci na uzicama učvrstit će se na drveni samostojeći okvir, koji se može napraviti od drvenih letava. Tako je nastao Veseli viseći bonton.

Kako učenici vole viđeno dirati, prevrtati i okretati, stalak s visećim bantom postavimo u knjižnici na mjestu prolaska korisnika. Svatko od njih će, sigurno, izokretati viseće figurice kako bi vidio što straga piše. Čudit će se nekim uputama, zaustaviti drugog prolaznika i prokomentirati uputu iz bantona koja je straga zapisana.

2. aktivnost: Strip

Poruke iz bantona mogu se prenijeti i pomoću stripa. Učenicima su ponudene neke situacije u kojima se ljudi često ne ponašaju u skladu s bantom. Teme za izradu stripa su: Telefonski poziv u kasne sate, Gužva na vratima tramvaja, Opet kasni. Svaki strip ima četiri sličice. Zadnja sličica sadrži pouku iz bantona.

Telefon: 1. djevojka sjedi za radnim stolom. Na stolu je hrpa knjiga. Pomislila je kako je već umorna i vrijeme je za počinak. 2. Djevojka spava u postelji. Pored postelje na noćnom ormariću je sat, koji pokazuje 2.30 sati i telefon koji zvuči. 3. Djevojka se probudila, ustala je i pomislila je: "Tko me to sad budi." Iz telefonske slušalice dolazi glas: "Bok, srce, kako si? Nadam se da te nisam probudio." 4. Djevojka odgovara: "Molim te upamti: ne uznemiravaj ljude dok se odmaraju!"

3. aktivnost: Plakat

Izrada zidnih plakata s kratkim uputama iz bantona:

Uljudno ponašanje zbližava ljude. Ružne riječi koje izgovoriš ponižavaju tebe. Ako se lijepo ponašaš, društvo će te bolje prihvatiti.

Da bi plakati privukli pozornost, moraju biti izražajni i dopadljivi ispisani velikim tiskanim slovima obojanim raznim živim i vedrim bojama. Mjesto mogu naći na zidu kojega školskog hodnika da ih svi učenici vide u prolazu.

4. aktivnost: Društvena igra "Bantomom do cilja"

Društvena igra Bantomom do cilja slična je igri Čovječe, ne ljuti se, ali je malo složenija. U njoj sudjeluju četiri igrača sa svojim figuricama crveno, plavo, žuto i zeleno obojanim. Kocka, koja je obilježena brojevima, baca se i određuje kretanje po poljima

oslikane kartonske ploče. Kretanje ubrzavaju ili usporavaju kartončići koji se izvlače s kupa nakon bacanja kocke i pomicanja figurice po podlozi. Na kartončićima su s jedne strane pitanja iz bontona, a s druge odgovori. Ako se točno odgovori na pitanje, može se tri puta uzastopce bacati kocka i ići dalje, a u slučaju netočnog odgovora dotični igrač vraća svoju figuricu na početak. Prvi dolazi do cilja onaj, kojemu kocka omogući brže kretanje po poljima i točni odgovori na pitanja iz bontona.

Kartončiće s pitanjima i odgovorima učenici sami kreiraju na temelju čitanja Bontona. Dobro je da ih za ovu igru bude što više, a s vremenom se njihov broj može i povećati. Mogu se načiniti kartončići u tri boje, koje označavaju tri razine pitanja i odgovora.

5. aktivnost: Citiranje bibliografske jedinice i teksta

U drugom razredu obradili smo u knjižnici lektiru Pinokio Carla Collodija. Skrenula sam pozornost učenicima na dva izdanja toga djela što ih imamo u knjižnici.. Uočili su da je značajno zabilježiti bibliografske podatke jer, iako se radi o istome djelu, prijevodi se pomalo razlikuju. Pravopisno organiziranje bibliografske jedinice upoznali smo iz Pravopisa hrvatskoga jezika Vladimira Anića i Josipa Silića u nakladi zagrebačkog Novog Libera 2001. Bibliografski podaci su sljedeći: Carlo Collodi, Pinokio, Zagreb, Mladost, 1985. i Carlo Collodi, Pinokio, Zagreb, DIVIĆ, 1996.

Nakon spomenutoga sata lektire učenici trećega i petog razreda su za potrebe drugog razreda ispisali uz pomoć računala navode teksta koji iznose savjete Pinokiju kako se treba ponašati. Pri tome su učenici uvažili pravilo o navođenju tuđega teksta iz spomenutog Pravopisa. Vezano uz prvu bibliografsku jedinicu citati u prijevodu Vjekoslava Kaleba nalaze se na sljedećim stranicama: 16, 24, 40, 45, 59, 68, 74, 83, 89, 90, 97, 102, 128, 132, 163, 169 i 171.

U drugoj bibliografskoj jedinici isti citati u prijevodu Ljerke Car Matutinović nalaze se na stranicama: 14, 20, 32, 36, 48, 55, 59, 67, 70, 71, 76/77, 80, 100, 104, 126/127, 131 i 132.

Uspoređujući citate jednoga i drugog izdanja odmah se zapažaju razlike u izboru riječi i izrazu. Računalni ispisi dotičnih citata poslužiti će učenicima drugog razreda kao podsjetnik na potrebu lijepoga ponašanja.

Željela bih gore opisano svoje veselo i dinamično iskustvo podijeliti s tridesetak knjižničara na 20. Proljetnoj školi školskih knjižničara. Nadam se da će im biti ugodno i korisno.

Iskustva, nove knjige, akcije

Čuvajmo blago naše knjižnice

Biljana Krnjajić, dipl. knjiž. i prof.
OŠ Siniše Glavaševića, Vukovar

U druženju s riječima pokušavamo reći koliko i kako doživljavamo ljubav, ljepotu, putovanja, susrete, sjećanja, razmišljanja o životu. U bogatim i raznovrsnim književnim djelima prisutno je duboko proživljavanje osjećaja nerazlučivosti, radosti i vedrine življenja.

I upravo zbog ljubavi prema knjigama želimo ukazati da ništa, pa ni čovjekov život nije vječan, ali tonovi pjesama pretvaraju tamne akorde žaljenja zbog prolaznosti života i gubitka ljepote i sreće u radost pronalaženja novih svjetova u knjigama.

Ritam se stišava.

Jer...

Sve ono što piše u knjigama čuva se u malim *škrinjicama* i one su značajne baš po tome što govore o tom vremenu.

Sažetak

Obilježavanjem Mjeseca hrvatske knjige u našoj knjižnici imali smo radionicu pod nazivom Čuvajmo blago naše knjižnice.

CILJ nam je bio potaknuti na razmišljanje učenike radionice da nam svaka stara, davno napisana knjiga priča svoju priču i predstavlja neodvojiv dio naše kulturne baštine. Bez obzira na suvremenu tehnologiju i čitanje knjiga u elektroničkom obliku, doživljaj listanja starih knjiga i njihove požutjele stranice treba sačuvati od zaborava.

Zadaci

- učenike podsjetiti na kulturnu baštinu i važnost čuvanja
- potaknuti kreativnost i izražavanje osjećaja pisanjem, crtanjem i bojanjem
- razvijati smisao za grupni rad
- razvijati interes za očuvanje književne baštine
- koristiti suvremenu tehnologiju (računalo, Internet) u istraživanju književne baštine i na taj način povezivati tradiciju i suvremenost

Načela

- načelo povezivanja prošlosti i sadašnjosti
- načelo interesa i aktivnog sudjelovanja u čuvanju kulturne baštine
- načelo korelacije nastavnih predmeta (hrvatski jezik, povijest, likovna kultura, informatika)

Tijek radionice

Tema: Čuvajmo blago naše knjižnice

Trajanje: 90 min.

Prethodni zadatak: Učenici su prije radionice imali zadatak prikupiti različite citate poznatih književnika o knjigama, te ih donijeti na dan radionice.

Pri ulasku u knjižnicu pozdravimo djecu i kratkom prezentacijom predstavimo temu današnje radionice. Kroz multimedijalnu prezentaciju predstavljena je povijest knjige i knjižnice i nastajanje exlibrisa. Učenicima objašnjavamo pojam exlibris i kako on izgleda, te želju da se staro knjižnično blago sačuva od zaborava i predoči ljepota tajni koje čuvaju neke davne, zaboravljene knjige.

Učenici su podijeljeni u tri skupine.

Prva skupina je izrađivala svoj exlibris. To su činili tako što su na raznobojnim hamer papirima markerima crtali znak koji predstavlja njih same, te koji je karakterističan za skupinu učenika. Učenici su imali izbor napraviti navedeni znak samostalno ili skupno.

Druga grupa je također na raznobojnim hamer papirima izrađivala (izrezivala, bojala, ljepila...) razne modele majica i na njima ispisivala misli poznatih ljudi (glagoljicom, krasopisom...).

Treća grupa učenika je pisala kraće prozne ili pjesničke tekstove na temu *Čujem šapat požutjelih stanica*.

Kada su uradili svoje zadatke, izlagali su svoj rad, te su davali objašnjenje onoga što su nacrtali.

Na kraju smo napravili izložbu radova koje smo napravili na radionici.

Sudionici: učenici 6. i 8. razreda

Voditelji radionice: Karmela Kiš, Biljana Krnjajić

Evaluacija – zaključak

Nakon radionice uspješno je ostvaren cilj – učenici su shvatili bit čuvanja starih knjiga, listanja njihovih stranica koje na taj način ostaju sačuvane od zaborava, ponovno postaju korisne i nastavljaju ostvarivati svoju osnovnu svrhu. Učenici su putem kreativnih radova nastalih tokom radionice iskazali svoje zadovoljstvo shvativši značaj pisanog, opipljivog materijala od kojeg su knjige sačinjene, u odnosu na danas sve popularnije i svima dostupne elektronske medije.

Pipi Duga Čarapa u OŠ Zvonimira Franka Kutina

Projekt “Za svijet dostojan djeteta”

Ana Demut, str. suradnica mentorica, OŠ Zvonimira Franka Kutina

Projekt “Za svijet dostojan djeteta” pokrenut je u povodu 100. obljetnice rođenja Astrid Lindgren. Organizirali su ga Knjižnice grada Zagreba i Hrvatski centar za dječju knjigu. Voditeljica Hrvatskog centra za dječju knjigu profesorica Ranka Javor ujedno je autorica i voditeljica projekta. Uz Hrvatski centar za dječju knjigu, suradnici na projektu su bili: Odjel za djecu i mladež Gradske knjižnice – koordinatorica profesorica Hela Čičko, Veleposlanstvo Kraljevine Švedske u Hrvatskoj, Pionirska knjižnica u Ljubljani, Slovenija, Stocholm University, Švedska – profesor Maria Nikolajeva, Nakladnik Mozaik knjiga iz Zagreba.

Organiziran je natječaj za najbolje likovne i literarne radove koje su nastali u kreativnim radionicama narodnih knjižnica i osnovnih škola. Tema kreativnih radionica je bila “Pipi Duga Čarapa”. Natječaj je trajao tijekom veljače i ožujka 2007. godine.

Informacije o sudjelovanju na natječaju knjižničari su dobili na Informativnom utorku.

Kako je stvorena Pipi u našoj školi

Voditeljica projekta u Školi bila je knjižničarka Ana Demut.

U projekt su se uključili: učenici IV.b s učiteljicom savjetnicom Ivankom Malnar, učiteljica mentorica njemačkog jezika Ruža Janković te učiteljica engleskog jezika Irena Novak.

Projekt je krenuo čitajući knjigu Astrid Lindgren Pipi Duga Čarapa, a zatim gledajući film o Pipi. Nakon analize knjige i filma učenici su krenuli napraviti svoju veliku Pipi. Materijal kojim su je izrađivali bile su plastične boce koje su kaširali i bojali. Na kraju je Pipi dobila kosu od vune, a nacrtali su joj oči, usta, pjegice...

Sada smo imali Pipi i krenuli smo s njom učiti njemački i engleski jezik.

Sat njemačkog i engleskog jezika

Pretražujući internetske stranice vezane uz Astrid Lindgren i Pipi, knjižničarka je predložila stranicu www.astridlindgren.de kao poticaj za sat njemačkog jezika.

Učiteljica mentorica Ruža Janković je prema njoj izradila list na kojem su se učenici upoznali s Pipi. Saznali su koliko ima godina, koliko je jaka, upoznali su njenu kuću i

još mnoge pojedinosti vezane uz nju. Nakon toga pisali su odgovore i nadopunjavali rečenice o Pipi.

Sat engleskog jezika održao se tek nakon što su svi učenici dobili brošure o Pipi koje su im stigle iz Švedske. Brošure je naručivala knjižničarka na stranici interneta www.alv.se Astrid Lindgren's World. Učenici su dolazili u knjižnicu i govorili kućne adrese na koje im je nakon desetak dana besplatno stigla brošura.

Učiteljica engleskog jezika Irena Novak ih je tada upoznala s Pipi i sa svim zanimljivostima vezanih uz brošuru.

Korištenje interneta za satove njemačkog i engleskog jezika pokazalo se odličnim. Tijekom trajanja projekta učenici su svaki dan dolazili u knjižnicu i zajednički s knjižničarkom istraživali internetske stranice posvećene Astrid Lindgren i njenim djelima.

Sve te radionice potakle su stvaranje mape.

Dokumentarna mapa Pipi

Mapa PIPi DUGA ČARAPA U OSNOVNOJ ŠKOLI ZVONIMIRA FRANKA KUTINA nastajala je tijekom Projekta.

Dijelovi mape su: fotografije učenika s Pipi na raznim mjestima škole (knjižnica, razred, na čempresu ispred škole...), odgovori učenika IV.b na anketu koju je provela knjižničarka, brošure o Pipi, Švedskoj i Štokholmu te satovi njemačkog i engleskog jezika.

Evo nekoliko pitanja i odgovora učenika na situacijska pitanja u kojima se našla Pipi.

Kako nas Pipi uči očuvanju okoliša?

— Pipi nas uči da bacamo boce u kontejnere i papiriće u koš za smeće. Savjetovala nam je da budemo eko učenici!

Arijana Engler

— Pipi nas uči očuvanju okoliša tako da postavimo kante pune vode i kada netko baci smeće na travu da ga polije voda!

Domagoj Pleše

Pipi Duga Čarapa se popela na čempres i ...

— ... odmah jela jagode s čempresa. Mario Miljan

— ... na čempresu izvodi akrobacije. Arijana Engler

Poruči Pipi nešto šaljivo, zabavno, duhovito i poučno!

— Pipi, samo se ti nastavi igrati i nastavi polijevati ono drvo da bude puno limunade.

Dominik Pleše

— Uvijek se zabavljaj i budi dobra prema svima! Helena Eler

— Pipi, budi ono što jesi jer ćeš takva razveseliti i začuditi cijeli svijet!

Dominik Šalković

Slijedio je prikaz radionice održane na njemačkom jeziku – Pipi Langstrumf. Predstavljena je stranica koju je trebalo nadopuniti, a koja je vezana uz internetsku stranicu www.astridlindgren.de. Sve je to popraćeno fotografijama.

Takoder predstavljena je i brošura na engleskom jeziku po kojoj su učenici radili te internetska stranica www.alv.se uz popratne fotografije.

Kraj mape završava brošurou o Švedskoj, glavnom gradu Stockholmu te podacima o sudionicima Projekta i autorici mape.

Postignuti uspjesi u projektu

U Projektu je sudjelovalo 27 narodnih knjižnica, 48 osnovnih škola i 1 dječji vrtić. Ukupno je bilo 1066 dječjih radova – od toga 864 likovna i 202 literarna rada.

Naš ostvareni uspjeh u ovom projektu je sljedeći:

Dokumentarna mapa “Pipi Duga Čarapa u osnovnoj školi Zvonimira Franka, Kutina” autorice Ane Demut, dipl. knjižničarke, nagrađena je u skupini likovno – literarnih radova te je bila na izložbi na Međunarodnom dječjem festivalu u Šibeniku.

Komisiju za literarne radove činili su: Melita Rundek, dječja spisateljica, Hela Čičko, koordinator Odjela za djecu i mladež Gradske knjižnice i Ranka Javor, voditeljica Hrvatskog centra za dječju knjigu.

Vesela Pipi – grupni rad učenika IV.b s učiteljicom Ivankom Malnar – bila je nagrađena te izložena na Dječjem odjelu Knjižnica grada Zagreba i na Međunarodnom dječjem festivalu u Šibeniku.

Komisiju za likovne radove činile su: Andrea Petrlik-Huseinović, akademska slikarica, Iva Koerbler, povjesničarka umjetnosti i Ranka Javor, voditeljica Hrvatskog centra za dječju knjigu.

Posebno priznanje dodijeljeno je knjižničarki Škole za sveobuhvatnu provedbu projekta “Za svijet dostojan djeteta”.

Literatura

Knjiga Astrid Lingren *Pipi Duga Čarapa*

Brošura WELCOME TO ASTRID LINDGRENS VÄRLD, VIMMERBY, SWEDEN

Film *Pipi Duga Čarapa*

www.als.se

www.astridlindgren.de

www.astridlindgren.se

Hrvatska riječ, likovnost, baština i kultura

Anita Brigović: *Hrvatsko slovo u naponu riječi*, Zagreb: Element, 2007.

Marija Bednjanec, prof. i dipl. knjiž., Škola za cestovni promet, Zagreb

Pred nama je knjiga znakovita naslova *Hrvatsko slovo u naponu riječi* Anite Brigović, školske knjižničarke u Elektrotehičkoj školi u Zagrebu. Knjiga je opremljena vrlo kvalitetnim ilustracijama, a uredila ju je Julija Vojković.

Već u samom naslovu autorica upućuje na svoje interese. Ona povezuje hrvatsku riječ, likovnost, baštinu i kulturu sa svojim osnovnim svakodnevnim radom: djelovanjem u školskoj knjižnici informirati učenike i poticati njihovu znatiželju i zanimanje za estetsku i duhovnu dimenziju ljudskog života.

Autorica je po svom osnovnom zvanju profesorica povijesti umjetnosti i to se na stranicama ove knjige osjeti i doživljava. Ona u svoju strukovnu školu unosi estetsku dimenziju. Radovi su nastali na osnovi brojnih izložbi, predavanja u školskoj knjižnici i posjeta izložbama kod nas, ali i inozemstvu. Kako učenicima približiti nadrealizam? Brojne poticaje pronaći će i knjižničar i profesor hrvatskoga jezika u osvrtu na veliku izložbu *Revolucija nadrealizma* koja je održana u Centru Georges Pompidou u Parizu. Autorica veliku pažnju posvećuje i hrvatskoj likovnoj umjetnosti. Ističem veliku studiju o slikarici Slavi Raškaj povodom 100-te obljetnice smrti. Koliko mogućnosti za timski rad u školskoj knjižnici pri obradi hrvatske moderne! Ni veliki slikari Ivo Dulčić i Miljenko Stančić nisu promakli njenu interesu. Osvrtom na njihove izložbe autorica potiče suradnju škole i institucija u kulturi. Važno je izvesti učenike iz učionice i u neposrednom dodiru s umjetničkim ostvarenjima proširivati njihove spoznaje i estetske obzore. Za to je nužna dobra priprema koju zagovara i nudi autorica. Naročito je to važno u strukovnim školama u kojima i nema povijesti umjetnosti kao predmeta. Tako se u tekstu *Ave Narona* govori o osnivanju muzeja u Vidu kod Metkovića. Tekst obiluje informacijama korisnim i poticajnim za pripremu stručne ekskurzije pri obradi antike.

U tekstovima na temu hrvatske baštine, kao *Hrvati Karolinzi* ili *Hrvati, kršćanstvo, kultura, umjetnost te Majka Božja Remetska*, likovne su i kulturološke analize, a obiljem podataka i primjera, nadahnuće za neke projekte ili satove u našim knjižnicama.

Naročito su korisni radovi u kojima povezuje književnost i likovnu umjetnost kao što su *Projekt Cervantes* i *Čarobnjak iz Delfta*. U tekstu o Cervantesu i njegovom besmrtnom vitezu nudi nam se mnoštvo slika i skulptura koje su značajni svjetski slikari i kipari ostvarili nadahnuti Cervantesom i njegovim romanom. Eto mogućnosti da se lektira učini zanimljivom i približi učenicima diskretno razvijajući i njihov smisao za estetsko.

Jednu mogućnost interdisciplinarnе nastave autorica nudi pri obradi epohe baroka na primjeru slikara Caravaggia. Treba li učenike poticati da čitaju u slobodno vrijeme i to ne samo strogo propisanu lektiru? Pojavila su se dva romana koja govore o slikaru Vermeeru van Delftu. Autorici to nije promaklo. Ona donosi analizu Vermeerovih slika i potiče na čitanje romana.

U knjizi nalazimo tekstove o Proljetnoj školi, o tradicijskoj kulturi (Božić, Uskrs, Križni put) kao i priloge sa zavičajnim temama (Dubrovnik, dubrovačka likovna i kazališna događanja).

Raznoliki i bogati interesi autorice urodili su brojnim i inspirativnim tekstovima, korisnim prije svega školskim knjižničarima i profesorima. Kao poticaj, pomoć, inspiracija...

Hrvatska udruga školskih knjižničara
Podružnica osječko-baranjske županije
Osijek, 15. veljače 2008.

PREDMET: pomoć za kupovinu invalidskih kolica za dijete s posebnim potrebama

Poštovani!

Molimo Vas da sudjelujete u humanitarnoj akciji kupovine invalidskih kolica za Domagoja Marasa, sina naše kolegice Dubravke Maras, knjižničarke u OŠ F. Krežme u Osijeku.

Dječak je "prerano" rođen s nizom zdravstvenih poteškoća te je kupovina kolica neophodna za njegovo svakodnevno funkcioniranje. Domagoj je peto dijete u obitelji, a roditelji su financijski iscrpljeni. Cijena kolica je oko 24.000 kuna. Kako smo na Proljetnim školama pokrenuli i humanitarnu aktivnost, preporučamo naš prijedlog za pomoć kolegici Dubravki Maras.

Naknadno ćemo dopisati i broj žiro računa banke, ali i mogućnost plaćanja na opću uplatnicu u Opatiji.

Broj žiro računa je na Dubravka Maras kod OTP banke br. 31 028 44453

Zahvaljujemo na razumijevanju i financijskoj potpori za ovu akciju.

ZA ORGANIZACIJU AKCIJE KNJIŽNIČARI OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE
(osobno: Ivica Nikić, prof.)

